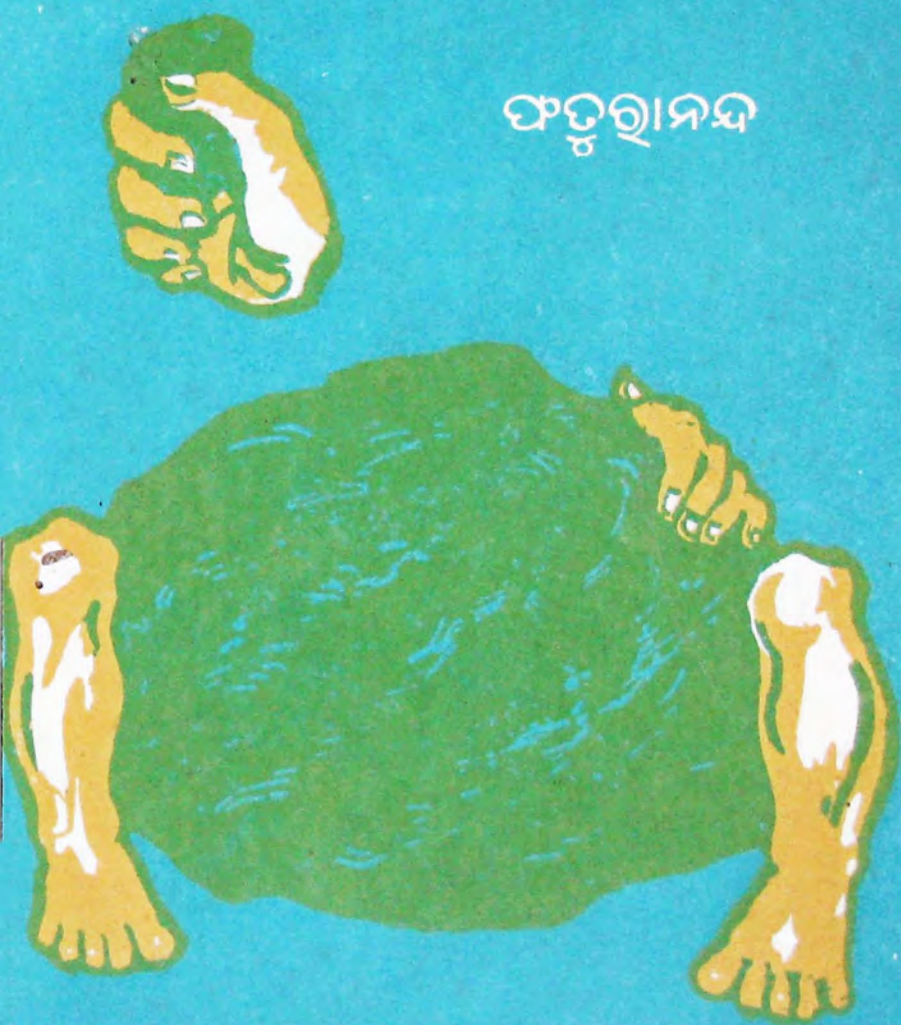

ନିଧାବେଦ୍ୟ

ଫତ୍ତୁରାନନ୍ଦ

ନିଦା ବେହେଲ

ପଦ୍ମରାଜ

ନିଦା ବେହେଲା—ଲେଖକ : ଫାତୁରାନନ୍ଦ, ପ୍ରକାଶକ : ସହଦେବ
ପ୍ରଧାନ, ଫ୍ରେଣ୍ଡ୍‌ସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୭୫୩୦୦୨
ଓଡ଼ିଶା, ଚତୁର୍ଥ ସଂସ୍କରଣ : ୧୯୯୪, ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ : ଶ୍ରୀ ଉଦୟ ନାରାୟଣ
ଜେନା, ମୁଦ୍ରାକର : ଆନନ୍ଦ ପ୍ରେସ୍, ପିଠାପୁର, କଟକ-୧

NIDA BEHELA—Author : Faturananda, Publisher :
Sahadev Pradhan, Friends' Publishers, Binodbehari,
Cuttack-753002, Orissa (India), Cover design :
Sri Udayanarayan Jena, Third Edition : 1994,
Printed by : Anand Press, Pithapur, Cuttack-1.

Price : Rs. 25

ISBN 81-7401-052-1

ଉପହାର

ଶ୍ରୀ/ଶ୍ରୀମତୀ.....

...କୁ

ଭକ୍ତି/ଶ୍ରଦ୍ଧା/ସ୍ନେହର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ ଉପହାର ଦେଲି ।

ସ୍ୱାକ୍ଷର—

ଚାରିଶ—

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଲୋକରତ୍ନ ଡଃ କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ଦାଶ

ଆପଣ ନିଜ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନରେ ନିଜର ବିରାଟ ସାହିତ୍ୟ ସୌଧ ନିର୍ମାଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବଡ଼ ଲେଖକଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ କୁଟୀର ନିର୍ମାଣରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରେରଣା, ଉଦ୍ଦୀପନା ଓ ଉତ୍ସାହ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କର ଏହି ଉଦାର ଓ ମହନୀୟ ଗୁଣର ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା ସ୍ୱରୂପ ଆପଣଙ୍କ କରକମଳରୁ ଏହି ‘ନିଦା ବେଡେଲ’ ପୁସ୍ତକଟି ସମର୍ପଣ କରି ମୁଁ ନିଜକୁ ଗୌରବାନ୍ୱିତ ମନେକରୁଛି ।

ଆପଣଙ୍କର ଗୁଣମୁଗ୍ଧ

ପଦ୍ମରାଜନ

ମୋ କଥା

ଗୋଟିଏ ଜନସ ଉପରେ ଆଘାତ କଲେ ତାହା ନଦା କି ଫମ୍ପା
ଜଣାପଡ଼େ । ନଦାରେ ଶବ୍ଦ କମ୍ ହୁଏ । ଫମ୍ପାରେ ବେଶି ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।
କଥାରେ କହନ୍ତି ଶୂନ୍ୟ ଆଧାର ବେଶି ଶବ୍ଦ କରେ । ପାଣି ଭର୍ତ୍ତି
ହୋଇଥିବା ଗରକୁ ଆଘାତ କଲେ ସେଥିରୁ ସୀଣ ଗଡ଼ଡ଼ା ଶବ୍ଦ ବାହାରେ ।
କିନ୍ତୁ ଖାଲି ଗରକୁ ଆଘାତ କଲେ ତାହା ଜୋର୍ରେ ଠନ୍ ଠନ୍ ଆବାଜ
କରେ । ଶୂନ୍ୟ ଗର୍ଭ ଭିତରେ ଶବ୍ଦଟି ଧ୍ବନିତ ଓ ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହୋଇ
ବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥାଏ । ଗରଟି ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲେ ଶବ୍ଦ ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହେବାକୁ
ସ୍ଥାନ ପାଏନି । ଜଳ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦକୁ ଶୋଷିନେଇ ସୀଣ କରିଦେଏ । ବ୍ୟାତା
କେତେ ସେ ଅସରନ୍ତି ଆଘାତ ମୋତେ ଦେଇ ଲାଗିଛି ତାର ଇନ୍ଦ୍ରିୟ
ନାହିଁ । ପବୁ ଆଘାତକୁ ଶୋଷି ସୀଣ କରିଦେବା ଓ କୌଣସି ପ୍ରତିନିୟା
ପଦାକୁ ନ ଦେଖାଇବା ଲାଗି ଦେଖୁ । କେତେଦୂର ସମ୍ପର୍କ
ହୋଇଛି ତାହା ଜାଣେ ନାହିଁ । ନିଜେ ନଦା ବେହେଲ ପାଲଟି ବହୁ ଉପରେ
ନିଜର ମୋହର ବସାଇ ଦେଇଛି ।

ଗପଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବରୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ ପକ୍ଷୀକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ।
ଅଧିକାଂଶ ପାଠକ ସେ ସବୁ ପକ୍ଷୀ ଆନନ୍ଦ ପାଇଥିବାର ଶୁଣିଛି । କେତେକ
ଅଧ୍ୟାପକ କଟୁ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିବାର ଶୁଣିଛି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୂଲ୍ୟବାନ
ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ।

ମୋର ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶକ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶନ ବନ୍ଦ କରିଦେବାରୁ ମୋ
ବସ୍ତାନରେ ପ୍ରକାଶିତ ଗପଗୁଡ଼ିକ ଜମିବାରେ ଲାଗିଲା । ବାରଦ୍ଦାର ହେବାର
କ୍ଷମତା ମୋର ନଥିଲା । ଡିଗର ସହିତ ସଫଳ ମୋର ବନ୍ଧୁ
ଶ୍ରୀ ବିଜୟାନନ୍ଦ ସିଂହ ପ୍ରେସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସର ସ୍ୱାଧୀନାଧୀନ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ
ସହଦେବ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମୋର ଧର୍ମିକ ସ୍ଥାପନ କରାଇଦେଲେ । ସେ
ମୋର ସମସ୍ତ ଲେଖା ଅଗ୍ରହର ସହିତ ଛପିବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ ।
ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଗଭୀର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଅଛି । ବନ୍ଧୁ ବିଜୟାନନ୍ଦ
ସିଂହଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆନୁରୋଧ ଶୁଦ୍ଧା ଲାଗି କରୁଅଛି ।

କଖାରୁ କଥାରେ ପଶି ମାଙ୍କଡ଼ ଏକାଧିକ କଖାରୁ ଖଣ୍ଡି ଆ କରି ପକେଇଲପରି କେତୋଟି ଉପନ୍ୟାସ, କାବ୍ୟ, କବିତା, ନାଟକ, ପ୍ରବନ୍ଧରୁ ପୁଲାଏ ପୁଲାଏ ଲେଖି ଗୁଡ଼ି ଦେଇଛି । ଡଗରର ମୋର ସମସ୍ତ ସମୟ ବ୍ୟୟିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବାରୁ ଖଣ୍ଡି ଆ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକର ହାତ ଦେଇ ପାରୁ ନଥିଲି । ଏବେ ବନ୍ଧୁ ବିଜୟାନନ୍ଦ ସିଂହ ଜୁଟି ମୋ ଉପରେ ଥିବା ଭାବକୁ ହାଲୁକା କରି ଦେଇଥିବାରୁ ସେ ସବୁ ଖଣ୍ଡି ଆ ଲେଖାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ କରିବାକୁ ଆଶା ବାନ୍ଧିଛି । ଆଶା କେତେଦୂର ସଫଳ ହେବ ତାହା ଭବିଷ୍ୟତ ହିଁ କହିବ ।

ମୋର ସାନଭାଇ ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ମିଶ୍ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ସଂଶୋଧନ କରି ମୋତେ ବହୁ ଅସୁବିଧାରୁ ବଞ୍ଚାଇଅଛି । ମୁଁ ଲେଖିଯାଏ, କିନ୍ତୁ ପୁଣିଥରେ ପଢ଼ି ସଂଶୋଧନ କରିବା କ୍ଷମତା ଆଖି ମୋତେ ଦେଇନା । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ମୋର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ତାକୁ ମୋର ଆନ୍ତରିକ ସ୍ନେହ ଦେଉଛି ।

ବହୁଦିନର ବନ୍ଧୁ ଓ ଡଗରର ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ଶିଳ୍ପୀ ଶ୍ରୀ ଉଦୟନାଗପୁଣ ଜେନା ମୋ ମନ ମାନିଲଭଳି ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟଟିଏ ଆଙ୍କି ଦେଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ସାଧୁବାଦ ଦେଉଛି ।

ସହୃଦୟ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ମୋର ବିନମ୍ର ନିବେଦନ ସେମାନେ ଏହି ପୃଷ୍ଠକରେ ଥିବା ଅସଙ୍ଗତ ଓ ଅରୁଚିକର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରାଇଦେଲେ ମୁଁ ମୋର ଦୁଃଖିନୀ ପ୍ରତି ସଚେତନ ହେବି ଏବଂ ମୋର ଭବିଷ୍ୟତ ବଢ଼ିମାନଙ୍କରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଜେନ କରିବି । ନିଜେ ନିଜର ଭୁଲ୍ ସହଜରେ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭୁଲ୍ ଦେଖାଇଦେବା ବ୍ୟକ୍ତି ପରମ ବନ୍ଧୁ ଓ ହିତୈଷୀର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏଇଥିପାଇଁ ମୁଁ ନିଷ୍ପ୍ରପଟ ହୃଦୟରେ ପାଠକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହି ବିନମ୍ର ନିବେଦନ ଜଣାଉଅଛି ।

ସୂଚୀ

ଗଳ୍ପ

ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ

୧ । ଅବାଂଛୁତ ଅତ୍ୟୁ	୧
୨ । ନ ଗଙ୍ଗଦତ୍ତ	୧୧
୩ । ଆପ୍ତ ପୁଲ୍ଲସ୍	୧୯
୪ । ଶ୍ରୋତାକର୍ଷକ ଇଲମ	୨୭
୫ । ମଣିଷ କମ୍ପ	୩୫
୬ । ନିଜ ତଥାର ତଥାର ସୁଆଦ	୪୪
୭ । ଜଙ୍ଗଲ ଲୁଟି	୫୧
୮ । ଡାକୁ ଟ୍ରେନଂ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍	୫୯
୯ । ଅଙ୍ଗାର ସାମ୍ବାଦିକ	୬୭
୧୦ । ଓକିଲ-ଆସାମୀ ବଚନକା	୭୪
୧୧ । ବଢ଼ି ଓ ବେପାରୀ	୮୨
୧୨ । ବନ୍ୟା ସାହାଯ୍ୟ	୮୯
୧୩ । ତାଳଭୋଟକା	୯୭
୧୪ । ମୃଷା ଗାତରେ ତେମଣା	୧୦୨
୧୫ । ପାଳବିଶ୍ଵା ସଂଗ୍ରାମ	୧୧୦
୧୬ । ମହାଦେବବନ୍ତ	୧୧୭
୧୭ । ବୁଢ଼ୀର ଆଶୀର୍ବାଦ	୧୨୫
୧୮ । ପେଟ୍ରୋଲ ଚନ୍ଦ୍ରା	୧୩୭

ଅବାଂଛିତ ଅଭିପ୍ତ

ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଶୀ ହାବେଲି ଯାନ ବା ଶାବେରନ୍ ରକେଟ୍ ବାଟଦ୍ୱାରା ଏକ ଅଜଣା ଗ୍ରହରେ ଓହ୍ଲେଇଥିଲା । ସେଥିରେ ଥିବା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ବା କସ୍ପୋନଟ୍-ମାନେ ସେହି ଗ୍ରହରେ ରହି ଏପରି ମନ୍ତ୍ରବୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲେ ଯେ ସେମାନେ ଆଉ ଆମ ପୃଥିବୀକୁ ଫେରିଲେ ନାହିଁ । ସାପ୍ ସାପ୍ ଶୁଣେଇଦେଲେ ଯେ ସେମାନେ ଆଉ ଏ ହିଁସକୁଳିଆ, ସ୍ୱାର୍ଥପର, ଦୁର୍ବିମାତ, ଭୁକ୍ତଚା ଓ ଅବିବେକୀ ଲୋକରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀକୁ ଫେରିବେ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କେତେ କଅଣ ମୁଣ୍ଡ ମସଲା ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ନପାଇ ଥାଆନ୍ତେ ! ତାକୁଇ ଭିସ କରି ବିଜ୍ଞାନକୁ କେତେ ଉପରକୁ ଟେକି ଦେଇ ନ ଥାଆନ୍ତେ ! ହତଭାଗୀଗୁଡ଼ାକ କଅଣ ନକଲେ ! ସବୁ ହାବେଲି ବିଜ୍ଞାନ-ମାନଙ୍କ ମୁହଁ ଆମ୍ଭିଲା ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଦୁର୍ଘଟୀଗର ଧକ୍କାରେ ସମସ୍ତେ କିଛିଦିନ ପାଇଁ କାଉଦା ଓ ନିବାକ୍ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ଶେଷରେ ମନକୁ ବୁଝେଇଦେଲେ—ଗୋଟାଏ ଥରର ବିଫଳତାରେ ଏପରି ଭାଙ୍ଗି-ପଡ଼ିବା କ'ଣ ? ଆମେ କଅଣ ନାମଦ୍ୱାରା ହୋଇଛୁ ? ପୁଣି ଗୋଟାଏ ହାବେଲି ଯାନ ପୈଦା କରିଦେବା । ପୁଣି ଦଳେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ବା କସ୍ପୋନଟ୍ ତାଲିମ୍ କରି ଉତ୍ତାର ଦେବା । ରବର୍ଟ ବ୍ରୁସ୍ ସାହାବ ସାତ ଥର ସୁଦ୍ଧାରେ ହାର ଅଷ୍ଟମ ଥରର ସୁଦ୍ଧା ଜୟ କଲେ । ଆମର ତ ମୋଟେ ଥରେ ହେଲା । ନାଃ—ପୁଣି କାମରେ ଲାଗିଯିବା । କୋଡ଼ିନୁର ପାଞ୍ଜି ଦେଖି ଅଭିନବ ଅସଲ ପିଠାପୁର ବିଶ୍ୱାସୀତ ଜ୍ୟୋତିଷୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଧୂର୍ଜି ବୁଦ୍ଧିଦେଶୀ ପରାମର୍ଶ ପରେ ଆଷାଢ଼ କୃଷ୍ଣ ଏକାଦଶୀ ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭ କରାଗଲା । କ୍ଷମାରମାନଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅଭିଷିକ୍ତା ଥିଲା । ଭାତ ଓ ହାକୁଡ଼ି ଚଳାଇ ସେମାନେ ଦିନ କେଇଟାରେ ଦଶ ଥାକିଆ ବିନ୍ଦୁ ରକେଟ୍‌ଟା ଠିଆ କରିଦେଲେ ।

ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ । ହେଲେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଦେଖା କାହିଁ ? ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟଙ୍କୁ ଖୋଜି ଦିନଧରି ତାଲିମ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ହଁ ହଁ କର କିନ୍ତୁ ମୋଟା ଟଙ୍କା ଦାଦନ ସ୍ୱରୂପ ନେଇ କୁଆଡ଼େ ପାର ! ଗୋଟି ଗୋଟି ଆଉ ସହାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଶୁଭଲଗ୍ନ ଗଡ଼ିଯିବା ଭୟରେ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ

ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଜଣେ ପୁରୋହିତ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେଇ କହିଲେ—ଏତେ ବିଗ୍ରହ ହେବାର ଦରକାର ନାହିଁ । ଅତି ସାମାନ୍ୟ କଥାଟାରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଉଛୁ କାହିଁକି ? ଗାଆଁରେ ଦେଖିଥିବ ବା ଶୁଣିଥିବ, ଯଦି ଠିକଣା ହୋଇଥିବା ବରଟା ବାହା ହବାକୁ ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମନା କରିଦିଏ ତେବେ କିଆରୀରେ ଧାନ ଶେଉଥିବା ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାମରେ ଲାଗିଥିବା ଗୋଟାଏ ତାଗଡ଼ା ଭେଣ୍ଟିଆକୁ ଟେକିଆଣି ତାକୁ ଧୁଆଁଧୋଇ କରି ଖଣ୍ଡିଏ ପାଞ୍ଚ ପିନ୍ଧେଇ ଦେଇ ଜବରଦସ୍ତି ବେଦରେ ନେଇ ବସାଇ ଦିଅନ୍ତି, ଆଉ ବାହାଘର କାମଟା ବଢ଼େଇ ଦିଅନ୍ତି । ଆମେ ସେମିତି ଆଉ ତିନିଜଣ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କେଉଁଠୁ ହେଲେ ଖୋଜି ଧରାବର ଭଲ ଧରିନେଇ ଆସିବା ଆଉ ଟିକିଏ ବତାବତି କରିଦେଇ ହାବେଲି ଯାନରେ ପୁରେଇ ଦେଇ ଉତ୍ତ୍ରେପଣ କରିଦେବା ।

କଥାଟା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା । ଲୋକେ ଗୁରୁଆଡ଼େ ଖେଦଗଲେ । ଗୋଟାଏ ନିଗୁଟିଆ ଥାନରେ ତିନିଜଣ ଲୋକ ଗୋଟାଏ ଟିକି କୁଡ଼ିଆ ଭିତରେ ଜାକଜୁକି ହୋଇ ଶୋଇଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠି କି ଜଣେ ଲୋକ ଶୋଇବା କଷ୍ଟକର । ସମସ୍ତେ ଭାବିଲେ ଏହି ତିନିଜଣ ହାବେଲିଯାନ ଭଳି ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନରେ ଖୁଦିଖାଦି ହୋଇ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଯାଇପାରବେ । ତାଙ୍କୁ ହଲେଇ ଡାକିବା ମାତ୍ରେ ତିନିହେଁ ହାଉଲିଖାଇ ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ହୋଇଗଲେ, ବଳବଳେଇଲେ—ମୁଁ ଗୁରୁଆ ନୁହେଁ, ମୁଁ ଝୁରୁଆ ନୁହେଁ, ମୁଁ ସୁରୁଆ ନୁହେଁ, ମୁଁ ଶଶୁରଘରୁ ଆସି ଏଇଠି ଶୋଇଥିଲି, ମୁଁ ମାମୁଘରୁ ଆସିଛି, ମୁଁ ମଉସାଘରୁ ଆସିଛି ।

ସମସ୍ତେ ତିନିଜଣଙ୍କୁ ସାଷ୍ଟମ କରିସାରି ହାବେଲି ଯାନରେ ଯିବା କଥା କହିଲେ । ତିନିଜଣଯାକ କିଛି ସମୟ ଗୁମ୍ଫାର ବସିଗଲେ । ତାପରେ ଟିକିଏ ଆଡୁଆଳକୁ ଯାଇ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ପରାମର୍ଶ ଚଳେଇଲେ । ଜଣେ କହିଲେ—ଏଇଟା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ । ପୃଥିବୀରେ ଆମେ ଆଉ ଥିବା ନା ସେମାନେ ଆମକୁ ପାଇବେ ।

ତିନିଜଣଯାକ ରାଜି ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଗଲେ । ବିଜ୍ଞାନମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯଦୁପାତି ସବୁ କେମିତି ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ସବୁ

ବଢେଇଦେଲେ । ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ କହିଲେ, “କିଛି ଚିନ୍ତା କରନାହିଁ, ଆମେ ସବୁବେଳେ ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ତଳେ ରହି ସୁନ୍ଦା କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିବୁ, କିଛି ମନେ ନ ପଡ଼ିଲେ ବଢାଇଦେବୁ । କିଛି ଚିନ୍ତାନାହିଁ ।”

X

X

X

ଦରକମାନେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରୋଫାକ ସବୁ ପିନ୍ଧେଇ ଦେଲେ । ଗୁରୁଆ, ଝୁରୁଆ, ସୁରୁଆ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଆଡ଼କୁ ସାଡ଼କୁ ଚାହିଁ ହାବେଳି ଯାନ ଭିତରେ ପଶି ଦୁଆର ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ବିଜ୍ଞାନମାନେ ସବୁଆଡ଼ୁ ଭିନ୍ନ କରିସାରିବା ପରେ ଇଞ୍ଜିନରେ ନିଆଁ ଚୁଷ୍ଟା ମାଡ଼ିଦେଲେ । ବିଜୁ ହାବେଳି ଯାନ ପ୍ରବଣ ହେ କରି ଉପରକୁ ଉଠିଲା ଆଉ ମିନଟକ ଭିତରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ତଳେ ଥାଇ ବିଜ୍ଞାନମାନେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚଳାଇ ଥାଆନ୍ତି ।

ଦଶାକ ପରେ ଦଳେ ପୁଲିସ୍ ଆସି ବିଜ୍ଞାନମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ— “ଭିନ୍ନଜଣ ବନ୍ଦୀ ଜେଲ୍ ପାରିର ଡେଇଁ ପଳାଇଛନ୍ତି । ଶୁଣିଲୁ ସେମାନେ ଇଆଡ଼େ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନାଁ ଗୁରୁଆ, ଝୁରୁଆ ଆଉ ସୁରୁଆ । ଗଲା ନିର୍ବାଚନରେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଅପରାଧ କରି ଜେଲ୍ ଯାଇଥିଲେ । ସେମାନେ ନିର୍ବାଚନବେଳେ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ କରିବାକୁ ପଛେଇଲେ ନାହିଁ । ଏଇଆଡ଼େ ଆସିଲେ ବୋଲି ଶୁଣିଲୁ । ଗଲେ କୁଆଡ଼େ ?”

ବିଜ୍ଞାନମାନେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ ବସିଗଲେ । ପରେ ଜଣେ କହିଲେ—“ସେମାନେ ଆଉ ଏ ପୃଥିବୀରେ ନାହାନ୍ତି ।” ଜଣେ ପୁଲିସ୍ ଅବାକ୍ ହୋଇଯାଇ କହିଲେ—“ଏ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ମରିଗଲେ ? କେମିତି ମଲେ ?” ବିଜ୍ଞାନ କହିଲେ—“ନା ହେ ନା, ସେମାନେ ମରିନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ଏ ପୃଥିବୀରୁ ହାବେଳି ଯାନରେ ଯାଇ ପୃଥିବୀକୁ ପରିତମା କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଫେରିବେ କି ନାହିଁ କହିହେବନା ।”

ପୁଲିସ୍‌ବାଲାଏ ମୁହଁ ଆମ୍ବିଳା କରି ଚାଲିଯିବା ପରେ ଅସଲ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ବିଜ୍ଞାନମାନେ ପେଟରେ ଭରିଥିବା ସବୁ ଗୁପ୍ତତା ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅଜାଡ଼ ଦେଇ ପଚାରିଲେ—“ଏବେ ବେଳଯାଏ କେଉଁଠି ମରିଥିଲ ? ସେଇଠି ମଲନ୍ତି, ପୁଣି କିଆଁ ଜଇଁ ଏଠାକୁ

ଆସିଲୁ ?” ଜଣେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡେଇ କୁଣ୍ଡେଇ କହିଲା—“ବାଟରେ ଫେରୁ ଫେରୁ ଦୁର୍ଗା ସିନେମା ଭିତରେ ପଶିଗଲା । ଫିଲ୍ମଟା ବଢ଼ିଆ ଥିଲା । କାଳେ ଆଉ ଫିଲ୍ମ ଦେଖିପାରିବାନି ତାହା ଭାବି ଫିଲ୍ମଟା ଦେଖି ଆସିଲୁ । ଫିଲ୍ମ୍ ସରିବାରୁ ଏକଥା ମନେପଡ଼ିଲା, ଧାଇଁ ଆସିଲୁ ।” ଜଣେ ବିଜ୍ଞାନ ଗର୍ଜି ଉଠିଲେ—“ଦୂର ଦୃଷ୍ଟି ଅପଦାର୍ଥ, ଦାୟିତ୍ୱସ୍ଥାନଗଣ । ତିନିଟା ତାଗୀ ତୁମ ସୌସ୍ତବ୍ୟକୁ ନେଇ ସାରିଲେଣି । ତୁମ୍ଭେମାନେ ଏବେ ଗ୍ରାଣ୍ଡ, ଶ୍ରିୟ, ପ୍ରସ୍ତୁତ ବା ଆଉ କେଉଁଠାକୁ ଯାଅ ଓ ସେଇଠି ମର ।”

ଅସଲ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କୁ ତଡ଼ି ବିଜ୍ଞାନମାନେ ନକଲିକ ସହ ହସ୍ୟୋଗ ସ୍ଥାପନ କଲେ । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ସେ ଚିହ୍ନାର କରିଉଠିଲେ, “ସର୍ବନାଶ, ତିନିହେଁ ଶୋଇପଡ଼ିଲେଣି, ଶୁଣୁନାହାନ୍ତି । ରକେଟ୍‌ର ଜାଳେଣି ଦହନ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନ୍ଦ କଲେନି । ତାର ଗତି ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି । ସେକେଣ୍ଡକୁ ଆଠମାଇଲ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଚକ୍ରଣ ମାଇଲ ବେଗରେ ଛୁଟିଲାଣି । ଗତଲ—ଏ ଅପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ାକ ମହାଶୂନ୍ୟରେ ଢଳିଯିବେ । ଆଉ ଫେରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।”

ଦନଦନ ସର୍ବେ ଦର୍ଶି ରକେଟ୍ ଭିତରେ ବଜାଗଲା । କେତେବେଳ ପରେ ତିନିଜଣକ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ଗୁରୁଆ ପୃଥିବୀକୁ ପଶୁଗଲା, “କଅଣ କହୁଛ, ଆମେ କେଉଁଠି ?” ପୃଥିବୀରୁ ଉତ୍ତର ଆସିଲା, “ତୁମେ ସମସ୍ତେ ସମୟରେ । ଚଟ୍‌ପଟ୍ ଆଗ ଜାଳେଣି ଦହନ ବନ୍ଦ କର ।” ତାହା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଗଲା । ବିଜ୍ଞାନୀ ଜଣକ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଦେଖି ଖବରଦେଲେ ତୁମ ରକେଟ୍ ସେକେଣ୍ଡକୁ ଚକ୍ରଣ ମାଇଲ ଗତିରେ ଧାଇଁ ସବୁ ଗ୍ରହର ଆକର୍ଷଣରୁ ପାର ହୋଇଗଲାଣି । ଓଲଟ ହାବେଲ ବା ରେଟ୍ଟା ରକେଟ୍ ତଳାଇ ଶୀଘ୍ର ଗତିସ୍ଥେୟ କର । ପାଖରେ ଯେକୌଣସି ଗ୍ରହ ବା ଉପଗ୍ରହ ଦେଖିବ ତା’ର ଉପରେ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ ।”

ଗୁରୁଆ ଆଗୁଆ ହାବେଲ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ଗୁରୁଟାପାକ ଓଲଟ ହାବେଲ ତଳାଇଦେଲା । କିଛି ସମୟପରେ ସେ ଦେଖିଲା ଗୋଟାଏ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗୋଲକ ଚାକରି ଆଡ଼କୁ ଛୁଟିଆସୁଛି ଆଉ ନିମ୍ନେ ଆକାରରେ ବଢ଼ିଯାଉଛି । ସେ ପୃଥିବୀକୁ ତାହା ଜଣାଇଦେଲା । ପୃଥିବୀ ବିଜ୍ଞାନୀ କହିଲେ,

“ସେ ତୁମ ଆଡ଼କୁ ଆସୁନି, ତୁମେ ତା ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛ । ଓଲଟ ହାବେଳକୁ ପୁରାଦମ୍ରେ ଚଳାଅ । ତନମିନିଟ୍ ପରେ ତାକୁ ପୁରା ବନ୍ଦ କରିଦିଅ । ବାସ୍ ଏଥର ବାଆଁକୁ ଡାଳଇ ଆଗୁଆ ହାବେଳ ଚଉଠ କୋର୍ରେ ଚଳାଅ—ଠିକ୍ ଅଛି । ଏଥର ହାବେଳ ବନ୍ଦ କରିଦିଅ । ହୁଁ ଏବେ କଅଣ ହେଲା ।”

ଗୁରୁଆ କହିଲା—“ତା ଆଡ଼କୁ ସିଧାସଳଖ ନଯାଇ ତା ଚାରିପାଖରେ ଚାଲିଲା ଭଳି ଜଣାଯାଉଛି । ଏବେ କଅଣ କରିବା ?”

ଉତ୍ତର ଆସିଲା—“ସେଇଟା ବୋଧହୁଏ ନେସ୍‌ରୁମର ଏକ ଅନାବିଷ୍କୃତ ଚନ୍ଦ୍ର । ତମ ହାବେଳ ଉପରେ ପଡ଼ୁଥିବା ତାର ଆକର୍ଷଣ ଶକ୍ତିରୁ ଜଣାପଡ଼ୁଛି ତାହା ପୃଥିବୀର ପ୍ରାୟ ଚାରିଗୁଣ ବଡ଼ । ଓଲଟ ହାବେଳ ଆସ୍ତେ ଚଳାଅ । ହାବେଳଟି ତ ତାର ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଭିତରେ ପଶିଲଣି । ସେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଠିକ୍ ପୃଥିବୀର ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ପରି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ଏଥର ତୁମେ ତା ଉପରେ ଓହ୍ଲାଇ । ଓଲଟ ହାବେଳ, ପାଗରୁଟ ସବୁ କାମରେ ଲଗାଇ ଦିଅ । ଧୀରେ ଧୀରେ ହାବେଳକୁ ତା’ଉପରେ ବସେଇ ଦିଅ । ବାସ୍, ଏଥର ସିଡ଼ିଟା ଖୋଲି ଦେଇ ଯାନରେ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ । ବିଶୁଦ୍ଧତା ପୋଷାକ ଆଉ ପିନ୍ଧିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ସେଠା ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଠିକ୍ ଆମ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ପରି ।”

ପୋଷାକ ଖୋଲି ତନଜଣଯାକ ନୂଆ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ । ଚାରିଆଡ଼କୁ ସମସ୍ତେ ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ ଗ୍ରହଟା ପୃଥିବୀର ଏକ ଉଲ୍ଲସ ସଂସ୍କରଣ । ହଠାତ୍ ଚାରିଆଡ଼ ଆଶ୍ଚିନାଦ କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ଚାହିଁବାକୁ କହିଲା । ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ ଅଠ ଦଶଟା ବିରାଟ ମୃଦଙ୍ଗିଆ ଜୀବ ତାଙ୍କର ଆଡ଼କୁ ଛୁଟି ଆସୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୋଡ଼ିଆଡ଼ୁ ଜୀବ ଗୁଡ଼ିଆସିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ ଶହେ ଗଜ ଦୂରରେ ଅଟକି ଗଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ କବାଟ ଖୋଲି ଡେଙ୍ଗା ଡେଙ୍ଗା ସୁନ୍ଦର ମଣିଷ ଏକାପରି ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ପଦାକୁ ବାହାର ଆସିଲେ । ସମସ୍ତେ ହାତ ଉପରକୁ ଟେକି ପାଖେଇ ଆସିଲେ ଏବଂ ହସି ହସି ଏକ ସ୍ଵରରେ କହିଲେ—‘ସୁପ୍ରଭାତ’ । ତନଜଣଯାକ ଥକ୍କା ହୋଇଗଲେ । ପାଟି ମେଲ

ଓ ଆଣି ଡିମା ଡିମା ହୋଇଗଲା । ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ହୋଇ ତନୁହେଁ ରହି ଗୁଡ଼ିଲେ—
ସୁପ୍ରସନ୍ନ ସୁପ୍ରସନ୍ନ, ନମସ୍କାର —

ସେମାନେ ଏକାବେଳେକେ ପାଖକୁ ଆସି କହିଲେ ଆପଣମାନେ ଆମ
ସରକାରଙ୍କ ବଣିଷ୍ଟ ସମ୍ମାନାୟ ଅତିଥି, ଏବେ ସହରକୁ ଆସନ୍ତୁ । ସରକାରୀ
ଅତିଥିଶାଳାରେ ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁବିନ୍ୟାସ କରାଯିବ ।

ତନୁହେଁ ସେହି ମୃଦଙ୍ଗିଆ ଗାଡ଼ିରେ ବସି ଗଲାବେଳେ
ପଚାରିଲେ—“ଆପଣମାନେ ତ ପୁରୁଷ ଓଡ଼ିଆ । ଏତେ ଦୂରକୁ ଆସି
ଉପନିବେଶ ବସେଇଲେ କିପରି ? ଆମେ ତ କିଛି ତପାତ୍ ଦେଖୁ-
ନାହିଁ ।”

ନମ୍ରତାର ସନ୍ନିତ ସେମାନେ କହିଲେ—“ଆପଣମାନେ ଜାଣି-
ଥିବେ ଯଦୁପତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓଡ଼ିଆ ଥିଲେ । ଷେଫଳ ହଜାର ଗୋପୀଙ୍କ ଭିତରୁ
ଖାଉଡ଼େ ସସାମୀ ଆଣି ସେ ଏଠାରେ ଥଇଥାନ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଆମକୁ
ମିଶାଇ ଏଠାରେ ପଞ୍ଚଟି ରାଜ୍ୟ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାପି ଓଡ଼ିଆ । କଥାରେ ଟିକିଏ
ଓଲମ୍ ବଲମ୍ ।

X

X

X

ପ୍ରଥମେ ତନୁହେଁଙ୍କୁ ପ୍ରତିଷେଧକ ମନ୍ଦିରକୁ ନିଆଗଲା । ପୁଲିସ୍-
ବାଲ୍‌ଏ ବୁଝାଇ ଦେଲେ, “ଆପଣମାନଙ୍କ ଦେହରେ ବାହାରୁ କୌଣସି
ଜୀବାଣୁ ବା ଭୂତାଣୁ ଆସିଥାଇପାରେ । ତେଣୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ପନ୍ଦର
ସେକେଣ୍ଡ ଥେଟା ରଖି ବାଧ୍ୟ ଦେଇ ବାହାରବାକୁ ହେବ । ଫଳରେ
ଆପଣମାନେ ବିଶୋଧିତ ହୋଇଯିବେ ।” ତନୁହେଁ ଗୋଟିଏ ନିବୁର୍ କାଚ
କୋଠରରେ ଠିଆହେଲେ । ଯନ୍ତ୍ରରୁଲକ ଥେଟାରେ ଗୁଡ଼ିତଲେ । ତନୁହେଁ
ବାହାରିଗଲା । ଯନ୍ତ୍ରରୁଲକ ରୁପ୍ ରୁପ୍ କରି ପୁଲିସ୍ ଅଫିସରଙ୍କୁ
କହିଲେ—“ଏମାନଙ୍କ ଶରୀର ବିଶୋଧିତ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ତେବେ
ଆମ ଲୋକଙ୍କ ମନ ଉପରେ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବନି ।”

ଦେଶର ସରାପତି ତନୁହେଁଙ୍କୁ ଆଦରରେ ସ୍ବାଗତ କଲେ । କହିଲେ—
“ଏବେ ଆମର ନିର୍ବାଚନ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମନ୍ତ୍ରମଣ୍ଡଳ ନାହିଁ । ସବୁ
କୋଝ ମୋ’ ଉପରେ । ଦୁଇମାସ ଲୋକମାନଙ୍କ ମନକୁ ପ୍ରସାଦମୁକ୍ତ

କରାଯିବ । ଆପଣମାନେ ଅଭୟଶାଳାରେ ରହନ୍ତୁ । ନିର୍ବାଚନ ପରେ ଆପଣ-
ମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଆଲୋଚନା କରିବି । ଦୁଇଜଣ ସୁଦୃଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଆପଣ-
ମାନଙ୍କର ଦେଖାଶୁଣି କରିବେ ।”

ଅଭୟଶାଳାରେ ଗୁରୁଆ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ମଧୁକୁ ପଚାରିଲା—
“କେତୋଟି ପାଟି ନିର୍ବାଚନ ଲଢ଼ୁଛନ୍ତି ?”

ମଧୁ—“ଆମର ଏଠି ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ପାଟି ।”

—“ଏ ! ଦୁଇଟି ପାଟି । ଆମ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ପଚାଶରୁ କମ୍
ହୁଏ ।”

—ବାପ୍ରେ ବାପ୍ ! ପଚାଶଟି ପାଟି । କିଛି ମନେକରିବେନି ।
ଦୁଇଟିରୁ ଅଧିକ ପାଟିର ଅର୍ଥ ଠକାମି, ଜାଲପିସାଦ, ଦୁର୍ମାତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି
ଯୋଗେ ଖରାପ ଶବ୍ଦ ଅଛି ସବୁ । ମାତ୍ର ପ୍ରଭର ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ନହେଲେ ଏତେ
ପାଟି କେହି କହେ ନାହିଁ । ଏଠି ଦୁଇଟି ପାଟିର ନାମ ହେଲା ଭୁତ ଶାସକ
ଓ ଭୁତ ବରୁଣ ଦଳ ।

ଗୁରୁଆ, ଝୁରୁଆ ଆଦିଙ୍କ ମନ ମାନ୍ଦିଲା ନାହିଁ; ଅନ୍ୟ କଥାକୁ
ଗୁଲିଗଲେ । ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦରେ ସେମାନଙ୍କର ଦେହମାତ୍ର କଟିଗଲା ।
ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା ଯେ ମାତ୍ର ପ୍ରଭର ଦିନ ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ବାକୀ
ରହିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଗ୍ରାମରେ ବଡ଼ପାଟିଆ ଗର୍ଜନ ନାହିଁ । ଦୋଳ ଠାକୁରଙ୍କ
ପରି ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କର ଘରେ ଘରେ ବୁଲି ଭୋଟରମାନଙ୍କୁ ପାକଳାପାକଳି
କରିବା, ଶୁଦ୍ଧା ପିଇବା ବା ପଖାଳ ଖାଇବା କି ପିଲା କାଖେଇ ମିଠେଇ
ଖୁଆଇବା କିଛି ନାହିଁ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିହେଲା ନାହିଁ । ପ୍ରଭର
କାର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଥିଲେ ସେମାନେ ସେଥିରେ ମିଶିଯାଇ ଜଣକେ ଦୁଇ ଭିନ୍ନ
ହଜାର ଟଙ୍କା ବାଡ଼େଇ ଦେଇ ଥାଆନ୍ତେ । ନା ଦେଖା ମିଳୁଛି ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କର
ନା ଅଛି ପ୍ରଭର । କଥା କଅଣ ?

‘ନିର୍ବାଚନ ଆଉ ପ୍ରଭର ଦିନ ବାକୀ’ ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ସେମାନଙ୍କର
ହାତ ଗୋଡ଼ ପାଟି ଖଜବଜ ହଉଛି । ଦିନ ମନ ଶିରଂଶିରଂ ହୋଇଉଠୁଛି;
ଦିନର ଚାଉ ବଢ଼ିଯାଉଛି । ଅଥଚ ଏଠି ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଆଉ
ଯେଉଁମାନେ ଭୋଟର ସେମାନେ କାଉଁରା ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଗୋଟାଏ ଗଣ୍ଡିଗୋଳ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଗୁରୁଆ ଦ୍ଵିତୀୟ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଗୁଣକୁ ପଚାରିଲା—

—ହଇହୋ ତୁମ ନିର୍ବାଚନ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା କି ?

—ନାହିଁ ତ !

—କାହିଁ ତାର କିଛି ଲକ୍ଷଣ ତ ଦେଖାଯାଉନି । ପ୍ରଶ୍ନର ନାହିଁ, ବଡ଼ପାଟିଆ ନାହିଁ, କାନ୍ଥରେ ପୋଷ୍ଟର ନାହିଁ, ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କର ବି ଦେଖାନାହିଁ, କମିଟିର ଦେଖାନାହିଁ, ନିର୍ବାଚନ ହେବ କିପରି ?—

ଆମର ଏଠି ସେସବୁ ଭଣ୍ଡାମି ନାହିଁ, ଗାଲୁ ପ୍ରଶ୍ନର ନାହିଁ, ପ୍ରଚାରଣର ସତ୍ତା ନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ଦୁଇଟି ମାସ ପାଟି । ଦୁହେଁ ନିର୍ବାଚନ ଇସ୍ତାଫାର ଲେଖି ସରକାରଙ୍କୁ ଦେଇ ଦିଅନ୍ତି । ସରକାର ଗୁପ୍ତି ଶ୍ରେଷ୍ଠମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟି ଦିଅନ୍ତି ।

—ପ୍ରଶ୍ନର ନହେଲେ ପ୍ରାର୍ଥୀ କି କି ଲୋକସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତାର କାମ କରିଛି ତାହା ଶ୍ରେଷ୍ଠମାନେ ଜାଣିବେ କିପରି ?

—ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତାର କାମ କରିଥିବ ଲୋକେ ତାକୁ କେବେହେଁ ଭୁଲିବେ ନାହିଁ କି ତା'ର ବି ପ୍ରଶ୍ନରର କିଛି ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିବନି । ଯେଉଁମାନେ ଗାଲୁଆ ଠକ ସେହିମାନେ ହିଁ ଲୋକଙ୍କୁ ଭୁଲାଇ ଦେବାକୁ ନାନା ଗାଲୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଚଳେଇ ଥାଆନ୍ତି । ଏଠି ଜଣେ କେହି ଯଦି ଲୁଚେଇ ଲୁଚେଇ ପ୍ରଶ୍ନର କରେ ତେବେ ତା ଅମାନତ ଟଙ୍କା ଉଡ଼ିଯିବା ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

ପ୍ରଶ୍ନର ନ ହେଲା ନାହିଁ, ପୋଷ୍ଟରଟାଏ ବି କାନ୍ଥରେ ମରାହେଉନି କାହିଁକି ?

—ଏଠି ଶ୍ରେଷ୍ଠଙ୍କ ଉପରେ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇବା ଏକ ବେଆଇନ୍ କାମ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାର ପ୍ରସ୍ତାବମୁକ୍ତ ମନରେ ଚିନ୍ତା କରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେବ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦୁଇ ନିର୍ବାଚନ ଇସ୍ତାଫାର ଥଣ୍ଡା ମିଜାଜରେ ଦୁଇମାସ ଧରି ପଡ଼ି, ଧୀରଘ୍ନିର ବାତାବରଣ ଭିତରେ ଚିନ୍ତା କରି ତାର ସ୍ଵପ୍ନ ଦେବ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯେତେବେଳେ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ

ରାସ୍ତାଟାଏ ଦେବାକୁ ଯାଏ ସେତେବେଳେ ମାରବତା ଏକାନ୍ତ ଲେଖା । ସେତେବେଳେ ଯଦି ସବୁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ତା ଗୁରୁପାଖରେ ପାଠିକରନ୍ତି ତେ ମୋତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦିଅ, ମୁଁ ତୁମକୁ ଦୁଇଟଙ୍କା ଦେଉଛି—ମୋତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦିଅ, ମୁଁ ତୁମ ପୁଅକୁ ଗୁରୁଟାଏ କରେଇଦେବି ତେବେ ସେ ଠିକ୍ ରାସ୍ତା ଦେଇ-ପାରିବ କି ? ସେଇଥିଲାଗି ଏଠି ନିର୍ବାଚନର ପୂର୍ବ ଦୁଇମାସ ଅଗଣ ମାରବତା ପାଳନ କରାଯାଏ ।

—ଆପଣଙ୍କର ଏ ନିର୍ବାଚନ ଆମ ମନକୁ ପାଉନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ନିର୍ବାଚନ ହେଲେ ଦଶଟଙ୍କି ଆ, ଶହେଟଙ୍କି ଆ ନୋଟ୍ ସବୁ ଝଡ଼ି-ପୋକ ପରି ଉଡ଼ନ୍ତି । ଲୋକେ ସବୁ କାମଦାମ ଛାଡ଼ି ଝାମ୍ପିବାରେ ଲାଗି ଯାଆନ୍ତି । ଯିଏ ଯେତେ ବଡ଼ ଶିକାସ୍ତ୍ର ଥାଏ ସେ ସେତେ ଝାମ୍ପି ନିଏ । ମୋଟ ଉପରେ ନିର୍ବାଚନବେଳେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପକେଟ ଗରମ ହୋଇଯାଏ । ଏଠା ନିର୍ବାଚନଟା ଦେଖୁଛି ଶୁଖା ଖଡ଼ ଖଡ଼ ।

ଆପଣମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠମାନେ କଅଣ କିଛି ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ, କେଉଁଠୁ ଏ ଟଙ୍କା ଆସେ, କିଏ ଦିଏ, ଆଉ କିଏ ନିଏ, ଶ୍ରେଷ୍ଠମାନେ କଅଣ ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଦରଦାମ ବଢ଼େଇ ପ୍ରଚୁର ଲାଭ ଜମାନ୍ତି ଆଉ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ସେହି ଟଙ୍କାରୁ ପୁଳା ପୁଳା ନେଇ ଶ୍ରେଷ୍ଠ-ମାନଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟନ୍ତି । ଏଇଟା ଏକ ପ୍ରକାର ପୁରସ୍କୃତଙ୍କ ଧନ ଶ୍ରେଣିକରି ତାକୁ ଦାନ କରିବା ସାଙ୍ଗରେ ସମାନ ।

—ଆମକୁ ଏଗୁଡ଼ାକ ଅଡ଼ୁଆ ଅଡ଼ୁଆ ଜଣାଯାଉଛି । ନିର୍ବାଚନ ପରେ ଏଠି ଦଳବଦଳ ନିଶ୍ଚୟ ହେଉଥିବ । ଆମର ସେଠି ଝୁର୍ କୋଇ-ସୋରରେ ଚାଲିବ । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଭେଡ଼ି ବେପାର କହୁ ।

—ଏଠି ଦଳ ବଦଳର ପ୍ରଣ ନାହିଁ । ଜଣେ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଛାଡ଼ିବାର ଅର୍ଥ ସେ ସଭ୍ୟ ପଦରୁ କଟିଗଲା । ସେହି ସଭ୍ୟ ପଦଟି ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନ ଯାଏ ଖାଲି ରହେ । ଉପନିର୍ବାଚନମାନେ କିଏ କିଏ ଦାତାଙ୍କ ପରିସା ବାଳୁଙ୍ଗାଙ୍କ ପରି ଉଡ଼ିଉଡ଼ି ଏଠି ଏକ ଗର୍ବିତ କାର୍ଯ୍ୟ ରୂପେ ବିବେଚିତ ହୁଏ । ଗୁରୁଆ, ଝୁରୁଆ, ସୁରୁଆ ଭାବରେ ନକାଡ଼ି ଗରାଏ

ଜାଗାରେ ସେମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ତାଙ୍କ ଦେଶ ହୋଇଥିଲେ ସେମିତି ଏ ନିର୍ବାଚନ ଲଘୁଛୁ ସେମାନେ ତାହାରୁ ତଳିପା ଯାଏ ସବୁ ନାଚୁଥାଆନ୍ତେ, ପକେଟରେ ହାତ ପୁରେଇବାକୁ ଜାଗା ନ ଥାନ୍ତା, ଦଙ୍ଗା ଘୋରଦାରିର ସୁଅ ଛୁଟିଥାଆନ୍ତା । ସେମାନେ ଘିରି ହୋଇ ବସିନପାରି ପାଦ୍ରୀ ସାହେବ-ମାନଙ୍କ ପରି ନିଜ ଧର୍ମ ପ୍ରସାର କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ନିଷ୍ଠିତ ଭାବରେ ଜଣିବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କ ପଛା ସବୁ ବତେଇବାରେ ଲାଗିଲେ । ଦଳର ଅଧିନାୟକମାନଙ୍କୁ ଭେଟି ବେପାରର କୌଶଳ ସବୁ ଶିଖେଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ନୂଆ ପୃଥିବୀର ବିଜ୍ଞାନମାନେ ସବୁପକ୍ଷକୁ ଜଣାଇଦେଲେ ଯେ ନୂତନ ଅତ୍ୟଧିକ ମୁଣ୍ଡରେ ଭୟଙ୍କର ବିଷାକ୍ତ ମାନସିକ ରାଶି ଫଳେ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି । ଆଉ ବେଶିଦିନ ଏହିପରି ଭାବରେ ଚାଲିଲେ ତାହା ଅଧିବାସୀଙ୍କ ମନକୁ କଳ୍ପସିତ କରିବ । ଏମାନଙ୍କୁ ବୁଝେଇ ବାଝେଇ ତାଙ୍କର ହାବେଲି ଯାନରେ ଜାଳେଣି ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେଇ ତାଙ୍କର ଗ୍ରହ ଆଡ଼େ ମୁହାଁଇ ଦେବା । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଗ୍ରହ ଆଡ଼େ ଗଲେ ତାଙ୍କୁ ଏମାନେ ବିଷାକ୍ତ କରି ପକାଇବେ ।

ସବୁପକ୍ଷ ସେଥିରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ ।

ନ ଗଙ୍ଗାଦତ୍ତ

ଦୃଃ । ପ୍ରେସ୍‌ଟାଏ କର ଫୋନ୍‌ଟାଏ ରଖିବୁ ? କି ନାସ୍‌ନା
 କଥାଟାଏ । ଛପାହୁଅଁ ପାଇଁ କଅଣ ଟିକିଏ ପରୁରବାକୁ ହେଲେ ସଙ୍ଗେ
 ସଙ୍ଗେ ସେତକ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ରକ୍ଷାକୁ ଅପେକ୍ଷାରେ କିଛି ସମୟ
 ଯିବ । ତା' ସଙ୍ଗେ ଦରଦାମ କଷାକଷିରେ କିଛି ସମୟ ଯିବ । ସୌଭାଗ୍ୟକୁ
 ଯଦି ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ରକ୍ଷାଟାଏ ମିଳେ ତେବେ ରକ୍ଷାରେ
 ଯିବାକୁ କିଛି ସମୟ ଯିବ । ଯଦି ଶୁଣିପଲ୍ଲବ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସଙ୍କେତ ଥାଏ,
 ତେବେ ତ କଥା ସରିଲା । ସେଥିରୁ ଭୁଲ୍‌ରୁଲ୍‌ରେ ରକ୍ଷା ପାଇଲେ ବି ଯଦି
 ଟ୍ରାଫିକ୍ ଜାମ୍ ଯନ୍ତ୍ରରେ ପଡ଼ିଯାଏ, ତେବେ ଘଣ୍ଟାଏଯାଏ ରକ୍ଷାରେ ବସି
 ଶୁଆଯାଇ ପାରିବ । ଏତେ ଘାଟି ପାରିହେଲେ ଯାଇ ତେବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ
 ଅମୁକ ଦିନକୁ ଛୁଟିଦିବାକୁ କେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ପଡ଼ିବ ? ଏଥିରେ ସମୟ ଓ
 ଧନ ଅସଥାରେ ବରବାଦ । ଯଦି ତୋର ଫୋନ୍ ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ସଙ୍ଗେ
 ସଙ୍ଗେ କଥାଟା ଜାଣିପାରିଥାଆନ୍ତୁ । ତୋର ବହୁ ଉପକାର ହୁଅନ୍ତା ।
 ପ୍ରେସ୍‌ରେ ବସି କୋଉ ଅଫିସ୍‌ରେ କି ଛପାହୁଅଁ କାମ ଅଛି ତାହା ବୁଝି-
 ପାରନ୍ତୁ । ଅଫିସ୍‌ମାନଙ୍କରେ ଲୋକ ଯେଉଁ ପ୍ରେସ୍‌ରେ ଫୋନ୍ ଥାଏ ତା'ର
 ସହଜ ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖନ୍ତି, ଆଉ ତାକୁ ସାଧାରଣତଃ ଉଚିତ କାମ ଦିଅନ୍ତି ।
 ଆରେ, ଗୋଟାଏ କିଛି ବେଉସା ଆରମ୍ଭ କଲେ ଆଜିକାଲି ଫୋନ୍‌ଟା
 ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଜିନିଷ ରୂପେ ଗଣ୍ୟ ହେଉଛି । ତୁ ଫୋନ୍ ବାଟେ
 ଯେତିକି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବୁ ତା'ର ଦଶ ପନ୍ଦର ଗୁଣ ବେଶି ଲାଭ ପାଇବୁ ।
 ଯେଉଁମାନେ ଭାବନ୍ତି—ମୋର କି ବ୍ୟବସାୟ ଯେ ମୁଁ ଫୋନ୍‌ଟାଏ ରଖି
 ଗୁଡ଼ିଏ ଅର୍ଥ ଶ୍ରାବ୍ଧ କରିବି, ତାଠୁଁ ବଳି ବୋଲା ବ୍ୟବସାୟୀ ଆଉ କେହି
 ନାହିଁ । ସେ ବ୍ୟବସାୟୀ ନୁହଁ ଯେ, ସେ ଜଣେ ମୋହ । ଆରେ, ବ୍ୟବସାୟ
 କରିବୁ ତ ଫୋନ୍‌ଟାଏ ରଖ । ପ୍ରେସ୍ ପ୍ୟାଡ଼ରେ ଫୋନ୍ ନମ୍ବରଟାଏ
 ରହିଗଲେ ଦେଖିବୁ ଇଚ୍ଛା ମହତ କେତେ ବଡ଼ ଆଉ ବ୍ୟବସାୟ ତ
 କେତେ ତେଜେ ।

ଇନସିଓରାନ୍ସ କୋମ୍ପାନୀର ଜବରଦସ୍ତ ଏଜେଣ୍ଟ ପରି ନେହାନଦ ବାବୁ ବନ୍ଧୁ ଗରବଙ୍କ ଆଗରେ ଏକ ନାତିଦୀର୍ଘ ପଟକଣିଆ ଶ୍ରବଣ ଦେଲେ ସତ; କିନ୍ତୁ ଗରବଙ୍କଠାରେ କିଛି ପ୍ରତିଫଳିତା ନ ଦେଖି ବରକ୍ର ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ପୁଣି ଏକ ଉପସ୍ଥାପନା ଶ୍ରବଣ ଦେଲେ—ହଇରେ ଗନ୍ଧିଆ ! ତୁ ତ ସତରେ ଗୋଟାଏ ଡେମଣ । ତୋତେ ନାଗ ଶୁଦ୍ଧି ଏତେ ପଡ଼ୁଚୋଲା ବୋଲିଲି । ତୁ ଫଣା ଉଠାଇବୁ କୁଆଡ଼ୁ ?

ନାଗରୁ ଡେମଣ ଯାଏ ପଦାବନତ ହେବାର ଦେଖି ଗନ୍ଧିଆ ମୁଣ୍ଡ ଟିକିଏ ଟେକିଲା, କହିଲା—ଆଜ୍ଞା ନେତେରା, ତୋ ମତଲବ କଅଣ କହିଲୁ ? ଫୋନ୍‌ଟାଏ ରଖିଲେ ସେହିବାଟେ ଲଭଗୁଡ଼ାକ କଅଣ ଗଳିପଡ଼ବ କି ? ବହିଟାଏ ଗୁପ୍ତିଦେଲେ ଫୋନ୍ ଲାଗି ବଲ୍ ଟଙ୍କାଟା ଦି'ଗୁଣ ହୋଇଯିବ କି ?

—ଆଗ ତୁ ଫୋନ୍‌ଟାଏ ରଖିଦେ । ମାସେ ଦି'ମାସ ପରେ ଦେଖିବୁ ଲାଭ ବଢ଼ିଛି କି' ନା, ଯଦି ନ ବଢ଼େ ତେବେ ତୋର ଫୋନ୍‌ରେ ସେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଥିବୁ ସେତକ ତୋତେ ଅକଲ-ସଲମି ଶ୍ରାବରେ ଦେଇଦେବି । କଅଣ ରାଜି ?

—ହଉ ତୁ ସେତେବେଳେ ଏତି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛୁ, ଗୋଟାଏ ଫୋନ୍ ନିଶ୍ଚୟ ରଖିବି, ତୁ ତା'ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଟିକିଏ କରିଦେ । ମୋର ଗୋଟାଏ ନୂଆ ପଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ ।

ନେତେରାର ଉଦ୍ୟମରେ ଗନ୍ଧିଆ ପ୍ରେସ୍‌ରେ ଫୋନ୍‌ଟାଏ ଲାଗିଲା । ସେହିଦିନ ଫୋନ୍‌ଟା ଲାଗିଲା ସେଦିନ ବହୁ ଅଦରକାଣ୍ଡ ବନ୍ଧୁ ଆସି ଖଣ୍ଡୁଳିଦେଇ କହିଲେ—“ବାଃ ଗରବବାବୁ, ଭଲକଲ ଫୋନ୍‌ଟାଏ ଲାଗେଇଲା । ଏଥରକ ଦେଖିବ ଇଚ୍ଛାମନ୍ତ୍ରତ କେତେ ଉପରକୁ ଯାଉଛି । ଫୋନ୍ ଦିନା ପ୍ରେସ୍‌ର ପରିକଳ୍ପନା ଅସମ୍ଭବ । ଫୋନ୍‌ଟାଏ ଯେ ନିହାତି ଦରକାର ତାହା ଏବେ ଯେ ବୁଝିପାରୁଛ, ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କଥା । ଏଇ ଫୋନ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ତୁମେ ଯେ କେବଳ ନିଜର ବ୍ୟବସାୟରେ ଉନ୍ନତ କରିବ, ତାହା ନୁହେଁ, ତୁମେ ଯଥେଷ୍ଟ ନୂଆ ବନ୍ଧୁ ପାଇବ ।

ବହୁ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଆପଦ ବିପଦରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ । କିନ୍ତୁ କମ୍ ଲୋକହିତକର କାମ ବି କରିପାରିବନି । କାହାର ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲା ପାୟାର ବୁଗେଡ଼କୁ ଡାକ, କାହାର ଅଣଗୁଣ ପ୍ରବନ ବୋହଲଣି ସେଥିପାଇଁ ଆମୁଲନ୍ଦ୍ର ଡାକ, ପଡ଼ିଣା ଘରେ ଶ୍ଵେର ପଣିଛି ତ ପୁଲିସ୍‌କୁ ଡାକ ଆଦି ବହୁତ ଲୋକହିତକର କାମ କରିପାରିବ । ଏହି ବାଟେ ନୂଆ ନୂଆ ବନ୍ଧୁ ଯଥେଷ୍ଟ ପାଇବ । ତୁମେ ତ ସାହା ଅର୍ଡ଼ର ଯୋଗାଡ଼ କରିପାରିବ କରିବ, ଆମେ ବି ଏଇଠି ବସି ତୁମ ପ୍ରେସ୍ ପାଇଁ ବହୁତ କାମ ଯୋଗାଡ଼ କରି-ଦେବୁ ।” ଜଣେ ଅଲୋଡ଼ା ବନ୍ଧୁ ପୋନ୍‌ର ରସିଦ୍‌ରଟା ଧରି କହିଲେ—
 “ଛୁଡ଼ ଛୁଡ଼, ମୁଁ ଏଇକ୍ଷଣି ଗୋଟାଏ ଅର୍ଡ଼ର ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦେଉଛି ।”
 ଏହା କହି ସେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କଲେ ।

—ହଁ, ମୁଁ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ କହୁଛି—

—ସୁପ୍ରସନ୍ନତ, ମୁଁ ଖଗେଶ୍ଵର କହୁଛି—

ଆଜ୍ଞା ଖଗା, ସେ ଶୁକର ବିଷୟରେ ତୋତେ ମନେପକାଇ ଦେବାକୁ କହିଥିଲୁ ।

କାଲି ବରୁବଞ୍ଚି, ତୁ ଟିକିଏ ମନ୍ଦୀକୁ ନ ଧରିଲେ ଚଳିବନି ।

ଆଜି ତୁ ଭୁବନେଶ୍ଵର ଯା । ନ ଗଲେ ମୁଁ ହତାଶ ହୋଇଯିବି । କହିବୁ ପଣ୍ଡା ପାଇଁ ଯୋଗାଡ଼ କରିଛି—

—ଅତେବେ ଟିକିଏ ନ ଦେଲେ ଶୁଣିବ କିଏ ? ଏ ତ ଏକ ବ୍ୟବସାୟର କଥା, ନଗଦା ନଗଦି କାରବାର । ଖାଲି ହାତରେ ଯାଇ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ, ଯିଏ ବାକିବୁକର କାମ କରିପାରୁଥିବ ତାକୁ ଧର—

—ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ନ ହେଲେ ତୁ ଚଳେଇ ଦେବୁ । ତୁ ଗୋଟାଏ ଚିଠି ପ୍ୟାଡ଼ ଛୁପିବୁ ବୋଲି କହିଥିଲୁ ପରା—

—କଅଣ ତୋ ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ ହେଲଣି କରେ, ମୋର ପ୍ୟାଡ଼୍ କଅଣ ହେବ ?—

—ନ ଜାଣି ଲୋକେ ତୋତେ ଖଗା ଖଗା ବୋଲି ଡାକୁଛନ୍ତି ।—

ଶଗା ରିପିଭରଟା। ଥୋଇଦେଇ ଗଲିଆକୁ କହିଲେ—ହଁ, ସେ ପ୍ୟାଡ୍ କପି ଲେଖି ପଠେଇଦେବ ବୋଲି କହିଲା । ଫୋନ୍ ଥିଲ କାମ ନଷ୍ଟସ୍ ମିଳବ । ମୁଁ ପ୍ରତିଦିନ ଆସି ଫୋନ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟି କାମର ଅର୍ଡର କରାଇଦେବ । ତୁମେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରୁହ ।

ଚଢ଼ିଆରଦିନ ଆଜକଣେ ଅଦରକାଣ୍ଡ ବନ୍ଧୁ ଆସି ଫୋନ୍ ପାଖରେ ବସିଲେ । ଗଲିଆର ବ୍ୟବସାୟ ବୁଦ୍ଧିର ବେଶ୍ ପ୍ରଶଂସା କରି ପରୁରଲେ—“କୌଣସି ଅଫିସ ଫୋନ୍‌ରେ ଅର୍ଡର ଦେଲଣି କି ନାହିଁ ?”

“ଫୋନ୍ ତାରର ବାଟ କେଉଁଠି ବୋଧହୁଏ ଛୁରି ହୋଇଯାଇଛି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ଦିନେ ଅର୍ଡର ଆସିନାହିଁ । କୌଣସି ଅଫିସରୁ କେହି ହେଲେ ଜଣେ ଡାକିନାହାନ୍ତି ।”

“ଏଁ ଏଁ କେମିତିଆ କଥା, ପି. ଆର. ଅଫିସ୍‌ରୁ ସେକ୍ସନ ଅଫିସର୍କୁ ଏତେ କରି କହିଥିଲା । ସେ ନର୍ଭର ଜବାବ ଦେଇଥିଲେ ତମକୁ ଡାକ ଗୋଟାଏ ଅର୍ଡର ଦେବାକୁ, ଅଫିସରଟା ଭୁଲିଗଲା କି ? ଆଣିବଟି ଫୋନ୍, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମନେପକାଇ ଅର୍ଡରଟା ନେଇଆସିବା ।” ଏତକ କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଫୋନ୍‌କୁ ପି. ଆର. ଅଫିସ ସଙ୍ଗେ ହସୋଗ କରି ଆରମ୍ଭ କଲେ—

“ହଲେ, ନମସ୍କାର, ମୁଁ ବଗା କହୁଛି । ଆଜ୍ଞା, ଆମ ‘ମାନ୍ଦ୍ରାଜମୁଳା’ ପର୍ବିକାର ବିଜ୍ଞାପନ ବାବଦ ବିଲ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ପାଇଲୁ ନାହିଁ । ଅପଣଙ୍କ ଯାହା ପ୍ରାପ୍ୟ ସେତକ ବିଲ୍ ଦେଲେବେଳେ କାଟିନେବେ । ଆଜ୍ଞା ଆଉ ହଇରାଣ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ହଉ ଆଜ୍ଞା ନମସ୍କାର !”

ରିପିଭରଟି କାନରେ ଲାଗି ରହିଥାଏ । କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ଦଗା ପୁଣି କହିଲା—“ଆଗ୍ନି ଆପଣଙ୍କ ଅଫିସ୍‌ର ଗୁଡ଼ାଏ କାମ ଛପାହେବ, ମୋର ଭାଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେସ୍ କରୁଛି । ସେ ସବୁ କାମ ତାକୁ ଦେବେ । ଆପଣଙ୍କ ମାଉଣା ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହନ୍ତୁ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଜାମିନ ରଖିଲି । କାମ ଆଣିବାକୁ କେତେବେଳେକ ପାଠାଇବୁ ? ଆପଣ ତାରିଖ

ଜଣେଇବେ ଯେପରି ହେଉ । ଠିକ୍ ନଅ ଚାରିଶ ଦିନ ତ ? ନଅ ଚାରିଶ ଦିନ ଖବର ପାଇଲେ ଆମ ଲୋକ ଯିବ । ଠିକ୍ ଅଛି, ନମସ୍କାର, ରହିଲି ।” କହି ବଗା ଫୋନ୍ ଛାଡ଼ିଦେଲା ।

ବଗା ଯିବା ପରେ ପ୍ରେସ୍‌ର ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ଗନ୍ଧିଆକୁ କହିଲା—
“ଆଜ୍ଞା, ସେ ଲୋକଟି ପକ୍କା ଚାରିଶଦିନ । ସେ ଭାବିଛି, ଆମେ କୋଉ ଓଲୁ ସାହସୁ ଆସିଛୁ । ଆମ ଫୋନ୍‌ରେ ନିଜ କାମତକ କରାଇନେବା ପରେ ସେ ରିସିଭର ତଳ ବୋତାମକୁ ଚାପିବାର ଉପରାଜରଥ କଥାବାଣୀ କରିଗଲା । ଆମକୁ କାମ ଦେବା ଆମର ନିଜ କାମ କରିନେଲା । ଗନ୍ଧିଆ ଆଁ କରି ଚାଲିଗଲା ।”

ଆଜି ଜଣେ ଉତ୍ତମୋକ୍ତ ଗନ୍ଧିଆ ନୟାଗଡ଼ରେ ଆସି ଫୋନ୍ ପାଖରେ ବସିଲା । କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲା ଯେ ଗନ୍ଧିଆ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇଛୁ । ଆସୁ ଆସୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯିବ । ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ସେ ବିରକ୍ତ ହୋଇଯାଇ କହିଲା—“କେମିତିଆ ହାଉଡ଼ାଟାଏମ । କଥା ହୋଇଥିଲା ଆଜି ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଚପ୍ ଇଲେକ୍ଟ୍ରନ ଅଫିସର ସଙ୍ଗେ ଫୋନ୍‌ରେ କଥାବାଣୀ କରି ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋଗ୍ରାଫ୍ ଗ୍ରାଫିକ୍ ଛାପିବା କଥାଟା ପକ୍କା ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା । ସେଠି ପ୍ରେସ୍‌ବାଲାଏ ବାଡ଼ିଆପିଟା ଲାଗେଇଛନ୍ତି । ଦୁଇ ହଜାର ପେଜ୍ ସେ ଦେବେ ବୋଲି ମୋତେ କହିଥିଲେ । ଆଜି ଆମ ଆଡୁ ଟେଲିଫୋନ୍‌ରେ କିଛି ଖବର ନ ପାଇଲେ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କାମତକ ଦେଇଦେବେ । ୧୨ଟା ଭିତରେ କାମ ଖତମ୍ ହୋଇଯିବ । ଗନ୍ଧିଆ ଆସୁ ଆସୁ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଗଲା ୫୦ ହଜାର ଟଙ୍କାର କାମଟା ଗଲା । ହୁଣ୍ଡାଟା କଅଣ କଲା ।”

ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ହାଉଡ଼ା ଖାଇ କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା ! ତାଙ୍କ ଚରଣରୁ ଆପଣ ଟେଲିଫୋନ୍ କରି କାମଟା ରଖି ନିଅନ୍ତୁ । ଅମଳମାନେ ଯାହା ପାନଖିଆ ନେଉଛନ୍ତି ତାହା ଦିଆଯିବ । କାମଟା ଅଟକେଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ସେ ଆସିଲେ ଆପଣଙ୍କ ସହ ବାରପଦା ଯାଇ କାମ ନେଇ ଆସିବେ । ଆପଣ ଆଉଁ ଆଉଁ କାମଟା ହାତଛାଡ଼ି ହୋଇଯିବ ନା ।”

ବାଧ୍ୟବାଧକତାରେ ପଡ଼ି ଉତ୍ତମୋକ୍ତ ଜଣକ ଫୋନ୍ ଚଳିତ ଦୂରରେଇବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଫୋନ୍‌ଟାକୁ ଏକପ୍ରକାର କୁଣ୍ଡେଇ ବସିଲେ ।

ଆଙ୍ଗୁଠିଟା ରିପିଭର, ତଳର ବୋତାମ ପାଖରେ ଥାଏ । ଚକଟି ବହୁବାର ଦୂରରୁ ଓ ବଙ୍ଗଳାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିପାରିବା ପରେ ଗ୍ରେଲ୍‌ସିଟ୍ କଥା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଦୁଇ ଭିନ୍ନ ମିନିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇହଜାର ପେଜ୍‌ର ଗ୍ରେଲ୍‌ସିଟ୍ ପାଇବା କଥା ପକ୍କା ହୋଇଗଲା । ପାନଖିଆ ପେଜ୍ ପିଣ୍ଡ ପରୁଣ ପଇସା ବି ଛୁରି ହୋଇଗଲା । ରିପିଭର ଥୋଇ ଦେଇ ସେ କହିଲେ— ଗନ୍ଧିଆ ଆସିଲେ କହିଦେବ ମୁଁ ସବୁ ପକ୍କା କରିଦେଇଛି । କାଲି ବାରିପଦା ବସ୍‌ର ସକାଡ଼ି ପିବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ତା ଭିଣାଇ ବାହା ଦାସ ।

ଏତକ ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ କର୍ମଶୃଙ୍ଖଳା ଜଣକ କାଉଁଡ଼ା ହୋଇଗଲା । ଆଗନ୍ତୁକ ଅତି ଆରମ୍ଭରେ ଫୋନ୍‌ଫାନ୍ କରିଦେଇ ଚାଲିଗଲେ । ଗନ୍ଧିଆ ଆସିବା ପରେ କର୍ମଶୃଙ୍ଖଳା ଜଣକ ସବୁକଥା ଜଣେଇ କହିଲା—“ସେ ବାବୁ ବୋଧହୁଏ କଲିକତା ସଙ୍ଗେ ଲାଗାଇଥିଲା, କଲିକତା ଅଞ୍ଚଳର ନାଆଁ-ଗୁଡ଼ାକ କହୁଥିଲା ଆଉ ବଙ୍ଗଳା ଶ୍ରେଣୀରେ ଯାଉଥିଲା, ଚକଟାକୁ ଭିନ୍ନ ଭାରିଥର ବୁଲେଇଛି ।”

ଗନ୍ଧିଆ ଜଣେ ଅଦରକାଶ ବନ୍ଧୁର ଏପରି ଜବରଦସ୍ତ କାମକୁ ପସନ୍ଦ କଲା ନାହିଁ । ବାରମ୍ବାର ଏପରି ଦୃଷ୍ଟିବାରୁ ଓ ଅଯଥା ଡାକଗୁଡ଼ାକ ଗଦା ହୋଇଯାଉଥିବାରୁ ସେ ଫୋନ୍‌ରେ ତାଲା ପକେଇଲା । ବାହାରକୁ ଗଲେ ଫୋନ୍ ବୁଦ୍ଧି ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଉଥିଲା । ଦୁଇ ବୁଦ୍ଧିଦିନ ପରେ ଜଣେ ଅଲୋଡ଼ା ବନ୍ଧୁ ବାଟରେ ଗନ୍ଧିଆକୁ ଅଟକାଇ ଫଣ୍‌ଫଣ ମୁହଁରେ କହିଲେ—“ହଇ ହୋ ! ଏତେ ବନ୍ଧୁ ଆଉ ଆଉ ତୁମେ ମୋ ପାଇଁ ଫୋନ୍‌ରେ ତାଲା ପକାଇଦେଲ । ଖୁବ୍ ବେଶି ହେଲେ ମୁଁ ପ୍ରତିଦିନ ଭିନ୍ନ ଭାରିଥର ଫୋନ୍ କରୁଥିଲି । ଏଥିରେ ତୁମର କି ବେଶି କ୍ଷତିଟା ହୋଇଗଲା ଯେ—ଏଥିରେ ତ ବନ୍ଧୁ ରହିବ ନାହିଁ ।”

“ଏଥିରେ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଖୁସି—ନାହିଁ ନାହିଁ ଦୁଃଖୀ ହେବି । ଗଲା ମାସରେ ସାତଶହ ଟଙ୍କାର ଫୋନ୍ ବିଲ୍ ଦେଇଛି । ତୁମେ ଏକା ହୋଇଥିଲେ ସମ୍ଭାଳି ନେଇଥାଆନ୍ତୁ; କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ ଲୋକେ ଫୋନ୍‌ଟାକୁ ଧର୍ଷଣ କଲେ । ତା’ ଉପରେ ପାଗବକ ଅତ୍ୟାଚାର କଲେ । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ତାଲା ପକେଇଲି ।”

ବନ୍ଧୁକଣକ ମୁହଁ ଡାଣି ପରି କରି ପଳେଇଲେ । ହମେ ଫୋନ୍-
 ଧର୍ଷକ ଅଲୋଡ଼ା ବନ୍ଧୁମାନେ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଶହ ଶିବରାଟିଏ
 ଗଢ଼ି ସେଠାରୁ ଗନ୍ଧା ଉପରେ ପଛଆଡୁଆ ଆନନ୍ଦ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
 ଗନ୍ଧା ପ୍ରେସ୍ ଦୁର୍ନାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଗନ୍ଧା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ
 କୋଡ଼ ହୋଇ ଶବ୍ଦ—“ହାୟ ହାୟ, ଫୋନ୍ ନଥିଲାବେଳେ କେଡ଼ି
 ଆନନ୍ଦରେ ଥିଲି । ମାନହାନ, ଅର୍ଥହାନ, ଅଶାନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଏକାବେଳେକେ
 ଚଢ଼ି କରିଛନ୍ତି । ବେଳ ଅବେଳର ବସ୍ତୁର ନାହିଁ । କାହା ସ୍ତ୍ରୀର ପ୍ରସବ
 ବେଦନା, କାହା ଘରେ ଦଙ୍ଗା, କାହା ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲା, କେଉଁଠି
 ହତ୍ୟା ପାଇଁ ମୋ ପ୍ରେସ୍ ଦରକା ଧଡ଼ଧଡ଼ । ପୁରା ରାତିଟାଏ ଶୋଇପାରିଲି
 ନାହିଁ । ହେ ଭଗବାନ ରକ୍ଷାକର !”

ଭଗବାନ ପଶୁକ ଆର୍ତ୍ତତାକ ଶୁଣିଥିଲେ, ମଣିଷ ତାକ ଶୁଣିବେନି ?
 ବୈକୁଣ୍ଠରେ ତାଙ୍କ ଆସନ କମିଲା । ସେ ଟେଲିଫୋନ୍ ଲୁଇନବାଲକୁ
 ଶୁଳ୍କ ଅନାଦାୟ ହେତୁ ଲୁଇନ ଛୁଲ ନୋଟିସ୍ ସହ ପଠେଇଦେଲେ ।
 ସେମାନେ ଧର୍ଷିତ ଟେଲିଫୋନ୍‌କୁ ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ୟମାନଙ୍କ କବଳରୁ ଉଦ୍ଧାର କରି
 ନେଇଗଲେ । ଗନ୍ଧା ସ୍ତ୍ରୀର ନିଃଶ୍ୱାସ ପକେଇଲା ।

ହେଆର ଅନେକ ବର୍ଷ ଆଗମରେ କଟିଗଲା । ଅଦରକାଶ ଓ
 ଅଲୋଡ଼ା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଧାସ ବି ମିଳିଲା ନାହିଁ । ପ୍ରେସ୍ ପାଖକୁ ଲାଗି
 ଗୋଟିଏ ଘରେ ଆଉଳଟେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଆସି ପସରା ମେଲିଲେ । ସେ
 ସରକାରଙ୍କ ଯୋଗାଣିଆ ଥିଲେ । ଡେଣୁ ଫୋନ୍‌ଟିଏ ରଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ ।
 ତାଙ୍କ ଫୋନ୍ ନମ୍ବର ଥିଲା ୨୧୨୨୮ । ବନ୍ଧୁ ଥିବାରୁ ପ୍ରେସ୍ ଦରକାର
 ପଡ଼ିଲେ ହେଆ ସେଇଠି ଫୋନ୍‌ଫାନ୍ କରି ଦେଉଥିଲା । ନୂଆ ବ୍ୟବସାୟୀ
 ଜଣେ ଖୁବ ମୋହବତୀ ଥିବାରୁ କାହାକୁ କିଛି କହିପାରିଲେ ନାହିଁ ।
 ହେଆ ପ୍ରେସ୍ ଫୋନ୍‌ରୁ ବଞ୍ଚିତ ଫୋନ୍‌କାଶ୍‌ମାନେ ୨୧୨୨୮ରେ ଭିଡ଼
 ଜମେଇଲେ । ଅନ୍ତରେ ଗନ୍ଧା ଥିବା ଫୋନ୍ କରିବା ଅଭ୍ୟାସ ହମେ
 ଉଠିମାରିଲା । ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ସେ ଏହି ୨୧୨୨୮ରେ ତାଙ୍କୁ
 ଡାକିବାକୁ କହିଲେ । ଅଦରକାଶ, ଅଲୋଡ଼ା ବନ୍ଧୁ, ଗନ୍ଧା ପ୍ରେସ୍ ବନ୍ଧୁ,
 ୨୧୨୨୮ ର ମାଲିକ କଣ୍ଟ୍ରୀର ପୃଷ୍ଠିକ ବ୍ୟବସାୟୀ ବନ୍ଧୁ ଓ ଘରଆଡ଼ି

ବନ୍ଧୁ ୨୧୨୨୮କୁ ଫେରିଗଲେ । ଫୋନ୍ ଉପରେ ପାଗବକ ଅତ୍ୟାଚାର ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଫୋନ୍ ସ୍ୱାମୀ ଶ୍ରୀପୁତ୍ର ପୃଷ୍ଠି ଖାଲି ଯାହା ବର୍ଣ୍ଣି-
ଗଲେ ।

ଦିନେ ପୃଷ୍ଠି ଗନ୍ଧବକୁ ଆସି ପାକଲେଇଲେ “କଅଣ, ଆପଣଙ୍କର ଏକେଦିନର ପୃଷ୍ଠି ପ୍ରେସ୍ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଆପଣଙ୍କର ସବୁବେଳେ ସମ୍ପର୍କ । ଫୋନ୍‌ଟାଏ ନ ରହିବାରୁ ଇଚ୍ଛା କମିଯାଉଛି । ଗୋଟାଏ ଫୋନ୍ ରଖନ୍ତୁ ।” ଆଗରୁ ଫୋନ୍‌ରଖି ପିଠିରୁ ଶ୍ୱେପା ଛୁଡ଼ିଯାଇଥିବା କଥା ପୃଷ୍ଠିକୁ ମାଲୁମ ନଥିଲା । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲେ—ଗନ୍ଧବବାବୁ ଫୋନ୍‌ଟିଏ ରଖିଲେ ତାଙ୍କ ଉପରୁ ଅଧା ଚପଟ କମିଯିବ । ସେଥିଲାଗି ସେ ଲାଗିପଡ଼ି ଦିନ ପରେ ଦିନ ଫୋନ୍‌ର ଉପକାରତା ବିଷୟରେ ବହୁତାମାନ ଦେଲେ । ଗନ୍ଧବଙ୍କର ପିଠି ପୋଡ଼ା କଥା ବାରମ୍ବାର ମନେପଡ଼ିବାରୁ ସେ ନେବଳ କହିଲେ—ନ ଗଞ୍ଜାଦଣ୍ଡ ପୁନର୍ଥୁ ପ୍ରବିଶ୍ୟତ କୁପା ।

ଆପୁ ପୁଲିସ୍

ସହରରେ ଆପୁ ଦର ହୁ-ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ିଲଗିଲା । ଯୋଗାଣକୁ ଚାହିଁବା ବଳଗଲା । ଫଳରେ ଦର ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଗଲା । ଶ୍ଵେତ ଆପୁ ବ୍ୟବସାୟୀ ଆପୁଲି ସାହୁ, ଚାହିଁବାଟା ଶଶିନ କି ସ୍ଥାୟୀ ତାହା ଜାଣିବା ଲାଗି ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲା । ଶ୍ଵେତମାନେ ଯାଇ ଆପୁ ହୋକାନ ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିଲେ ଓ ଥୋକେ ଅଫିସ୍‌ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଧାରଣା ଦେଲେ । ଆଉ ଥୋକେ ଧର୍ମ ଉପାଦ ବଢ଼ିଥିବା ମନ୍ଦିର, ମେଳା, ଉତ୍ସବ ଥାନ ଓ ଆଉ କେତେଜଣ ମାର୍କାମଗ ଖଟି ପାଟରେ ଗୁପ୍ତରେ ପଇନ୍ତା ମାରିଲେ । ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରେସ୍ କଲେ । ସବୁ ରିପୋର୍ଟର ସାରକଥା ହେଲା—ସରକାରୀପକ୍ଷରେ ସବୁଠୁ ବେଶି ଆପୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି । କର୍ମଚାରୀମାନେ ଆପୁ ଖାଇ ନିର୍ଧମ ଖୋଉଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ଫାଇଲଗୁଡ଼ାକ ବି ଖୋଇପଡ଼ୁଛନ୍ତି । ଟୋଟିଏ କେଠଗସ୍ତ ଏକ ଟେବୁଲରୁ ଅନ୍ୟ ଟେବୁଲକୁ ଫାଇଲଟାଏ ଯିବାକୁ ମାସ ମାସ, ବେଳେବେଳେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଲାଗିଯାଉଛି । ଏ ସବୁ ଆପୁର କାମ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ ।

କଲିପୁଗ ସହ ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ଲୋକେ ଧର୍ମ ଉପକାର ବଢ଼େଇବା ଯୋଜନାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସବୁ ମନ୍ଦିରରେ ଖଞ୍ଜଣିମାଡ଼, ଯିନାଥ ମେଳା, ପଞ୍ଚାନନ ମେଳା । ଏ ସବୁ ଫୁଲାର ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ ହେଲା ଆପୁ ଓ ଗଞ୍ଜେଇ । ଗଞ୍ଜେଇ ଦାମ୍ ବଢ଼ିଯାଇଥିବାରୁ ଆପୁରୁ ଗୁଲି ମିକ୍ସଚର ତିଆରି କରାଯାଇ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । ପରଶି ପଇସାର ଗୁଲି ଶହେ ପଇସା ଗଞ୍ଜେଇର କାମ ଦେଉଛି । ଗୁଲିଖଟିମାନେ ଆତ୍ମନିରାଶ ଚାହିଁବା ମେଣ୍ଟାଇବା ପରେ ଏହିସବୁ ଧର୍ମସେବକୁ ରସ୍ତା ନ କରୁଛନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଫିସରଙ୍କ ପୁଅ, ପୁରୁଷମାନେ ସବୁ ନିଶାର ପାଠ ଶେଷ କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁଲିର ନିୟା ବସୟରେ ସଦନ ଗବେଷଣା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ଏହାଛଡ଼ା ପରମ ଭକ୍ତ ଗୋଲିଆମାନଙ୍କ ଗୁଲି ଚାହିଁବା କେବେହେଲେ କମିବ ନାହିଁ । ପଇସା ନ ଥିଲେ ଶ୍ଵେତକର ନିଜର କୋଟା ସଂଗ୍ରହ

କରିବେ । ଏଣୁ ମୋଟ ଉପରେ ଆପ୍ତ ଶୁଦ୍ଧିଦାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସୀମା ସବୁ-
ବେଳେ ସ୍ଥିର ରହିବ । ଶୁଦ୍ଧିଦାକୁ ଶୁଦ୍ଧି ମାଲର ଯୋଗାଣ ଟକ୍କର
ଦେଇପାରୁନାହିଁ । ଫଳରେ ଆପ୍ତର ଦର ସବୁବେଳେ ତେଜ ହୋଇ
ରହିଛି । ସୁତରାଂ ଯୋଗାଣ ପ୍ରତି ଅଧିକ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ।

ଆପ୍ତର ସାହୁର ମନ ଆନନ୍ଦରେ ଉତ୍ତମି ଉଠିଲା । ସେ କହିଲା—
“ଆଃ ! ଆମ ରାଜ୍ୟ, ପୂର୍ବ ଗୁଜନାର ଆପ୍ତ ରେକର୍ଡ଼ ଗ୍ରାଣିବା ଉପରେ ।
ସାବ ଦେଶରେ ସେ ଅପମିଶ୍ରଣ ରେକର୍ଡ଼ ଗ୍ରାଣିଛି । ଅପରିଷ୍କାର ଓ
ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନତାର ରେକର୍ଡ଼ ଗ୍ରାଣିଛି । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ଅଳସୁଆମିର ରେକର୍ଡ଼
ଗ୍ରାଣିଛି । ଶିର୍ଷା ଓ ପରଶ୍ରମାତରତାର ରେକର୍ଡ଼ ଗ୍ରାଣିଛି । ଏବେ ଆପ୍ତ
ରେକର୍ଡ଼ ଗ୍ରାଣିବାକୁ ଯାଉଛି । ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଅଲମ୍ପିକ୍ ଗୋଲଡ଼୍
ମେଡାଲ ଆମ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଥିଲା ।”

ଜଣେ କହିଲା—“ଆମର ରିଜର୍ଭ କୋଟା କେତେ ରହିବା
ଉଚିତ୍, ଆଉ ଏବେ କେତେ ମହଙ୍ଗୁ ଅଛି, ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଗାଣକୁ
ସଜାଡ଼ିବାକୁ ହେବ ।”

ଆପ୍ତର ସାହୁ ମୁହଁ ଶୁଖେଇ କହିଲା—“ଆମର ରିଜର୍ଭ ଇଷ୍ଟକ୍
କେବଳ ଏଇ ସହର ପାଇଁ ସତର କେ.ଜି. । ଏ ପରିମାଣ ଖସି ଖସି ତିନି
କେ.ଜି.କୁ ଆସିଗଲାଣି । ଅବକାଶ ପୂଲସଙ୍କ ଦାଉରେ ଆମର ବହୁ କେ.ଜି.
ଆପ୍ତ ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଗଲା । ବାଦ ଭୟରେ ଗସ୍ତାଦାଟ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା
ପରି ଏ ଅବକାଶ ପୂଲସଙ୍କ ଯୋଗୁ ଆପ୍ତ ଗସ୍ତା ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ଦ ହୋଇ-
ଗଲାଣି । ଏ ଗସ୍ତାକୁ ଅତିଶୀଘ୍ର ନିରାପଦ ନ କଲେ ଆମର କଥା ସରିଲା ।
ପାନଖିଆ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏତେ ବଢ଼ିଗଲାଣି ଯେ, ତାହା ଆପ୍ତ ଦାମ୍ ସଙ୍ଗେ ସମାନ
ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ପେଣ୍ଟ୍ କୋର୍ଟିଆସ୍ ଭଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣୀଙ୍କ ହାତରେ
ଅଣେଇଲେ ତ ମାଡ଼ିବସୁଛନ୍ତି । ଭିକାରୀଙ୍କ ହାତରେ ଅଣେଇଲେ ବି
ପକଡ଼ୁଛନ୍ତି, କଖାରୁ ଭିତରେ ପୁରେଇ ଆଣିଲୁ, ଧରିଲେ । ଶିକାର
ପେଟରେ ପୁରେଇ ସିଲେଇ କରି ଆଣିଲୁ, ନାକୁ ବି ଧରିଲେ । ମିଠାଇ
ହାଣ୍ଡିରେ ଲୁଚାଇ ଆଣିଲୁ, ତାକୁ ବି ଧରିଲେ । ବିରଡ଼ି ଶୁଖୁଆ ବାସନା

ହୁଏତ ବାରି ପାରିବନି; କିନ୍ତୁ ଏ ଅବକାଶ ପୁଲିସ୍‌ଙ୍କ ନାକରେ ଆପ୍ତ ବାସନା ଯେ କେମିତି ବାଜିଯାଉଛି ତାହା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣା । ଏମିତିଆ ବାଦ ବକରି ଖେଳ ଆଉ କେତେ ଦିନ ଚାଲିବ । କେଇଟା ବାଦ ଛେଳି-ଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ରସଗୋଲ ପରି ଟପାଟପ୍ ପକେଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ବେପାର ବୁଡ଼ିଯିବ ଦେଖୁଛି । ମାସକ ଭିତରେ ନୂଆ ମାଲ ଆମଦାନୀ ନ ହେଲେ ଲଗୁଆ ଗରାଖମାନେ ହାତଛଡ଼ା ହେଇଯିବେ, ମୋ ଭେଳା ବୁଡ଼ିଯିବ ।”

ବିଶୁଦ୍ଧ ବୋଲିକର ଶେଉଳ ଦାସ କହିଲା—“ପଠାରେ ଅଡ଼େଇ କୁଇଶାଲ ପାକିସ୍ତାନୀ ମାଲ ପୋତା ହୋଇ ରହିଛି । ନଗଦାନଗଦ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ସେଥିରୁ କିଛି କିଛି ନେଇ ଆସୁଥିବା । ପଛନ୍ତେ ଇଷ୍ଟକରେ ଭରଣା କରିଦେବା ।”

ଦୁଇଥର ଅଣା ହୋଇଥିଲା, ହେଲେ ଆପ୍ତ ସନ୍ତାନ ଦି'ଗୋଡ଼ିଆ କୁକୁରଗୁଡ଼ାକ ଡଙ୍ଗା ଖାନ୍ତଲସ କରି ସେତକ ଛଡ଼େଇ ନେଲେ । ବଞ୍ଚେଇବାକୁ ଘାଟିଆକୁ ଦୁଇ ଦୁଇ ଥର ପାଞ୍ଚଶହ ଲେଖାଏଁ ପାନଖିଆ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ସେମାନଙ୍କର ବେଣ୍ଟ ଲାଭ । ପାନଖିଆ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏଣେ ପାଇଲେ, ତେଣେ ଆପ୍ତରୁ ଭାଗ ଅର୍ପିଥିବେ ଦାଖଲ କଲେ, ଆଉ ତିନି ଭାଗ କଲାବଜାରକୁ ଠେଲିଦେଇ ହାତ ଚିକଣେଇଲେ । ମୁଁ ଏକ-ପ୍ରକାର ପଠାମାଲର ଆଶା ଛାଡ଼ି ଦେଲିଣି । ଏଣେ ମୋର ରିଜର୍ଭ ଇଷ୍ଟକ ସତର କେ.ଜି.ରୁ ତିନି କେ.ଜି.କୁ ଖସିଯାଇଛି । ଚାନ୍ଦିଆ ଅନୁଯାୟୀ ବିକି-ଦେଲେ ହୁସାକ ମଧ୍ୟରେ ଡିବା ଶୁନ୍ । ଦାମ୍ ବଢ଼େଇ ହଉନି । ଆପ୍ତଲିଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖିଲେ ଆଖିରେ ଲୁହ ଜଳଉଛି । ଶରଦରେ ନାକ ସଡ଼ସଡ଼, କାନ ସଡ଼ସଡ଼, ଦିହ ଘୋଳାବିଳା, ଛଟପଟ ହୋଇ ଗୋଡ଼ତଳେ ମୁଣ୍ଡ ପିଟି ଦେଇ କହୁଛନ୍ତି—“ରକ୍ଷା କର, ରକ୍ଷା କର, ଜୀବନ ଲେ, କାଳିଆକୁ ନ ଦେଲେ ଏଇଠି ଜୀବନ ଖୋଇଦେବ । ସାବକ ରେଟ୍‌ରେ ନ ଦେଲେ ଆମେ କଣିପାରିବୁନି । ଦୟା କର । ଭଗବାନ ତୁମ ଆପ୍ତ ବେଉସାର ବଡ଼ତି କରିବେ । ନ ଦେଲେ ପାପ, ଦେଲେ ମୋର ଘାଟ୍‌ତି । ଗାଈ ମାରିଲେ ମଲି, ଗାଈକୁ ମାରିଲେ ମଲି । ଚଟାପଟ୍ ଦି ଚାରି କେ.ଜି. ଆପ୍ତ ନ ମଗେଇଲେ ଅବସ୍ଥା ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇପଡ଼ିବ ।”

“ଆଃ, ସେଥିପାଇଁ ଏତେ ଭାବିବ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ । ନଈ ଗଡ଼ା, ବସ୍ ଗଡ଼ା ଆସୁ ପୁଲିସ୍‌ମାନେ କେତେ ଜଗୁଛନ୍ତି ଜଗନ୍ତି । ମୁଁ ରେଳବାଇ ବାଟେ ନେଇଆସିବି । ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲୁଆ ବସନଇଦେବି । ସେମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକେଇଦେବି ।”

ଆପୁଲି ସାହୁ ଠୋ ଠୋ ଧରି ହସି କହିଲେ—“ଆରେ ଭୁଢ଼ାଟାରେ ଶେଉଳ ନାଁ ଧରିଛୁ, ହେଲେ ତୋ ବୁଦ୍ଧିବୃଦ୍ଧି ଦଣ୍ଡି କିରିର । ଆରେ ରେଳ ଇଣ୍ଡେସନ୍ ଆଉ ଆକୋଳିଆ ଇଣ୍ଡେସନ୍ ହୋଇନାହିଁ । ସେଠି ମାଝି, ଅଣ୍ଟିର ଆସୁ ପୁଲିସ୍ ଜାଗତଥାର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସନ୍ଦେହ ହେଲେ ମାସେ ପକଡ଼ି ନେଇ ଗାରଦ ଭିତରେ ପୂରାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ମାଝିକୁ ମାଝି ପୁଲିସ୍, ଅଣ୍ଟିରକୁ ଅଣ୍ଟିର ପୁଲିସ୍ ଖାନ୍ତଲସ୍ କରି ଆସୁ ସହ ମଣିଷକୁ ଜବତ କରି କୋର୍ଟକୁ ଚାଲଣ କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ସେ ବାଟେ ଆମର ବହୁ କେ.ଜି. ଆସୁ ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଯାଇଛି । ତୁ ନୂଆ କଥାଟାଏ କଅଣ କହିଲୁ ! ମୋଟ ଉପରେ ଆସୁ ପୁଲିସ୍‌ଙ୍କ ନ'କରେ ଗୋଟାଏ କିଛି ଯନ୍ତ୍ର ନିଷ୍ପତ୍ତ ଖୋଜି ହୋଇଛି, ନ ହେଲେ ସ'ଧାରଣ ଲୋକେ କିଛି ବାରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ଅଥଚ ସେ ଯନ୍ତ୍ରନାକିଆ ପୁଲିସ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ଖସି କରି ମାଡ଼ିବପୁଛନ୍ତି ।”

“ଏକଜଣର ପ୍ୟାକିଂରେ ଗଲ୍‌ତି, ପଚାଠକବାରେ ଗଲ୍‌ତି, ମାଲ ନେବାଲେକ ବାଛିବାରେ ଗଲ୍‌ତି ରହିଯାଉଛି । ସେଇଥିଲାଗି ଏ ଦୁରବସ୍ଥା । ମାଲ ଚାଲଣ ଥାନକୁ ମୁଁ ଯାଉଛି । ପଚାଠକବାର ଭାର ମୋର । ତୁମେ ଏଠି ବସି ଡେଲିଭରି ନବ ଆଉ ଆଣିଲାବାଲାକୁ ମୋଟା ଟଙ୍କା ଧରାଇଦେବ । X X X

ମାଲ୍ ଚାଲଣ ଥାନରେ ପହଞ୍ଚି ଶେଉଳଦାସ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଆଗ ଆରମ୍ଭ କଲେ ପ୍ୟାକିଂ । ଅଡ଼ିତଥାକୁ କହିଲେ—“ଭୁରଜଣ ବଣ୍ଟାସୀ ଲୋକ ଅଉ ପଲିଥିନ ମୋଟା ଫର୍ଦ୍ କିଛି ଆଣ ।” ସବୁ ଆସିଗଲା । ଅଡ଼ିତଥା ନିଜେ ତା କଥା ଅନୁଯାୟୀ ଦୁଇଇଞ୍ଚ ଚଉଡ଼ା, ଦଶ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବ, ତିନିପା ମୋଟରେ ଆସୁ ପଟି ସବୁ ଚିଆରି କଲେ । ଏହା ପ୍ୟାକିଂ

ହେଲଭଲ ପଲିସ୍ କାଗଜ ଜଣେ କାଟିଲା । ସମସ୍ତେ ସାବୁନରେ ହାତ ଭଲକରି ଯୋଇଲେ । ଅଡ଼ିଆ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେହି ଯେପରି ଆପ୍ତ ପଟି ନ ଛୁଆଁନ୍ତି ସେଥିପ୍ରତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସତର୍କ କରିଦେଲା । ଜଣେ ପଲିସ୍ କାଗଜ ଦେଖାଇଲା । ଅଡ଼ିଆ ତା ଉପରେ ଆପ୍ତ ପଟି ଥୋଇଦେଲା । ସେ କାଗଜକୁ ତା ଉପରେ ଚଉକେଇ ପ୍ୟାକିଂ କଲ ଓ ଧାର ସବୁ ଅଠାରେ ଯୋଡ଼ିଦେଲା । ଆଉଜଣେ ଲୋକ ଆଉ ପରସ୍ତେ ପଲିସ୍ କାଗଜ ଗୁଡ଼େଇଲା । ତୃତୀୟ ପରସ୍ତ ପ୍ୟାକିଂ ଆଉଜଣେ କଲ । ଏପରି କାମର ଅର୍ଥ କେହି ବୁଝି ନ ପାରିବାରୁ ଶେଉଳ ବୁଝେଇଦେଲା—ପ୍ରଥମ କାଗଜ ପ୍ୟାକିଂବେଳେ କିଛି ଆପ୍ତ ଗନ୍ଧ ତା ହାତରେ ରହିଯିବ । ସେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ପ୍ୟାକିଂ କଲେ ତା ହାତର କିଛି ଗନ୍ଧ ସେ ସବୁ କାଗଜରେ ମାଗି ହୋଇଯିବ । ସେହି ଗନ୍ଧ ଆପ୍ତ ପୁଲିସ୍ ନାକରେ ବାଜିଯାଏ । ନୁଆ ନୁଆ ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ପ୍ୟାକିଂ କଲେ ଆଉ ଗନ୍ଧର ଭୟ ରହେ ନାହିଁ । ଶେଷ ପ୍ୟାକିଂକୁ ତେବେ ବି ବାସନା ସାବୁନରେ ଧୋଇଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆପ୍ତ ଧରିଲାବାଲା ଯଦି ପ୍ୟାକିଂ କରେ ତେବେ ତା ହାତର ଗନ୍ଧ ପ୍ୟାକିଂ କାଗଜରେ ରହିଯିବ ଆଉ ଆପ୍ତ ପୁଲିସ୍ ମନୁଷ୍ୟ ନାକରେ ପଟ୍ଟକରି ବାଜିଯିବ । ଯିଏ ଆପ୍ତ ପଟି ନେଇଯିବ ସେ ଏ ଘରକୁ ଆସିବ ନାହିଁ । ଏ ଘରେ ଅଫିସ ଗନ୍ଧ ପବନରେ ପୁରୁ ରହିଛି; ସେ ଗନ୍ଧ ତା ଲୁଗାରେ ରହିଯିବ । ଏ ପ୍ୟାକିଂ ହୋଇଥିବା ଆପ୍ତ ପଟିଗୁଡ଼ିକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କୋଠରରେ ଗୋଟାଏ ବାସ୍ନା ଡାକଲ ଭିତରେ ରଖ ।”

ଅଡ଼ିଆ ଅତି ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କହିପକେଇଲା—“ଆଉ ରଖିବା କାହିଁକି ? ଭଲ ମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପଠାଇଦେବା । ତାଣେ ଆପ୍ତଲି ସାହୁ ଶେକରେ ଜନ୍ମୁଛି । ଏତକ କେମିତି ଶୀଘ୍ର ଗଢ଼ିଥିଲେ ସେ ବଞ୍ଚିବ ।”

ଶେଉଳ ଦାସ ହସିଦେଇ କହିଲା, “ଏମିତି ଭରତର ହୋଇ ସବୁ ଭିଣ୍ଡୁର କରିଛ, ଟିକିଏ ସବରତ୍ କର । ଏଥିରେ ବହୁତ କିଛି ପଲ୍ଟିସ୍ ଲାଗେଇବାର ଅଛି । ରୁପ୍ସ୍ ହେଇ ଦେଖ ।”

ସମସ୍ତେ ଚୁପ୍ ରହିଲେ ।

ଗୋଟିଏ ଭେଣ୍ଟିଆକୁ ଭର୍ତ୍ତି ସଞ୍ଜର ତା କପଡ଼ାରେ ଆସୁ ଟିକିଏ
ଘଷିଦେଇ ରେଳଝାଟେ ଆସୁଲି ସାହୁ ପାଖକୁ ପଠେଇ ଦିଆଗଲା । ତା
ଦିନ ମଞ୍ଚର ଆଉଁସରେ ଭିକାରୀକୁ ତା ଲୁଗାରେ ଆସୁ ଘଷି ପଠେଇ
ଦିଆଗଲା ।

ତା ପରଦିନ ଗୋଟାଏ ଭାଗା ଆଉ ଗୋଟାଏ ଭାଗୁଣୀକୁ ଆଇ.ଏ.
ଏସ୍. ସାହାବ ସାହାବାଣୀ ସଞ୍ଜର ଆଟାଟି, ଚଡ଼ି ଓ ଭର୍ତ୍ତିର କଉପୁନ
ଭିତରେ ପାଞ୍ଚ କେଜି ଆସୁ ପଠି ଲୁଚେଇ ପଠେଇ ଦିଆଗଲା ।

ଏଣେ ପଛଲି ଦିନ ଆସୁ ପୁଲିସ୍‌ମାନେ ଭର୍ତ୍ତି ବେଶଧାରୀ
ଭେଣ୍ଟିଆକୁ ଖାସ୍ କରି ଧରି ପକେଇଲେ । କାଉଁର ପିଟ୍ ଭର୍ତ୍ତିଟି
ଚାଲିଲା—“ଏ କଅଣ, ଜଣେ ଜନାବ ଦହରେ ହାତ ଲଗେଇଲ ।
ତମର ମାଆ ଭଉଣୀ ନାହାନ୍ତି କି ?” ଆସୁ ପୁଲିସ୍ ନଚ୍ଛେଡ଼ବଦା । ସେ ବି
ହାଜିଦେଲା—“ଶାଳୀ, ଛତରଖାଣି, ମା ଭଉଣୀ ଦେଖଉଛୁ । ଆଲୋ
କେତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଫିସ ଆଣିଛୁ, ଚୁପ୍ କରି କାଢ଼ିଦେ, ନହେଲେ ତୋ’ ଠାରୁ
ଭର୍ତ୍ତି ପୁଲିସ୍ ଜବରଦସ୍ତ କାଢ଼ିବ । ଗୁଡ଼ାଏ ଖୋବଣ ଖାଇବୁ, ତା ପରେ
ବାହାରବ । ‘ଭର୍ତ୍ତି’ ଜଣକ ଆସୁପାସୁ କିଛି ଆଣିବ ବୋଲି କହିଲା ।
ହେଲେ ଜମି ଯାଇଥିବା ଲୋକମାନେ ତା ଲୁଗାରୁ ଅଫିସ ଗନ୍ଧ ପାଇ
ପାଟିକଲେ—“ହଁ ହଁ, ଛତରଖାଣି, ତୋ ଲୁଗାରେ ତ ଆସୁ ଆଣିଛୁ ବୋଲି
କହିଦେଉଛୁ, ଆଉ ସଙ୍ଗପଣିଆ ଦେଖଉଛୁ କାହିଁକି ? ଧାଣି ପାଖରେ ପେଟ
ଲୁଚେଇ କି ଲାଭ ? ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ଦେଇ ଦେ, ନହେଲେ ତୋ ଇଚ୍ଛା ମହତ
ଯିବ ।”

ଡେରି ହେଉଥିବା ଦେଖି ଆସୁ ପୁଲିସ୍ ଭର୍ତ୍ତି ପୁଲିସ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ
ତାକୁ ହାତତ ଭିତରକୁ ନେଇଯାଇ ପରଦା ପକାଇଦେଲେ ଆଉ ଭର୍ତ୍ତି
ପୁଲିସ୍‌ଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ—“ସେ ଛତରଖାଣିକୁ ବିଲକୁଲ ଲଙ୍ଘନା କରି
ଦେଖି ନେ ।”

ଆଦେଶ ଦେଇ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ଜଣକ ପଦାରେ ଠିଆହୋଇ
କାନ ଡେରିଥାଏ । ଭିତରୁ ଆବାଜ ଆସୁଥାଏ—

ପୁଲିସ୍ ହେଲ ବୋଲି ମନଇଚ୍ଛାଲି ଯାହା ନାହିଁ ତାହା କରାଯିବ ?”

“ରୁପ୍, ଛତରଖାଈ, ଭଦରଫଇଲା ଯାକିଛି, ଏଣେ ଦିହରୁ ଆପୁଗଲ ଭୁରୁଭୁରୁ ହୋଇ ବାହାରୁଛି । ଲୁଗା ଖୋଲୁଛୁ ନା ଡକ୍ଟର ପକେଇବ ଓ ତାକୁ ଡକେଇବ ।”

“ରୁପ୍, ମୁଁ ମନ୍ଦୀକ ପାଖେ ଫେରାବ ହୋଇ ତମ ଚାକିରି ଖାଇବ ।”

“ଶାଳୀ ! ଦୁନିଆଟା ଯାକ ଖାଇ ସାରିଲୁଣି । ଛତରଖାଈ ମତେ ଖାଇବୁ ? ନାଃ, ମୁଁ ନିଜେ ତୋ ଲୁଗା ଖୋଲିବ ।”

କିଛି ସମୟ ପରେ ହଠାତ୍ ପାଟିଭୁଣ୍ଡ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଭିର୍ଲା ପୁଲିସ୍ ଜଣକ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ପଦାକୁ ବାହାର ଆସିଲା । ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ତାକୁ ପଚାରିଲେ, “କେତେ ମିଳିଲା ।”

“ହୁଁଃ !!! କି ନାସ୍ନା କଥା ! ସେଇଟା ଛତରଖାଈ ନୁହେଁ ହୋ, ଛତରଖାଈ—ତା ଇଚ୍ଛତ ଗଲାନି ଯେ ମୋ ଇଚ୍ଛତ ଗଲା ।”

ସେ ଜାଲ ମନ୍ଦିଳାଟି ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି ପଦାକୁ ଆସିଲା ଏବଂ ଉପସ୍ଥିତ ପୁଲିସ୍‌ବାଲାମାନଙ୍କୁ ବହେ ଗାଳିଗୁଲିଜ କରି ଓ ମଜଦୁମାର ଧମକ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ଜଣକ ଭିର୍ଲା ପୁଲିସ୍‌କୁ ପ୍ରବୋଧନା ଦେଇ କହିଲେ, “ଆଜିକାଲି ଏ ଶଳା ମାଇଗିଆ ଦଳ ଯେପରି ଉତ୍ପାତ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି ସେଥିରେ ବେଳେବେଳେ କାଣ୍ଟୁଆ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏ ଟିକି ଟିକି କଥାକୁ ଫୁ କରି ଉଡ଼େଇଦେବା ଦରକାର ।”

ପରଦିନ ସ୍ଥେସନରେ ଗାଡ଼ି ଲାଗିବା ମାସେ ଆପ୍ତ ପୁଲିସ୍‌ଦଳ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଚାଲିଚାଲି କରି ନାକ ପକେଇଲେ । ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଭିର୍ଲା ଯାତ୍ରୀ ପାଖରେ ଅଟକିଯାଇ ନାଲି ପଟେଇଲା । ଭିର୍ଲା ପୁଲିସ୍‌ଟା ହାତକୁ ଧରି ହାତତ ଭିତରକୁ ଟାଣିନେଲେ । ଭିର୍ଲା ପୁଲିସ୍‌ଟା ନାଲିପଟେଇକୁ ଗାରିବିତ୍ତେ ଚାହିଁଲା । କୁଞ୍ଜିମୁଖ ପରି ନାଲିଆ ନାଲିଆ ଦାଗ ଦେଖାଗଲା । ସେ ଟହକରି ବୁଝିଗଲା ଯେ ସବୁଜିଆ ନାଲି ନାଲି ପଟା । ପୁସ୍ ପୁସ୍ କରି ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟରଙ୍କ ନିମ୍ନରେ କହିଦେଲା, “ଏ ଏଇଟା ମାଇଗିଆ ଦଳର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜନ୍ମ । ମାଇଗିଆ ହେଲ କଅଣ ହେଲା, ଭାରି ଶାଖା ବୁଦ୍ଧି । କାଲିକା ମାଇଗିଆଟା ଗୋଟାଏ ଧ୍ୟା - ବାଣ ମାରି ଆମକୁ ଅପଦସ୍ଥ କରିଦେଲା । ଭାବ ଭାବିଛି କାଲିକା କଥା

ମନେରଖି ଆମେ ଏହାକୁ ମାନେ ମାନେ ଛାଡ଼ିଦେବୁ । ଏ ଛତରଖିଆ ପାଖରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆସୁ ଅଛି । ଶଳାଟା ପାଖକୁ ମୁଁ ଯିବିନି, ତୁମେ ଯାଅ ।” ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ରାଜ ହୋଇଯାଇ ‘ମାଇଗିଆ’କୁ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଘୋଷାଡ଼ି ନେଲେ ଓ କହିଲେ—“ହଇବେ ଶଳା ଛତର, ଅଣ୍ଟିର ଜନମ ପାଇ ଏମିତି ମାରି ବେଶ ଧର କାହିଁକି ବେ । ଭାବୁ ଏ ବେଶର କାହିଁଆ ତଳେ ଅଫିମ ନେଇ ଚାଲିଯିବୁ । ଆମେ ଭାବୁ ତଲିଟାଏ, ତାକୁ ଛାଡ଼ି । ଖୋଲ ବେ ଶଳା ଶାଢ଼ୀ । କାହିଁଆ ତଳେ ଯେତକ ଅଫିମ ଅଛି ସବୁ କାଢ଼ ।” ‘ମାଇଗିଆ’ଟି ଆଇନ ପ୍ରଣାଳୀ ଦେଖାଇ ପ୍ରତିବାଦ କଲୁ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ବଳ ପ୍ରୟାଗ କରି ତାକୁ ଲଙ୍ଘନ କରିଦେଲେ । ହଠାତ୍ ପାଟିକୁଣ୍ଡ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ପଦାକୁ ପଲଲ ଆସିଲେ । ତଲି ପୁଲିସ୍‌ଙ୍କୁ କହିଲେ; ସବ୍‌ନାଶ, ସେଇଟା ଛତରଖିଆ ନୁହେଁ, ଛତରଖାଣି । ଦୁହେଁ ଭାବରେ ଯାଇ ତାକୁ ବହୁତ ଅନୁରୋଧ ଦିଅନ୍ତୁକଲେ, ହାତରେ ଦଶଟଙ୍କା ଗୁଞ୍ଜି ଦେଇ ବିଦାୟ କରିଦେଲେ ।

ତା’ ପରଦିନ ସମସ୍ତେ ପୁରୀର କାମରେ ହାଜିରା ଦେଲେ ସିନା ହେଲେ ମନରେ ସରାଗ ନଥିଲା କି ନାକ ପଜେଇବାର ସ୍ବପ୍ନା ନଥିଲା । ଜଣେ ବଡ଼ ଅଫିସର ସମ୍ପାଦି ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ୍ସାଇଜ୍ କମିଶନରଙ୍କ କୋଠି ନମ୍ବର କେତେ ବୋଲି ପଚାରିଲେ—ଆଉ ମଧ୍ୟ କହିଲେ, ସେ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଡେପୁଟି ଏକ୍ସାଇଜ୍ କମିଶନର । ସମସ୍ତେ ପଟାପଟ ଠିଆହୋଇ ସଲମ ବଜେଇଲେ ଓ କୋଠି ନମ୍ବର ଜଣେଇଦେଲେ । ସେମାନେ ଗଲବେଳେ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟରଙ୍କ କାନରେ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି କହିଲେ, “ଜାଗତିଆର ଥାଅ । ପଛ ପାସେଞ୍ଜର ଗାଡ଼ିରେ ଦଳେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଫିସରଙ୍କ ଆସୁଛନ୍ତି, ମୁଁ ଯାଉଛି କମିଶନରଙ୍କୁ କହିବି, ସେ ଅଧିକା ଫୋର୍ସ ପଠାଇବେ ।” ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କ ସାମାନ୍ୟତା ବୋଧନେଇ ଟ୍ୟାକ୍ସିରେ ବସିଯାଇଲେ ଓ ସଲମ ଠୁକି ପୁଣି ଡ୍ୟୁଟିକି ଫେରିଲେ ।

ଅଫିସରଙ୍କ ଗାଡ଼ି କମିଶନରଙ୍କ କୋଠିକୁ ନଯାଇ ଆସିଲା ସାହୁ ଘର ଆଗରେ ଅଟକିଲା । ସେ ଆସିଲା ସାହୁ ଆଗରେ ଶେଉଳ ଦାସଙ୍କ ପଲିଟିସ୍‌ର ବହୁତ ବହୁତ ତାରିଫ କଲେ ।

ଶ୍ରୋତାକର୍ଷକ ଇଲମ୍

ଦୁଇ ପାଞ୍ଚଟି ସଂସଦର ଆସନା ବୈଠକରେ ଯେପରି ଭରପୂର ଲୋକ ହେବେ ସେଥିପାଇଁ କରୁଣି ମାସକ ଆଗରୁ ଲାଗିପଡ଼ିଲା । ସବୁଥର ସେ ସପ୍ତାହକ ଫୁଲ୍ଲ ବସପୁରୁଷ ଓ ବକ୍ତା ଟିକ୍ କରି ଦେଉଥିଲା ଆଉ ଖବରକାଗଜବାଲାଙ୍କ ଠେଙ୍ଗି ଚଉଠେ ଲିଟିର ତେଲ ଦସି, ଶୁଦ୍ଧ ସିଙ୍ଗଡ଼ା ଖୁଆଇ କାଗଜରେ ସଭାର ନୋଟିସ୍ ଟାଏ ଦେଇ ଦେଉଥିଲା । ଦୁଇ ପାଞ୍ଚଟି ସଂସଦ ବସପୁରୁଷ ଅନ୍ୟ କାହାର କି ଧାରଣା ଥିଲା ସେ ବସପୁରୁଷ ସେ ଦିନେ ହେଲେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଉ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ସଂସଦଟା ବଡ଼ଦେଉଳଠାରୁ ଆହୁରି ପବିତ୍ର, ଆହୁରି ମହାନ୍ ଜଣାଯାଉଥିଲା । ସଂସଦଟି ଶତ୍ରୁ ପ୍ରତିଶତ ନିରୁଦ୍ଧା କରି ସେ ରଖିଥିଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ସଂସଦର ଟେବୁଲ୍, ଚେୟାର, ଆଲମାରୀ, ଅଳିଆଟୋଙ୍କେଇ ସବୁଥିରେ କେବଳ ସାହିତ୍ୟ ଯୁଆଇ ରଖିଥିଲା । ଅପମିଶ୍ରଣ ନା ଧରୁନଥିଲା । ସେ ତା ମନରେ ଗୋଟାଏ ଆଶା ରଖିଥିଲା — ସଂସଦ ଭିତରେ ସାହିତ୍ୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛିର ଗନ୍ଧ ବି ସେ ରଖାଇ ଦେବନାହିଁ । ନାଆଁଟା କେଡ଼େ ପବିତ୍ର, କେଡ଼େ ମହାନ୍ । ଦୁଇ ବାଳାଟା କେବଳ ଦେବତାମାନେ ବଜାନ୍ତି । ସେଇଟା ବାଜିଲେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଦେବତାମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ କିଛି ବଢ଼ିଆ କାମ ହୋଇଗଲା । ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦର ଗୋଟିଏ ସଭା ସଭା ଦେଉଥିଲା ତାହା ତାକୁ ଦୁଇ ବାଜାପରି ଶୁଭୁଥିଲା । ଆଉ କାହାକୁ କେମିତି ଶୁଭୁଥିଲା ସେଥିପ୍ରତି ତାର ଲଗା ନଥିଲା । ଏଣୁ ସେ ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦର ନିରୁଦ୍ଧାପଣ ପାଇଁ ସର୍ବଦା ସଜାଗ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ସଂସଦ ଭିତରେ ସାହିତ୍ୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କାହାକୁ ପୁରୁର ଦେଉନଥିଲା ।

ଆଜିକାଲି ଏ ଅପମିଶ୍ରଣ ଯୁଗରେ ନିରୁଦ୍ଧା ଜନସର ସ୍ଥାନ କାହିଁ ? ଯଦି କିଏ ତା ଜନସକୁ ନିରୁଦ୍ଧା ବୋଲି ଜହ୍ନଦଉଛି ଲୋକେ ତାକୁ ମହାଠକ ବୋଲି ବହୁର ଆଜ୍ଞାଆଜ୍ଞା ଟାହୁଟାପର କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ତା ଜନସ ନିରୁଦ୍ଧା ହୋଇଥିଲେ ବି ପାଞ୍ଚ ମୁହଁରେ ଛେଳ

କୁକୁର ଦେଲପରି ତା ନରୁତା ଜନସ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ଭେଜାଲ ହୋଇଯାଉଛି ।

କରୁଣି କରୁ ତା ଆଖି ଛୁଡ଼ିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ସେ ସାହିତ୍ୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ସଂସଦ ଭିତରେ ପୁରେଇବ ନାହିଁ । ଦିନେ ନା ଦିନେ ଲୋକେ ସବୁ କଥା ବୁଝିବେ ଆଉ ସଂସଦର ନରୁତାପଣ ଲାଗି ତାକୁ ସାବାସି ଦେବେ । ଦିନେ ନା ଦିନେ ସଂସଦ ଜଗତରେ ତାର ଜୟଜୟକାର ପଡ଼ିଯିବ । ସମସ୍ତେ ଏକ ସ୍ତରରେ କହିବେ ଯାହାହେଉ ଆମ କରୁଣିଟି ସଂସାରରେ ନରୁତା ସାହିତ୍ୟ ସାଧକ କଥା ସଙ୍ଗଠକ ।

ଆସନ୍ତା ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଇଁ କରୁଣି ବଜେଟ୍ ଥିବା ତେଲର ଚାରିଗୁଣ ଓ ଚାନ୍ଦା ସିଙ୍ଗଡ଼ା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଚାରିଥର ସନ୍ଧ୍ୟା ନୋଟିସ୍ କାଢ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲା । ସେତକରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ହୋଇ ସେ କିଛି ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ଛାପି-ଦେଇ ସ୍କୁଲ, କଲେଜ ଓ ଘାସୀଆଟରେ ବଣ୍ଟେଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲା । ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟିବା ଲାଗି କିଛି କିଛି ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ପ୍ରଚାରପତ୍ର ଧରେଇଦେଲା । ଅଳପ ବଡ଼କ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଯାହାକୁ ବାଟରେ ଘାଟରେ ଦେଖିଲା ତାକୁ ବାହାଘର ଭୋଜି ପାଇଁ ଡାକିଲାପରି ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଯିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲା । ପୁରୁଣା ଶବରକାଗଜରେ ପୋଷ୍ଟର ତିଆରି କରି କାନ୍ଥ-ବାଡ଼ିରେ ମାରିଲା । ଅତି ବଶ୍ୟାସୀ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ କାନପୁରୀ ପ୍ରଭୃତି ଏହି-ପରି ଭାବରେ କରିବାକୁ ଶିଖେଇଲା—“ଆରେ ଭାଇ, ଆସନ୍ତା ଶନିବାର ଦିନ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭବନରେ କଞ୍ଚଣ ଗୋଟିଏ ମାତବରଣୀ ସାହିତ୍ୟ ସଭା ହେଉଛି । ବଡ଼ ଅଧ୍ୟାପକ, ଛାତ୍ର ସେ ସଭାକୁ ଯିବେ ବୋଲି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । କାଲେ ବସିବାକୁ ଆନ ନ ମିଳିବ, ସେଥିପାଇଁ ବଡ଼ତ ଲୋକ ପାଞ୍ଚଟା ବେଳୁ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଜାଗା ମାଡ଼ି ଦସିବେ ବୋଲି ବଡ଼ ଜାଗାରେ ଲୋକେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାର ମୁଁ ଶୁଣିଲିଣି । ଆମେ ଚାଲି ଯିବା ବେଳୁ ଯାଇ ଜାଗା ମାଡ଼ି ବସିବା । ଦିଲ୍ଲୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଜଣେ ମସ୍ତବଡ଼ ଅଧ୍ୟାପକ କୁଆଡ଼େ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ସଭାର ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବେ କୁଆଡ଼େ ଖୋଦ୍ ଲାଞ୍ ସାହେବ । ଏମିତିଆ ସଭାଟାଏ କ'ଣ ଛୁଡ଼େନା ?”

ସଭା ଯେପରି ମାତବରଣୀ ହେବ ସେଥିପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଢ଼ିଆ କଢ଼ଳ ଥିବା ବସ୍ତୁ ‘ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ପଞ୍ଚସଖା’ ରଖାଯାଇଥିଲା ।

କରୁଣି ଆଶା କରିଥିଲା ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ପଞ୍ଚମଣାଙ୍କ ବସୟରେ ଗାଳ-
ଗୁଲଜ ଓ ଧମକା ଧମକ କରୁଥିଲେ ସେମାନେ ଥାଟ ସଜାଇ ଫୁଲ୍‌କା
ଉପରକୁ ଧାଇଁ ଆସିବେ । ସତ୍ତା ଜମି ଉଠିବ । ସବୁ କିଛି କଲ୍ୟାଣରେ
ରହିବ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୁଡ଼ିଗଲେ କମଳ ଯେପରି ଝାଉଁଳିପତ୍ତେ, ସନ୍ଧ୍ୟା ବଢ଼ି-
ଲେଉଁ କରୁଣିର ମନକମଳଟି ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲା । ସତ୍ତାର ମୁଖ ଛଅଟାକୁ,
ସାତଟା ବାଜିଲା ଲୋକଙ୍କ ଦେଖା ନାହିଁ । ତା'ର ଏତେ ପରିଶ୍ରମ କଅଣ
ସବୁ ପଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା । ଗୁମ୍ରା ଉପରକୁ ଯାଇ କରୁଣି କିଛି ବାଟୋଇକୁ
ଖୋସାମଦ କରି ସତ୍ତାକୁ ପାଣ୍ଡେଟି ଆଣିବ ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲା । ଫଟା
ହାଣ୍ଡିରେ କି ପାଣି ରହେ, ନା ଫଟା କପାଳରେ କିଛି ଆଶା ରହେ ?
ଜଣେ ପେଣ୍ଠପିନ୍ଧା ଲୋକକୁ କଲେଜ ଛାତ୍ର ଭାବେ କରୁଣି ମିନତି ଜଣେଇଲା—
“ଆଜ୍ଞା ! ପଞ୍ଚମଣା ସାହୁଜ୍ୟ ଉପରେ ଆଜି ଗୋଟିଏ ମାତବରଥା ସଭା
ହେବ । ଆସନ୍ତୁ ସଭାରେ ଟିକିଏ ପାଦ ପକାନ୍ତୁ । ମନ ଆପଣଙ୍କର ଦୃଢ଼
ହୋଇଯିବ । ଆସନ୍ତୁ ଆସନ୍ତୁ ।”

ପେଣ୍ଠପିନ୍ଧା ବାବୁଜଣକ ଘୋର ବିରକ୍ତିର ସହ କହିଲା—“ଯା
ଯାଆବେ ପଞ୍ଚମଣା ଶ୍ରେୟୋଭିକ୍ଷୁ । ମୋର ତ ଛଅମଣାଙ୍କୁ ପୁଲିସ୍ ବାନ୍ଧି
ନେଇଗଲାଣି, ବଲକ୍ (ବୁଲକ୍) କରିବାକୁ ଯେତେକ ସିନେମା ଟିକିଟ
ରଖିଥିଲୁ ସବୁ ପୁଲିସ୍ ଛଡ଼େଇ ନେଇଗଲା । ଏକା ମୁଁ ଝିଅ ପଲେଇ
ଆସିଲି, ମୋର ଛଅମଣା ହାଜତକୁ ଗଲେଣି ଆଉ ତେମେ ମତେ
ପଞ୍ଚମଣା କଅଣ ଦେଖଉଛ ହୋ ।” କରୁଣି ବିଚରା ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲା । ଆଉ
ଜଣକଠାରୁ ଟିକ୍ ସେହିପରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚଣ୍ଡିଆଣିଆ ଉତ୍ତର ଶୁଣି
ସେ ସଭାଘର ଭିତରକୁ ପଳେଇଲା । ଆଠଟା ବେଳକୁ ସଭାପତି, ମୁଖ୍ୟ-
ବ୍ୟକ୍ତି, ଦୁଇଜଣ ପରିବକ୍ତା ଓ କରୁଣି ଏମିତି ମୋଟ ଅଞ୍ଚଳରେ
ସଭାକାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସଭାପତି ଅବଶ୍ୟ କରୁଣିକୁ ବହୁତ ପ୍ରବୋଧ
ଦେଇ କହିଲେ ଯେ, ଖାଣ୍ଡି ସାହୁଜ୍ୟସଭା ଏହିପରି ହୁଏ ବୋଲି ହେବା
ଉଚିତ ମଧ୍ୟ । ସାତେ ଆଠଟାରେ ସଭା ସାରି ଆସିଲାବେଳୁ କରୁଣିର
ସାଙ୍ଗ ଓ ଗୁମ୍ରା କଂଗ୍ରେସ (ଇ)ର ସମ୍ପାଦକ ବିଜୟାନନ୍ଦ ସିଂହ ଆସି
ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସଭା ସାରିବା ପରେ ବିଜୟାନନ୍ଦ କହିଲେ—“ବ୍ୟସ୍ତ
ହେବାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ । କଅଣ ରାଜନୈତିକ ସଭା ହୋଇଛି ଯେ

ଗାଁଗଣ୍ଡାରୁ ଲୋକେ ଟୁକରେ, ଟେନ୍‌ର ବୁଢ଼ାହୋଇ ରୁଇଁ ସଭାକୁ ବଢ଼କରି ଦିଅନ୍ତେ ? ତେବେ ଆମେ ହିଁ ତିନିଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚକରି ଏହି ପାଞ୍ଚଜଣିଆ ସଭାକୁ ବରଷି ସଭା କରିଦେବା । ଏପରି କରିବାରେ କିଛି ବିପଦ ନାହିଁ । କେହି ତ ସଭାକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି; ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ଅବଶ୍ୟାସ କରିବାର କାରଣ ନାହିଁ । ସଭାପତି ଆଉ ତୁ ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନ । କାରଣ ସେଇଟା ଘରୁଦା । ବାକି ତିନିଜଣ ଲଜର କଥାଟା କଅଣ ପଦାରେ ପକେଇବେ ? ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ଓଲଟି ଛୁରୁକର କରିବେନି ? କହିବେନି, ଆରେ ଦେଖନ୍ତୋ ଏ ଅଲଜୁକ ତିନିଟା ଦୁଇଜଣ ଶ୍ରୋତା ଥିବା ସଭାରେ ପଣ୍ଡିତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବକ୍ତୃତା ଦେଉଥିଲେ । ଛୁଡ଼ ସେ ସଭାକଥା ।”

କରୁଣି କହୁ ମୁହଁ ଶୁଣାଇ ଦେଇ କହିଲେ—“ନା ଆଉ ସଭା ନାଆଁ ଧରିବନି । ପାଞ୍ଚ ଛଅଜଣିଆ ସଭାକୁ ଆକସାଏ ବରଷି କରି ଆସିଲି । ଆଉ ମନ ତାକୁନି । ମିଛର ଗୋଟାଏ ସୀମା ଅଛି । ଏ ଘୂସୁର ଲୋକ-ଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ଯଦି ସାହିତ୍ୟ କଦଳୀ ଭଲ ନ ଲାଗୁଛି, ତାହାହେଲେ ସେମାନେ ହେଡ଼ା ଖାଉଥାଆନ୍ତୁ, ଆଉ ଅଳସପଇସାଗୁଡ଼ାକ ହୁକ୍‌ଡ୍ରାମ୍ ସେଗର ମରନ୍ତୁ । ଆଉ ସଭାସମିତି ନାଆଁ ଧରିବ ନାହିଁ ।”

ବିଜୟାନନ୍ଦ କରୁଣିକୁ ସାନ୍ତୁନା ଦେଇ କହିଲେ—“ଓଃ ! ଏହି ଛୋଟ ଛୋଟ କଥାରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲେ ଚଳିବନା ! ସବୁ ଦୋଷ ଲୋକଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଥୋଇଦେଲେ ଚଳିବ ନା ? ସଭାରେ ସାହିତ୍ୟଚର୍ଚ୍ଚା ଚାହୁଁ ନା ବେଶି ଲୋକହସ୍ୟା ଚାହୁଁ ?” କରୁଣି ଶିଙ୍କରିତହୋଇ କହିଲେ—“ଆମର ବେଶି ଲୋକ ଘରୁକାର । ବେଶି ଲୋକ ନ ହେଲେ ସଭା ଜମିବ କେମିତି ? ପାଞ୍ଚ ଛଅଜଣରେ କି ଘରେ ସଭା ହୋଇପାରିବ । ଏକ ଆସିବା କି ଘରକାର ?”

“ବେଶି ମଣିଷ ଚାହୁଁ ତ ସଭାର ଆୟୋଜନ ସେହିପରି ଭାବରେ କରିବାକୁ ହେବ । ଅକାଲି ଲୋକ ସ୍ଵାର୍ଥ ନ ଦେଖିଲେ କୌଣସି କାମରେ ହାତ ଦେଉନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ସଭାରେ ସେମାନଙ୍କର କିଛି ସ୍ଵାର୍ଥ ଘଷିଦେବାକୁ ହେବ । ଲୋକଙ୍କ ମନକୁ ଆକର୍ଷଣ କଲାଭଳି କିଛି ଜନସଂଗ୍ରହକାରୀକୁ ହେବ ।”

“ନରୁତା ସାହିତ୍ୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ରଖାଯିବ ନାହିଁ । ସବୁ ହେଲେ ହେଉ, ନହେଲେ ନ ହେଉ । ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ମୁଁ ନାଚଗୀତ ପୁରାଇବି ନାହିଁ ।”

ବିଜୟାନନ୍ଦେ ଟିକିଏ ମୁରବିପଣିଆ ଦେଖାଇ ଝାଡ଼ିଦେଲେ—
“ଆରେ ଦୁର୍, ହୁଣ୍ଡା କୋଉଠିକାର, ତତେ କିଏ କହୁଛି ନାଚଗୀତ ପୁରାଇବାକୁ । ଆରେ ବୁଦ୍ଧି ଥିଲେ ଶୁଣିଲରେ ବାଳିଆ ପିଟି ପକେଇବ । ଭଲ ବସାକୁ, ଭଲ ମୁଁ ଯୋଜନାସାର ପୁରାପୁରା ହାତକୁ ନେଇଯିବି ।”

× × ×

ଶୁଭଦିନ ଦେଖି ଯୋଜନା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ଯେଉଁଠି କରୁଣି ‘କନ୍ଥ’ ନନ୍ଦୁଥାଏ ସେଠି ବିଜୟାନନ୍ଦ ତାକୁ ରୁପ୍ କରାଇ ଦେଇ କହୁଥାନ୍ତି—‘ରୁପ୍ କର’, ଟିପ୍ପୁସନ୍ କରି କରି ତୋର କେବଳ ବନ୍ଧିପାଠିଆ ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଛି । ଏ ସବୁ ଶାଠବୁଦ୍ଧିଆ କାମ ଚାଲିଛି । ତୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଏ ସବୁ କିଛି ପଣିବନ । ମୁଁ ସାହା କହୁଛି ତାହା ଓଜର ଆପଣି ବିନା କରିଯା । କରୁଣି ଶେଷରେ ବାଧା ଛୁଟି ପରି ବିଳବିଲେଇଲା, ‘ଭୟା ବିଜୟାନନ୍ଦ ପାଶେ ସ୍ଥିତେନ, ଯଥା ନୟୁକ୍ରୋସ୍ତି ତଥା କରେମି ।’

ନିଜ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ବାନ୍ଧ ରଖିଥିବା ଗୋଟିଏ ପ୍ରେସ୍‌ରୁ ବିଜୟାନନ୍ଦେ ପ୍ରାୟ ଚାଳିଶି ପରୁଣ ମାନପତ୍ର, ଶହେ ସରିକ ପ୍ରଶଂସାପତ୍ର, ତାଡ଼ାଏ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ମାଗଣା ମାଗଣା ଛପାଇ ନେଇ ଆସିଲେ । କରୁଣି ଉପରେ ଆଦେଶ ସବୁ ଏତେ ଲଦା ହୋଇଲେ ଯେ ସେ ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ବିଜୟାନନ୍ଦ ତାକୁ ସତର୍କ କରାଇ କହିଲେ—“ଦେଖ, ଏଇଟା ତୋର ପାଠପଢ଼ା ସମୟ, ଏତିକିବେଳେ ମୋଠାରୁ ମନଇଚ୍ଛା ପାଠ ସବୁ ହାସଲ କରିଯା । ଏତିକି ହୋଇଗଲା ତେଣିକି ତୁ ବିବ୍ରତ ସଭାକରଣରେ ଏକ ପର୍କା କାନ୍ଥମର୍ଦ୍ଦନ ପାଲଟିଯିବୁ । ମୋର ଆଉ ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।”

ଆଡ଼କୁ ଆଡ଼କୁ କରୁଣି ବିଜୟାନନ୍ଦଙ୍କ ଆଦେଶ ଆଖି ବୁଜି ପାଳନ କଲା । ଶବ୍ଦରକାଗଜମାନଙ୍କୁ ନୋଟିସ୍ ସବୁ ଚାଲିଗଲା । ତିନି

ଗୁରୁଦିନ ପାଇଛି କି ନା ଲେଖା ସବୁର ସୁଅ ତାଙ୍କ ଦରଆଡ଼େ ଛୁଟି ଲାଗିଲା । କରୁଣି ସେସବୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ବସ୍ତାନ କରି ରଖିଲା । କବିତା, ଗପ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଜୀବନୀ, ଅଭିଯାନ, ଶିକାର, ଗୋଇନ୍ଦାଗିରି, ବିଜ୍ଞାନବାଣୀ, ଏକାକିକା ଓ ପୁସ୍ତକ ସମୀକ୍ଷା ଏହିପରି ଦଶଟି ବସ୍ତାନ ପୁଲିବାରେ ଲାଗିଲେ । ବସ୍ତାନ ପାଟେ କି ନପାଟେ । ହାଉଲି ଖାଇ କରୁଣି ପଚାରିଲା— “ଆଜ୍ଞେ ଏଗୁଡ଼ାକ ପଢ଼ିବାକୁ ତ ଗୁରୁପାଞ୍ଚ ମାସ ଲାଗିବ । ବାଛିବା କିପରି ?”

ବିଜୟାନନ୍ଦେ କରୁଣିର ମୋଟା ବୁଦ୍ଧିଟାକୁ ନାପସନ୍ଦ କରି କହିଲେ— “ଆରେ ପଢ଼ିବା କି ଦରକାର । ଯେତେ ଭଲକରି ବାଛିଲେ ତ ଥୋକେ କହିବେ—ବହୁବକ୍ତିରେ ପ୍ରିୟାପ୍ରୀତି ହୋଇଗଲା, ପାତର-ଅନ୍ତର ହୋଇଗଲା । ଏ ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ନିଷ୍ପ୍ରୀତି ସେତେବେଳେ ବାଛିବାରେ କି ଦରକାର, ଲଟେରା ଟିକେଟ ଉଠାଣବେଳେ ଉଠେଇଲା ପରି ପ୍ରାନ୍ତ୍ୟକ ବସ୍ତାନରୁ ପ୍ରଥମ, ଦ୍ଵିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ଏହିପରି ତିନି ଖଣ୍ଡ ଲେଖାଏଁ କାଢ଼ି ଆଣିବା । କରୁଣିର ମନ କେଁ କେଁ ହେଉଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ମାନଗଲା । ସାନ୍ତବୁଡ଼ାକ ତା’ ମନକୁ ଶ୍ରାବଣିଆ ବାଦଲ ପରି ଗୋଟିଏ ପଟର ଗୋଟିଏ ଭାଙ୍ଗି ଯିବାଉଥାଆନ୍ତି । ସେ ପୁଣି ପଚାରିଲା— “ପରସ୍ପାର ପାଇବାକୁ ହଜିବାର ଏ ଚିରଣି ଜଣକୁ ଉପାଦାନିକନ ଦେବା କଅଣ ? ଏତେ ଟଙ୍କା ପାଇବା କୁହୁ ?”

“ଦେଖି ଯୋ ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ପଶିବନ । ଆରେ ଗୋଟିଏ ଦି’ ଟଙ୍କିଆ ଝରକଲମ, ଦେଉଟଙ୍କିଆ ଡଚ୍‌କଲମ ଓ ଗୋଟିଏ ଆଠଶିଆ ପେନ୍‌ସିଲ, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଫ୍ୟାପର । ଗୋଟିଏ ବିଷୟରେ ମାତ୍ର ଗୁରୁଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ; ସମୁଦାୟ ଦଶଟି ବିଷୟ ପାଇଁ ମୋଟ ଗୁଲଣ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ । ପ୍ରଫ୍ୟା ଓ ମାନବବୁଡ଼ାକ ମାଗଣା ଆସିବ । ମନ୍ଦିରର ଜଣେ କେହି ଅନୁଗ୍ରହପ୍ରାପ୍ତିକୁ କହିଦେବା ମାତ୍ରେ ସେ ଦୁଇଶହ ଟଙ୍କା କୁଅକୁ ଫିଙ୍ଗିଲି ପରି ଫିଙ୍ଗିଦେବ । ବେଶି ଟଙ୍କା ହେଲେ ଟିକିଏ ଶୁଦ୍ଧା, ଗାଣୁଆ ଦେଇ ଦେବା । ବାସ୍ ଏଥରକ ଆଗେଇଯା ।

ମାନସରେ ନାଆଁ ଲେଖାଗଲା ବେଳେ ପୁଣି କରୁଣି ମୁହଁ ନେପେଡ଼ି କହିଲା— “ବାପ୍‌ରେ ବାପ୍, କୋଡ଼ିଏ ଜଣଙ୍କୁ ମାନପସ !”

‘ହେ, ଓଲୁ ନଅଟ ବେଶି ହୋଇଗଲା ? ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭବନର ମଞ୍ଚକୁ ମାପିରୁଛି କୋଡ଼ିଏ ଜଣଙ୍କର ଅଟଳକ କରୁଛି । ଆଉ ଆଠ ଦଶପୁଟ ଲମ୍ବ ବେଶି ଦେଇଥିଲେ ମୁଁ ତ ଡରିଣ ଜଣ ଡାକଦେଇଥାଆନ୍ତି । କଷକ ଶି ଦେଖିଲ ସଭାପତି, ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି, ସେନେଟଟଣ ଆଉ କୋଡ଼ିଏଜଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରାପକ ଏହିପରି ଦେଇଣି ଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ଚଉକ ପଡ଼ିବାର ଜାଗା ଅଛି । ମୋ କାମର ଖଇର ନାହିଁ । ମୁଁ ଦଶ ଆଡ଼କୁ ଦେଖି ଗୋଟିଏ କାମର ବରଦ କରେ । ଆଉ ବକ୍ତବ୍ ହୋ ନା, ଆଗେଇ ଯା ।’

ଯଥାସମ୍ଭବରେ ସଭାକାର୍ଯ୍ୟ ମହାସମାବେଦରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଭିଡ଼ ଦେଖି କରୁଣି ଝାମ୍ ଖାଇଗଲା । ଅନ୍ତତରେ ସେ ଯେତେଯେତେ ସଭା କରେଇଛି ସେଥିରେ ଏହାର ଚଉଠେ ବି ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରନ୍ତେଲୁ ବିନୟକୁ କିଛି ଗୁଣିଗାରେଡ଼ର ଇଲମ୍ ନିଶ୍ଚୟ ମାଲୁମ୍ ଅଛି । ଜଣ ଜଣ ହୋଇ କୋଡ଼ିଏ ଜଣ ଅତିଥି ଯେତେବେଳେ ମଞ୍ଚ ଉପରକୁ ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଗଲେ, ସେତେବେଳେ ହଲର କୋଡ଼ିଏଟା ଅଲଗା ଅଲଗା ଥାନରୁ ଆଠ ଦଶ ଜଣ ଲେଖାଏଁ ଲୋକ ତାଳିରେ ସେ ଥାନଟାକୁ କମ୍ପେଇ ଦେଉଥିଲେ । କରୁଣି ମନେ ମନେ ଧନ୍ଦ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅତିଥି କୋଡ଼ିଏ ଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁଆଡ଼ୁ ତାଳି ନ ଆସି ଅଲଗା ଅଲଗା କୋଡ଼ିଏଟା ଥାନରୁ ଆସିଲା କାହିଁକି ? ବହୁତ ଭାବିଚିନ୍ତି ସ୍ଥିର କଲା—ସେମାନେ ବୋଧହୁଏ ଅତିଥିମାନଙ୍କର ସାଙ୍ଗସୁଙ୍ଗା । ମନେମନେ ବିଜୟାନନ୍ଦର ବୁଦ୍ଧିକୁ ତାରିଙ୍ ନ କରି ରହିପାରିଲା ନାହିଁ । ମାନପସିଆ ଅତିଥିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯେତେ ବେଶି ହେବ ସେମାନଙ୍କର ସାଥୀସୁଆ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସେଇ ଅନୁପାତରେ ନିଶ୍ଚୟ ବଢ଼ିବ । ଜଣକ ପିଛୁ ଧର ଖୁବ୍ କମ୍ରେ ଆଠଜଣ ଆସିଲେ ଏହି ବାଟରେ ଗହେ ଶାଠିଏ ଜଣ ଶ୍ରୋତା ଟାଣି ହୋଇ ଆସିଗଲେ । ଶ୍ରୋତା ଲୋଡ଼ାଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଲେଖକମାନଙ୍କ ଠେଇଁ ଏଇ ଜନସ ବ ଖାସୁଛି । ଲେଖକ, ଅତିଥି ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗସୁଙ୍ଗାରେ ତ ହଲ ଉଛୁଳି ପଡ଼ୁଛି, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ପରୁରେ କିଏ ? ଇଲମ୍ଟା ପାଇଗଲା କରୁଣି । ଜଣେ ଶ୍ରୋତା କରୁଣି ଉପରକୁ ଗୋଟାଏ ମନ୍ତବ୍ୟ ଫୋପାଡ଼ିଲା—‘ହେଃ କାହିଁକି ଏ ବିଳଳିଆ ଉପାଦାନିତ ଦେଲା ହୋଃ, କିଛି ନ ଦେଇଥିଲ ବରଂ ଭଲ

ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ମନୁଷ୍ୟଟା ଛୁଡ଼ିକି ଯାଇ ବିଜୟାନନ୍ଦ ଦିହରେ ବଳିଗଲା । ସାପଲଞ୍ଜରେ ଗୋଡ଼ ପଡ଼ିଗଲେ ସେ ଯେପରି ଫର୍ଷ୍ଟ କରି ଲେଉଟିପଡ଼ି, ବିଜୟାନନ୍ଦ ଠିକ୍ ସେମିତି ଲେଉଟିପଡ଼ିଲେ । “ଏଇଟା ଆମର ନରୁତା ସାହିତ୍ୟ ସଭା । ସାହିତ୍ୟିକ ଓ ଲେଖକମାନଙ୍କ ଅତି ପ୍ରିୟ ଜନସବୁ, ଆମେ ବାଛିଛୁ । ଲେଖକମାନଙ୍କ ପରମବନ୍ଧୁ ହେଲା କଲମ, ଡକ୍ଟ୍ରେନ୍ ଓ ପେନ୍‌ସିଲ । ଏହାଠାରୁ ବଳି ଅଧିକ ପ୍ରିୟ ଜନସ ସାହିତ୍ୟିକ ବା ଲେଖକମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଲା କଳାତୃଣ ଉପଡ଼େଇନ । ସୁନାର ହାର ବ ଏହାର ସମକକ୍ଷ ନୁହେଁ । ଆମେ ତ ପଢ଼ିଲେ ସ୍ଥିର କରିଥିଲୁ—କାଣି, ସା ଶାଲ, ରୂପା ପାନଡବା ଓ ଗୋଟାଏ ଭୁ. ଆଇ. ପି. ଆଟାଚି ଦେବାକୁ; କିନ୍ତୁ ସଫଦର ବଡ଼ ଉପଦେଷ୍ଟା ଓ ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ନାକ ଟେକି ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ବର୍ଜନ କଲେ ଏବଂ ଜଣେ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଦାର୍ଶନିକ ଏହାକୁ ପସନ୍ଦ କରିବାରୁ ଆମେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଗଲୁ ।”

କରୁଣି ଭକୁଆ ହୋଇ ଶୁଭୁଥାଏ—ବାପ୍‌ରେ ବାପ୍ ଇଏତ ପାଣିରେ ସର ପକାଇବା ଲୋକ । ଧନ୍ୟ ବିଜୟାନନ୍ଦେ, ତମ କରମତି ବାସ୍ତବିକ ଅଲୌକିକ । ଲୋକଙ୍କୁ ଭେଳିକି ଦେଖାଇବା ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଅଲୌକିକ । ମୁଁ ତୁମର ଶିଷ୍ୟ ହେଲି । ତୁମର ମନ୍ତ୍ରୀହେବା ଦିନ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ପାଖେଇ ଆସୁଛି ।

ମଣିଷ କମ୍ପ

ମରୁ ବେକାର ଭ୍ରାତୃଆତ୍ମକ ସେଦିନ ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ଘରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଗଲେ । ସେଠି ରୁଣ୍ଡ ହେବାଟା ବଡ଼ ସହଜ କଥା କାରଣ ସଦେଇ ତା ଘରକୁ ଏକା । ବିଲ୍‌କୁଲ ବେଘାର ଫାଇଦା ମାଡ଼ନ୍ତି । ତେଣୁ ତା ଘରେ ପିଲାପିଲାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ସଙ୍ଗୀତ ଆସର ପାଇଁ ସଦେଇ ଘର, ଭୋଜିଭାତ ପାଇଁ ସଦେଇ ଘର, ସଭାସମିତି ପାଇଁ ସଦେଇଘର, ଦିନକିଆ ବରପାତ୍ରୀଙ୍କ ରହଣୀ ପାଇଁ ସଦେଇ ଘର, ତାଆସ-ପଣାର ଧୂମ୍ ପାଇଁ ସଦେଇ ଘର, ଭୁଞ୍ଜା ଅଲଣା ଗତ ଜମେଇବାକୁ ବି ସେହି ସଦେଇ ଘର ଏକ ଆଦର୍ଶ ସ୍ଥାନ । ମୋଟଉପରେ ସଦେଇ ଘରେ ନିତି କିଛିନା କିଛି ଗୋଟାଏ ଲୁଳା ଲୁଗିଥାଏ । କସବମୁଣ୍ଡିଆ କେତେଜଣ ଯଦି ଏକଜୁଟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ତେବେ ଭାଗବତ ପାଠ କି ଅନ୍ୟ କେଉଁ ପୁରାଣପାଠ ହୋଇଯାଏ । ବେଶିଥର ସିନାଥ ମେଳା ଓ ପଞ୍ଚାନନ ମେଳା ଜମେ । ସେତେବେଳେ ଘରଭିତରୁ ଏତେ ଗଞ୍ଜେଇ ଧୂଆଁ ପଦାକୁ ବାହାରେ ଯେ ସେ ବାଟରେ ଯାଉଥିବା ବାଟୋଇର ମୁଣ୍ଡ ଝାଙ୍କିଦିଏ । ଏଇଟା ହେଉଛି ଗଞ୍ଜୋଡ଼ ଆସର । ଭ୍ରାତୃଆ ଆସର ଦୁସର । ବେଳ ପାରିଲେ ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ଘରେ ଏଇ ଭ୍ରାତୃଆ ଆସରର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ବଢ଼େ । ଏ ଆସରକୁ ଗଞ୍ଜୋଡ଼ମାନେ ଯେତେ ବର୍ଜନ କରନ୍ତି, ଗଞ୍ଜୋଡ଼ ଆସରକୁ ଭ୍ରାତୃଆମାନେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ବର୍ଜନ କରନ୍ତି । ତେଣୁ କଳିତକବଳର ପ୍ରଶ୍ନ ନଥାଏ ।

ସେଦିନ ଭ୍ରାତୃଆମାନେ ସଦେଇ ଘରେ ଜମୁ ଜମୁ ଜମିଗଲେ । ଯେଉଁମାନେ କମ୍ୟୁନିଜମ୍‌ଟା କଅଣ ସାପ ନା ବେଙ୍ଗ ବୋଲି ଜାଣିନାହାନ୍ତି ସେମାନେ ଭୁରନ୍ତ ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ଘରକୁ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ କେବଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି । ବାସ୍ ମାଷ୍ଟର ଅଭାବରେ ମାନେ ବହୁ ପଡ଼ି ସବୁ ବୁଝିଲାପରି କମ୍ୟୁନିଜମ୍‌କୁ ବୁଝିପିବେ ।

ଭ୍ରାତୃଆମାନେ ଏକାଠି ହେବାମାତ୍ରେ ସବୁସମ୍ମତିତମେ ପ୍ରସ୍ତାବଟା ପାସ୍ କରିଦେଲେ ଯେ ବେଲପଣା ହେବ । ଯାହା ପାଖରେ ଯାହା ଥିଲା

ସମସ୍ତେ ଅଣ୍ଟାରୁ କାଢ଼ି ପକେଇଦେଲେ । କିଏ ହ' ଟଙ୍କା, କିଏ ଚାରିଟଙ୍କା, କିଏ ଆଠଅଣା ଅଣ୍ଟାରୁ କାଢ଼ି ଠନ୍ ଠନ୍ ପକେଇଦେଲେ । ଜଣେ ହ' ଜଣଙ୍କର ଅଣ୍ଟା ଶୂନ୍ୟଥିଲା । ସେଇଟା କେନ୍ଦ୍ର ଧରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସାଙ୍ଗ ବାଡ଼ିରୁ ଗଛ ପାଗଲ ବୋଲି ମାଗଣାରେ ଆଣିବାକୁ ବାହାରିଗଲେ । ଭାଙ୍ଗବଟା ଶିଳ ଧୁଆଁଧୋଇ କରିବାକୁ ଜଣେ ଆଗେଇ ଆସିଲା । କାହାର ଆଦେଶକୁ କେନ୍ଦ୍ର ଅସମ୍ଭା କରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ଅତି ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଆଦରିଲା କାମ କରିଯାଉଥାଆନ୍ତି । ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ପୋଷତ ଭାଙ୍ଗୁଆ ଥିବାରୁ ପତି, ଗଞ୍ଜିର କଳି, ନାଗଗଣ୍ଡର ଫୁଲ, କେଶର, ସାଇଫଳ, ପୋସ୍ତକ, ବାଦାମ, ପେସ୍ତା, ନିରୁତା ଦୁଧ, କନ୍ଦ, ଗୋଲମରିଚ, ଦୁଧଛେନା ବା ତା' ବଦଳରେ ରସଗୋଲ କେତେ କେତେ ଆସିବ ତା'ର ଗୋଟାଏ ସଠିକ ତାଲିକା କରିଦେଲା । ଭାଙ୍ଗ ବିଷୟରେ ତା'ର ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ଜ୍ଞାନ ଥିବା କଥା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲଭାବରେ ଜଣାଥିଲା । ତେଣୁ ଭାଙ୍ଗଶାସ୍ତ୍ରର ପୋଥି କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରି ନ ଥିଲେ । ବରଦମୁତାବକ ସବୁ ଆସିଗଲା । ବଟାଳ ଗାମୁଛ ପାଲଟି, ଗୋଡ଼ି ହାତ ଧୋଇ ଶୁଷ୍କମନ୍ତ ହୋଇ ଓ ବମ୍ ବମ୍ ଭୋଳା ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଭାଙ୍ଗବଟା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧବୃତ୍ତକାରରେ ଘେରିବସି ଭାଙ୍ଗଶାସ୍ତ୍ର ଆଲୋଚନାରେ ମଜ୍ଜିଗଲେ । କେଉଁ ପତି ଓ ଗଞ୍ଜିର କଳି କପରି କେବଳ ଦେଖି ଚିହ୍ନିବ, ବ୍ରହ୍ମସ୍ପର୍ଶ ପତି-କଳି ଆଉ ପାକସ୍ଥାନା ପତି-କଳି ଭିତରେ କାହାର ଆସନ ଶ୍ରେଷ୍ଠତର, ସିଂହର ବାଟିଲେ ବେଶି ନିଶା ହୁଏ କି ସେମିତି ଭିଜିଲେ ବାଟିଲେ ବେଶି ନିଶା ହୁଏ, ଦୁଧରେ ସିଂହେଇଲେ ତା'ର ଆମଦୋଷ କଣେ କି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜନକରେ ସିଂହେଇଲେ କଣେ, କେଉଁ କେଉଁ ପତି ଓ କଳିର ନିଶା କେତେବେଳଯାଏ ରହେ ଏବଂ ଗଞ୍ଜିର ଅର୍ଦ୍ଧର ଉତ୍ତାଦେୟତା ବିଷୟରେ ଉପାଦୋଷ ଆଲୋଚନା ଶୁଭଲା । ବଟାଳ ବଟା ସାର ତାହା ଶାସ୍ତ୍ରାନୁମୋଦିତ ଚିକିତ୍ସାତା ଲଭ କଲଣି କି ନାହିଁ ତାହା ଦେଖିବା ପାଇଁ ସଦେଇ ପଣ୍ଡାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲା । ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ଟିକିଏ ବଟଭାଙ୍ଗ ଟିପ ଅଗରେ ଧରି ଓ ତାକୁ ବଟିକା ବଳିଲପରି ବଳି ମୁହଁକୁ ଅଳ୍ପ ନେପେଡ଼ିଲା ପରେ କହିଲା—“ନାଃ ଆଉ ଦୁଇପୁର ବଟା ହୋଇଲେ ଦେବଭୋଗ୍ୟ

ହେବ ।” ବଟାଳି କିଛିହେଲେ କୁଣ୍ଡା ପ୍ରକାଶ ନ କରି ଅଦମ୍ୟ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ବାଟିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ସ୍ବଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଲେ କେଳାସରେ ମହାଦେବଙ୍କ ଭଙ୍ଗ କପର ବଟା ହୁଏ ଆଉ ନନ୍ଦ କପର ମଣିଷିକରେ ବମ୍ ବମ୍ ଶ୍ରେଳା, ବମ୍ ବମ୍ ଶ୍ରେଳା ଧ୍ବନି ଦେଇ ଗାଟି ପକାଏ ତାହାର ଏକ୍ଷାସାବିବାହିକ ବବରଣୀ ଦେଲେ । ଏ ବବରଣୀ ବିଜନ ପାସଙ୍କ ଶୁଣିବଲ ଖେଳର ଧାସବବରଣୀଠାରୁ ଅଧିକ ଚିତ୍କର୍ଷକ ଥିଲା ।

ବଟା ସରିଲା । ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ଇତିମଧ୍ୟରେ ଦୁଧ, ରସଗୋଲା, ବେଲ, କନ୍ଦ ସବୁ ଚକଟିଶୁକଟି ଗୋଳେଇ ପୋଳେଇ ସଜାଡ଼ି ରଖିଥିଲେ । ବଟାଭଙ୍ଗକୁ ପାଣିରେ ଗୋଳେଇ ଯୋଡ଼ାଏ ବଡ଼ ଟିଲସରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ହାତ ଦୁଇଟା ଏକାବେଳକେ ମେଲି ଯାଉଥାଏ । ଉପର ଟିଲସର ତଳ ଟିଲସକୁ ଏପରି ଦକ୍ଷତାର ସହ ଇଡ଼ୁ ଆଆନ୍ତି ଯେ ଟୋପାଏ ହେଲେ ଭଙ୍ଗ ତଳେ ପଡ଼ୁନ ଥାଏ । ଭଙ୍ଗିଲାବେଳେ ସେ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ହଙ୍ଗମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି—

ପଡ଼ିକା ଘେଟାଭାଇ ଗଞ୍ଜିଇ କଲି
କେଳାଶେ, ଦେଖାଦିଆଥା ହେଲିଭାଲି
ମହେଶ ବୋଲେ ନନ୍ଦି ଇସ୍କୋ ବାଟେ ।
ପଶାମେ ଡାଲ କର ଅଛୁ ସେ ଦାଣ୍ଡେ
ପିଲାଓ ହମେ ତୁମ୍ ମାଠିଆ ଦୁଇ
ମଣ୍ଡ୍ୟମେ ଲେଇଯାଓ ଇସ୍କୋ ତୁଇ
କହେଗା ପିତ୍ର ସବ ଆଦେଶ ମେର
ନହିଁ ତୋ ସବନାଶ ହୋ ଗୋ ତେର
ବମ୍ବମ ବୋଲକର ପିଏଗା ପିଏ
ଅମୀର ବନକର ରହେଗା ସିଏ ।
ଇସ୍କୋ ବଦନାମ କରେଗା ସେହୁ
ନର୍କମେ ଅଲବତ ପଡ଼େଗା ସେହୁ ॥

ଭଙ୍ଗା ହୋଇ ସାରିବା ପରେ ବେଲପଣାରେ ମିଶାଗଲା । ପଣ୍ଡାଏ ଓଁ ନମୋଃଶିବାୟ୍ ତନୟର କହି ତନଟୋପା ପଣା ତଳେ ପକାଇଦେଲେ । ତାପରେ ଯେ ଯାହା ହାତରେ ମନଇଚ୍ଛା ଗିଲସରେ ନେଇ ବମ ବମ ଖେଳା କହି ତନତନ ପିଇଗଲେ । ପଛସା ଦେଲବାଲା ନଦେଲବାଲା ପ୍ରଶ୍ନନାହିଁ । ମନ ତୃପ୍ତ କରି ସମସ୍ତେ ପିଇଗଲେ । ଯିଏ ଯେତେ ପିଇ ପାରିବ ସିଏ ସେତେ ପିଇଲା । ତା'ପରେ ଗୁଲିଲା ଗପ । କଥାବାଣୀର ସୁଅ ଅମାନଆ ନଈ ବନ୍ଧବାଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି ଏଣେତେଣେ ମାଡ଼ିଗଲା ପରି ମଡ଼ି ଯାଉଥାଏ ।

ଜଣେ ପୁରୁଣା ଖବରକାଗଜଟାଏ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେ ହଠାତ୍ କହିଉଠିଲା—“ଆରେ ହେ ଗୋଟାଏ ଦେଶରେ ଭୂଇଁକମ୍ପ ହୋଇ ବହୁତ ଲୋକ ମରିଯାଉଛନ୍ତି ।” ବାସ୍ ଏତିକିରେ ସମସ୍ତେ ଏଣୁତେଣୁ ଗପ ଗୁଡ଼ି ଭୂଇଁକମ୍ପର ଗବେଷଣାରେ ଲାଗିଗଲେ । ଜଣେ କହିଲା—“ପୃଥିବୀର ପାପଭରା ବଢ଼ିଲା । ବାସୁକ ଆଉ କେତେ ସମ୍ଭାଳିବ । ମୁଣ୍ଡକୁ ପାତ୍ରା ହେବାରୁ ଟିକିଏ ହଲେଇ ଦିଏ । ଫଳରେ ଭୂଇଁକମ୍ପ ହୁଏ ।”

ଆଉ ଜଣେ କଥାଟାକୁ ନାପସନ୍ଦ କରି କହିଲା—“ପାମର ଗୋଟାଏ ଓଜନ ଆସିଲା କୁଆଡ଼େ । ଗୋଟାଏ ଲୋକକୁ ପାପ କରିବା ଆଗରୁ ମାପ, ଆଉ ପାପ କରିବା ପରେ ମାପ, ଦେଖିବ ସମାନ । ବରଂ ଅଧିକାଂଶ ପାପୀ ଲୋକଙ୍କୁ ଲୋକେ ଗାଳିଗୁଲଜ କରନ୍ତି, ଘୃଣା କରନ୍ତି । ଅବଶେଷରେ ସେମାନେ ଶୁଖିଯାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଓଜନ କମିଯାଏ । ବରଂ ପାପ ବଢ଼ିଲେ ଲୋକଙ୍କ ଓଜନ କମେ ଆଉ ପୃଥିବୀକୁ ଉଣ୍ଡାସ ଲାଗେ । ତେଣୁ ବାସୁକ ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇବ କାହିଁକି ?”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା, “ହୁଅଁ ମ କଥାଟା ଭାରି ବେପସନ୍ଦଆ ଲାଗୁଛି । ଆରେ ବାବୁ ବାସୁକ ତ ବେଳେବେଳେ ମୂଷାଟାଏ କି ବେଙ୍ଗଟାଏ ଖାସୁ କରି ଧରି ପକାଇ ଗିଡ଼ୁଥିବ ତ । ମୂଷା, ବେଙ୍ଗ ଧରିଲେବେଳେ ତା ଫଣାଟା ତ ଚିଲକୁଲ ତଳକୁ ଆସି ଯାଉଥିବ । ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀଟା ଦୁମ୍ବକରି ଖସିଯାଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଆନ୍ତା । କାହିଁ ସେମିତି ତ କେବେ ହୋଇନା । କେବେ କେଉଁଠି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଥାନରେ

ଭୂଇଁକମ୍ପ ହୋଇଯାଏ । ଏକାବେଳେକେ ସବୁଠି କେବେହେଲେ ଭୂଇଁକମ୍ପ ହେଇନି । ଶୁଣି ବାସୁକ କଥାଟା ମୋ ମନକୁ ପାଉନି ।”

ବନ୍ଧୁପାଠରୁ କିଛି କିଛି ପଢ଼ିଥିବା ଜଣେ କହିଲେ—“ଆହେ ନାହିଁ ହେ, ଶୁଣିବାକ ସବୁ ମନଗଢ଼ା କଥା । ବଡ଼ ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତମାନେ କହନ୍ତି ଯେ ପୃଥିବୀ ପେଟ ଭିତରେ ତରଳ ସୁଅ ସବୁ ଖୁବ୍ ଜୋର୍ରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ଘୁଏ । ସେଇଟା ପେଟ ଭିତରକୁ ଥରେଇ ଦିଏ । ଦେଖିନ ଅଜାଣ୍ଟି ଶ୍ରେଣୀର ପେଟ କଳକଳ ଶବ୍ଦ କଲାବେଳେ ତା ପେଟ ଭିତରଟା କେମିତି ମୋଡ଼ି ମୋଡ଼ି ହୋଇଯାଏ । ପୃଥିବୀଟା ବି ସେମିତି ଅଜାଣ୍ଟି ଶ୍ରେଣ ଧରିଲେ ଆଗ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କଳକଳ ହୋଇ ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ଆବାଜ୍ ବାହାରେ । ତା’ପରେ ପେଟ ଭିତରଟା ମୋଡ଼ି ମୋଡ଼ି ହୋଇଯାଏ । ଏମିତି କମ୍ପିବା ଫଳରେ ଘରଦ୍ୱାର ଖୋଲିଯାଏ । ବେଳେବେଳେ ଜମି ସବୁ ଫାଟି ଆଁ କରାଯାଏ ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲେ—“ହେଃ ! ଯାବତ ଅପସନ୍ଦିଆ କଥାଟା କହୁଛୁ । ଆରେ ପୃଥିବୀର ଶାନ୍ତି ଆସିଲା କୁଆଡ଼ୁ, ଅଜାଣ୍ଟିଆ ଗାଦ୍ୟ ତା ପେଟକୁ ଗଲା କେମିତି, ଅଜାଣ୍ଟିଆ ସୁଅ ହେଲା କେମିତି । ଯଦି ହେଲା ତାହା ଭୂଇଁକୁ କମ୍ପେଇ ଘର ଖଞ୍ଜିବ କେମିତି ! ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ନଈରେ କେଡ଼େ କେଡ଼େ ବଡ଼ ସୁଅ ନ ଛୁଟୁଛି ! ନାହିଁ ସେତେବେଳେ ତ ଭୂଇଁ କମ୍ପୁନି । ତରଳ ସୁଅ କଥାଟା ମିଛ । ଆଉ କିଛି କଥା ଥିବ ।”

ଆଉ କେଉଁ କଥାଟା ଅଛି ସେ ବିଷୟ ଶ୍ରବିବାକୁ ସମସ୍ତେ ରୁପ୍‌ରୁପ୍ ହୋଇ ବସିଗଲେ ।

ହଠାତ୍ ଘୁଁ ଘୁଁ ଘୁଁ ହୋଇ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଶ୍ ଶବ୍ଦ ହେଲା । କିଏ ଜାଣିଥିଲା କୁଆ ବସିବାକୁ ତାଳ ଛୁଣ୍ଟିପଡ଼ିବ । ଭୂଇଁକମ୍ପ ବିଷୟ ଗବେଷଣା ବେଳକୁ ସତସତ୍ୟ ଆ ଭୂଇଁକମ୍ପଟା ଟାକି ରହିଥିବ । ସମସ୍ତେ ପ୍ରଥମେ ଶ୍ରବିଲେ ଶ୍ରବ୍ଧ ନିଶାଟା ଦୋହୋଲେଇ ଦେଉଛି । ପୋଷତ ଶ୍ରବ୍ଧୁଆ ସଦେଇ ପଣ୍ଡା କହିଲେ—“ନା ଶ୍ରବ୍ଧ ଯେଡ଼େ କଡ଼ା ହେଉ ପଛକେ ଆଉ ପରିମାଣ ଯେତେ ବେଶି ହେଉ ପଛକେ ତାହା ଶ୍ରବ୍ଧୁଆକୁ ଏପରି ଦୋହୋଲେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଭୂଇଁକମ୍ପ ଛଡ଼ା ଆଉ କଣ ହୋଇପାରେ ।”

ଭାଙ୍ଗୁ ଆତନ ଏହିପରି କଳ୍ପନାକଳ୍ପନା ତଳେଇଥିଲାବେଳେ ପଦାଠର ଦୁମ୍ଭାନ୍ ଭୃଷ୍ଣାସ୍ ଶବ୍ଦ ସହ ଲୋକମାନଙ୍କର ଶ୍ରବଣ ଚକ୍ରାର ଶୁଭିନ୍ନ । ସମସ୍ତ ଗନ୍ଧାର, ହୋଇ ବସିଗଲେ । ଭାଙ୍ଗୁ ନିଶା ସେତେବେଳକୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପୂର୍ବ ଅକ୍ତିଆରୀକର ନେଇଥାଏ । ସଦେଇ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଆଦେଶକ୍ରମେ ଜଣକ ପାଦ ଚିପି ଚିପି ଦାଣ୍ଡ ବାରଣ୍ଡାକୁ ଯାଇ ଶୁଣିବାମାନଙ୍କ ତାରୀହଲକ ଶୁଣିଗଲେ । ଭୟରେ ସେ ଘର ଭିତରକୁ ପଳେଇ ଆସି ଚକ୍ରାର କର ଉଠିଲେ, ଆରେ, ସତସତଆ ଭୂଇଁକମ୍ପରେ । ପଦାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଘର ନାହିଁ । ସବୁ ଭାଙ୍ଗିଗଲେଣି । କଅଣ କରିବା ?

ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ବୁଦ୍ଧି ବଦେଇ ଦେଲା—ଶୁଣ ସମସ୍ତେ ଖଟ ତଳେ ପଶିଯିବା ଆଉ ମା ଦୁର୍ଗା ରକ୍ଷାକର ବୋଲି ଡାକିଦେବା ।

ସମସ୍ତେ ଭୃଷ୍ଣାସ୍ ହୋଇ ଖଟତଳେ ପଶିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏତେ-ଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ଖଟତଳେ ଜାଗା ହେବ ବା କୁଆଡୁ ? ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁଣ୍ଡଟିମାନ ଖଟ ତଳେ ରହିଲେ ଆଉ ଗଣ୍ଡିମାନ ପଦାଠର ରହିଲେ । ସମସ୍ତେ ଦିନଟ ଚକ୍ରାର ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ—ମା ଦୁର୍ଗା ରକ୍ଷାକର । ପ୍ରାୟ ଦଶାଏ ଯାଏ ସେମାନେ ପାଟି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଶୁଣିଆଡୁ ପୁଲିସ୍, ମିଲିଟାରୀ ଲୋକ ଭିତରକୁ ଖେଦ ଆସିଲେ ।

ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ସେ ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳରେ ସେହି ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ଘର ଛଡ଼ା ଆଉ ସମସ୍ତ ଘର ମାଟିରେ ମିଶିଯାଇଛି । ପଟଳ ପୁଲିସ୍ ସେହି ଦିନୁ ରଡ଼ି ବାହାରୁଥିବା ଦେଖି ତା ଭିତରକୁ ପଶିଲେ । ପଛରେ ସେମାନେ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଛତର ଗୋଟାଏ ଅଂଶ ଖସିପଡ଼ି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାଡ଼ି ବସିଛି । ପାଖକୁ ଯାଇ ଅଧଲ କଥାଟା ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ପଦାକୁ ଦୋଷାଡ଼ି ଆଣିଲେ । ତେବେ ବି ସେମାନେ ପାଟି କରୁଥାନ୍ତି—ମା ଦୁର୍ଗା ରକ୍ଷାକର, ମା ଦୁର୍ଗା ରକ୍ଷାକର ।

ପୁଲିସ୍‌ବାଲାଏ ପାଟିକରି ଉଠିଲେ—“ପାଟି ବନ୍ଦ କର, ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ମା ଦୁର୍ଗା ରକ୍ଷା କରିପାରିଲେଣି । ତୁମ୍ଭ ଘରର କିଛି କିଛି ହୋଇନାହିଁ । କେବଳ ତୁମର ଘରକୁ ପୁଡ଼ି ଆଉ ସବୁ ଧୂଳିସାତ ହୋଇଯାଇଛି । ତୁମ ଶ୍ରାବ୍ୟ ବଡ଼ ତେଜ ଅଛି, ଥପୁଧର ।”

ସମସ୍ତଙ୍କ ନିଶା ଖସି ପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ ଚୁପ୍‌ଚାପ ହୋଇଗଲେ । ସବୁଠାରୁ ପ୍ରଥମ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ଘରଆଡ଼େ ଧାଇଁଲେ । ଅନେକ ଦିନଯାଏ ସେମାନେ ସଦେଇ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଘରପାଖକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ ।

ନିଜର ଓ ସାହାଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବାମାନଙ୍କ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଚାଲିଲେ । ଅସଂଖ୍ୟ ମିଳିତାଣ ଲୋକ, ପୁଲିସ୍, ଡାକ୍ତର, ଇଞ୍ଜିନିଅର ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଏମ ଏଲ୍. ଏ. ମାନେ ସେ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଚାଲିଲେ । ସମସ୍ତେ ସବୁଠାରୁ ଘରକୁ ଦେଖି ବସିବେ ଦେଖିଥାଆନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, କେଉଁ କାରଣରୁ ଏ ଘର ଭୂଇଁକମ୍ପ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଛି ? ସମସ୍ତେ ସେଇ କଥା ପଚାରି ପଚାରି ହେଉଥାନ୍ତି । ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ସେହି ଗୋଟିଏ କଥା କହୁଥାନ୍ତି ଯେ ସେ ପାତ୍ରକାରୀଙ୍କ କରନଥିବାରୁ ଆଉ ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ କାତର କଣ୍ଠର ଡାକିଥିବାରୁ ତା ଘର ରକ୍ଷା ପାଇଲା । କୋଉ ଇଞ୍ଜିନିଅର ଏଥିର ବା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବ ! ସେମାନେ ଭାବିଲେ ଯେ ଘରଟାର ସମସ୍ତ ନିର୍ମାଣ କୌଶଳ, ମୂଳଦୁଆ ଆଦି ଚଳଚଳ କରି ପରାସ୍ତା କଲେ ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ତଥ୍ୟ ମିଳନ୍ତା । ଏହି ତଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଭବିଷ୍ୟତର ଘରବାଡ଼ ନିର୍ମିତ ହେଲେ ଭୂଇଁକମ୍ପ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ମିଳନ୍ତା । ହୁଏତ ଏହି ତଥ୍ୟ-ଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ମାଣ ବିଜ୍ଞାନରେ ଏକ ଏକ ବିପ୍ଳବ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରନ୍ତା । ସରକାର ସାହାଯ୍ୟ ନକଲେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ଘରକୁ ଖିନ୍‌ଉନ୍ ପରାସ୍ତା କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ସେମାନେ ଏହି ବିଷୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ । ସରକାର ଏହି ବିଷୟର ଗୁରୁତ୍ବ ବୁଝାଇ ସଦେଇ ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଜଣେଇଲେ ଯେ ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନେ ତାଙ୍କ ଘର ଉପରେ ନାନା ଗବେଷଣା ଚଳାଇବେ । ଏଥିରେ ଯଦି ଗୁରୁତ୍ବ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ର ଘଟେ ତେବେ ସରକାର ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବେ । କ୍ଷତିପୂରଣର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପାଇବାରୁ ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ଏଥିରେ ରାଜିତହଲେ ଓ ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନଙ୍କୁ ଘର ପୁରାଇଲେ ।

ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନେ ଦୃଢ଼ଧାରଣା କରନେଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଭୂଇଁକମ୍ପ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାର ଉପାୟ ଅବଧ୍ୟ ମିଳିବ । ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଇଞ୍ଜିନିଅର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଆବିଷ୍କାର କରିନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହା ପ୍ରଥମ ଆବିଷ୍କାର କରି

ପୃଥ୍ବୀରେ ଭାରତୀୟ ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନଙ୍କ ଆସନ ଅତି ଉଚ୍ଚରେ ସ୍ଥାପନ କରାଯେବେ । ଏହି ଆଶାର ଉତ୍ସୁକା ସେମାନଙ୍କୁ କର୍ମଦୃଷ୍ଟି କରିପକାଇଲା । କାନ୍ଥଗୁଡ଼ାକର ଅସଂଖ୍ୟ ଆନ ଖୋଳି ପକେଇଲେ । କାନ୍ଥ ଖୋଲିଲାବେଳେ ସଦେଇ ପଣ୍ଡାକୁ ଲଗୁଥାଏ ଯେପରିକି ତା ଦେହକୁ କିଏ ବଳ୍ଲୀରେ ଫୋଡ଼ି ପକାଉଛି । ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନେ କାନ୍ଥରୁ କିଛି ତଥ୍ୟ ନପାଇବାରୁ ଘରର ନଟଗୁଡ଼ାକ ଛେଦି ପକାଇଲେ । ଖଣ୍ଡିଆ ମଣ୍ଡିଆ କାନ୍ଥଗୁଡ଼ାକ ଅଲଗା ଅଲଗା ହୋଇଗଲେ । ସେମାନେ ଚଢ଼ିରୁ କିଛି ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ବାମ୍ଫିରୁ ଲିଂଖେଲ୍, ଛୁତ, ଫ୍ଲୁଇ, ଲିଂଖେଲ୍, ଆଦି କୌଣସିଟା ଜନସଂଖ୍ୟା ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଘରଟି ଗୋପ ମାଡ଼ରେ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହେଲାପରି ଦେଖାଗଲା । ଉପର ଗଡ଼ରୁ ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନେ କିଛି ନ ପାଇ ମୂଳଦୁଆ ଦେଖିବାକୁ ଖୋଜିଲେ । ତଥ୍ୟ ନପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୋଳାକାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଲା । ଡିମେ ସମସ୍ତ ମୂଳଦୁଆର ମାଟି ଆଡ଼େଇ ଦିଆ-ଲେ । ଜଣାଲେ ଯେପରିକି ଗୋଟାଏ କୁଣ୍ଡେର ଘର ଗୋଟାଏ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥିବା ହୋଇଛି । କିଛି ହେଲେ ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ସେମାନେ ଦୁଆର ଶିଫ୍ଟିକ ଓ ଚଟାଣ-ଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ଖୋଳି ପକାଇଲେ । ସଦେଇ ପଣ୍ଡା ଆଉ ସେ ଘରଭିତରକୁ ପଶିଲେ ନାହିଁ, ନିଜ ଘରର ବିକୃତିକରଣକୁ ସେ ସହ୍ୟ କରିପାରୁନଥିଲେ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଜଣମ ଘରଟା କେତେବେଳେ ଯେ ଭୃଷ୍ଟ ପଡ଼ିବ ତାର ଠିକଣା ନ ଥିଲା । ସରକାର ଦିଉ ଏକ ଚମ୍ପୁରେ ସେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହେଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ଜାଣି ଯାଇଥିଲେ ଯେ କେବଳ ସଦେଇ ପଣ୍ଡାର ଘର ଭୂଇଁକମ୍ପ ସହିତ ଲଢ଼ି ତାଙ୍କୁ ହରେଇ ଦେଇଛି । ସେଥିଲାଗି ସେଇଟା ଏକ ଖର୍ଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି । ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ତନାଘନାରେ ଚାଲିଥାଏ । ଗବେଷଣାଗାରରେ ଆହରିତ ନମୁନା ସବୁ ପରୀକ୍ଷା ସରିଲେ ଗୃହ ମରାମତି କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଯିବ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥାଏ । ଘରଟି ଦିନେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଜଗତରେ ଜଗଜଗତ୍ ସେଗରସ୍ତ ବୃଦ୍ଧ ପରି ଅନାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ତପ୍ତରଦିନ ଆଖପାଖର ଲୋକେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସଦେଇ ପଣ୍ଡାକୁ ପଚାରିଲେ, “ହୋ—ତୁମ ଘର ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଭୂଇଁକମ୍ପକୁ ସଫଳତାର

ସହୃଦ ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଥିଲା । ଏବଂ କେଉଁଥିଲାଗି ତାହା ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ?
 ଘର ଭୁଷୁଡ଼ିବାର କାରଣ କ'ଣ ?”

ସଦେଇ ଯଶ୍ରା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମନ ଦୁଃଖରେ କବ୍ଧ ଲାଗିଲା—‘ମଣିଷକମ୍ପ’ ।
 କବ୍ଧ କବ୍ଧ ସେ ଏବଂ ବରକ୍ର ଓ ବରକ୍ର ହୋଇପାରୁଥିଲା ଯେ ଜଣେ
 କିଏ ନା ପାଖ ଦେଇ ଯାଉଥିବାର ଦେଖିଲେ ସେ ଘର ଭୁଷୁଡ଼ିବାର କାରଣ
 ପଚାରୁବାକୁ ଆସୁଥିଲା ଓ ଆଗରୁ କବ୍ଧପକାଉଥିଲା—ମଣିଷ କମ୍ପ ।

ସମସ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ମନେ ମନେ ଭାବି ନେଉଥିଲେ ଯେ ଘର ଭାଙ୍ଗି-
 ଯାଇଥିବା ଦୁଃଖରେ ତା ମୁଣ୍ଡ ବଗିଡ଼ି ଯାଇଛି ।

ନିଜ ଡିଆର ଡିଆଣର ସୁଆଦ

ଦିବା ମୁଦୁଳି ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲା—ନା ନା ଆଉ ପ୍ରେସ୍ ଶୁକରି କରିବ ନାହିଁ । ସବୁ ପ୍ରେସ୍‌ବାଲା ଶୁଲ୍ଲଣ ଆଉ ଶୁଣା ପଡ଼ିଗଲେଣି । କେଉଁ ବାଟରେ ହେଲେ ଅଧିକା ଦି' ଯେମିତି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ପଟିମାର ହେଉନି । ଠିକାରେ ଯେତକ କରିବ ସେତକ । ବଡ଼ ବଡ଼ ବ୍ୟବସାୟୀ-ମାନେ କହନ୍ତି, ‘ହସାବ ମେ ରତି, ଖଇରତ ମେ ହାଜା’ ଅର୍ଥାତ୍ ବେପାର-ବେଳେ ହସାବ ଉପରେ ନୁଆ ପଇସାଟିଏ ବ ଗୁଡ଼ିବେ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଦାନ ବା ଖଇରତ କଲବେଳେ ଲୁହା ଫିରୁକ ଏକାବେଳକେ ମେଲକରି ଦେବେ । ଅବଶ୍ୟ ହାଜା ଦିଅନ୍ତି ମନ୍ଦୀକୁ, ଗଜନୈତିକ ଢଳକୁ, ଅସାଧୁ ପୁଲିସକୁ—ତା ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଦିଅନ୍ତି ସେ ଦଶଟା ହାଜା ଫେର ପାଇବାର ବାଟ ଖୋଲିଦେବାକୁ । ଏ ପ୍ରେସ୍‌ବାଲାଏ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟଥାରେ । ହସାବମେ ରତି, ଖଇରତମେ ନାହିଁ । ଆମ ଆଉ ପଛେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଟଙ୍କାଏ ମସାଏ ରହିଯିବ । ସେମାନଙ୍କ ଆଉ ଆମ ଉପରେ ପଇସାଟିଏ ବ ରହିବ ନାହିଁ । ମୁଠାଏ ଅଧମୁଠାଏ ଟାଇପ୍ ପକେଟରେ ନେଇ ଯାଇ ଶ୍ଵେତ ଜଳଖିଆ ଗୁଡ଼ା ଯୋଗାଡ଼ କରି ହେଉଥିଲା । ମହା ଶୁଲ୍ଲଣ ପଡ଼ିଗଲେ ସେମାନେ । କାମ ସାରି ଗଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ଲୋକ ‘ଦେ ଭାଇ ପାନ ଖଣ୍ଡେ ଦେଲୁ’ କହି ପକେଟରେ ହାତ ପୁରାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ବାସ୍ ଫେଲ୍‌ଠି ଶୁକର ଶେଷ ଆଉ ଯାହା କିଛି ଦରମା ଥିବ ସେତକ ବାଜାଯାଏ । ଯେତକ କାମକୁ ସେତକ ପଇସା ଆଉ ଭଲଲଗୁନି । ଆମର ଦରକାର ଅଳପ କାମ ବେଶୀ ପଇସା । ପ୍ରେସ୍‌ରେ ଶୁକରିଗଲେ ସେତକ ନହୁଏ । ନାଃ ! ନିଜେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେସ କରିବ ।

ତା ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ମେସିନ୍ ମୋଟର, କଟିଂ ମେସିନ୍, ପର୍‌ଫୋରେଟିଂ ମେସିନ୍, ନମ୍ବରିଂ ମେସିନ୍, କାଲି, କିରାସିନ, ମୋବଲ-ମାନେ ଉଠନ୍ତି ନୃତ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ‘ଗେଟ୍‌ଆଉଟ୍’ କରିଦେଇ କହିଲା—“କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ଟାଇପ ହୋଇଗଲେ ସବୁ

ହୋଇଲେ । କମ୍ପୋଜ କରି ମ୍ୟାଟର (ଛପାପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ତ୍ରୋତ) ନେଇ ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରେସ୍‌ରେ ଛୁପି ଆଣିବ । ବରେଇ କାରଖାନା ଚୋଲି ବସିଥିବା ବନ୍ଦାଳିମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଛପା କାଜେତକ ପକେଇଦେଲେ ସେମାନେ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦେଇଦେବେ । ବାସ୍ ମୋର କାମ ଖତମ୍ । ମେସିନ୍, ଭଡ଼ା-ଘର, ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ଏଡେ ନେଷ୍ଟେସରେ ପଶିବ କାହିଁକି । ଡ଼ହଲବିକଳ ଦେବ କାହିଁକି ? ଘରର ଗୋଟାଏ କଣରେ ମୋ ପ୍ରେସ୍ ସମ୍ବେଦ ଯିବ । ସ୍ତ୍ରାଇକ୍ ପ୍ରାଇକ୍‌ରେ କେନ୍ଦ୍ର କହିବାକୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଶ୍ରମିକ, ମୁଁ ମାଲିକ ।”

ନୂଆ ହୋଇ ଆଇନ୍ କରୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଟାଇପ ପାଉଣ୍ଡ୍ରି ପାଖରେ କିଛି ଅଗ୍ରୀମ ଟଙ୍କା ଧରି ପହଞ୍ଚିଲା । ଦଶ ବାର କୁଇଙ୍ଗଲ ଅକ୍ସର ତାର ଦରକାର ହେବ ବୋଲି ଜଣାଇବା ମାତ୍ରେ ଟାଇପ୍‌ବାଲ ଖବ୍ ଖାତର କରି ଚଉକରେ ବସାଇଲା । ଚାନ୍ଦି ପିଗାରେଟ ପାନରେ ଆପ୍ୟାସ୍‌ମିଟ କରି ନିଜ ଟାଇପର ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ବ ବିଷୟରେ ଏକ ଛୋଟକାଟର ବକ୍ତୃତା ଦେଲା । ହିବା କମ୍ପୋଜିଟର ସାପ୍ ସାପ୍ ଶୁଣାଇଦେଲା, “ମୁଁ ତ ସେଇଆ ଶୁଣି ମୋର ସାବକ ଟାଇପବାଲକୁ ଛୁଡ଼ି ଏଠିକି ଆସିଛି । ଆଗ ଦୁଇଟି ସିଟ୍ ପାଇଁ ଅକ୍ସର ନେବି । ଯଦି ଠିକ୍ ପଡ଼େ ତେବେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଛ’ଟି ସିଟ୍ ପାଇଁ ଅକ୍ସର ନେଇଯିବି । ଦେଖ ଚଟାପଟ୍ ମୋତେ ଟାଇପ୍ ଦେବ, ହଲସଣ କରିବନି । ଏଇ ଅଗ୍ରୀମ ରଖ । ସାଞ୍ଜୁଛି ଛ’ଟା କେସ୍ ନେଇ ଆସିବି । ମୁଁ ନିଜେ ଟାଇପ ପକେଇ ନେଇଯିବି ।”

ଟାଇପବାଲ ଓଜନ ଆଜନ କରି ବଲ୍ ଧରେଇ ଦେଲା । ହିବା ଦେଖିଲା ବଲ୍‌ରେ ଅଗ୍ରୀମ ତିନିହେ ଟଙ୍କା କଟିଯାଇ ତା ଉପରେ ବାକି ଏଗାର ଶହ ଟଙ୍କା । ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଟଙ୍କାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି କହିଲା, “ହୁଅ ଏଡ଼ିକି ତ, ପିଅରିସନ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଆଣି ଦେଇ ଦେବି । ମୋର ୩୮ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଅକ୍ସର ଦରକାର, ତୁମେ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଦଶ ବାରଦିନ ଭିତରେ ବୋର୍ଡ଼ରୁ ମୋର ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବଲ୍ ମିଳିବ । ସେତେବେଳେ ସବୁ ଟଙ୍କା ଦେଇ ବାକି ଟାଇପ୍‌ତକ ନେଇଯିବି । ଆଗ ସବୁ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଦେବ, ତାପରେ ଟାଇପ୍ ନେବି । ଧାର ଉଧାର ଅଳିଆ କାମ ଭିତରେ ମୁଁ ଶଗେ ନାହିଁ...”

କମ୍ପୋଜ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ କରି ଦିବା ପ୍ରେସ୍ ଆଡ଼େ ଆସି ବୁଲେଇଲା । ପ୍ରେସ୍ ପାଇବାକୁ ତାକୁ ବେଶି ସମୟ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ପବ୍ଲିଶରଠାରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ବହି ଓ କାଗଜ ଫଗ୍ରଡ଼ କରି ସାରିଥିଲା । ଛପା ମ୍ୟାଟର ଓ କାଗଜ ଗୋଟିଏ ରିକ୍ତାରେ ବୋହେଇ କରି ସ୍ଥାୟୀ ପ୍ରେସ୍‌ର ଯାଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ମ୍ୟାନେଜରଠାରୁ ଛପାରେଟ୍ ସବୁ ବୁଝିନେଇ ପଞ୍ଜିଟିରୁ ନୂଆ ନୋଟ୍ କାଢ଼ି ଆଗତୁରା ବଢ଼ାଇଦେଲା । ଆଗତୁରା ସବୁ ଟଙ୍କାତକ ପାଇ ଶୁଧାର୍ଥ ମ୍ୟାନେଜର ଖୁସି ହୋଇଗଲା । ଦୁଇ ଭଜିଅର ଠନ୍ ଠାନ୍ ନଦେ ଟଙ୍କା ଆଗତୁରା ନେଇ ମ୍ୟାନେଜର ଶୁଭିଳା—“ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ଏମିତିଆ ଗରାଣ ମିଳନ୍ତି ।”

ପ୍ରେସ୍‌ର ଅର୍ଥ ହେଲା ସବୁ ଦିନେ ଦରମା ବା ଅଗ୍ରୀମ ପାଇଁ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ସହ କରର କରର । ଏହାର ସୁବିଧା ନେଇ ଦିନେ ଦିବା ଶୁଧାର୍ଥ ମ୍ୟାନେଜରଙ୍କ କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା ତୁମେ ନିତି ମୋଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ଦଶ କରି ନେଇଯାଉଛ । ଏଥିରେ ମୋର ମଙ୍ଗଳ । ମୁଁ ହାଲୁକା ହୋଇଯାଉଛି । ତୁମର କିନ୍ତୁ ସେତକ ଏଣୁତେଣୁ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଉଡ଼ିଯାଉଛି । ମୋ ଉପରେ ଯଦି ଟଙ୍କାଟା ଡିପୋଜିଟି ରଖନ୍ତି ତେବେ ସେଥିରେ ଜଣେ ଦି’ ଜଣ ମାସ ଶେଷରେ ଦରମା ପାଇଯାଆନ୍ତି ।” ମସ୍ତବଡ଼ ଗୋଟାଏ ବୁଦ୍ଧି ସେମିତି ସ୍ଥାୟୀ ମ୍ୟାନେଜର ମୁଣ୍ଡର ଖସୁର ମେଲା କରି ଦେଇ ପଶିଗଲା । ସେ ଦିବାକୁ ଏକ ଘେବ ପ୍ରେରଣ ସୌଭାଗ୍ୟଦାୟକ ଗରାଣ ବୋଲି ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିନେଲା । ଆଡ଼କୁ ଦିବା ମ୍ୟାନେଜରଙ୍କ ସେଭିକ୍ସ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ରୁପ କାର୍ଯ୍ୟ କଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ସେ କହିଦିଏ “ଯଦି କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଉଥିବ ତେବେ କିଛି ଟଙ୍କା ନେଇଯାଅ ।” ମ୍ୟାନେଜର କାନରେ ହାତ ଦେଇ କହିଲା—“ଆହା ମୋତେ ଯେତେ ବଡ଼ ସୁବିଧା ଦେଇଛ ତାକୁ ମୁଁ ଛାଡ଼ିଦିନା । ଯେତେକଷ୍ଟ ପଡ଼ୁ ପଛେ ସମ୍ଭାଳି ନେବି । ମାସ ଶେଷକୁ ମୋତେ କେତେ ଉଆସ ହେବ । ନାହିଁ ନାହିଁ ମୁଁ ଟଙ୍କା ନେବିନି । ତୁମ ପାଖରେ ଡିପୋଜିଟ୍ ହୋଇ ରହୁ ।”

ଦିବା ଟଙ୍କାରେ କେଉଁ ଦୁଇଜଣ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦରମା ଦିଆ ହୋଇଯିବ ତା ମ୍ୟାନେଜର ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରି ଦେଇଥାଏ ।

ସେଦିନ କେତେବେଳେ ସେମାନେ ଯଦି କିଛି ଅଗ୍ରୀମପାଇଁ କଟାଳ କରନ୍ତି ତେବେ ମ୍ୟାନେଜର ହାତ ଡଲାଇ କହିଦିଏ—“ଆରେ ଯା’ ଯା’ ତମ ଭାଗ୍ୟ ତେଜ ଅଛି । ତୁମ ଚାକିରି ସରକାରୀ ଚାକିରିଠାରୁ ବଡ଼ିଆ ହୋଇଯାଇଛି । ସରକାରୀ ଚାକିରିଆ ଦୁଇବନ୍ଧ ଆଡ଼କୁ ଦରମା ପାଆନ୍ତି । ତମେ ଦୁଇଜଣ ପଡ଼ିଲାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଦୁଇ ବ ଦୁବନ୍ଧ ।” କର୍ମରାଶି ଦି’ଜଣ ସୌଭାଗ୍ୟଦାତା ପଡ଼ିଲାର ଗୁଣ ସୁରଣ କରି ପେଟରେ ଓଦାକନା ପକାନ୍ତି । ଦିବା ମଧ୍ୟ ପ୍ରେସର ମଙ୍ଗଳପାଇଁ, ସେଉଁଠି କାମ ଅଟକି ଯାଇଥାଏ ସେଠି ନିଜେ ବେଳେବେଳେ କାନ୍ଦି ଲଗାଇ ଦିଏ । କାମଟା ଭୁସ୍ କରି ପୁଣି ଆଗେଇଯାଏ । ମ୍ୟାନେଜର ସବୁବେଳେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଦିବାର ଶରୀର ସୁସ୍ଥତା, ଟଙ୍କା ଥଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଓ ହସ୍ତର ମୁକ୍ତତା ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା ।

ଦିବାର କାମ ଭୁସ୍‌ଭୁସ୍ ହୋଇ ଆଗେଇଲା । ମ୍ୟାନେଜର ନିସାବ ଖାତାରେ ନିସାବ ଫିଲ୍‌ଉପାର ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ କୁଲୁରି ଉଠୁଥାଏ । ଦିବା ସବୁବେଳେ ଭାଗିଦ କରବାରେ ଲାଗିଥାଏ “ଦେଖ ମୋତେ ୨୮ ତାରିଖ ଦିନ ମୋଟ ଟଙ୍କାଟା ଜଣେଇ ଦେବ । ମୃତ୍ୟୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ଯଦି ମିଳିଯିବ ତେବେ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଉଠାଇବ କାହିଁକି ? ଯଦି ନିହାତି ଡେରି ହେବ ତେବେ ୩୦ ତାରିଖ ଦିନ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଉଠାଇ ଆଣି ଦେଇଦେବ । ପରେ ସଂଗ୍ରହ କରି ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଥୋଇଦେବ ।”

ମ୍ୟାନେଜର ୨୮ ତାରିଖ ଦିନ ଉତ୍ସାହ ସହିତ ହସ ବଖାତା ଦିବାକୁ ଦେଖାଇ କହିଲେ ହେଉଛି ଦେଖ ଆଠଶହ ପଚାଶ ଟଙ୍କା ହୋଇଛି ।

ବେପାରବାସ ଭାବରେ ଦିବା ଲହିଲା—“ମୋଟେ ଏତକ ହେଲା ? ଠିକ୍ ଅଛି, ଏ ଫର୍ମାଟି ଚଞ୍ଚଳ ଛୁପିଦିଅ । ପଚାଶରୁ ଦେଇ ଟଙ୍କା ନେଇଆସିବ । ୩୦ ତାରିଖକୁ ଠିକ୍ ପାଇଯିବ । କର୍ମରାଶି ଦି’ଜଣ ଏଥର ପଡ଼ିଲରେ ସବୁଯାକ ଟଙ୍କା ପାଇବାର ପରିକଳ୍ପନାରେ ମନଗୁଲ ହୋଇଗଲେ ଓ ଚଟାପଟ୍ ଛପା କାମ ସାରିଦେଲେ ଓ ଚିକ୍‌ସା ଡାକିଆଣି ମ୍ୟାଟର ଓ

ଛତ୍ରା ଲଦି ଦିବାଳରବାବୁକୁ ବିଦାୟ ଦେଲେ । ଖୋଦ ମ୍ୟାନେଜର ଚିନ୍ତାଯାଏ ଆସି ଟଙ୍କାର ପରିମାଣ ଆଉଥରେ ସୁରକ୍ଷା କରାଇଦେଲେ ଓ ହସହସ ମୁଖରେ ନମସ୍କାର କରି ବିଦାୟ ଦେଲେ ।

ପରଦିନ ଦଶଟାବେଳେ ମେସିନ୍‌ମ୍ୟାନ ଦିବାବାବୁଙ୍କର ଫର୍ମ ଗ୍ରାସିବ ବୋଲି ହାତକୁ ପଟ୍ଟେଇ ଅଟପଟା କଲେ । ପ୍ରଥମେ ଦିବାବାବୁଙ୍କ କାମ କରିବାକୁ ହେବ । ସେଥିଲାଗି ଅନ୍ୟ କାମମାନେ ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧି ଅଟକ ରହିଲେ । ଚାରିଟା ବାଜିଲା । ସମସ୍ତେ ଗଚ୍ଚଲେ ଦିବାବାବୁଙ୍କର ଫର୍ମ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ପରଦିନ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ । ପରଦିନ ଗଲେ, ତା ପରଦିନ ଗଲେ । ମ୍ୟାନେଜରଙ୍କ ମନକୁ ପାପ ହୁଇଲା । ସେ ଦିବା ଦରକୁ ଦଉଡ଼ିଲା । ପାଞ୍ଚଦିନ ପରେ ଦିବାବାବୁଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଟାଇପ୍ ଫାଉଣ୍ଡି-ବାଲକୁ ତାଙ୍କ ଦର ଆଗରେ ପହଞ୍ଚିବାଲା ପରି ଟିଆ ହେବାର ଦେଖିଲା । ରାମ ଓ ସୁଗ୍ରୀବପରି ବେନି ଜନେ ପଡ଼ିଛି ଏକ ଦଶା ଜାଣି ତାଙ୍କ ଦହରୁ ଝାଳ ଗମ୍ ଗମ୍ ହୋଇ ବାହାରିଗଲା ।

ସୁଧାର୍ଥ ପ୍ରେସ୍ ମ୍ୟାନେଜର ଶେଷରେ ପଦବାବୁ ଓକିଲଙ୍କ ଚରଣାପନା ହେଲେ । ସେ ସବୁକିଛି ଶୁଣି କହିଲେ, “ମକଦ୍ଦମା କରିବ ସତ; କିନ୍ତୁ ପଇସା ମିଳିବା କାଠିକରପାଠ । ଗୋଟାଏ ପ୍ରେସ୍ ଆଗ କରିବା, ଯଦି ମିଳିଯାଏ ତେବେ ମୋ ଫିସ୍‌ଟକ ଦେଇଦେବ । ନଚେତ୍ କେସ୍ ବହୁଦିନ ଧରି ଚଳେଇବାକୁ ହେବ । ତୁମେ ଗୋଟାଏ କାମକର । ତା ପାଖକୁ ଗୋଟିଏ ଲୋକ ପଠାଇବ । ସେ ଯେପରି ଗରି ନପାଏ ସେ ତୁମେ ତାକୁ ପଠାଇଛ । ମୁଁ ତାକୁ ଡରାଇଛି ବୋଲି ସିଏ କହିବ । କାହିଁକି ବେଲି ସେ ଯଦି ପଚାରିବ ତେବେ ସେ ତାକୁ କହିଦେବ ଯେ କଅଣ ଛତ୍ରାଛପି କାମର ଅର୍ଡର ମୁଁ ତାକୁ ଦେବି । ସେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସି ଫେରିଗଲେ ତୁମ ଆସିବ । ତେଣିକି ମୁଁ ସବୁ ବାଟ ବଦେଇ ଦେବି । ମୋର ଆଶା ହେଉଛି ଟଙ୍କା ମିଳିଯାଇପାରେ ...”

ଦିବା ପଦବାବୁ ଓକିଲଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଓକିଲବାବୁ ତାକୁ ବସେଇ କହିଲେ, “ମୁଁ ଦି’ ତନି ଜାଗାରୁ ଶୁଣିଲି ଯେ ତୁମେ ଜଣେ ଭଲ କମ୍ପୋଜିଟର । ଟୁବ୍ ଚଟାପଟ କାମ କର । ମୋର ପ୍ରାୟ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କାର ଗୋଟାଏ ଛତ୍ରା କାମ ଅଛି । ତୁମେ ଇଂରାଜୀ ଅକ୍ଷର ରଖିଛ ?”

“ନା—ଆଜ୍ଞା ! ଅର୍ଡର ଓ ଅଗ୍ରୀମ ପାଇଲେ କଣି ଆଣିବ ।”

“ଠିକ୍ ଅଛି ମୁଁ ତୁମକୁ ଟାଇପ୍ ଡାମ୍ପଟା ଅଗ୍ରୀମ ସ୍ବରୂପ ଦେଇଦେବି । ପ୍ରତିଦିନ ସୋଳ ପୃଷ୍ଠା ସେପରି ଛୁପି ପାରିବ ସେଥିରେ ଅକ୍ଷର କଣିବା ପାଇଁ କେତେଟଙ୍କା ଦରକାର ?”

“ଆଜ୍ଞା ଦୁଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ଲାଗିଯିବ ।”

“ଆଜ୍ଞା ତୁମେ ପିଅଉଦିନ ଆସ ମୁଁ ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ଅଗ୍ରୀମ ଦେଇଦେବି । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲେଖା ମଧ୍ୟ ଦେଇଦେବି । ତୁମେ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ମୁରୁଲିକା ଲେଖିଦେବ ଯେ ଦୈନିକ ସୋଳପେଜ ଲେଖାଏଁ ଛୁପିବ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୁବଧା ମୁଁ ତୁମକୁ ଦେବି । ତୁମର ଦୈନିକ କର୍ମଗୁଣ ମଜୁର ମୁଁ ଦେଇଦେବି । ତାହାହେଲେ ତୁମର କାମ କରିବାରେ କିଛି ଅସୁବଧା ହେବନା । ମୋ ବହିଟା କପର ତଞ୍ଚଳ ବାହାରର ସେଇଥିପାଇଁ ମୁଁ ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବି । ଶେଷରେ ତୁମର ଆଉ ଯାହା ପାଇବାର ଥିବ ତାହା ଦେଇଦେବି । ଦେଖ ପିଅର ଦିନ—ମଲ୍ଲ, ମଲ୍ଲ, ସେଦିନ ତ ମୁଁ ଦିଲ୍ଲୀ ଚାଲିଯିବି । ଚାଲି ଯିବି ପରେ ଫେରିବି । ତା’ ପରଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଆସିଯିବି । ରସିଦ୍ ଦେଇ ଟଙ୍କା ନେଇଯିବି । ଅକ୍ଷରବାଲ୍ ପାଖରେ ଅର୍ଡର ଦେଇଦିଅ । ହଉ ଯାଅ ।”

ଏଡ଼େ ବଡ଼ ସୌଭାଗ୍ୟଟା ହଠାତ୍ ହେଲା ଡେଇଁଲା ପରି ତା ଉପରକୁ ଯେ କୁଦି ପଡ଼ିବ ତାହା ଦିବା ସ୍ବପ୍ନରେ ସୁଦ୍ଧା ଭାବି ପାରି ନ ଥିଲା । କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡ ଚକ୍ଚକ୍ କରି ଦେଲା । ମନେ ମନେ କାମର ଯୋଜନା କରିବାରେ ସେ ବୁଝିଗଲା ।.....

ଧୂଆଁ ପେସ୍ରେ ମ୍ୟାନେଜର ପଦବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସେ କହିଲେ, “ଏଥର ଯାଅ ତାକୁ କୁହ ଯେ ସମସ୍ତ ଟଙ୍କା ଯଦି ସେ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ପରଦିନ ନଦିଏ ତେବେ ତମେ ମୋତେ ଓଳିଲ କର ନାଲିସୁଟିଏ କରିଦେବ । ବାସ୍ ଏଡ଼େକରେ ସେ କେଉଁଠୁ ହେଲ ଟଙ୍କା ଆଣି ଦେଇଦେବ ।”

ଦିବା ପାଖକୁ ଚାଲିଗଲେ ମ୍ୟାନେଜର ଭାବିଲେ—ବିଚର ଟାଇପ୍‌ବାଲକୁ ଯାହାରେ ନେଇଗଲେ ସେ ମଧ୍ୟ ତା ଟଙ୍କା ପାଇ ପାରନ୍ତା ।

ଦୁହେଁ ଶୁବ୍ ଲୁଗା ଛପି ଯାଇ ଦିବାକୁ ତା ଘରେ ଡାକୁଡ଼ିଗଲେ । କହିଲେ—“ଦେଖ ବାବୁ ଆମକୁ ଡେଇଁ ଦଇଗଣ କଲଣି । ଦି’ ଦିନ ଭିତରେ ଯଦି ଟଙ୍କା ନ ଦିଅ ତେବେ ପଦବାବୁଙ୍କୁ ଓକିଲ ଦେଇ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଏଇ ଦି’ଦିନ ଭିତରେ ମକଦ୍ଦମା କରିଦେବୁ ।”

ପଦବାବୁ ଓକିଲଙ୍କ ନାଆଁ ଶୁଣି ଦିବା ତମକ ପଡ଼ିଲା । ମନେ ମନେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା—କି ବସତ, ଏ ଦୁଇଟାଙ୍କୁ ଆଉ କେହି ଓକିଲ ପସନ୍ଦ ହେଲେ ନାହିଁ । ପସନ୍ଦ ହେଲେ ପଦବାବୁ । ମୋ କଥା ତାଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଗଲେ ମୋ ସୌଭାଗ୍ୟଟି କୁଆଡ଼େ ବାଏ ବାଏ ଉଠେଇଯିବ । ଏମାନଙ୍କର ହୋଇ ହୋଇ ଦି’ ଦିନର ପାଖାପାଖି । ପଦବାବୁଙ୍କ ଅଗ୍ରୀମ ଟଙ୍କାରେ ଏମାନଙ୍କ ଟଙ୍କା ଶୁଦ୍ଧିତେଲେ ମୋର କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନି । ପୁଣି ତାଙ୍କଠାରୁ ଧାରରେ ଟାଇପ୍ ଆଣି ପାରିବି ଓ ଧାରରେ ଛୁପି ମଧ୍ୟ ପାରିବି । ଏହା ଭାବି ସେ କହିଲା ମୁଁ ଦି’ ଦିନ ଭିତରେ ଦି’ ଜଣେ ଟଙ୍କା ଦେଇଦେବି । ଆଉ ଆଠଟା ଦିନ ସବରତ୍ କରିଯିବାକୁ ସେ ଯେତେ ଅନୁରୋଧ ଦିନେ କଲା ଦୁହେଁ ତାକୁ କାନରେ ପୂରାଇଲେ ନାହିଁ । ଦୁଇଦିନରୁ ଘଣ୍ଟାଏ ବି ସେମାନେ ଯବରତ୍ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ରେକ୍-ଠୋକ୍ ଶୁଣାଇଦେଲେ । ଶେଷରେ ଦିବା ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ଦେବାକୁ ସ୍ୱୀକାର କଲା ।

ଅତି ତରବରରେ ଘର ବନ୍ଦାଦେଇ ସେ ମହାଜନଠାରୁ ଦୁଇ ଦିନର ଟଙ୍କା ଆଣିଲା ଆଉ ଟାଇପ୍‌ବାଲା ଓ ପ୍ରେସବାଲାଙ୍କ ବାକିଆ ଟଙ୍କା ଶୁଦ୍ଧିଦେଲା । ମନରେ ତାର ଟାଣ ଥିଲା ସେ ସପ୍ତାହକ ଭିତରେ ସେ ପଦବାବୁ ଓକିଲଙ୍କଠାରୁ ଟଙ୍କା ଆଣି ମହାଜନକୁ ଶୁଦ୍ଧିଦେବ ।

ଟଙ୍କା ପାଇବା ମାତ୍ରେ ଦୁହେଁ ପଦବାବୁଙ୍କ ପାଉଁଶ ଦେଇଦେଲେ । ଆଉ ଦିବା ସହର ବାକିମାନଙ୍କର ବେଉଆ ନ କରିବାପାଇଁ ଦୁହେଁଙ୍କୁ ପଦବାବୁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ ।

ପଦବାବୁ କି ପଲ୍‌ଟିସ୍‌ଟାଏ ଲାଗେଇ ଦେଲେ ସେ ଦୁହେଁଙ୍କ ନାକ ତଳେ ଦସି ଛୁଣ୍ଡେଇ ଦେଇଥିବା ଦିବା କେଡ଼େ ଭଦ୍ରଲୋକ ପରି ଟଙ୍କା ଦେଇଦେଲା । ପ୍ରେସ୍ ଓ ଟାଇପ୍‌ବାଲା ଦୁହେଁ ଘରକୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ବଡ଼ ଭାବନା ସୁଦ୍ଧା କିଛି ସ୍ଥିର କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଦିବାକୁ ନିଜ ହାତ ତିଆରି ତିଆରି ଶେଷରେ ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ଜଙ୍ଗଲ ଲୁଟି

ଟୁକ୍ ଡ୍ରାଇଭର ଓ ବୋଲକର ଦୂରରୁ ଦେଖିଲେ ଚେକ୍‌ଗେଟ୍ ବନ୍ଦ । ଟୁକ୍ ଭିତର କି କାଠ ଅଛି ତାହା ତାକୁ ମାଲୁମ । ସେ ହାତ୍ତଳ ଖାଇଗଲା । ମନେ ମନ ସ୍ତର କରନ୍ତେଲା ଟୁକ୍ ଠିଆହୋଇ ଯିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ପଳେଇବ, ଥୋଡ଼ାଏ ଦୂରକୁ ଯାଇ ଲୁଟିଯିବ । ପଛନ୍ତେ ଟୁକ୍ ଯାଇ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ତା’ ଉପରେ ଚଢ଼ିଯିବ । କଥାଟି ତା ମନଟା ଗୋଲେଇ ପୋତେଇ ହେଲା । ସେ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ପଚାରିଲା, ‘ନାଗ ଘର’ ଚେକ୍‌ଗେଟ୍ ବାଲୁ ବଡ଼ ହଇସାରେ ପକେଇବ ଦେଖୁଛି । ଗେଟ୍‌ଟା କଅଣ ପକେଇ ଦେଇଛି । ଗାଡ଼ି ତଳକୁ ତଳକୁ ଡ୍ରାଇଭର କହିଲା—“କାହା ଟୁକ୍ ଯାଉଛି ସେ ଜାଣିବ କେମିତି ? ପେଟପାଟଣା ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଲୁଟିପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେ ଭବିଷ୍ୟ କୋଉ ଫାଲୁକୁ ଲୋକର ଟୁକ୍, ଧନକା ଧନକି କରି ଦି’ତେନି ଟଙ୍କା ହାତ ପଇଠ କରିନେବ । ମାଲିକ ନାଆଁ ଶୁଣିଲେ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଜାକି ଦେଇ ଗେଟ୍ ଫିଟେଇ ଦେବ । ଓଲଟି ଦାନ୍ତ ନେପେଡ଼ି ସଲ୍ଲମ ବଜେଇବ ।”

“ତମେ କଅଣ କହୁଛ । ଆମ ମାଲିକର ଏମିତି କି ପାବାର ଅଛି ଯେ ଚେକ୍‌ଗେଟ୍‌ର ସରକାସ ଲୋକ ବି ତା ନାଆଁ ଶୁଣି ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଜାକିଦେବ । କଥାଟା ବଢ଼ାଇ କରି କହୁନାହିଁ ତ ? ମୋର କାହିଁକି ବିଶ୍ୱାସ ହେଉନି ।”

“ବାସ୍ ବାସ୍, ଯଦି ମୋ କଥା ସତ ନ ହୁଏ ତେବେ ମୋତେ ନାଗ ଘର ନ ଡାକି ଡେମଣା ଘର ଡାକିବୁ । ତୁ ନୂଆ ହୋଇ ଆସିଛୁ, କିଛି ଦେଖିବୁ, ଜାଣିବୁ, ସେଥିଲାଗି ତୋତେ କଥାଟା ଅପସନ୍ଦ ଲାଗୁଛି ।”

ଟୁକ୍‌ଟା ଚେକ୍‌ଗେଟ୍ ପାଖରେ ଅଟକିଗଲା । ଗୋଟିଏ ଟୋକା ଟୁକ୍‌କୁ ଓଗାଳି ଠିଆହେଲା । ନୂଆ ଗଲକଟାଏ । କେନ୍ଦ୍ର କାହାକୁ ଚିହ୍ନି ନାହିଁ । ଡ୍ରାଇଭର ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା—“ଆ ଅବେ କଅଣ ଜାଣିବୁ ଏଇଟା ବନ ବେହେରା ଟୁକ୍ । ଖୋଲିବେ ଚଞ୍ଚଳ ଟୋଲି, ଡେରି ହଉଛି ।”

“ମୁଁ ବନ ପନ ଜାଣିନି । ଲୁଟି ସାହାବ ବି ଏଠିକି ଆସିଲେ ଛୁଡ଼ିବନି ।”

“ଈଃ ଶଳାଘ ତାଜ ଦେଖ । ଆବେ ଲୁଟି ସାହାବ ଏଗାଟେ ସହ ଆସିବେ ତୁ ଶହେଗଜ ଦୁରରେ ଠିଆହେବୁ । ତୋ ବୋମା ଦୁଇଦଣ୍ଡା ଧୂବରୁ ଟେକ୍ ଖୋଲି ହାତଯୋଡ଼ି ଠିଆ ହୋଇଥିବ । ଗାଡ଼ି ପାଗ୍ ହେଲ-ବେଳେ ସଲମ ବଜେଇବ । ଶିଳ ଶିଳପୁଆ ଗଗନେ ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି, ଶିମୁଳ ତୁଳା କହୁଛି ମୋତେ ରଖ । ଆହା ଆମ ମୁଣ୍ଡି ସାଆନ୍ତେ କେଉଁଠୁ ଆସିଗଲେ, କହିଲେ କଅଣ ନା ଲୁଟିସାହାବକୁ ବି ବାଟ ଛୁଡ଼ିବନି । ଖୋଲବେ ଶଳା ଖୋଲ, ନ ହେଲେ ଟୁକ ଚଢ଼େଇ ଦେଇ ନେଇଯିବ ।”

“ଗେହ୍‌ବାଲା ମତେ ଜଗେଇ ଦେଇ ଝାଡ଼ାଫେରି ଯାଇଛି । ସେ ଆସୁ ତା ଆଗେ କେତେ ଘେଆବ ଦେଖେଇବୁ ମୁଁ ଦେଖିବନି ।” ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ଗେହ୍‌ବାଲା ନସର ପସର ହୋଇ ଧାଇଁ ଆସିଲା । ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଦେଖି କହିଲା, “ନମସ୍କାର ନାଗବାବୁ, ଟୋକାଟା ଚଢ଼ୁନି, ବେଆଡ଼ା କଥା କହି ଦେଇଥିବ । ମାଫି ମାଗି ନେଉଛି । ବନବାବୁଙ୍କୁ ମୋର ଓଳଗି ଜଣାଇଦେବ । ଆରେ ଗେହ୍‌ ପିଟା, ବାବୁଙ୍କର ବହୁତ ଡେରି ହୋଇଗଲାଣି । ହଉ ନାଗବାବୁ ଝେଲି ନମସ୍କାର ।”

ଡେ ଜୟକରି ଟୁକ ଘୋର ଗର୍ଜନ ସହ ଆଗେଇଗଲା । ବାଟରେ ବୋଲକର ଡ୍ରାଇଭରକୁ ପଚାରିଲା, “ନାଗ ଭାଇ ଆମ ମୁନବ ବନବାବୁ କେତେ ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ? ତାଙ୍କର ତ ବାହାରେ ଭାରି ଖାତିର । ବଡ଼ ସାହାବ ପାଠ ନିଶ୍ଚୟ ହାସଲ କରିଥିବେ । ଗଉଁଣୀ ଗାଈ ବାଟ ଛୁଡ଼ିଦେଲା ପରି କଥାଟା ହେଲା । ଗେହ୍‌ବାଲା ମାନେ ମାନେ ଛୁଡ଼ିଦେଲା । ହାତ ପକେଇଲା ନାହିଁ ।”

“ଆମ ମୁନବ ସ୍କୁଲ ପାଠରେ ଶୁନ । ହେଲେ ମାରୁଆଡ଼ି ପାଠରେ ପୂରା ଶହେ । ସ୍କୁଲ ପାଠରେ କି ଦରକାର ? ଟଙ୍କା ଥିଲେ ଏମିତି କୌଣସି ଡ୍ରା କି ଡ୍ରାମା ନାହିଁ ସାହାବୁ କି ଟଙ୍କା ଦେଇ କଣି ହେବନି । ଆମ ମୁନବ ଥରେ ତାଙ୍କର ଜଣେ ସାଙ୍ଗକୁ କହୁଥିଲେ— ଓଲୁପଣିଆ କରି ଜାଲ ଦିଆଁ କଣାରେ ଟଙ୍କା ଖଟେଇବେ କଥା ।

ମଜା ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ ପାଇଁ ପାଠ ପଢ଼ିବାରେ ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କା ଖଟେଇ ବି କି ଲାଭ ? ସେ ବେକାରଗୁଡ଼ାକ କାଲି ଚାକର ଧୂଣି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ଓଲୁଗୁଡ଼ାକ ମାରୁଆଡ଼ ପାଠ ଯଦି ପଢ଼ିଥାଆନ୍ତେ ତେବେ ଗୋଡ଼ି ପକେଇ ଆଗମରେ ବସିଥାଆନ୍ତେ । ଏତିକି ଟିକିଏ ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶୁନି ଯେ ଚାକର ଗୁଡ଼ାକ ମନ୍ତ୍ରୀ, ସରକାର ଓ ହାକିମ ହୁକୁମାଙ୍କ ପିଲାପିଲା ପାଇଁ ରଜର୍ ଡୋଲ ରହିଛି । ସେଠି ମୁଣ୍ଡ ପିଟି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଆମ ମୁନବ ଗୋଟିଏ ଚାକର ପାଠ ବି ସାରିନାହାନ୍ତି । ମାରୁଆଡ଼ ପାଠରେ ଏମ୍. ଏ. ଶ୍ରେଣୀ ଗୋଲଡ଼ି ଫେଡ଼ାଲିଷ୍ଟ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ହାକିମ ହୁକୁମା, ଚାକରମାନ ସମସ୍ତେ ଖାତିର ଦେଖାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ସାତଶୁଣ ମାପ୍ ।”

ଏହିପରି ଗପ ଗପ ଟୁକ ଆସି ଦୁର୍ଗୁଣିଆ ଥାନା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଆଗରେ ଯେଉଁଠି ଗୋଟିଏ କନେଷ୍ଟବଲ ଠିଆ ହୋଇ ହାତ ଟେକିଥିଲା, ସେଇଠି ଗାଡ଼ି ଅଟକିଲା । କନେଷ୍ଟବଲଟି ହାତ ବଢେଇ ଦେଲା । ଡ୍ରାଇଭର କହିଲା—“ତୁମେ କଅଣ ଜାଣିନ ଏଇଟା କାଠ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କ ଟୁକ ?”

“ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଅଣ ମୋର ଦେଖା ସାପାତ ହଜୁଛି ନା ହବ । କିଏ ଶଳା ହାସଲୀ ଆମ ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଫୋନ୍ କରିଦେଇଛି ଯେ ତୁମେ ଏ ଟୁକରେ ଶ୍ରେଣୀକାଠ ଲରପୁର କରି ଆଣୁଛ । ଥାନା ଖୁଆଡ଼କୁ ଟୁକ ନେଇ ପିବାପାଇଁ ସେ ମୋତେ ହୁକୁମ କରିଛନ୍ତି ।” କନେଷ୍ଟବଲ ହାତକୁ ଦଶଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ଖଣ୍ଡିଏ ବଢେଇ ଦେଇ ଡ୍ରାଇଭର ରୁପ୍‌ରୁପ୍ ଟୁକଟିକୁ ଥାନା ଖୁଆଡ଼ ଭିତରକୁ ନେଇଲେ ।

ଥାନା ବଡ଼ବାବୁଟା ଏକାବେଳେକେ ନୂଆ, ଚାକରମାନ ଦେଲା ଆସିଛନ୍ତି । ଡ୍ରାଇଭର ଜଣକ ନମସ୍କାର କରି ଠିଆହେଲା । ବଡ଼ବାବୁ ପଚାରିଲେ—“ଟୁକରେ କି କି କାଠ ଆଣିଛ ?”

“ଆଜ୍ଞା ସିପେସ୍ଟ ବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରିବୁ । ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କ କୁପ୍‌ପେସ୍ଟ ନମ୍ବର ହୋଇଥିବା ଗାଡ଼ିଆ କାଠ ସବୁ ଆଣିଛ । ଆମ

ବାବୁଙ୍କ ନିଜ କୁମ୍ଭ; ଫରେଷ୍ଟ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ନମ୍ବର ବସିଛି । ସିପେନ୍ସ ବାବୁକୁ ପଚାରିଲେ ।”

ସିପେନ୍ସ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ହୋଇ ମାରି କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ଉପରେ ଶାନ୍ତିଆ କାଠ ଅଛି, ତଳେ କଅଣ ଛୋଟିଆ ମୋଟିଆ ଥିଲେ ଥିବ । ସବୁ କାଠ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରମାନେ ମାସକୁ ମାସ ଖାଲିଆନା ଦେଇ ଏମିତି ନିଅନ୍ତି । ଆପଣ ନୂଆ ହୋଇ ଆସିଥିବାରୁ ଜାଣିନାହାନ୍ତି ।”

“ସବୁ ଜାଣିଛି, ସବୁ ଜାଣିଛି । ମୁଁ ଯେଉଁଠିକି ଯାଇଛି ସେଠି ଏମିତିଆ କାମ ରେକ ଦେଇଛି । ଏଠି ବି ରେକିବାକୁ ଆସିଛି ।”

ଡାଇରର କହିଲେ—“ଆଜ୍ଞା ! ଆପଣଙ୍କର ଯଦି ମୋଟା ଟଙ୍କା ଦରକାର ଆସ, ତେବେ କହନ୍ତୁ ବନବାବୁଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେବ । ସେ ନିଜେ ଆସି ଦେଇପିବେ ।”

“ମୋଟା ଟଙ୍କା ମୋର ଲେଡାନାହିଁ, ସରକାର ଯେତିକି ସବୁ ଟଙ୍କା ଦେଉଛନ୍ତି ସେତିକିରେ ମୋର ଚଳିଯାଉଛି । ତମରି ଡିକେଇତବାବୁ ମରି ବାବୁମାନେ ରାଜ୍ୟର ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦକୁ ଉଜାଡ଼ି ଦେଲେ । କିଏ କଅଣ କଲ ବା କରୁଛି ସେଥିରେ ମୋର ଯାଏଆସେ ନାହିଁ, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଏମିତିଆ ଲୋକଙ୍କୁ ଛୁଡ଼ିବି ନାହିଁ । ପଳଡ଼ି ଆଇନ ହାତରେ ଦେଇଦେବି ଆଉ ସେ ଯେପରି ମାମୁଦର ଭାତ ଖାଏ ତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେବି ।”

ବଡ଼ବାବୁ ନିଜେ ଟୁକ ଖାନଚଲସ କଲେ । ମୂଲିଆ ମଝେଇ କାଠ ଆଡ଼େଇ ଦେଖିଲେ ଗଜା ଶାଗୁଆନରେ ଟୁକ ଭରପୂର । ଉପରେ ଗୋଟିଏ ପରସ୍ତ ଶାନ୍ତିଆ କାଠ । ସେ ବିରକ୍ତ ଓ ଦୃଶାର ସହ କହିଲେ— “ଫରେଷ୍ଟବାଲାଏ ଶାଗୁଆନ ଗଛ ଲଗେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି, ଏ ଅପରମ୍ପରୀ ବଦମାସ ଦଳ ଗଜାଛେରୁଡ଼ିକ କାଟି ଚୋରିକରି ନେଇଯିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲ ଉଜୁଡ଼ିଲା ଓ ବିଭାଗର ଅସୁମାରୀ କ୍ଷତି ହୋଇଯାଉଛି, ଏ କାଠ ଜବତ ଆଉ ଏ ବିଜେଙ୍କୁ ହାଜର ।”

ସିପେନ୍ସ ରୁମ୍ ରୁମ୍ କରି କହିଲେ—“ଆଜ୍ଞା ସେ ବନବିହାରୀବାବୁ ମହା ପରାମର୍ଶିନୀ ଲୋକ । ମନ୍ଦୀ, ସତବ, ହାକିମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗଦି ଶୁଝାଇ

କାବୁ କରିଦେଇଛି । ସେ ସବୁକିଛି କରିପାରେ । ଆପଣଙ୍କ ଚାକର ଉପରେ ଅସ୍ତ୍ର ଆଣିଦେବ । ମୋ ଛୋଟ କଥାଟି ମାନନ୍ତୁ । ଦୁର୍ଘଟକୁ ଟୁକ ସହ ଗ୍ରହଣଅନ୍ତୁ ।”

“ହଟ୍ ହଟ୍, ଖୁବ୍ ହେଲେ’ ମୋତେ ଏଠୁ ବଦଳି କରିଦେବ । ଚାକର କରି ବଦଳିକୁ ଡରାବା ପେଶୁଆ କାସ୍ତୁରୁଷଙ୍କ କାମ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ କୋଳ ଖାଇ କୋଳମଞ୍ଜି ପୋଡ଼ିନାହାନ୍ତି ସେ ସବୁଦିନ ଗାଦିରେ ବସିଥିବ । ଆଉ ଥରକୁ ହୁଏତ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦଳ ଆସିପାରେ କିମ୍ବା ସେହି ଦଳର କେହି ଭଲଲୋକ ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଯାଇପାରେ । ମୁଁ ଡରାବ କାହିଁକି ?”

ଗାଡ଼ି ଜବତ ରହିଲା । ଦି’ଜଣ ଜାମିନରେ ରଲେ ।

ବନବିହାରୀ ବାବୁ ଏ ସବୁ ଶୁଣିବା ମଧ୍ୟେ ଲଙ୍ଘିତ ଅଗରେ ଠିଆ ହେଇଗଲେ । ଗର୍ଜି ଉଠିଲେ ସେ—ସବୁଦିନସପକ୍ଷକୁ ଚାକର ପିତା ଲାଗିଲଣି । କାହା ସଙ୍ଗେ ଖୁବ୍ ଖାଉଛି ତାକୁ ମାଲୁମ ନାହିଁ । ମୋ ନାଆଁ ଶୁଣି ସୁଦ୍ଧା ବେଶାନ୍ତର କଲ । ଆଜ୍ଞା ତୋ ଦେଖିବ ତୋ ଦଉଡ଼ି କେତେ ।

ତହିଁ ଆରଦିନ ସକାଳୁ ବନବିହାରୀବାବୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଡେକରରେ ଡେକ୍ଟର ଏ ଗୁଜରୋନ ନେଇ ବଣ ସରବଙ୍କ କ୍ବାଟରରେ ପଶିଲେ । ତାଙ୍କ ଧରମ ବାପ ଓ ଧରମ’ମାଆ ବସି ରୁହା ପିଉଥିଲେ । ଜଣେ ପ୍ରିୟ କୁଟୁମ୍ବକୁ ସମ୍ବାଷଣ କଲୁ ପରି ଦୁହେଁ ହସି ହସି କହିଉଠିଲେ—
“ଆରେ ବନବାବୁ, ଏତେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ, କଥା କଅଣ ।”

“ଖୁବ୍ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି ରୁହା ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚିଯିବ । ଆପଣ ଏହା ଖାଇ ରୁହା ପିଇଥାଆନ୍ତେ । ହଉ ଯାହା ହେବାର ହେଲଣି, ରୁହା ପରେ ଖାଇଦେଲେ ବି ଚଳିବ ।”

“ଅଜ୍ଞା, ଅଜ୍ଞା, କେଉଁଥିଲଗି ଏ ଡେକ୍ଟର ?”

“ଅଜ୍ଞା ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପୁଅର ଏକୋଇଶା ।”

“ହଇହୋ ତୁମେ କୋଡ଼ିଏ କି ବାଇଶି ପିଲ ହେଲଣି । ଶୀଘ୍ର ସ୍ବାକ୍ଷୋମି କରିପକାଅ ।”

ସଞ୍ଜ ସଙ୍ଗେ ମାଆ କହିଲେ—“କି କାଠ କଣ୍ଟାକ୍ଟର ହୋଇଛି ? ଗୋଟିଏ ଭଲ ଶାରୁଆନ କାଠର ଡାଇନଂ ଟେବୁଲ୍ ଦେଇପାରିଲ ନାହିଁ ?”

ବନବିହାରୀ ଆନନ୍ଦରେ କୁଲୁରିଉଠି ଭବିଷ୍ୟ, “ଆଃ ! ମୋର ଆଜି ପଞ୍ଚମ ବୃନ୍ଦସ୍ତୁତି । ମନ୍ତ୍ର ଖୋଜୁଥିଲ ବାସି ତୋରଣି, ବଇଦ କହିଲ ଦେ ତାକୁ ଆଣି ।” ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ କହିଲ—“ଆଜ୍ଞା ଏଇ ତ ଦିନେ ଦି’ଦିନ ଭିତରେ ଦୁଇଟା ଚଉକି ସହ ଆଣିଦେବ । ଚଞ୍ଚଳ ହୁଅନ୍ତା ସେ ମୋ ଶାରୁଆନ କାଠ ଟୁକଟାକୁ ଘୁସୁରିଆ ଥାନା ସବ୍‌ଇନସପେକ୍ଟର ଜବତ କରି ଦେଇଛି । ମାଆ, ଆସଣ କହନ୍ତୁ ତ ସବୁବେଳେ କଅଣ ତାକୁ ପାନିଆ ଖଇ ଦେଉଥିବ । ହଜାରେ ଟଙ୍କା ମାଗୁଛି । ଗୋଟାଏ ଟୁକ କାଠରେ କେତେ ଲାଭ ଗଳି ପଡ଼ିବ ସେ ତାକୁ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ଦେବ ।”

ମାଆ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ—“ସେଇଟାକୁ କାହିଁକି ଦେବ ? ଟଙ୍କାଗୁଡ଼ାକ କଅଣ ଗୋଡ଼ି ମାଟି ହୋଇଛି । ହଇହୋ, ତୁମେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ବନବାବୁ ଏମିତି ହଇରାଣ ହେବେ ନା ।”

ବାବୁ ଏଥିପ୍ରତି କଡ଼ା ନଜର ଦେବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ । ତାଙ୍କ ଟିକି ଝିଅଟି ଠୁକୁଠୁକୁ ହୋଇ ଘର ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ଆସିଲ । ବନବାବୁ ତାକୁ ଜାଣିଗଲ ପକଇ ଦି’ ଘେର ଘୁରିଗଲ । ତା’ପରେ ତାକୁ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ବସେଇ ତା ବେକରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ସୁନାହାର ପକେଟରୁ କାଢ଼ି ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ । ବାବୁ ଟିକିଏ ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ—“ବନ୍ଧୁବାବୁ, ଏଇଟା ଠିକ୍ କାମ କଲନି । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା କାହିଁକି ଖରଚ କଲ ? କାହିଁକି ଆମକୁ ଧାରୁଆ କରୁଛ ?”

ମାଆଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ବନବାବୁ କହିଲେ—“ମାଆ, କେତେ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଆଣିଥିଲି । ପୁଅ ଏକାଇଶାରେ ତା ବେକରେ ଗୋଟାଏ ହାର ଦିଆଗଲା । ତା ମାଆ ଜଗର ଧରିଲା—ତୁମ୍ଭେ ବେକକୁ ଗୋଟିଏ ହାର

ମହେଲେ ସେ ପୁଅ ବେକରେ ପିନ୍ଧେଇବ ନାହିଁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ ଭାବୁଥିଲି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟାଏ ନେଇ ଆସିଲି । ମୋ ଛୁଆଟି ଭାଙ୍ଗନ୍ତୁ ନାହିଁ ।” ଏହା କହି ବନବାବୁ ଲୁହ ଛଳଛଳ ଆଖି ଦୁଇଟାକୁ ପୋଛି ପକେଇଲେ । ମାଆ ମଧ୍ୟ ବଚଳିତ ହୋଇଯାଇ ବାବୁକୁ ଆକଟ କରିଦେଲେ, “ହେଃ, କାହିଁକି ତାକୁ କହେଇଲୁ । ଆଉ ଦିନେ ବନବାବୁକୁ ଏପରି କହିବନି । ସେ ତ ଆମ ନିଜ ଲୋକ ।” ବାବୁ ହସି ହସି ବନ୍ଦୁବାବୁକୁ ବଦାୟ ଦେଲେ ।

ବଣ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କୋଠିରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ଆସିସ୍ଥାଣ୍ଟ ଓ ଦରଓ୍ଵାନମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସ୍ତୋତ୍ର ଦର୍ଶନ କରେଇଲା ଭଳି ବାଟ ପରିଷ୍କାର କରିଦେଲେ । ସେ ମନ୍ତ୍ରୀସନ ପାଖକୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ସମସ୍ତେ ଅବଶ୍ୟମ୍ବାସୀ ଭୋଜିର ତାଲିକା କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଜଣେ ଦରଓ୍ଵାନ୍ ଆନନ୍ଦରେ ବଳିବଳେଇଲା, “ଆଶୁକୁଡ଼ାଠୁ ଆଜି ଭଲ କରି ଝାଡ଼ାଇବା ।”

ମନ୍ତ୍ରୀ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସାନଭଉଣୀଙ୍କୁ ଦେଖି ଏତେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ନ ଥିବ । ପ୍ରେମରେ ଗର୍ବିତ ହୋଇ ବନବାବୁକୁ ପାଖରେ ବସାଇଲେ । ମାଆ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବାରୁ ଆନନ୍ଦଟା ଉତ୍ତର ପଡ଼ିଲା । ମାଆ ହସି ହସି କହିଲେ—“ବନବାବୁ, ଆମକୁ ପାସୋରି ପକାଇଲଣି ।”

ବନବାବୁ କହିଲେ, “କଅଣ କହୁଛ ମାଆ, ଏହା କି ସମ୍ଭବ ? ଯାହାପାଇଁ ମୋର ବଡ଼ତା ତାକୁ ଭୁଲିବ କିପରି ?”

ତାହା ଜଣେକ ବହୁତ ସମୟ ଧରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ । ଶେଷରେ ବନବାବୁ ପରଦିନ ଉଭୟଙ୍କୁ ନିଜ ଘରେ ଡିନର୍ ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ । ପହଞ୍ଚିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାମ ଥିବା ଦର୍ଶାଇ ଯିବାକୁ ଅମଙ୍ଗ ହେଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମିସେସ୍ ବରକ୍ତ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ—“ସବୁବେଳେ ତ କାମ-କାମ-କାମ ଆମର ନିଜ କାମ କିଛି ଯେମିତି ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ତୁମର କେବଳ ନିବାରଣ ମଣ୍ଡଳୀ, କର୍ମୀ, ଗୋଟର ଆଉ ଗୋଟ୍ । ଆମର ଆଉ ବରୁଦାରିବ କେହି ନାହାନ୍ତି ଯେପରି । ତୁମକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବନବାବୁଙ୍କ

ପର ବରୁଣାଏ ପାଇବ ନା । ମୁଁ କିଛି ଶୁଣିବନି । ତୁମକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ବ ।” ଘରକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଥ କିଏ ବୁଝୁ ବା ନବୁଝୁ ସେ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିଥିଲେ ।

ମନ୍ଦୀକର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ କର୍ମୀୟୁତୀ ବାଡ଼ିଲ କରେଇଦେଇ ଗଲବେଳେ ବୋଲକରମାନଙ୍କ ହାତରେ ମିଠେଇ ଖାଇବାକୁ ଶହେଟଙ୍କା ଦେଇଗଲେ ।

ପରଦିନ ସଞ୍ଜ ମନ୍ଦୀ ବନବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲବେଳେ ମାଆଙ୍କ ବେକରେ ହାର ନ ଦେଖି ବୋଲକରମାନେ ଭାବିଲେ ସହରରେ ଗୁଣ୍ଡାମାନେ ସ୍ଥାନେକଙ୍କଠାରୁ ହାର, କାନସୁଲ, ରୁଡ଼ ଆଦି ଛଡ଼ାଇ ନେଉଥିବାରୁ ମାଆ ଗୋପସ୍ତ୍ରୀ ହାର ପିନ୍ଧିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଫେରିଲାବେଳେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ିଆ ହାର ପକେଇ ଥିବାର ଦେଖିଲେ ।

ସବୁ ଜାମ ସାରିଦେବାପରେ ନିଶରେ ହାତ ପକେଇ ବନବାବୁ କହିଉଠିଲେ—“ମେଞ୍ଚିତ ସବ୍‌ଇନସ୍‌ପେକ୍ଟର ଟୋକା, ଏଥର ବୁଝିବୁ ମୋ ପଲ୍‌ଟିସ୍‌ର କାଟୁ କେତେ ? ବହୁ ମନ୍ଦ ନ ଜାଣି ସାପ ଗାତରେ ହାତ ପୁରେଇ ଥିଲୁ, ଏବେ ସମ୍ଭାଳ ।”

ସପ୍ତାହକ ପରେ ପୁଣି ବଦଳ ଆଦେଶ ଶୁଣି ସିପେହ୍ନା ବଡ଼ବାବୁଙ୍କୁ କହିଲା, “ବାବୁ । ମୁଁ ଏତେ କରି ବୁଝିଲି, ଆପଣ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ଏବେ ଦେଖିଲେ ତ ବନବାବୁଙ୍କ କରମତି । ପୁରୁଣା ଲୋକଙ୍କ କଥା ଟିକେ ହେଲେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ ।”

ବଡ଼ବାବୁ ହସି ଦେଇ କହିଲେ—“ମୋର କଅଣ ହୋଇଗଲା କି ? ଦି’ ଦିନ ପରେ ବଦଳ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ଦି’ ଦିନ ଆଗରୁ ହୋଇଗଲା । ଯିଏ ବଦଳକୁ ଡରାଏ ସିଏ ସରକାରୀ ଶୁକ୍ତିର କରବ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଗୋଟିଏ ଥାନାରୁ ଟଙ୍କା ସାଉଁଟୁ ଥାଆନ୍ତୁ ସେମାନେ ବଦଳକୁ ଡରନ୍ତି ଓ ପାଞ୍ଚଜଣକୁ କିଲାପାତିଆ କରନ୍ତି । ମୁଁ ଠିକ୍ ଥିଲେ ମୋ ଶୁକ୍ତିର ଶକ୍ତିକରେ କେହି ବି ହାତ ଦେଇ ପାରିବେନା । ଏତକ ଭଲଭାବରେ ମନେ ରଖିଥିବୁ ।”

ଡାକ୍ତର ଟ୍ରେନିଂ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍

ନିଉଟିଆ ପୋଲ ପାଖରେ ବହୁତ ବେଳ ନଙ୍ଗର ପଙ୍ଗର ହୋଇ ମକର ବରକୁ ହୋଇଗଲା । ଦିନ ନଅଟା ବେଳୁ ସେ ନଙ୍ଗର ପଙ୍ଗର ହେଲଣି, ଗୋଟାଏ ବି ଶିକାର ଏତେବେଳଯାଏ ଜୁଟିଲା ନାହିଁ । ଅକର୍ମୀ ପଣ୍ଡିତଗୁଡ଼ାକ କହନ୍ତି ଭଗବାନ ଯାହାକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଛନ୍ତି ତା ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ବି ଖଜି ଦେଇଛନ୍ତି । ମୋତେ କଅଣ ଭଗବାନ ଜନ୍ମ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି ? ମୋ ପାଇଁ କାହିଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାଦ୍ୟ ଖଜିଲା ପରି ଜଣାଯାଉନି । କାଲି ଦିନଟା ବାଏଁ ବାଏଁ ଉଡ଼ିଯାଇଛି । ଆଜି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଖସିବାକୁ ଲାଗିଲେଣି, ଗୋଟାଏ ବି ଶିକାର ଦେଖାନାହିଁ । ଏ ପଣ୍ଡିତଗୁଡ଼ାକ ଯାବତ ମିଛୁଆ, ଠକ ଓ ଦରଲବାଜ । ଗୋଟାଏ ପଣ୍ଡିତ ହାବୁଡ଼ନ୍ତା କି ତାକୁ ସାତବେଣି କରି ଛୁଡ଼ିଦିଅନ୍ତି । ସଇତାନଗୁଡ଼ାକ ଆମ୍ଭ ଆଦୃଶ ବିପକ୍ଷନକ । ଆଉ ସାମ୍‌ନାସାମ୍‌ନି କହିପୋଛି ଜଣେ ଧର ତା'ଠି ଲୁଟି ନେଉ; କିନ୍ତୁ ପଣ୍ଡିତମାନେ ସାରା ଦେଶଟାକୁ ଅତି ଗୁପ୍ତରେ ଲୁଟି ନେଉଛନ୍ତି । କେଉଁ ବାଟରେ ଲୁଟୁଛନ୍ତି, କେଉଁମାନେ ଲୁଟୁଛନ୍ତି ତାହା ଲୋକେ ଜାଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଲମ୍ପାର୍ ଏତକି ଆମେ କୁଣ୍ଡ ଦେଖାଇ ଛଡ଼େଇ ନେଉଛୁ ଆଉ ସବୁଠାରେ ଭରପୁର ହୋଇଥିବା ଏ ପଣ୍ଡିତ ଡାକ୍ତରମାନେ ଏମିତିଆ ଇଲମ ରଖିଛନ୍ତି ଯେ ଲୋକେ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ିତଳେ ପଡ଼ି ନିଜର ଧନ ଦଉଲତ ପାଖରେ ଅଜାତ ଦିଅନ୍ତି । ଯିଏ ଅଜାତ ନ ଦିଏ ସିଏ ଜୀବନସାରା ଛଟପଟ ହୋଇ ଦରମର ଭାବରେ ପଡ଼ିରହେ । ଆମ ହୃଦୟର ହେଲ ଇସ୍‌ପାତ କୁଣ୍ଡ, ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ର ହେଲା 'ଉପୁର' । ଦେଶର ତାନ୍ତ୍ରିକ ଚଳିପାଯାଏ 'ଉପୁର' ସାଲୁ ସାଲୁ ବାଲୁ ବାଲୁ । କିରଣୀ ହୋଇଥିବା ବାପ ପାଖକୁ ତାରି ଔରସରୁ ଜନ୍ମିଥିବା ପୁଅ ଯଦି ଗୋଟାଏ କିଛି କାମ କରେଇ ଆଣିବାକୁ ଯିବ, ତେବେ ବାପ କହିବ ପୁଅରେ କିଛି ଉପୁର ନ ଦେଲେ ଆମ ବିଶ୍ୱାସର ଇଚ୍ଛାତ ମହତ ବିକୃତ ହୋଇଯିବ,

ମୋତେ ନିଆଁ ପାଣି ବାସନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ଆଣ, ଯାହା କିଛି ଅଛି ଉତ୍ତର ଆକାରରେ ଦେଇଦେ, କାମଟା ତଟାପଟ ହୋଇଯିବ ।

ଏହିପରି ବାରଗୁଡ଼ିକିଆ କଥାଗୁଡ଼ାଏ ଶ୍ରବୁଥିଲାବେଳେ ମକର ଦୁଇରୁ ତାର ଆଡ଼କୁ ଆସୁଥିବା ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଦେଖିଲା । ତାର ଗୁଲି, ବେଶଭୂଷା ଦେଖି ସେ ମନେ ମନେ ଘୁର କରିନେଲା ସେ ଜଣେ ନିଶ୍ଚୟ ମଫ, ପକ୍କା ନାଲିରୁଡ଼ା । ଛୁଷ୍ଟି କାଢ଼ିବା ଯାଏ ଯିବେ । ‘ଦେ’ ବୋଲି କହିଦେଲେ ଛେରି ମୂଢ଼ ସବୁ ସଞ୍ଚି ପି ଦେବ । ଛୁ ଛୁ, ଭଗବାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ନିନ୍ଦା । ସେ ତ ସବୁ ଖବର ରଖୁଛନ୍ତି । ବିନା ପରିଶ୍ରମରେ, କଥା ପଦକରେ ସବୁତକ ମିଳିଯିବ । ହେ ଭଗବାନ, କିଛି ମନେ କରିବେ ନାହିଁ, ମାଟି ମାଟି ନେଉଛୁ ।

ବାଟୋଇଟି ପାଖକୁ ଆସିଯିବାମାତ୍ରେ ମକର ତା ବାଟ ଓଗାଳ କହିଲା—“ଆବେ, କଅଣ ଭାରି ଦାଣ୍ଡରେ ଗୁଲିଛୁ । ଭାରି ସାହସ ତ ! କାଡ଼ିବେ କାଡ଼ି, ଯାହା କିଛି ଅଛି ସବୁ ଦେଇଦେ, ଆଉ ଭଲ ମଣିଷଟି ପରି ବାଟେ ବାଟେ ଗୁଲିଯା । କାଡ଼ି ବେ, ତଞ୍ଜଳ କାଡ଼ି, ବାଲୁ-ବାଲୁ କରି ଗୁଡ଼ୁଁଛୁ କଅଣ ?”

ଲୋକଟି ମକରର ଗୋଡ଼ୁଁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ ଦି’ଥର ଗୁଣ୍ଠି ଦେଇ ହସିଦେଲା । ତାଙ୍କର କଣ୍ଠରେ କହିଲା—“ହଇରେ ତୋର ତ ଭାରି ସାହସ ଦେଖୁଛି । ତୁ କି ଏବେ ? ମୋ ବାଟ ଓଗାଳିବାକୁ ତୋର ଦିମାକ ହେଲଣି, ହଟ୍ ହଟ୍ କହି ସେ ମକରକୁ ଆଗରୁ ପେଲିଦେଲା । ମକରକୁ ଜଣାଗଲା ଯେମିତିକି ଗୋଟାଏ ଟୁକ ତାକୁ ଧକ୍କାଟାଏ ଦେଲା । ମକର ଦି’ ଗଡ଼ା ଖାଇ ଭାରି ଦେଖିବାକୁ ତେମଡ଼ା, ଅଧତ ବାଦର ବଳ । ସହଜ ଲୋକ ତ ନୁହଁ । ଜୟ ପାଖରେ ଲୁଚେଇ ରଖିଥିବା ଛୁଷ୍ଟିଟା କାଡ଼ି ତା ଉପରକୁ ଖେପି ଆସିଲା । ଲୋକଟା ବେପରବାୟୁ ଭାବରେ ହସୁଥାଏ । ମକର ତାକୁ ଛୁଷ୍ଟିର ଭୂଷି ଦେବା ଧୂବରୁ ସେ ତା ହାତଟାକୁ ଗପ୍‌କରି ଧରିନେଲା । ଆଖିପିଛୁଳାକେ ହାତଟାକୁ ମୋଡ଼ି ଦେଇ ଆଉ ହାତରେ ଛୁଷ୍ଟିଟାକୁ କାଢ଼ିନେଲା । ତା’ ପରେ ନିଜ ମୁଠା ଭିତରେ ମକର ହାତକୁ ଟିକିଏ ଚିପି ଦେଲା । ମକରକୁ ଜଣାଗଲା ସତେ ଯେମିତି ଜଣେ ତା’ ହାତକୁ

ରୂପ ଯନ୍ତ୍ରର ପୂର୍ବରୁ ଚାହିଁ ଦାତାଙ୍କ ଧୂଳି କରି ଦେବାକୁ ବସିଛି ।
'ବୋପାଲେ, ମାଆଲେ, ମରଗଲ ଲେ । ତମ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ୁଛି ।
ଓଡ଼ୋ ମରଗଲ ।'

ବାଟୋଇ ହସି ହସି ତା ଦାତା ଗୁଡ଼ିଆଦଳ । ମୁହଁ ତଳକୁ ପୋତି
ମକର ଦାତାଙ୍କୁ ଆଉଁସିବାରେ ଲାଗିଲା । ବାଟୋଇ ପରୁରଲ—ହଇର
ବେଦଲ ଖାସୁ, ପଞ୍ଜଳିମାନ ପର ଚେତେବଟା କରିଛୁ । ଦାତାଟା ଚାପି
ଦେଲୁ ଜୀବନ ଗୁଡ଼ିଆଉଛି ! କେତେଦିନ ହେଲା ଏ ବେଉସାରେ
ପଶିଲୁଣି ?

ମକର ଭାବଲା ଯେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଇନ୍ଦା
ପୁଲସ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଆଉ ରସା ନାହିଁ । ଦଉଡ଼ି ପଲେଇବାକୁ
ବସିଥିଲା । ବାଟୋଇ ଜଣକ କିନ୍ତୁ ବେଗରେ ଛୁଟିଯାଇ ବସଡ଼ି ମୁଣ୍ଡକୁ
ମାଡ଼ିବସିଲା ପରି ମକରକୁ ମାଡ଼ିବସି ତାକୁ ଅକ୍ତିଆର କରିନେଲା । ଦାତାଧର
ଗୁଡ଼ିଆଦଳ ଗୋଟାଏ ଗଛମୂଳକୁ ନେଇଗଲା । ମକର ଭାବଲା—ତା
ପାଖରେ ନିଶ୍ଚୟ ପିପ୍ପୁଲ ଥିବ । ଆଉ ଖସିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଚୁପ୍‌ଚାପ୍
ହୋଇ ଗୋଟାଏ ପଥର ଉପରେ ବସିଥିବା ବାଟୋଇର ଗୋଡ଼ ପାଖରେ
ଶିଷ୍ୟ ପରି ତଳେ ବସିଲା ।

ବାଟୋଇ ପରୁରଲ—“କେବେଠୁଁ ଏଥିରେ ପଶିଲୁ ?”

“ବର୍ଷେ ହେବ ।”

“ବିଶେଷ କିଛି ଉଲ୍ଲଟ ତ କରିବୁ, ମତେ ଚିହ୍ନିବୁ ?”

“ହସି ବାବୁ ଗୋଇନ୍ଦା ପୁଲସ ହୋଇଥିବେ । ତୁ’ ମାସ ଜେଲ
ଖଟିବ, ନ ଖଟିବ ପାରେ । ସରକାରୀ ଲୋକେ ଆମ ପଛରେ ଅଛନ୍ତି, ଆମେ
ସ୍ବାଧୀନତା ଲୁଚା ଦେଉ । ସେମାନେ ପୁଲସ ଦାତାରୁ ଖସାଇ ନେବେ ।
କୋର୍ଟସାଏ କଥା ଯିବନି ।”

ବାଟୋଇ କହିଲା, “ଆରେ ତୁ ତ ମାଇନର ପାସ୍ କରିବୁ,
ଏକାବେଳେକେ କାର୍ଯ୍ୟକ କଲେଜ ଭିତରେ ପଶିଯାଉଛୁ । ହଲପଟା ହବୁ ଇ
ହବୁ । ଆରେ ପୁରୁଣା ଯୁଗ ଗଲାଣି । ଆଜିକାଲି ଯେଉଁ ପେଶା କରିବାକୁ

ଛକା କରିବ, ସେଥିପାଇଁ ତାଲିମ କେନ୍ଦ୍ର ସବୁ ଅଛି । ସେଠି ତାଲିମ ନେଇ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରକୁ ବାହାରିପଡ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଲୋକ ଆଉ ଓଲମା ହୋଇ ରହିନାହାନ୍ତି । ଖୁବ୍ ଚରକା ଓ ହୁସିଆର ହୋଇଗଲେଣି । ତୁ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଶୁଲ । ମୋ ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜରେ ଦସମାସିଆ କୋର୍ସ ଶେଷ କରି କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରକୁ ବାହାରି ଆସିବୁ । ତେବେଯାଇ ଆଜିକାଲିକା ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଟକ୍କର ଦେଇ ପାରିବୁ ।”

ବାଟୋଇ ଜଣେ ଡାକୁ ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜର ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ଜାଣି ମକରା ଅବାଜ ହୋଇଗଲା । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଖରେ ଅର୍ଜୁନ ପରି ନିଜକୁ ସମର୍ପି ଦେଲା । ମକରା ଭାବିଥିଲା ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜଟା ଘୋର ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ, ପାହାଡ଼ ଗୁମ୍ଫାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ହୋଇଥିବ । କିନ୍ତୁ ଯାହା ଦେଖିଲା ସେଥିରେ ସେ ହାଉଲ ଖାଇଗଲା । ସହରର ଗୋଟିଏ ଲୋକହେଲିଆ ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଡେ ହୋମ୍‌ହଲ କୋଠାରେ କଲେଜ ହୋଇଛି । ତା ପୁଣି ଥାନାଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୁରରେ । ଖୋଦ୍ ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ଗ୍ରହ ବାଛିଥିବାରୁ ଆଉ କଡ଼ାକଡ଼ି ପରୀକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।

ଝୋର ଠେନ ବିଷୟରେ ପ୍ରଥମ ଦିନର ପ୍ରଥମ ଲେକ୍ଚରରୁ ସେ ଜ୍ଞାନଲଭ କଲା ଯେ ମୋଟା ପିଣ୍ଡଲିମାନ ତେହେବ ଡାକୁ ହେବାପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁପଯୁକ୍ତ । ଏପରି ଝୋରରେ ଅନୁପାତକ ବଳ, ତେଜ ଓ ଚିପ୍ରତା ହୁଏନାହିଁ ।

କଠିନ ଓ ଅତ୍ୟଧିକ କସରତ ଦ୍ଵାରା ମାଂସପେଶୀକୁ ଲୁହାପରି କରିବାକୁ ହେବ । ହାଇଜମ୍, ଲଙ୍ଗଜମ୍, ପୋଲ ଭଲ୍‌ଟ ଦଉଡ଼ାରେ ଅଲମ୍‌ସ୍‌ କ୍‌ ନୀଡ଼ାବିରମାନଙ୍କ ସମକ୍ଷ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୁଣ୍ଡବାଳ ଖୁବ୍ ଶ୍ଳେଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କଲି ନିଶ ବର୍ଜନ କରାଯିବ । ବାଳକୁ ଧରିପକାଇବା ପାଇଁ ପୁଲିସ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲୋକର ଯେପରି ବାଟ ନଥିବ । ପୋଷାକ ଭିତରେ ଅଣ୍ଟା ଲୁଚାଇ ନଥିବା ଲୁଗା, ଗୋଟାଏ ଗାମୁଛା, ଝୁବ୍ ବେଶୀରେ ଗୋଟିଏ ପଟେଇ କିମ୍ବା ଅଧା କମିଜ । ଏପରି ତେହେବ ଓ ପୋଷାକ ପୁଲିସ ଆଖିରେ ଧୂଳିଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ ।

ପ୍ରିୟ ଅଧ୍ୟାପକ କ୍ଲାସ୍ ନେଇ କହିଲେ—ଆମ ପାଠରେ କେବଳ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଭୂଗୋଳ ଦରକାର । ଓଡ଼ିଆ ଛଡ଼ା ଇଂରାଜୀ, ହିନ୍ଦୀ, ବଙ୍ଗଳା, ତେଲୁଗୁ ଶ୍ରେଣୀ କହିବା ପଡ଼ିବା ଓ ବୁଝିପାରିବା ଦରକାର । ଲେଖିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଭୂଗୋଳଟା ନିହାତି ଦରକାର । ଜଙ୍ଗଲ, ପାହାଡ଼, ନଦୀ ଓ ରେଳପଥର ଅବସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ପ୍ରଚୁର ଜ୍ଞାନ ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିରେ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ବ୍ୟାପକ ହୋଇଯାଏ । ବହୁ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ବହୁ ପ୍ରକାର ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବଚ୍ଛିତା ଜମେଇବାକୁ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଭୂଗୋଳ ଜ୍ଞାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦରକାରୀ । ପୁଲିସ୍ ଗୋଡ଼ାଲଲେ କେଉଁ ଆଡ଼େ ପଳାଇବା ସୁବିଧାଜନକ ଏବଂ କେଉଁଠି ଆତ୍ମଗୋପନ କରିବା ସହଜଯାଏ ତାହା ଉତ୍ତମ ଭୂଗୋଳ ଜ୍ଞାନ ଦେଇଥାଏ ।

ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବିଭାଗର ଅଧ୍ୟାପକ ପଡ଼ିଲେ—ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଅସ୍ପଷ୍ଟର ମୂଲ୍ୟ ଜୀବନଠାରୁ ଅଧିକ । ଆମର ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହେଲା ସ୍ଲେନ୍‌ଗନ୍, ରିଭଲ୍‌ଭର, ଗାଇଫଲ୍, ବୋର୍‌ନେ, ଗ୍ରେନେଡ୍ । ମିଲିଟାରୀ, ପୁଲିସ୍ ବିଭାଗର ବନ୍ଧୁ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ଦେଇ ଏ ସବୁ କଣାଯାଏ । ସୀମାନ୍ତବାଟେ ବିଦେଶୀ ଗୁପ୍ତରୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସୁଗଲ କରାଯାଏ । ହୁଷ୍, ତେଣ୍ଡା, ଠେଙ୍ଗାର ଦିନ ସରିଆସୁଛି । ଏଗୁଡ଼ାକ ବରଂ ଧରପଡ଼ିବାରେ ସହାୟତା କରେ ।

ଲୋକସମ୍ପର୍କ ଓ ଜନକଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ ଅଧ୍ୟାପକ ତାଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ିବା କହିଲେ—ଆମର ଲୋକସମ୍ପର୍କ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ନ ରହିଲେ ଆମର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଫଳ ହେବ । ଧରନ୍ତୁ ଆମକୁ ଗୋଟାଏ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଲୁଟିବାକୁ ହେବ । ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ କିରାନ ବା ପିଅନକୁ ସଂପର୍କ କରି ଡକ୍ଟର ଦେଇ ହାତ କରିନେବାକୁ ହେବ । ଷ୍ଟକରୁମ୍‌ରୁ ମୋଟା ଟଙ୍କା କେତେବେଳେ ବାହାରେ, କେଉଁଠି ଧୁଆନ୍‌ସୁଏ, ଚାନ୍ଦି କେଉଁଠି ରହେ, କେଉଁବାଟେ ଗସି ପଳାଇବା ସହଜ ସେସବୁ ବିଷୟ ତେର ଆଗରୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଟିକିନିଶି ସୂଚନା ଫଗୁଡ଼ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ବେଳେବେଳେ ଜଣେ ଜଣେ କିରାନ ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରୁ ଟଙ୍କା ଅଣିବା ଦିନ ଆଗରୁ ଜଣାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଟଙ୍କା ନେଇ ଯେ ସାଧାରଣତଃ ନିରୁପେକ୍ତ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ଜାଣିଜାଣି

ଆସିଲବେଳେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଭେଟୁ । ସେ ଶୋଇପଡ଼ି ଗୋଡ଼ ହାତ ବଢ଼େଇଥିବ । ଆମେ ତା ଗୋଡ଼ ହାତ ବାନ୍ଧି ଦେଉ । ଆଉ ପାଟିରେ କନା ପଟି ବାନ୍ଧି ଦେଉ । ଟଙ୍କାତକ ନେଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବାପରେ ସେ ଉଁ-ଉଁ ପାଟି କରି ଛଟପଟ ହୁଏ । ତାପରେ ଲୋକ ଓ ପୁଲିସ୍ ପହଞ୍ଚନ୍ତି । ଆମେ ଟଙ୍କାର ଡେଠ ସେ କଣ ନାଆଁରେ ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରେ କୋଡ୍ ନାଆଁରେ ଡିପୋଜିଟ୍ କରିଦେଉଁ । ଝିଅ ବାହାଘର, ଘରଟିଅରି, କିଛି ଦୈବ ଦୁର୍ଘଟଣା ବେଳେ, ତା'ର ମୋଟା ଟଙ୍କା ଦରକାରବେଳେ ଆମ ସେଇ ଆକାଉଣ୍ଟରୁ ଟଙ୍କା ଉଠେଇ ତାକୁ ଦେଉଁ ।

ଜନକଲ୍ୟାଣ ଅଧ୍ୟାପକ ପଢ଼େଇଲେ—ଜନକଲ୍ୟାଣ ହେଲୁ ଆମର ପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ । ସରକାରୀ ଆଇନ ଝିଣ୍ଟିକା ମାରି ବଣି ପୋଷେ । ଆମ ଆଇନ କିନ୍ତୁ ବଣି ମାରି ଝିଣ୍ଟିକା ପୋଷେ । ଗାଁ ଗହଳରେ ଗଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡିକୁ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ, ଗରିବଗୁରୁବାଙ୍କ ପିଲପିଲଙ୍କ ପଢ଼ିବା ଖର୍ଚ୍ଚ, ମହାଜନ ଦାଉରୁ ନିଆଣ୍ଡା ଖାତକକୁ ମୁକ୍ତି, ଝିଅ ବାହାଘର ପାଇଁ ଗରିବ ଅସହାୟ ବାପକୁ ସାହାଯ୍ୟ, ନିଃସହାୟର ଚିକିତ୍ସା ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ଏବେ ଜନକଲ୍ୟାଣର ଆମେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ବିଭାଗ ଖୋଲିଛୁ । ଯୌତୁକ ନ ହେଲେ ଯେଉଁ କାଙ୍ଗାଳିଆ ଲେଣ୍ଡମାନେ ବାହା ହେଉନାହାନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଜବତ କରାଯାଉଛି । ହତଭାଗ୍ୟ କନ୍ୟାପିତାଠାରୁ ସମ୍ପାଦ ପାଇବା ମାତ୍ରେ ଆମେ ଗଡ଼ିରେ ବରଘର ଉପରେ ଚଢ଼ାଉ କରୁ । ପିସ୍ତଲ ବରଫୁକ ଦେଖାଇ ଧମକ ଦେଉଁ । ନିକଟତମ ଡିପୁରେ ବର ଯଦି ପଇସାଟିଏ ଯୌତୁକ ନ ନେଇ ବାହା ନହୁଏ ତେବେ ତା ଘର ବଉଁଶ ସହ ତାକୁ ଗୁଳି ମାଡ଼ରେ ଉଡ଼େଇ ଦେବୁ । ପୁଲିସ୍ ସବୁବେଳେ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ପୁଲିସର ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ ଆମେ ମାତ୍ରେ ହେଉ ବା ବର୍ଷେ ହେଉ ଦିନେ ନା ଦିନେ ତା ବଉଁଶ ମୂଲପୋଛ କରିଦେବୁ । ଏହା ଭିତରେ ଆମେ ଦଶଟି ଯୌତୁକସ୍ଥାନ ବାହାଘର କରିଦେଲୁଣି । ସରକାରୀ ଆଇନ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାଙ୍କଡ଼ଗତ୍ ମାରୁଛି । ଆମ ଆଇନ କାମ ଦେଖାଉଛି ।

ମିତ୍ରଶାସ୍ତ୍ର ବା ଏଥିକସ୍ ବିଭାଗ ଅଧ୍ୟାପକ ପଢ଼େଇଲେ—ଆମର ପ୍ରଥମ ମିତ୍ର ହେଲା, ଭିଲ୍‌ଙ୍କଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବା । ଦେଶର ଗୋଇନ୍ଦା ବିଭାଗ

ଖୁବ୍ ଚତୁର । ତିର୍ତ୍ତମାନଙ୍କୁ ଆମ ପଛରେ ଲାଗାଇ ଦିଅନ୍ତି । ତିର୍ତ୍ତପାଖରେ ପୁରୁଷ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇପଡ଼େ ଓ ତାଙ୍କ ଜାଲରେ ପଡ଼ିଯାଏ । କିଏ ଜାଣେ କେଉଁ ତିର୍ତ୍ତ । ଗୋଇନ୍ଦା ଓ କେଉଁ ତିର୍ତ୍ତ । ଭଲ । ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୁରେଇ ରହିବା ସବୁଠୁ ଭଲ ।

ଦ୍ଵିତୀୟଟି ଡେଲ ପୁଲିସ ସହ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସଂଗ୍ରାମରୁ ବିରତ ହେବା । ପୁଲିସ ଏକ ସଂଗଠିତ ଶକ୍ତି । ବାହାଦୁରୀ ଦେଖାଇବାକୁ ଗୋଟାଏ ପୁଲିସକୁ ଜୀବନରେ ମାରିଦେବା ଅର୍ଥ ସଦଳବଳ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବା । ଗୋଟିଏ ପୁଲିସ ମାରିଦେଲେ ଦୁଇଟା ଆସିବେ, ଦୁଇଟା ମାରିଲେ ଚାରିଟା ଆସିବେ । ଏହୁପରି ଶହ ଶହ ପୁଲିସ ଧାଇଁ ଆସିବେ । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ମିଲିଟାରୀ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ଗୋଟିଏ ପୁଲିସ ହତ୍ୟାପାଇଁ ସେମାନେ ନିର୍ମମ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇ ସମସ୍ତ ଦଳକୁ ସାଫ୍ କରିଦେବେ । ଅପଥରେ ପୁଲିସମାନଙ୍କୁ ମାରି ନକ୍ସଲଆମାଦେ ମୂଳପୋଛ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । କେବଳ ଆତ୍ମରକ୍ଷାପାଇଁ ସେତିକି ସଫର୍ଦ୍ଦ ଦରକାର ସେତିକି କରିବ । ବନ୍ଧୁକୁ ରଖିପାରିଲେ ବରଂ ଲଭ ।

ପଟକଟମାରୁ, ଗଳାରୁ ହାର ଛୁଣ୍ଡିଲ ନେବା ବା ଗୋଟିଏ ନିରାହୁ ବାଟୋଇକୁ ଛୁଣ୍ଡି ଦେଖାଇ ତାଠାରୁ ସମସ୍ତ ଧନ ଛଡ଼େଇ ନେବା ଏକ ଅସମ୍ଭାବନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ । ପେଟବିକଳିଆ ନୂଆ ଶ୍ଵେତସବୁ ଏହା କରିଥାନ୍ତି । ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସୁଫଳ ମିଳିଛି । ତିର୍ତ୍ତମାନଙ୍କର ସୁନାପ୍ରତି ମେଡ଼ ଅନେକ ପରିମାଣରେ କମିଯାଇଛି । କୌଣସି ଜନସଭା ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ଏକ ମାସସ୍ଥଳ ଭୁଲ । ମଦ, ପାନ, ବଡ଼, ସିଗାରେଟ୍ ଏକାବେଳକେ ନଷ୍ଟ । ଏହୁସବୁ ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟର ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଅନେକ ସମୟରେ ଧରା ପଡ଼ିବାକୁ ହୁଏ ।

ଶେଷରେ ପ୍ରିନ୍‌ସପାଲ ଆସି ବକ୍ତୃତା ଦେଲେ—ଏଠାରେ ତୁମ୍ଭେମାନେ କେବଳ ଥିଓରୀ ଶୁଣିବ । ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ କଥା ଟିପିନେଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ମୁଖସ୍ଥ କରିବ । ପ୍ରାକ୍‌ଟିକାଲ ପାଠ ଯଥାସମ୍ଭବର ଶିଖାଇ ଦିଆଯିବ । ପ୍ରାକ୍‌ଟିକାଲ କ୍ଲାସ ଏଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଘୋର ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ । ସେଠାରେ ପାହାଡ଼ ଗୁଡ଼ା ଅଛି । ସେଠାରେ ମାସର ଶେଷ

ସପ୍ତାହ ରହି ଅଧ୍ୟାସ କରିବାକୁ ହେବ । ସବୁକିଛି ସେହଠାରେ ହିଁ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ହେବ । ସେ ସ୍ଥାନରେ ବିପଦର ଅଟକା ଦେଖାଦେଲେ ଚଟାପଟ୍ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ଚାଲିଯିବାକୁ ହେବ କିମ୍ବା କାଠୁରିଆ ସାକ କାଠବଡ଼ା ମୁଣ୍ଡରେ ଲଦି ଟୁଙ୍ଗା, ଟୁଙ୍ଗା ହୋଇ ଚାଲିଯିବାକୁ ହେବ ।

ଏତିକିବେଳେ ଶ୍ରେଣୀ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଧାଲି ଆଲୁଅ ଜଳି ଉଠିଲା । ପ୍ରିନ୍‌ସପାଲ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସତର୍କ କରାଇଦେଲେ ହୁସିଆର ଜଣେ କେହି ଅଜଣା ଲୋକ ଏହା ଭିତରକୁ ଆସୁଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଇଟା ପିକକାଲ ଟ୍ରେନିଂ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ ଦଣ୍ଡ ବୈଠକରେ ଲାଗିଯାଅ ।

ସଙ୍ଗେ ଧଙ୍ଗେ କୋଠର ଭିତରେ ହୁଙ୍କ୍ ହୁଁ, ହୁଙ୍କ୍ ହୁଁ, ହୁଙ୍କ୍ ହୁଁ ଧ୍ବନି ଗୁମୁରି ଉଠିଲା ।

ଅଜ୍ଞାନ ସାମ୍ବାଦିକ

ଆମେରିକାରେ ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ଗେଟ ମାମଲା ଘମାଘୋଟ ଚାଲିଥାଏ, ସେତେବେଳେ କଉଁ କଉଁ ଚଢ଼ାଖଢ଼ିମା ସାମ୍ବାଦିକ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ସାମ୍ବାଦିକଙ୍କ ନିଷ୍ଠା, ଚରସ ଗଠନ, ନୈତିକତା, ସାଧୁତା ଓ ସର୍ବୋପରି ସାମ୍ବାଦିକ ସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ଓ କର୍ମକୁଶଳତା କିପରି ବୁଝି ପାଇବ, କଲିଙ୍ଗ ସାମ୍ବାଦିକ ସଂଘର ଜୟଜୟକାର ସାଗ ଶ୍ରବତରେ ଖେଳିଯିବ, ଆଉ ପ୍ରତ୍ୟେକ କଲିଙ୍ଗ ସାମ୍ବାଦିକର ସମ୍ମାନକୁ ଶ୍ରବତର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ନେଇ ବସପାଇଁ ଡେଇ, ସେହିପରି ବିଷୟରେ ପ୍ରଭୁର ଅଭିଜ୍ଞତା ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ନଜ ପେଡ଼ିପୁଟୁଲା ଧରି ଆମେରିକା ଗଲେ । ବିବାହ ବାସନା ଶୁଣି ଶୁଣି ଯେମିତି ଶୁଣୁଆ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଯାଏ, ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ବାସନା ଶୁଣି ଶୁଣି ଓଡ଼ିଆ ଗେଟର ସାମ୍ବାଦିକ ଶିବିରରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସେଠାର ପ୍ରଧାନ କାରପଟିଦାର ମିଷ୍ଟର ଅଣ୍ଡରସୋଲଟକୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ନିଜର ଅଭିପ୍ରାୟ ଜଣାଇଲା । ଅଣ୍ଡରସୋଲଟ ଉପାୟମାନ ଯୁବକ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ସୌମ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି, ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ଓ ଆନୁରୋଧୀୟ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ସବୁମନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ବୋଲି କହିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ନିଜର ସହକର୍ମୀ କରି ରଖିଲେ । ଦିନ କେଇଟାରେ ଅଣ୍ଡରସୋଲଟ ଦେଖିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର କାମ ଚାଲି ପ୍ରାୟ ତିନି ଭାଗ କମିଗଲାଣି । ସେତକ କାମ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ସୁଗୁରୁରୂପ କରିଦେଉଛନ୍ତି । ଆଉ ଏକ ଭାଗକୁ ମଧ୍ୟ ସେ କରିଯିବାକୁ ହମହମ ହେଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଅଣ୍ଡରସୋଲଟ ଜଣେ ଉପାୟମାନ ଯୁବକ ଉପରେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଚାପ ଦେଲେ ହୁଏତ ସେ ହାଲିଆ ହୋଇଯିବ ଓ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା କମିଯିବ ସେଥିଲାଗି ତାହା କରାଇଦେଲେ ନାହିଁ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ସେହି ଏକ ଭାଗ କାମଟି ଥିଲା ଅତି ଗୋପନୀୟ ବିଭାଗ । ଶିକ୍ଷାନବିନ୍ଦ୍ର ସାମ୍ବାଦିକ ଯୋଗଦେଲେ ଜଣେ ବିଦେଶୀ । ହଠାତ୍ ଏତେ ବିଶ୍ୱାସ କରିଯିବାଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।

ତଥାପି ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସକୋଟପଣିଆ ବସୟରେ ସେ ନିଃସନ୍ଦେହ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଦିନେ ଗୋଟାଏ ଗୁପ୍ତ ଦଲିଲ ଦେଇ କହିଲେ—ଦେଖ ମିଷ୍ଟର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଏଇଟା ଅତି ଗୁପ୍ତ ଦଲିଲ । ତୁମେ ନିଜେ ଏହାର ଖଟା କପି ଟାଇପ୍ କରି ଗୋପନ ଲୁହା ପିନ୍ଧୁକରେ ରଖିଦେବ । ବସୟଟି ଯେପରି ପୁରୁଷର ଗୋପନୀୟ ରହେ ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ‘ଆଜ୍ଞା ହିଁ’ କହି ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ କାମରେ ଲାଗିଲେ । ତେଣେ ଥଣ୍ଡରବୋଲଟ୍ ଗୁପ୍ତରେ ପରୀକ୍ଷା କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ।

ପ୍ରାୟ ୩୫ ଦିନ ପରେ ଜଣେ ଆମେରିକୀୟ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶି ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇ କହିଲେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ମିଷ୍ଟର ଟର୍ଣ୍ଣାଡ଼ୋ । କିଛି ସମୟ ମିଷ୍ଟ୍ରାଳାପ ପରେ ସେ ହଜାରେ ଡୋଲରର ଗୋଟିଏ ଡାଡ଼ା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଆଗରେ ଥୋଇଦେଇ କହିଲେ, “ଏଇଟା ଭିତରେ ରଖିଦିଅନ୍ତୁ ।”

ପଟ୍ଟନାୟକେ ଅବାକ୍ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, “ଏଇଟା କାହିଁକି ?”

ଟର୍ଣ୍ଣାଡ଼ୋ କହିଲେ, “ଆମେ ଆମେରିକୀୟମାନେ କୌଣସି କାମ ବିନା ଫଇସାରେ କରୁନା । ଥଣ୍ଡରବୋଲଟ୍ ଯେଉଁ ଦଲିଲଟା ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ରଖିଛନ୍ତି ତାର ଏକ କପି ମୋର ଦରକାର ।”

“ଆଜ୍ଞା ସେଇଟା ଗୁପ୍ତ ଦଲିଲ, ସେଇଟା ବନ୍ଦୀ ପାଇଁ ନୁହେଁ ।”

ଟର୍ଣ୍ଣାଡ଼ୋ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ହଜାରଟିଆ ଡାଡ଼ା ଥୋଇଦେଇ କହିଲେ—“ଗୁପ୍ତ ଦଲିଲ ବୋଲି ତ ଏ ଦୁଇ ହଜାର ଡୋଲର ଦେଉଛି । ନ ଦେବେ ତ ନାହିଁ ମୋତେ ଖାଲି ଦେଖାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ନମ୍ରତାର ସହ କହିଲେ—“ମୁଁ ବଡ଼ ଦୁଃଖିନ । ଆପଣ ମତେ କାହିଁକି ଯେ ଏକ ଦୁଷ୍ଟଖାର ଓ ମାତ୍ର ମନୋରାଜ୍ୟ-ସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ଭାବିଲେ ମୁଁ ତାହା ବୁଝିପାରୁନି ।” ମିଷ୍ଟର ଟର୍ଣ୍ଣାଡ଼ୋ ଛୁଡ଼ିବାର ପାସ ନୁହନ୍ତି । ସେ ଦୁଇହଜାରକୁ ଚାରିହଜାର ଓ ତାପରେ ଆଠହଜାର କଲେ ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ଅତି ବରକ୍ରମ ହୋଇପାରି କହିଲେ—
“ଆପଣ ଶୀଘ୍ର ଏ ଟଙ୍କା ଉଠାଇନେଇ ଏଠାରୁ ଯିବେ—ନା ମୁଁ ପୁଲିସ୍‌କୁ
ଜାକରି ।”

ଏହା କହି ସେ ଟୋଲିଫୋନ ଉପରେ ହାତ ପକେଇଲେ । ମିଷ୍ଟର
ଟର୍ଣ୍ଣାଡ଼ୋ ନୋହ୍ ବିଡ଼ାଗୁଡ଼ାକ ହାତବ୍ୟାଗରେ ପୁରେଇ ସେଠାରୁ
ପଳେଇଲେ । ଗଲବେଳେ କହିଗଲେ, “ମିଷ୍ଟର ପଟ୍ଟନାୟକ ଏହାର ଫଳ
ଆପଣଙ୍କୁ ଛେଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ତାଙ୍କଲ୍ୟଭବ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ କହିଲେ—“ସେଥିପାଇଁ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ।”

ପରଦିନ ଅଣ୍ଡରବୋଲଟ୍ ଓ ମିଷ୍ଟର ଟାଇଫୁନ ଅଫିସକୁ ଆସି
ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ନିଜ କୋଠରୀକୁ ଡକେଇଲେ । ଚତୁର୍ଥଦିନ
ଦିଅଁସା ଏଡ଼େବଡ଼ ଗୌରବରେ କଥା ତାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ହୋଇଗଲେ । ଅଣ୍ଡରବୋଲଟ୍ ଟାଇଫୁନକୁ କହିଲେ—“ଦେଖିଲ ତ
ମିଷ୍ଟର ଟାଇଫୁନ ! ଆମେ ଭାରିଜାଣୁ ସାମ୍ବାଦକମାନଙ୍କୁ ଯାହା ଭାବିଥିଲୁ
ମିଷ୍ଟର ପଟ୍ଟନାୟକ ତାର ଏକ ଜୁଲନ୍ତ ବ୍ୟତିଷ୍ଟମ ।”

ମିଷ୍ଟର ଟାଇଫୁନ ବି କହିଲେ, “ମୁଁ ଶପଥ କରି କହିପାରେ
ଭାରତରେ ମିଷ୍ଟର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ପରି ଆହୁରି କେତେ ଜଣ ସାମ୍ବାଦକ
ନିଶ୍ଚୟ ବାହାରିବେ ଯେଉଁମାନେ ଦୁର୍ଘ୍ଟ ପ୍ରଲେଭନରୁ ଡେଇଁ ଦୂରରେ
ଥାଆନ୍ତି ।”

ତା’ପରେ ଅଣ୍ଡରବୋଲଟ୍ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ କହିଲେ “ମିଷ୍ଟର
ପଟ୍ଟନାୟକ ! ଜଣେ ସାମ୍ବାଦକର ଯେଉଁ ଗୁଣ ଥିବାକୁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଚାହା
ଆପଣଙ୍କଠାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ଥିବାର ଜାଣି ଆମେ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦିତ, ଅତି
ଆମ ସ୍ୱର୍ଗ ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କୁ ପାଇ ଗଢ଼ିତ । ମିଷ୍ଟର ଟର୍ଣ୍ଣାଡ଼ୋଙ୍କ ସହ
ଆପଣଙ୍କର ମୁକାବଲ ଆମେ ଜାଣିପାରିଛୁ ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଆପଣଙ୍କୁ
ହାର୍ଦ୍ଦିକ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛୁ ।”

ମିଷ୍ଟର ଟାଇଫୁନ କହିଲେ—“ଦେଖନ୍ତୁ ମିଷ୍ଟର ପଟ୍ଟନାୟକ,
ଦୁର୍ଘ୍ଟ, ମୂଲ୍ୟବାନ ଶାବ୍ୟପେୟ, ଛଦ୍ମ ସମ୍ମାନର ଲେଭ ଏହାର ନ ପାରିଲେ

ଜଣେ ସାମ୍ବାଦିକ ସଙ୍ଗେ ସାମ୍ବାଦିକ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ହେବ ଗୋଟାଏ ପ୍ରବେଷିକ । ସେ ନିଜକୁ ଠକିବ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଠକିବ, ତଥା ଦେଶକୁ ଠକିବ । କର୍ମରୂପେ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ନାହିଁ ତେଣୁ ସେ ଜଣେ କୋମଳ ମାଲିକ ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କୁ ହାତରେ ରଖି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନକଟରେ ଉପସ୍ଥାନ କରି ଦେବା ଲାଗି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବଞ୍ଚିବ । ପଞ୍ଚ କାରରେ ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କୁ ପୋତି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଅନେକ ସାମ୍ବାଦିକ ତା' ପାଲରେ ପଡ଼ି ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଠକନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ସାମ୍ବାଦିକ ଅତି କରୁଣ ଆର୍ଥିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଥାଇ ସୁଦ୍ଧା ସେ ପାଲରୁ ସୀମା ମାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ପ୍ରକୃତ ଚିତ୍ରକୁ ନିଖୁଣ ଭାବରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କଠାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି । ଏ ଉଚ୍ଛ୍ୱଳ ରହିବୁଦ୍ଧିକ ନିୟମ ସାମ୍ବାଦିକତା ଯେ କି ସତ୍ୟ ବେଶ୍ୟାବୁଦ୍ଧିର ପରିଣତ ହୋଇଥାନ୍ତା ତାହା କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର । ଆମେ ପରି ସାମ୍ବାଦିକମାନେ କେବଳ ସାମ୍ବାଦିକତାର ଗୌରବ ବର୍ଦ୍ଧନ କରିପାରିବେ ।”

ଧନ୍ୟବାଦେ, ପୁଣି କହିଲେ—“ମିଶ୍ଟର ପଟ୍ଟନାୟକ ! ଆମେ ପରୀକ୍ଷା କରିବା । ଆମେ କୃତ୍ତିତ୍ୱର ସତ୍ୟ ପାସ ବି କଲେ । ଆମର ଆଶା ଆମେ ସ୍ୱଦେଶକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ସାମ୍ବାଦିକତାର ମୂଲ୍ୟ ବଢ଼ାଇଦେବେ ।”

X

X

X

ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ଯୁବକ ସାମ୍ବାଦିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ମଟ୍ଟନାୟକ ପେଡ଼ି ପୁଟୁଳା ଧରି ଓଡ଼ିଶାର ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣାବଳୀ ଯୋଗେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ତାଙ୍କୁ ପାରେଶି ନେବା ଲାଗି ଏକେଡ୍ରମକୁ ମାତ୍ର ୪୫ ଜଣ ସାମ୍ବାଦିକ ଯାଇଥିଲେ । ସେହି ୪୫ ଜଣ ମିଶ୍ଟି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ବସାରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରେଟ୍ ବରୁ ମିଳନ କଲେ । ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ସେଇ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ—“ଆମ ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କର ଯେ କି ଅଧ୍ୟାଗତ ହେଲାଣି ତାହା କହିଦେବନି । ମୁଁ ଦୁଇ ଦିନ ହେଲା ଜଣକଣ କରି ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ଏହି ବରୁ ମିଳନ ପାଇଁ ଡାକିଲି । କେତେଜଣ ସାପସାପ କହିଦେଲେ—“ହେଃ ରାଣ୍ଡ ଗୋଟିଏ ଆମକୁ

ଧାନ୍ୟାସେନ, ସେଠି ସ୍ବର୍ ନାହିଁ, ଚକେନ ସ୍ବେଷ୍ଟ ନାହିଁ । ସେଠିକ
ଯିବାକୁ ଆମ୍ଭା ଡାକେନ । ଟୋକାଟାଏ ଶାବନକୁ କେମିତି ଉପସ୍ଥାପନ
କରିବାକୁ ହୁଏ ଜାଣିନି, ଏଇଦିନୁ ବାବାଜିଖୋଇ ଧରିଲଣି । ଟୋକାଟା
ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ।”

ଆଜି ଜଣେ କହିଲେ—“ହୁଅଁ ହୋ, ମୁଁ ତ ସେଇଆ ସେ
ମଦୁଆ, ବଣ୍ଡୁଆ, ଶୁଣୁଆ ଗୋଷ୍ଠୀକ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଛି । ସେ ଯେଉଁ ରହୁନ
ମିଆଁ ସାମ୍ବାଦକ ସଂସାର ଇଚ୍ଛା ମତେ ନିତି ଦି’କଡ଼ାର କରୁଛି; ସେଇଟା
ମୁଣି କହୁଛି, ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଟା ସାମ୍ବାଦକ ହେଲ କେଉଁଦିନ ?
ମେଇଟାକୁ ଆମେ ମଂଦରୁ ତଡ଼ିଦେବା ଉଚିତ । କେତେବର୍ଷ ତଳେ ଥରେ
ତେଲକୋଇ ଖଣି ମାଲିକ ଏକ ସାମ୍ବାଦକ ସନ୍ଧିଲମା ଡାକଥିଲା । ଆମେ
ସବୁ ଯାଇଥିଲୁ । ଆଃ, ଖାଇବାକୁ କଅଣ ଯେ ନ କଥିଲା ଏମିତି ନୁହେଁ ।
ବିଲକ୍ଷି ବୋତଲ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଏମୁଣ୍ଡ ସେମୁଣ୍ଡ ଖଞ୍ଜି ଦେଇଗଲା । ସେ
ପ୍ରଶାନ୍ତ ଦୁଷ୍ଟରଟାକୁ ସେଗୁଡ଼ାକ ଚାରିଲମ୍ବ । ଗୋଟାଏ ଦି’ଟା କଦଳୀ ଓ
ମିଠା ଖାଇଦେଇ ଆଖିରେ ବସିଲା । ମାଲିକଟାକୁ ଗୁଡ଼ିଲୁ ତୁଡ଼ିଲୁ
ଏମିତି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲା ଯେ ସେ ବିଚରା ଘାଟରେଇ ଲେ । ସନ୍ଧିଲମା ପରେ
ମାଲିକକୁ ପ୍ରଶାନ୍ତ ମୋଟେ ପାଖରେ ଧୂରେଇ ଦେଲାନି । ନାତୁଆ ଗାଈ
ଯେମିତି ଖେଡ଼କୁ ନାଚରେ ପୋଡ଼ିପକାଏ ପ୍ରଶାନ୍ତ ସେମିତି ମାଲିକଟାକୁ
ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ପୁକୁଟି ଡିଆଁ ମାରିଲା । ଆରେ ବାବୁ ମାଲିକର ଫେଲଡ଼ି
ସ୍ବଚାରୁ ସିନା ଆନକୁ ଏତେ ଖୁଆଇଲା ପିଆଇଲା । ଆନପାଇଁ ପଇସା
ପାଣିପରି ଖର୍ଚ୍ଚ କଲା । ଆମେ ତା ପାଇଁ କିଛି କରିବା ଦରକାର । ଛୁ ଛୁ
ପ୍ରଶାନ୍ତଟା ତା ଗୋଇତକ କାଗଜରେ କାଢ଼ିଦେଲା । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁହଁ
ତଳକୁ କରିଦେଲା । ସେହିଦିନଠୁଁ ତା ପ୍ରତି ମୋର ଗୋଟାଏ ଦୃଷ୍ଟି
ଆସିଯାଇଛି । ଏମିତିଆ ଘାଟି ସାମ୍ବାଦକ ସନ୍ଧିଲମାକୁ ପ୍ରଶାନ୍ତକୁ ନ
ଡାକିବା ପାଇଁ ମୁଁ ମାଲିକକୁ ସତର୍କ କରିଦିଏ ।”

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ କଥାଟାକୁ ହସରେ ଉଡ଼େଇ ଦେଇ
କହିଲେ—“ଏମିତିଆ ଦି’ ଶୁଣିଟା କୁକୁର ସବୁଠି ଅଛନ୍ତି । ରୁଟି ଖଣିଏ
ପକେଇଦେଲେ ପାଖରେ କୁଁ କୁଁ ହୋଇ ଲଙ୍ଘିତ ହଲେଇବେ । ଅନ୍ୟ

କିଏ ଜଣେ ପଚେଇଲେ ତା' ପାଖରେ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ହଲେଇବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ସାମ୍ବାଦିକ କହିବା ଭୁଲ । ସେଗୁଡ଼ାକ ହେଉଛନ୍ତି ସୁବିଧାବାଦୀ ଟାଉଟର ବା ସାମ୍ବାଦିକ ଜଗତର ଲକ୍ଷ୍ୟସନ୍ଧ ପ୍ରାପ୍ତ ବେଶ୍ୟା । ଆମେ ଠିକ୍ ରହିଲେ ସେଗୁଡ଼ାକ କିଛି କରିପାରିବେନି । ତେବେ ତାଙ୍କୁ ସଫରୁ ଘଉଡ଼ିଦେବାଟା ଠିକ୍ ହେବନି ।”

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ନିଷ୍ଠା ଓ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଉଦ୍ୟମ ଫଳରେ କଲଙ୍କ ସାମ୍ବାଦିକ ସଫର ସୁନାମ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବଢ଼ିଗଲା । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ନାରଦ ଯଦି ରାଜାଙ୍କରକୁ ବାଲୁକା କରିଦେଲେ ସେ ବଦନାସ ସାମ୍ବାଦିକ ରହିମ ଖାଁକୁ ରାଧାନାଥ ରଥ କରି ନଦେବ କ'ଣ ? ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ରହିମ ଖାଁକୁ ନିଜର ବିଶ୍ୱାସ ଭିତରକୁ ନେଇଆସିଲେ । ରହିମ ଖାଁ ବି ପୂର୍ବ ବୈରଭାବ ଉପରେ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚେଇ ପଶିଗଲା । ଏତେ ଅନୁରକ୍ତି ଦେଖାଇଲା ଯେ ଗୋଟାଏ କୁକୁର ବି ଲଜରେ ଛୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ବୁଝୁ ବୁଝୁ ରହିମ ଖାଁ କଲଙ୍କ ସାମ୍ବାଦିକ ସଫରେ ଏକ ଆଗୁଆ ସଭ୍ୟ ବନିଗଲା । ତାର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ବି ବହୁଗୁଣରେ ବଢ଼ିଯିବାର ଦେଖି ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ମନରେ ଟିକିଏ ସନ୍ଦେହ ଉଠି ମାରିଲା । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ଜଣେ ସାମ୍ବାଦିକର ଆୟ ଅତି କମ୍ । ସେତିକି ଆୟରେ ରହିମ ଖାଁର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ଭବପରି ନୁହେଁ । ତେବେ ଅଧିକା ଆୟଟା ଆସୁଛି କେଉଁଠାରୁ ? ଦିନେ ହଠାତ୍ ଗୋପନ ବାଟର ପରଦାଟା ଉଠାଇ ଉଠିଗଲା । ଗୋଟିଏ ଅଫିସ୍‌ର ଜଣେ କରାଣୀ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଘରକୁ ଆସି କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା, ଆମ ଅଫିସ୍‌ରେ ଗୁଲିଥିବା ହରିଲୁଟର ଯେଉଁ ଗୋପନ ସମ୍ବାଦ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲି ତାହା ପାକ ରହିମ ଖାଁ ଜାଣିଲା କିପରି ? ଆମ ହରିଲୁଟିଆ ହାକିମଠାରୁ ସେ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ଖାଇ ମୁଁ ସେ ଖବରଟା ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଛି ବୋଲି କହିଦେଇଛି । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସେ ଲେଖାର ଗୋଟାଏ ଫଟୋସ୍ଥାପନ କରି କରେଇ ଦେଇଛି ।”

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଲେ । ଜଣେ ସାମ୍ବାଦିକର ଏତେ ଅଧୋଗତି ହୋଇପାରେ ଭାବି ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲେ ।

କିନ୍ତୁ ପଚାରିଲେ — “ଆଜ୍ଞା, ଚିଠିର ଥିବା ହସ୍ତାକ୍ଷର କାହାର ? ଆପଣଙ୍କର ନା ଆଉ କାହାର ?”

“ନା—ସେମୋ ହସ୍ତାକ୍ଷର ନୁହେଁ ।”

“ଠିକ୍ ଅଛି ମୁଁ ରହିମ ଖାଁଙ୍କୁ ଚେଷ୍ଟା ଦେବି । ଆପଣଙ୍କ ଅଫିସର୍ ପଦ କିଛି ଦଣ୍ଡ ଦିଏ, ତେବେ ଆପଣ ରହିଟାଏ କରିଦେବେ । ଏଇଟା ରହିମ ଖାଁର ଗୋଟାଏ ଅଞ୍ଜଳି ବୋଲି ମୁଁ ପ୍ରମାଣ କରାଇଦେବି । ମୁଁ ପରସ୍ପାର କୋର୍ଟରେ କହିବି ଏଥର ଚିଠି ଆମପାଖକୁ ଆସିବ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ସାମ୍ବାଦକଙ୍କର କୁତ୍ସିତ ଉପାୟରେ ଅର୍ଥାଗାର୍ଜନର ପତ୍ନୀ ।”

X

X

X

ରହିମ ଖାଁ ଯେଉଁ ଜାଲ ମେଲେଇଥିଲା ସେହି ଜାଲରେ ପଡ଼ି ଛଟର୍ ପଟର୍ ହେଲା । ପ୍ରଗାନ୍ତି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ପାଟକୁ ଯାଇ ରହି ଛୁଡ଼ିଲା, “ତୁମେ ଜଣେ ସାମ୍ବାଦକ ହୋଇ ଆଉ ଜଣେ ସାମ୍ବାଦକକୁ ଗାତରେ ପଟକାଇଦେଲ ।” ପ୍ରଗାନ୍ତି ପଟ୍ଟନାୟକ ଗର୍ଜିଉଠିଲେ, ଲଜମାଡ଼ୁନ ନିଜକୁ ସାମ୍ବାଦକ କହୁଛି । ସାମ୍ବାଦକତାର ଗୋପନୀୟତାକୁ ବିକି ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟତା କରି ପଇସା ସେଜଗାର କରୁଛି । ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ଆଉ କାହାକୁ କହନ୍ତି ? ନିଜକୁ ସାମ୍ବାଦକ କହିବାର ଅଧିକାର ତୁମେ ହରେଇଛ, କଲିଙ୍ଗ ସାମ୍ବାଦକ ସଂଘର ଇଚ୍ଛା ମତ୍ତ ଦି'କଡ଼ା କରିଛ । ଏ ସଂଘରେ ଆଉ ତୁମର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ପଦାବର ବୁଲି ଜଣେ ଅସାମାଜିକ ଲୋକପରି ପଇସା ଲୁଟୁଥାଅ ।

ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ତୁମେ ବାଟକୁ ଆସିଲ ନାହିଁ । ତୁମେ ଶୀଘ୍ର ଅଙ୍ଗାର ଯେତେ ଧୋଇଲେ ବି କଳା ।

ଓକଲ-ଆସାନୀ ବଚନିକା

ଦୂର ଜେଲ ଦଣ୍ଡାରେ ତ°, ତ° ହୋଇ ଦୁଇଟା ବାଜିଲା । ଯଦୁଆର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ଧାଇଁଯାଇ ବଟିଆକୁ ଉଠେଇଲା । ଚପା ଗଳାରେ କହିଲା—“ଝଞ୍ଜେ, ଶୁଣ ଦୁଇଟା ହେଲା, ଆସର ଉଠ । କି ନିଦରେ ବାବା ! ସେଥିରେ ପୁଣି ବାଦ ଦେଖାଲିଲୁମିର ଦୁଇଟି ମାରୁଛି । ଆସବ ଝଞ୍ଜ । ବେଉସା କରିବା ପାଇଁ ଠିକଣା ଲୋକଟାଏ ଏକା ! ଦଶ ଡାକରେ ଚେତା ଆସୁନି, ଏଇଟା ପୁଣି ଏ ଗହନ ବେଉସା କରିବ । ଆସେ ଉଠୁଛୁନା ଉପରେ ପାଣି ଡାଳଦେବ । ଏମିତିଆ ଲୋକ ସାଙ୍ଗରେ ଭାଗୁଆଳି ହେଲେ ପଇସା ତ ଧାଇଁଆସି ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରବ । ଆସେ ହେ ବଟିଆ, ଉଠିବୁ କି ନାହିଁ କହିଲୁ । ନାଃ ଏଇଟା ବୋଧେ ଏଇ ନିଦ ଗାଡ଼ରେ ବସି ଆରପାରିକୁ ଯିବାର ଚେଷ୍ଟାରେ ଅଛି । ବଟିଆ, ହେ ବଟିଆ, ଆସେ ଉଠିବୁ ତ ଝଞ୍ଜ, ନହେଲେ ମୁଁ ଚାଲିଲି । ଆଉ ଗୋଟାଏ ଭାଗୁଆଳି ସଜିଲ କରିବ । କି ଅଲକ୍ଷଣ କଥା !”

ତଥାପି ବଟିଆ ନ ଉଠିବାରୁ ଯଦୁଆ ଜେଲ ପର୍ଦ୍ଦାର ଅଗିରୁ ଖଣିଏ ଛିଣ୍ଡେଇ ନେଇ ବଟିଆ ନାକରେ ପୁରେଇ ହଲେଇ ଦେଲା । ଗୋଟାଏ ବକଟ ଉଡ଼ିର ଛିଙ୍କ ଛିଙ୍କି ବଟିଆ ନିଦରୁ ଉଠିଲା । ଯଦୁଆ ପୁଣି ତା’ ଉପରେ ଆନମଣ ଆରମ୍ଭ କଲେ—“ତୁ ତ ଏମିତି କୁହୁକଣ୍ଡିଆ ନିଦରେ ଶୋଇବୁ । ବେଉସା କରିବୁ କଅଣ ? ଶେଇବୁ ଯେ ପୁଣି ଶୁଣିଲେ ଶୋଇବୁ, ଭଲ ବେଉସା କରିବୁ ଦେଖୁଛି । ହଇରେ, ତୁ ଏଡ଼େ ଗହନ ନିଦରେ ଶୋଇଲୁ କେମିତି ! ବେଉସାବେଳେ ଶୋଇଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛୁଡ଼ି ପଳାନ୍ତି । ନ ଜାଣି ଛଟନେଲୁ କହୁଥିଲୁ—ଏ ବୁଝୁ ଓଡ଼ିଆଗୁଡ଼ାଙ୍କ-ଦ୍ଵାରା ବେପାର ବଣିଜ କଦାପି ହବ ନାହିଁ । ଏଗୁଡ଼ାକ ଦିନବେଳା ଚମ୍ପାକସ୍ ସେଜନ ପକେଇ ଚାରିକାତ ମେଲେଇ ଶୁଅନ୍ତି । ସେତିକିବେଳେ ଆମେ ବେପାରବଣିଜ କରି ପଇସା ଗୁଣି ନେଇଯାଉ । ଅଳସୁଆଗୁଡ଼ାକଙ୍କର ଯେମିତି ନିଦ ଭାଙ୍ଗେ ସେମିତି ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ କଳି

ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅନ୍ତୁ । ନିହାତି ପଦ କଲ କରିବାକୁ କେନ୍ଦ୍ର ନ ମିଳନ୍ତୁ ତେବେ ପରଶୁତ୍ର ଖୋଜିବା, ପରନୟା ଗାଇବା ଆଦି ମୂଲ୍ୟବାନ କର୍ମରେ ସମୟ କଟାନ୍ତୁ । ଏଥିରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଏ ବାଟରୁ ବାଟ ଭ୍ରାଣ୍ଟ ପଳାନ୍ତୁ । ଆମର ତ ବେଉସାଟା ହେଲା ଗୁଡ଼ରେ । ତୁ ଏତେ ନଦରେ ଶୋଇପାରିଲୁ କେମିତି ?”

ବାଳିଆ ମାଛର ଫାଳିଆ ପାଟି ପରି ପାଟିଟା ମେଲ କରି ବଢ଼ିଆ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ହାଇ ମାରି ଡୁପ୍ ହୋଇଯାଉବା ପରେ କହିଲା—“ଆଃ ! ନମ୍ପାକସ୍ ଭ୍ରାଣ୍ଟ ଉପରେ ଚଉକସ୍ ଗୋଟନଟାଏ ମିଳିଯାଇଥିଲା । ବ୍ରହ୍ମପୁର କଲ ସାଙ୍ଗକୁ ପାହାଳ ରସଗାଲା । ଦେଲିତ ଠେଁସି । ଯାଏ କୁଆଡ଼େ । କାଲି ଗୁଡ଼, ଆଜି ଦିନ, ଆଜି ଗୁଡ଼ । ବ୍ରହ୍ମପୁର କଲଗୁଡ଼ାକ ଏଡ଼ିକ ଖଣା, ବାପରେ ବାପ । ଗୁଡ଼ କେଇଟା ହେଲଣି ?”

“ଏଇ ଟିକିଏ ଆଗରୁ ଜେଲ୍ ଦଣ୍ଡାରେ ତ°, ତ° ହୋଇ ଦୁଇଟା ବାଜିଯାଇଛି । ଅଛା, କେଉଁଠି ତୋତେ ଏମିତିଆ ମନ୍ଦୀର ଖାନାଟାଏ ମିଳିଗଲା କରେ ?”

“ଆରେ ଦଳିଆ ପୁଲିସ ସାହାବ ଘରେ କଳାକନା ବୁଲେଇଦେଲା ତାକୁ ବଧେଇ ଦେବାକୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ କେଦାରେଶ୍ୱର ଯାଇଥିଲୁ । ଭାରି ଗମାକ୍ଷାଏ ସେଠି ହେଲା । ସେ ଆମ କୁଲର ଗୋଟାଏ ଟେକ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କହି ତା ମୁଣ୍ଡରେ ଶିରିପା ବାନ୍ଧିଦେଲେ । ତା’ ଆଗଦିନ ଗୁଡ଼ରେ ପାହାଳ ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନରୁ ଦୁଇ ଡିନି କରେଇ ମାଲ ଉଖାଡ଼ି ନେଇ ଆସିଥିଲୁ । ବ୍ରହ୍ମପୁର କଲର ବଟା ସାଙ୍ଗକୁ ପାହାଳ ରସଗାଲା, ବାରୁଦ ସାଙ୍ଗକୁ ନିଆଁ କହିଲେ ତଳେ । ଗୁଡ଼କରି ଧରି ପକେଇଲା । ମୁଁ ଆଉ ଯାଏ କୁଆଡ଼େ, ଏକାବେଳକେ ବେହାଲ କରିଦେଲା । ହଉ ସେ ଯାହା ହେବାର ହେଲାଣି । ଏବେ ସେହି ପଧାନ ଘର ତ ?”

“ହଁ ହଁ, ସେଇ ପଧାନ ଘର । ତା’ ଗୁଲର ବାଡ଼ିପଟ କବାଟ କଲଣୀଟା ଖୋଲି ଦେଇଥିବ, ଉଣ୍ଡାରଘର ତାଲଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଖୋଲି ରଖିଦେଇଥିବ । ଏଇ ବେଳଟା ଠିକଣା ବେଳ । ସମସ୍ତେ ଘୋର ନଦରେ

ଶୋଇଥିବେ । ସେ ଶୁକର ଟୋକା ବି ଜଳଖିଆ ଭିତରେ ନଦ ଓଷଦ ମିଶେଇ ଦେଇଥିବ । ଉଠ, ଶୁଭ ଅନୁକୁଳ କରି ଇଷ୍ଟ ଦେବାଙ୍କ ନାମ ସୁମରଣ କରି ବାହାର ପଡ଼ିବା ।”

ଦୁହେଁ ଚଟାପଟ୍ ମୁହଁଟାକୁ ଧୋଇ ପକାଇ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ପାଣି ‘ଓଁ ବସ୍ତୁ, ଓଁ ବସ୍ତୁ’ କହି ନିଜ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଛିଞ୍ଚି ଦୋଇପଡ଼ିଲେ । ଚେକାମାଉଲି ପକାଇ ମନେ ମନେ ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ପକାଇଲେ—

ବ୍ରହ୍ମରୂପୀ ଅଟୁ ତୁମ୍ଭ ଦେ ଶ୍ଵେତ ଦେବତା
 ତୁମ୍ଭ ସଖା ତୁମ୍ଭ ବନ୍ଧୁ ତୁମ୍ଭ ପିତାମାତା ।
 ସିନ୍ଧୁକାଠି ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ଉଆଣ କୋହର
 ତାର ବଳେ ଶ୍ଵେତକୁଳ ସିନା ବଳିଆର ।
 ଆଜ୍ଞା କର ନିଦ୍ରା ଦେଖ ଆମ ସଙ୍ଗେ ଥିବେ
 ପୁଲିସି, ଚୂଡ଼ଘ୍ନ ଗନ୍ତଣ ନଦରେ ଭାରିବେ ।
 ସିନ୍ଧୁକାଠି ଲଗନ୍ତେଣ ସବୁ ଯାଉ ଫିଟି
 ଶ୍ଵେତର ଆଖିବେ ତହୁଁ ଧନରହୁ ଲୁଟି ।
 ବରୁରପତି ହୃଦରେ ବସାଇବୁ ଦୟା
 ମଥାରେ ସନ୍ଦେହ ରଖି ଦେବୁ କରି ମାୟା ।
 ଅଦଟଣ ହୋଇ ଯଦି ଧରା ପଡ଼ିଯିବୁ
 ବରୁରପତି ହାତରୁ ହେଲେ ଖସିଯିବୁ ।
 ତୋ’ ପାଦରେ ନିଜଗୁଳ ହେଉଅଛି ଦେବ
 ଆମ ଅନୁକୁଳ ଯେହ୍ନେ ଯଥଳ ହେ ଇବ ।

ଦେହକୁ ତେଲରେ ପତପତ କରି ଦୁହେଁ ବାହାରପଡ଼ିଲେ । ବାରଣ୍ଡାରେ ପାଦ ଦେଲିମାସେ ଦେଖିଲେ ଗୋଟାଏ ବରଡ଼ି କାହାଘରୁ ଶ୍ରେୟ ମାଛଭଜା ନେଇ ଆସିଛି । ତା ପଛରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ବରଡ଼ି । ପଛ ବରଡ଼ି ତାକୁ ଓଗାଳିବାରୁ ସେ ଗୋଟାଏ ବକଟ ଚିତ୍କାର କରି ଛୁଙ୍କି-ଦେଲା । ତା’ ମୁହଁରୁ ମାଛଭଜାଟା ଖସିପଡ଼ିବା ମାସେ ପଛ ବରଡ଼ି ଝାମ୍ପି-ନେଇ ପାର । ଯଦୁଆ ବଟିଆକୁ ଘର ଭିତରକୁ ଫେରାଇ ନେଇ କହିଲା—
 “ମାଃ ବରଡ଼ି ଛୁଙ୍କିଲଣି, ଅନୁକୁଳ ବଢ଼ିଗଲା । ଅଜି ଯିବାନ ।”

ବଟିଆ ତା କଥାଟିକୁ ନାପସନ୍ଦ କରି କହିଲେ—“ଦୁଇ ମୂର୍ଖ, ବରଫ ଦି’ଟା ଆମ ଅନୁକୁଳ ଭଣ୍ଡାର କରିନାହାନ୍ତି ସେ, ଆମକୁ କହିଗଲେ ଆମ ବେପାରଟା ଖାଣ୍ଟି ବେପାର, ଅଣି ବୁଜି କରିଯିବା ଦରକାର । ଗୋଟାଏ ବରଫ ଶ୍ରେଣୀ କରି ଅଣିଲା, ଆଉ ଗୋଟାଏ ବରଫ ମଉକା ପାଇଲା ମାସେ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଗଲା । ତାକୁ ତ ଏକଥା କେନ୍ଦ୍ର ଶିଖେ ନାହିଁ । ଏଇଟା ତା’ର ଈଶ୍ଵରତତ୍ତ୍ଵ ସ୍ଵଭାବ । ସେଇଟା ଯଦି ଖରାପ କାମ ତେବେ ଈଶ୍ଵର ତାକୁ ଏ ସ୍ଵଭାବ ଦେଲେ କାହିଁକି ? ଆରେ ଓଲୁ ! ବରଫ ଦି’ଟା ଏଠି ଗୋଟାଏ ନାଟକରେ ଅଭିନୟ କରି କହିଲେ—ହେ ଦି’ ଗୋଡ଼ିଆ ଓଲୁଣେ ! ଯିଏ ପାରୁଛ, ସେଉଁଠି ପାରୁଛ ଝାମ୍ପି ନଅ । କଣ୍ଢୋଲ ଦୋକାନୀ ପଧାନ ଅସୁମାର ଖାଉଟିକଠାରୁ ମାଛଭଜା ଶ୍ରେଣୀରେ ନେଇଛି, ବେଳେକଣ୍ଡି ତା ପାଟିରୁ ଛଡ଼େଇ ନେଇଯାଅ । ତାଙ୍କ ଉପଦେଶକୁ ତୁ ଯଦି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରୁ ତେବେ କମ୍ପାନ୍ ନାହୁଁ । ମଟର ଆଗରେ ବରଫ ଗୁଲିଗଲେ ଡ୍ରାଇଭର ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦ କରି ଟିକିଏ ପଛକୁ ହଟେଇ ନେଇ ପୁଣି ଆଗକୁ ଯାଏ । ତୋ କଥା ଅନୁଯାୟୀ ଆମେ ତ ଟିକିଏ ହଟି ଆସିଲେ, ଏବେ ଗୁଲି ଆଗେଇଯିବା । ଦୁହେଁ ପୁଣି ଶ୍ରେଣୀ ଦେବତାଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାର ପଧାନ ଦରଆଡ଼େ ଗଲେ ।

ପଧାନର ଗୁଲିର ବଡ଼ ବିଶ୍ଵାସୀ, ତା’ ପାଖରେ ବହୁତ ବିଶ୍ଵାସ ଜମିଯିବାରୁ ସେ ତାକୁ ଯଦୁଆ ଓ ବଟିଆଙ୍କ ପାରେ ଥୋଇଥିଲା । ଯଦୁଆ ବାଡ଼ିପଟ କବାଟକୁ ଆଗ୍ରେ ପେଲିବା ମାସେ ତାହା ଖୋଲିଗଲା । ଦୁହେଁ ପାଦ ଚାପି ଚାପି ପଶିଗଲେ । ଗୁଲିର ଟେକା ନକସା କାଟି ଭଣ୍ଡାର ଦରର ଅସ୍ପେଷିତ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲା । ସେ ଦରଯାଏ ଯିବାକୁ ବେଶି କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ । ଦୁହେଁ ଭଣ୍ଡାରଦର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ପୂର୍ବଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ ତାଲାଟା କେବଳ ଠକା ଯାଇଥିଲା । ଦୋଡ଼ିଆରେ କାଗଜ ଗୁଡ଼େଇ ଖାପ ଭିତରେ ଦବେଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପଧାନକୁ ସେଇଟା ଠିକ୍ ପଡ଼ିଛି ବୋଲି ଜଣାଯାଇଥିଲା । ବଟିଆ ଟାଣିଦେବାମାସେ ଫିଟିଗଲା । ଟକର୍ଲାଇଟି ପକେଇଦେଇ ଦୁହେଁ ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲେ । ଏରେ କଅଣ ନାହିଁ ! ହଣ୍ଡା, କଂସାବାସନରେ ଦରଟା ଖୁଦ୍ ହୋଇଛି ।

ଆଲିବାବା ଶୁକ୍ତିଶୂରକ ଗୃହା ପିଟିଛନ୍ତି ଏମିତି ଅବାକ୍ ହୋଇନ-
ଥିବ । ଯଦୁଆ ଚଟାପଟ କାମ ସାରିବାକୁ ଚେତଇ ଦେଲା । ଅଳପ ଅଳପ
ମାଲ ଖସିଗଲା ବାଣିଆଏ ଲୋକ ନକପିବ । ଗୋଟିଏ ବସ୍ତା ଭିତରେ
ଗୋଟିଏମଣିଲା ସାଇଲ୍‌ର ଡ୍ରାପ୍ ପୁରାଇ ତା ଭିତରେ ଥାଳି କଂସା ଉଠାଇ
ପାରିବାଇଲ ରଖି ଦୁର୍ଦ୍ଦି ବାହାର ପଡ଼ିଗଲା । କୋଲପକୁ ସେମିତି ଠକେଇ
ଦେଇ ବାହାରଗଲା । କଂସା ଥାଳି ଝଣଝଣ ହେବ, ଧୀରେ ଧୀରେ ଆ,
ମୁଁ ବାହାରକୁ ଆଗ ଶୁକିଯାଉଛି କହିଦେଇ ଯଦୁଆ ଅନ୍ଧାରରେ ମିଶିଗଲା ।
ବରଡ଼ି ମୁହଁରେ ମାଛଭଜା ପଡ଼ିଗଲା ସେ କି ଧୀରେସୁସ୍ଥ ଶୁଲ !
ନିରାପତ୍ତ ସ୍ଥାନକୁ କେମିତି ସେ ଝପଟି ପଡ଼ିଗଲା । ଯଦୁଆ ପଦାରେ
ପଡ଼ିଥିଲା କି ନାହିଁ ବଟିଆର ଗୋଡ଼ଟା ମେଞ୍ଚାଏ ବରଡ଼ି ମଇଦାନ ଉପରେ
ପଡ଼ି ସଟ କରି ଖସିଗଲା । ଭାର କେନ୍ଦ୍ରବନ୍ଧୁ ଏକାଠିବଳେ ଦୋହଲିଗଲା ।
ବୋହେ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ସେ ଦାଲୁନର ପଡ଼ିଗଲା । କଂସା, ଥାଳି, ଗିନା, ଡ୍ରାପ୍ ସମସ୍ତେ
ମିଶି ନିଃଶବ୍ଦତାର ତୋଟି ମୋଡ଼ିଦେଲା । ଗୋଟିଏ ପଛୁଲମାନିଆ ଲୋକ
କେଉଁଠି ଧାଇଁଆସି, ଶ୍ଵେ-ଶ୍ଵେ ବୋଲି ପାଟିଟା କରି ପଳାଉଥିବା ବଟିଆକୁ
ମାଡ଼ିବସିଲା । ତା ମୁହଁରୁ ଶ୍ଵେ-ଶ୍ଵେ ଧୂଳି ସ୍ଵୟଂଫଳ୍ପ ଭାବରେ ବାହାରୁଥାଏ ।

ତେଣେ ଯଦୁଆର ବରଡ଼ି ଛୁଙ୍କା କଥା ମନେପଡ଼ିଗଲା । ଛୁଙ୍କାର
ସଦ୍ୟଫଳ ମିଳିଗଲା ବୋଲି ଭାବୁ ଭାବୁ ଶୁରୁଆଡ଼ୁ ଲୋକ ଧାଇଁ ଆସିଲେ ।
ଯଦୁଆ କିଛି ଉପାୟ ନ ପାଇ ପାଟି ଆରମ୍ଭ କରାଦଲା—“ହଁ ହଁ କୁଆଡ଼େ
ଗଲା ଶ୍ଵେର, ଧର ଧର ଶଳାକୁ ବାନ୍ଧି ପକାଅ, ବାନ୍ଧି ପକାଅ । ଆରେ
ଧାଇଁଆନ ହୋ ଏଇ ପଧାନ ଦରେ ଶ୍ଵେର ପଶିଛି । ସମସ୍ତେ ଦଳ ଦାଲୁ
ହୋଇ ବାଡ଼ି କବାଟ ବାଟେ ପଶିଯାଇ ଦେଖିଲେ ବରଡ଼ି ମୁଣ୍ଡକୁ ମାଡ଼ିବସିଲା-
ପରି ଜଣେ ମୋଟାଝାଟା ଲୋକ ଆଉ ଗୋଟାକୁ ମାଡ଼ି ବସିଛି । ଆଉ
ଶ୍ଵେ-ଶ୍ଵେ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଛି । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଧାନ ପଧାନାଣୀ ତା ପୁଅ କାହାର
ହେଲେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ନଥାଏ । ଶ୍ଵେର ପାଖରେ ମାଡ଼ି ଭରଣ ଦୁଇପଇସା ।
ସମସ୍ତେ ବଟିଆ ଠେଇଁ ହସ୍ତକଣ୍ଡୁ ନିବାରଣ କଲେ । ଯଦୁଆ ସମସ୍ତଙ୍କୁ
ସତର୍କ କରାଇଦେଲା—‘ହେ ହେ ବେଶି ମାର ନାହିଁ । ବାନ୍ଧି ପକାଅ, ମୁଁ
ଯାଉଛି ପୁଲସ ଡାକିଆଣେ ।’

ଅନ୍ଧାରରେ କିଏ କାହାକୁ ଚିହ୍ନିବୁ । ଯଦୁଆ ଖସି ପଳେଇଲ ।
ବଢ଼ିଆ ବନ୍ଧା ହୋଇ ହାତକୁ ଗଲ । ପଧାନ ଚାକରକୁ ଏକାନ୍ତରେ ଯଦୁଆ
ପଚାରିଲା—“ଦଇରେ, ତୁ ଏଡ଼େ ଅବଶ୍ୟାସ କାମ କଲୁନା ?”

“ମୁଁ କଅଣ କରିବି ? ମୁଁ ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନଦ ଓଷଦ ଦେଇଥିଲି ।
ପଧାନ ସମୁଦାୟ ଶୁଣି ବାରଟାଙ୍କିବଳେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଶିଆପିଆ କରି
ଆସିଥିଲା । ଖାଇବା ନାଆଁ ଧରିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ଓଷଦଟା ଦେଇଥାନ୍ତି
କେମିତି ? ଦେଖିଲାନ ତା’ ଛଡ଼ା ଆଉ ସମସ୍ତେ କେମିତି ଖୋଇ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼
ମାରୁଥିଲେ । ଦଇବ ବାମକୁ ହାତ କାହାର ?”

ବରୁର ବେଳେ ସରକାରୀ ଓକଲ ବଢ଼ିଆକୁ ପଚାରିଲେ—
“ଆଠଥର ମୁଁ ତୋତେ ଏଇଠି ଜେବ କଲିଣି ତେବେ ବି ତୁ ଏ ବେଉସା
ଛୁଡ଼ୁ । ତତେ ଚିଟା ଲଗୁନି ?”

“ଆଠଥର ଜେବ କରି ଆପଣଙ୍କ ଚିଟା ଲଗୁନି କି ଆପଣ ଏ
ବେଉସା ଛୁଡ଼ି ନାହାନ୍ତି । ମୁଁ କଅଣ ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ବେଶି
ପାରିଲାବଲା ?”

“ମୋ ପେଟାଟା ତ ଘୋର ପେଟା ଭାଙ୍ଗି ଯେ ମୁଁ ତାକୁ ଛୁଡ଼ି
ଦେବି । ତୋତେ ଲୋକେ ଯେମିତି କୋଥାଳୁଛନ୍ତି, ଛୁରୁଫେ କରୁଛନ୍ତି,
ମୋତେ ତ କେହି ସେମିତି କରୁନାହାନ୍ତି । ମୋ ପେଟା ଖରାପ ହେବ
କାହିଁକି ?”

“ଆଜ୍ଞା ଆପଣଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରେ କେନ୍ଦ୍ର କହବାକୁ ଉପକରନ୍ତି;
କିନ୍ତୁ ପଛରେ କହନ୍ତି—ରକ୍ତଶୋଷାଟା, ଜୋକପରି ଲୁଗିପାଇ ମୋତେ
ସର୍ବସ୍ଥାନ କରିଦେଲା । ଆପଣଙ୍କ ମହକିଲ ଜଡ଼ିଲେ ଏଇଆ କହେ ।
ହାରିଲେ କହେ—ମୋତେ ଗଛରେ ଚଢ଼େଇ ଦେଇ ମୂଳରୁ କାଟିଦେଲା ।
କହନ୍ତି—ହାକିମ ହାତଧରି ମୋତେ ଡିଗିରି ଦେବାକୁ ଲେଖେଇ ଆଣିବ ।
ତା କଥାରେ ପଡ଼ି ମୋର ସର୍ବନାଶ ହୋଇଲେ । ଏ ଗୁଡ଼ାକ ଆପଣଙ୍କୁ
ଗାଳି ଦୁଃଖି ତ ଆଉ କଅଣ ?”

“ସ୍ବେଚ୍ଛାକୁ ସ୍ବେଚ୍ଛା କରିଛୁ ତହିଁରେ ଗାଲୁ ଓ ଭୁରୁଡ଼ି ଯୋ ମୁହଁର ବସା କରିଛୁ । ଲଜ ମାଡ଼ୁନି ।”

“ଆଜ୍ଞା, ଆମେ କଅଣ ଏମିତି କହିପାରିବୁ ? ଆପଣ କଅଣ ମହଲ ପାଟିରେ ଗାଲୁ ପୂରୁଛ ନାହାନ୍ତି ? କଳାକୁ ଧଳା କରିବା ପାଇଁ ଯାବତ ମିଛ କହିବା ଲାଗି ତାକୁ ଶିଖାଉ ନାହାନ୍ତି ? ମିସଲ ଉପରେ ବପଷ ଓକଲ ସାଙ୍ଗରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଟେଡ଼ା କଲପର ଅଭିନୟ କରୁନାହାନ୍ତି ? ମିସଲ ବାହାରେ ତାଙ୍କ ପକଟରୁ ପାନ ନେଇ ଖାଉନାହାନ୍ତି ? ଏକାଠି ଗୁଡ଼ା ପିଉନାହାନ୍ତି ? ଏଗୁଡ଼ାକ ନିଜ ମହଲକୁ ଭୁରୁଡ଼ି ଦେଖାଇବା ନୁହଁ ତ ଆଉ କଅଣ ?”

“ଆରେ ଭାରି ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହିଯାଉଛୁ ତ ! ଲୋକ ସେଠାରେ ଆମ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ ପାଇବା ଲାଗି । ଆମେ ତ ତାଙ୍କ ଘରେ ଲୁଚି ଛୁପି ସ୍ବେଚ୍ଛା କରୁନୁ । ଆମେ ତୋ ପରି କାହାଘରେ ପଶୁନୁ ।”

“ଆଜ୍ଞା, ଆମେ ତ ଛୋଟ ଲୋକ, ବଡ଼ କଥା କହିବୁ କୁଆଡ଼ୁ ? ଆପଣଙ୍କୁ କାହାଘର ପଶିବା ଦରକାର ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ଛଡ଼ିଦାରମାନେ ଘର ଘରେ ପଶନ୍ତି, ଆଉ ଆପଣ ସେମାନଙ୍କ ଘର ଭିତରକୁ ମାମଲ ପାଇପ ଲୁଚି ପୂରାଇ ଦିଅନ୍ତି । ସେହି ପାଇପ ଲୁଚିବାଟେ ଆସାମରୁ ବାସନ୍ତୀକୁ ତେଲ ବୋହିଆସିଲା ପରି ଧନରହ ସେମାନଙ୍କ ଘରୁ ଆପଣଙ୍କ ଘରକୁ ବୋହିଆସେ, ତପାତ୍ ଏତିକି ।”

“ଆରେ ତୋ'ର କି ସାଧନାଟା ଅଛି ଯେ ତୁ ଏକାବେଳେକେ ଓକିଲଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସମାନ ହେବାକୁ ବସିଛୁ ? ଆମେ କେତେ ପରଶ୍ରମ କରି ଆଇନ୍ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଲୁ, କେତେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ସହି ଶେଷରେ ଓକିଲ ହେଲୁ । ତୋର କି ସାଧନା ଅଛି ଯେ ତୁ ଓକିଲ ସାଙ୍ଗରେ ଟକ୍କର ଦେବାକୁ ବସିଛୁ ? ବହୁତ ତୋର ତ କିଛି କମ୍ ନୁହଁ ଦେଖୁଛି !”

“ଆଜ୍ଞା, ଆମର ସାଧନା କଥା ଆପଣ ଜାଣିବେ କୁଆଡ଼ୁ ? ଆମର ବି ଶାସ୍ତ୍ର ଅଛି; ଆମର ‘ତୌରଶାସ୍ତ୍ର’ ପୋଥିକୁ ଜର୍ମାନ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଏଠାରୁ କଣି ନେଇ ତାଙ୍କ ଯାଦୁଘରେ ରଖିଛନ୍ତି । ଯଦି ବିଶ୍ବାସ ନହେଉଛି

ତେବେ ପରୁର ବୁଝନ୍ତୁ । ଆମର ଇଷ୍ଟଦେବତା ଅଛନ୍ତି । ପୂଜାପୂଜି ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ଅଛି । ଆମ ସାଧନା ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଆପଣ ତାହା କୁଆଡ଼ୁ ଜାଣିବେ ? ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ କେବେହେଲେ ସମ୍ପାଦନ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ ।”

“ତୋର ଯୁକ୍ତି କରିବା କ୍ଷମତା ତ ଖୁବ୍ ଦେଖୁଛି, ତୁ ତେବେ ଆସି ଆମ ବେଉସା କରନ୍ତୁ ।”

“ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ମୋ ବେଉସାଟା କଲେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ବେଉସାଟା କରନ୍ତି ।”

ଏତିକିବେଳେ ହାକିମ ଅମଡ଼ା ନ ମାନି ଠିକ୍ ବାଟରେ ଯିବାକୁ ଦୁହଁଙ୍କୁ ସତର୍କ କରିଦେଲେ । ଓକଲ ଆସାମୀ ବଚନିକା ଅନ୍ୟ ବାଟରେ ଚାଲିଲା ।

(ବି: ଦ୍ର:—ଆଜିକାଲିର ଶ୍ରେୟମାନେ ପୂର୍ବ ପରି ଅପାର୍ଥା ନୁହନ୍ତି । ଶ୍ରେୟ ଦଳରେ ପଶିବାକୁ ହେଲେ ବି.ଏ. ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଦରକାର ପଡ଼ୁଛି । ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଶ୍ରେୟ ହୋଇଥିଲେ ବି ଚଳିବ !)

ବଢ଼ି ଓ ସେପାରି

ଚଢ଼ିକା କଲେଜର ଓଡ଼ିଆ ଅଧ୍ୟାପକ ମନମୋହନଙ୍କରୁ ରେଡ଼ିଓ ଆଗରେ ବସି ବୁଢ଼ା, ଜଳଖିଆ ଖାଉଥାଆନ୍ତି । ତେଣେ ଘରଣୀ ପିଲପିଲକୁ ଜଳଖିଆ ଖୁଆଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଆନ୍ତି । ମନମୋହନଙ୍କରୁ ଜଳଖିଆ ଖାଉ ଖାଉ ମଝିରେ ମଝିରେ ଘରଣୀକୁ ବଡ଼ପାଟି କରି ପଚାରିଲେ— “ହଇଡ଼େ, ଆଜି ଖୁବ୍ ସ୍ବଚ୍ଛିନ୍ନ ଉପମା ତ ଆଜି କରିଥିଲ କିହୋ ?” ତେଣେ ଉତ୍ତର ଆସିଲା— “ମୁଁ ସ୍ବଚ୍ଛିନ୍ନ କି ନାହିଁ ତୁମେ ଜାଣିଲ କେମିତି ?”

“ଉପମାଟା ଭଲ ହୋଇଥିଲା, ହେଲେ ଏତେ ସର ହୋଇଛି ଯେ ଆଖିରୁ ନାକରୁ ପାଣି ନିଗିଡ଼ି ପଡ଼ିଲାଣି । ମୁଁ ଭାବିଲି ଖୁବ୍ ସ୍ବଚ୍ଛିନ୍ନ ବୋଧହୁଏ ତ ଆଜି କରିଛ । ସେଇଥିଲାଗି ଉପମାଟା ଏଡ଼େ ସର ଲାଗୁଛି ।”

ପିଲାମାନେ ବି ତେଣେ ଚିଲେଇ ଉଠିଲେ— “ହଁ ବାପା, ଭାରି ସର । ବୋଉ ଜଳଖିଆ ତ ଆଜି କଲବେଳେ ଆମ ଉପରେ ଭାରି ସ୍ବଚ୍ଛିନ୍ନ ଥିଲା ।” ହୁଆକୁ ବୋଉ ବି ଖତେଇ ହେଲପରି କହିଲେ, “ହଁ ଗୁଣବନ୍ତତକ କଲ କରିବ, ଫ୍ଲେଟ୍ ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ହୋଇ ତଳେ ପକାଇ ଘାଙ୍ଗିବ, ତମ ଉପରେ ସ୍ବଚ୍ଛିନ୍ନ, ପୂଜା କରିବ । ହଉ ହଉ ଲଙ୍କାମରିଚଗୁଡ଼ାକ ବାଛି ଦେଇ ଖାଆ ।”

ମଆ-ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ କଲର ପ୍ରସାରକୁ ଉପସ୍ଥେଗ କରୁଥିଲା— ବେଳେ ରେଡ଼ିଓରୁ ସଙ୍ଗୀତବାଣୀ ବାହାରି ଆସିଲା— ସମ୍ବଲପୁରରେ ୨୪ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ୨୫ ଇଞ୍ଚ ବର୍ଷା ହୋଇଛି । ସ୍ବାବକୁଦ ଜଳଭଣ୍ଡାର ଉପରେ ୨୪ ଇଞ୍ଚ ବର୍ଷା ହୋଇଛି । ଏ ବସୁଳ ଜଳସିନ୍ଧୁକୁ ସ୍ବାବକୁଦ ତ୍ୟାମ ଅଟକେଇବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ । ଏଣୁ ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ବିଶେଷ କରି କଟକ ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରଳୟଙ୍କର ବନ୍ୟାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । ମାତ୍ର ଖାଲୁଆ

ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଥିବା ଲୋକମାନେ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଜନସମସ୍ତ ଧରି ଉକ୍ତ ନଗରପତି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ପଳେଇ ଯାଆନ୍ତି ।

ଏତେକ ଶୁଣିବାମାନେ ମନମୋହନବାବୁଙ୍କ ହାତରୁ ପ୍ରେଟଟି ଖସି ପଡ଼ି ଚୁନା ହୋଇଗଲା । ପିଲାଏ ବୋଉ ଉପରେ ଦାଉ ଯାଏ କହି ଉଠିଲେ—“ହେଇ ବାପା ତ ଗୋଟାଏ ଚପୁଟ୍, ଶୁଣିଲେ, ତାଙ୍କ ଉପରେ ଗରୁଡ଼ ? ଆମକୁ ଖାଲି ଶୟା ପାଇଛି ।”

ଏଣେ ଅତିକ୍ଷ୍ଟ, କେଶେ ହସ ଏ ଦୁଇ ମଝିରେ ଥାଇ ସେ ଗୁଡ଼ିଶୀକୁ କହିଲେ—“ଶୀଘ୍ର ଏ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ପଳେଇବା । ସ୍ବାସକୁଦରୁ ଯେଉଁ ପାଣି ଆସୁଛି ସେଥିରେ ଏଠା ନଈବନ୍ଧ ସମ୍ଭାଳିବ ନାହିଁ । ଆଜି ପଳେଇବା ତ ରକ୍ଷା ପାଇଯିବା, ନ ହେଲେ ପାଣିରେ କେଉଁ ଆଡ଼େ ଘାସି-ଯିବା । ଜନସମସ୍ତ ଏତଦ୍‌ଗୁଡ଼ାଏ ନେଇ ହେବନି । ସେଗୁଡ଼ାକ ବନ୍ଧାବନ୍ଧ କରି ଉକ୍ତ ଜାଗାରେ ଥୋଇଦେବା, ଘରର ଚାକି ପକାଇ ପଳେଇବା ।

ଗୁରୁ ଟୋକା ସାହାଯ୍ୟରେ ବନ୍ଧାବନ୍ଧ ଚାଲିଲା । ଖାଇବା କଥା ପରୁରେ କିଏ ? ଟଙ୍କା ପଇସା, ଅଳଙ୍କାରତଳ ଗୋଟିଏ ସୁଟ୍‌କେଶରେ ପୁରାଇ ଲୁଗାପଟାର ଗୋଟିଏ ଗଣ୍ଡିରୁ କରି ସମସ୍ତେ ବସ୍ତ୍ରାଣକୁ ବାହାରିଲେ । ଗୁରୁକୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେଇ ତା ଘରକୁ ପଠେଇଦେଲେ । ବାଟରେ ଆଉ କେତେଜଣ ବେପରୁଆ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କୁ ଘରେ ତାଲା ପକେଇ ଶୀଘ୍ର ପଳେଇବାକୁ ମନମୋହନବାବୁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ । ସେମାନେ କହିଲେ ସେ ସେ ସିନା କଟକରେ ଯାଇ ଧନୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ନିଜ ଶୁଶୁର ଘର ରହିଯିବେ, ସେମାନେ ସେ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ଯିବେ ? ତାଙ୍କ ଘରୁ ସବୁ ଘାସିଗଲେ ତାଙ୍କ ଶୁଶୁର ସିନା ପୁଣି ସବୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ କରିଦେବେ, ଆମର ତ ଧନୀ ଶୁଶୁର ନାହାନ୍ତି । ଆମେ ଆମ ଜନସମସ୍ତ ଜଗି ରହିବୁ, ତୁମେ ଯାଅ ।

ମନମୋହନବାବୁ ସେ ସବୁ କଥା କାନରେ ନ ପୁରାଇ ପଳେଇ ଆସିଲେ । କଟକରେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ତାଙ୍କ ବାପଘରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ସ୍ୱପ୍ନର ନିଶ୍ଚୟ ମାରିଲେ । ତେଣେ ଘର ଭିତରେ ଜନସମୁଦାୟ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହୋଇଛି । କେହି

ନ ରହିଲେ ଶ୍ୱେରମାନେ ତାଲ ଭାଙ୍ଗି ସବୁ ବୋହେନେବେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନ୍ଧୁ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ କଲେଜ ପାଖରେ ରହିଛନ୍ତି ସେ ନିଜେ ଅନ୍ତତଃ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବା ଉଚିତ ହେବ । ଏହା ଭାବ ସେ ପୁଣି କଲେଜ ଅଭିମୁଖେ ଧାଇଁଲେ । ହେଲେ କଲେଜଯାଏଁ ଯାଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ବଡ଼ି ଚର୍ଚ୍ଚିକା ସହରଟାକୁ ଟାଉକରି ଗଲିଦେଇ ଶୁଣିଆଡ଼େ ସମୁଦ୍ର କରଦେଲା । ସେଠି ଥିବା ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ ଉଷା ଥାନରେ ରହି ଆମ୍ବରଷା କଲେ । ମନମୋହନବାବୁ ବାଟରେ ଅଟକି ଯାଇ ବଡ଼ି ଛୁଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ବଡ଼ି କମିବାରୁ ବହୁ ଜଣରେ କାଦୁଅ ପାଣି ଚକଟି, ଡଙ୍ଗାରେ ଯାଇ କଲେଜ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସବୁ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନେ ଘର ସଜାଡ଼ିବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ମନମୋହନବାବୁ ଏକା ମୂଲିଆ ଲଗେଇ ନିଜେ ଲାଗି ଘରୁ ପକ ବାଲି କାଢ଼ିଲେ । ପ୍ରାୟ ସବୁ ଜିନିଷ ନଷ୍ଟଭୁଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ଏକୁଟିଆ ଦେଖି କେତେ ଜଣ ଅଧ୍ୟାପକ ଧାଇଁଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ଧନୀ ଶୁଣୁର ଘର ପାଖରେ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା କେହି ଗୋଟିଏ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ କହି ତାଙ୍କ ଶୁଣୁର ଘରକୁ ନାପସନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ମନମୋହନବାବୁ କହିଲେ ଯେ ସେଠି କଟକ ସହରରେ ଶୁଣୁର ପୁଅମାନଙ୍କ ବନ୍ୟା ଗଲିପ ପାଇଁ ମାଲମତା ଯୋଗାଣରେ ସମୟ ଅଣ୍ଟୁନଥିବ । ଭଣେଇ କଥା ମନେପଡ଼ିବାକୁ ସମୟ କାହିଁ ?

ପାଞ୍ଚ ଦିନ ପରେ ଘର ସଜାଡ଼ି ମନମୋହନବାବୁ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ-ଆସିବାକୁ କଟକ ଗଲେ । ଶୁଣୁର ଘରେ ଆହୁରି କେତେ ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ବସି ଜିନିଷପତ୍ର ଭାଞ୍ଜି କେତେ କରିବାକୁ ହେବ, ସରକାରଙ୍କୁ କେତେ ରେଟ୍‌ରେ ଯୋଗାଇବାକୁ ହେବ, ସେହି ସବୁ ବିଷୟରେ ତନାଘନା ଆଲୋଚନା ଚାଲିଥାଏ । ଏତିକିବେଳେ ମନମୋହନବାବୁ ସେହିଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ଶୁଣୁରପୁଅମାନେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିପକେଇ ତମକି ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ କଥା ଚିଲକୁଲ୍ ମୁଣ୍ଡିଭିତରେ ପଶି ନ ଥିଲା । ବଡ଼ ଶୁଣୁର ପୁଅ ହାଉଲି ଖାଇ ପଚାରିଲେ—

—ମନମୋହନବାବୁ କେଉଁଠି ରହିଗଲେ ?

—ଚର୍ଚ୍ଚିକାରେ । ସେଠି ଦରଦାର ସଜାଡ଼ ବର୍ତ୍ତମାନ ଫେରୁଛି ।

ଆସ୍ତ୍ର, ସେଠି ଚେମାସାହୁର ଗୋଦାମଟା ଅଛି ନା ଭାସିଯାଇଛି ?

ଆଡ଼େ ଚେମାସାହୁକୁ ପଚାରେ କିଏ ? କଲେଜ କୋଠା ଉପରେ ଦଶପୁଟ ପାଣି ବୁଲିଥିଲା, କଲେଜର ସବୁକିଛି ଭାସିଯାଇଛି । ସହରରେ ଦରଦାର କିଛି ନାହିଁ ।

ଚେମାସାହୁ ଗୋଦାମର ମାଲମତା କେଉଁଠାକୁ ଆଗରୁ ନେଇ ନଥିଲା ?

ଆମ କଲେଜର ବହୁଗୁଡ଼ାକ ତ ନିରାପଦ ସ୍ଥାନକୁ ନିଆଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ବସ୍ତା କଥା ପଚାରୁଛି କିଏ ?

ଆହା ବହୁଟା ଦାମ୍ କେତେ, ବସ୍ତାଏ ଶୁଭଳ ବା ଡାଲିର ଦାମ୍ କେତେ ! ବସ୍ତାଏ ଶୁଭଳ ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲେ କେତେ ଲୋକଙ୍କ କ୍ଷତି । ଆସ୍ତ୍ର ଚେମାସାହୁ ବଞ୍ଚିବ କି ନାହିଁ ?

ଚେମାସାହୁ କଥା ପଚାରେ କିଏ ! ଆମ କଲେଜର ଦଶବାର ଜଣ ଛାତ୍ର ଓ ପାଞ୍ଚ ଛଅଜଣ ଛାତ୍ରୀ ଭାସିଗଲେ । ସାତ ଆଠ ଜଣକ ଶବ ମିଳିଛି । ବାକିମାନଙ୍କର ପତ୍ନୀ ନାହିଁ । ପିଲାଙ୍କ ଶବର ରଖୁ ରଖୁ ଦିନ ଯାଉଛି, ଚେମାସାହୁର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କୁଆଡ଼ୁ ? ତେବେ କିଏ ଜଣେ କହୁଥିଲା ଚେମା ସାହୁ ମରିଯାଇଛି ଆଉ ତା ଗୋଦାମର ଚଢ଼ି ନାହିଁ ।

“ହେ ଭଗବାନ ! ଚେମାସାହୁ ମଲା ତ ମଲା, ଗୋଦାମଦର ଭସାଇ ନେଲା । ଗୋଦାମ ଦର ଓ ମାଲତକ ଥିଲେ ମୁଁ ମୋର ଦେହଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପଇସାଈଆଣ୍ଡି । ଆସ୍ତ୍ର, ବସ୍ତାଗୁଡ଼ାକ ଆଖି ପାଖରେ କେଉଁଠି ଭାସିଯାଇ ଲାଗିନି ?”

“ଆରେ କି କଥା କହୁଛ ! କଲେଜର ବହୁ ଆଲମାରି, ଗର୍ଭରେନ୍ ଆଲମାରି, ରାଧାକ୍, ଟେବୁଲ ସବୁ କୁଆଡ଼େ ଭାସି ବୁଲିଗଲା । ମୋ’ ଘରେ ଥିବା ବହୁଗଣ୍ଡିସ, ବାସନକୁସନ ଗଣ୍ଡିସ କୁଆଡ଼େ ଭାସିଲେ ତାହାର କିଛି ପତ୍ନୀ ମୁଁ ପାଇଲି ନାହିଁ, ଆଉ ମୁଁ ଯାଇ ଖୋଜିବି କେଉଁଠି

ତେମାସାହର ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରା, ଲୁଣବସ୍ତ୍ରାଦିକୁ ଶ୍ରବିଯାଇ ଲାଗିଛି ! କି କଥା କହୁଛ ମୋତେ !”

ପାଖରେ ବସିଥିବା ଆଉ ଜଣେ ବଡ଼ ବ୍ୟବସାୟୀ ପଚାରିଲେ,
“ଆଉ ବାବୁ ମାଣିକ୍‌ଦୋଷର ଫରେନ୍ ଲିକର ସପ୍ ଅଛି ନା ଯାଇଛି ।
ମାଣିକ୍‌ଦୋଷ ବସୁଛି ?”

ବଜାରରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଦୋକାନ କି ଗୋଦାମର
ଚକ୍ର ବି ନାହିଁ । ମାଣିକ୍‌ଦୋଷ କିଏ ମୁଁ ଜାଣିନି । ଆମ କଲେଜର
କେମେଷ୍ଟ୍ରି ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ସବୁ ବୋତଲ ଶିଶି, ଡ୍ରମ ଶ୍ରବିଯାଇଛି ।

“କେମେଷ୍ଟ୍ରି ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର କେଇଟା ଏସିଡ୍ ମେସିଡ୍ ଶିଶି ଶ୍ରବି-
ଗଲା ଯେ ବିଶେଷ ସତ ହୋଇ ନ ଥିବ, କିନ୍ତୁ ମାଣିକ୍‌ଦୋଷ ମୋଠାରୁ
ପାରାଦୀପ ବାଟେ ଆସିଥିବା ଫରେନ୍ ସୁଗ୍ଲଡ୍ ହୁଇସ୍ଟି ୫୦୦ ବୋତଲ
ବନ୍ଦି କରେଇଦେବ ବୋଲି ନେଇଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ନଥିବ ।
ଆଖପାଖରୁ ଲୋକଲେ ନିଶ୍ଚୟ ମିଳିବ । ବୋତଲଗୁଡ଼ିକ ପାଣିରେ ପଡ଼ିଥିବ,
ଭଲରେ ଥିବ, ଦୁଇଶହ ବର୍ଷ ତଳର ସ୍ୱର୍ ହୁଇସ୍ଟି । ତମ କେମେଷ୍ଟ୍ରି
ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଏମିତିଆ ମାଲ ଜନ୍ମରୁ ଆଜିଯାଏ ଦେଖି ନଥିବ କି ଶୁଣ
ନଥିବ । ବାବୁ, କାଲି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଟିକିଏ ଚାଲନ୍ତୁ । ଖୋଜି କରିବା,
ଶହେ ଦୁଇଶହ ବୋତଲ ଯଦି ମିଳିଯାଏ ତେବେ ସେତକରେ ସମୁଦାୟ
ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହେଇଯିବ । ପାଞ୍ଚଗୁଣା ଦାମ୍ ବଢ଼େଇଦେଲେ ବି
ଅର୍ଥସରମାନେ ନେଇଯିବେ । ଗୁଣ ଚହେ ଗୁଣିଆ । ଅର୍ଥସରମାନେ ବନ୍ୟା
ଡିଉଟିରେ ହାଲିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲଣି । ଏ ମାଲ୍ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଧରପରା
ହୋଇ ନେଇଯିବ । ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି ପରାସେଣେଜ୍ ଦେଇଦେବ ।”

“ଧନ୍ୟବାଦ୍, ବଡ଼ିବେଳେ ବେପାର କେମିତି କରନ୍ତି ମୁଁ ଜାଣେନି
କି ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ ନାହିଁ । ମୋର ବହୁପଥ ଭଲ କି ମୋ କଲେଜ
ଭଲ । ବଡ଼ିବେଳେ ବେପାର ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସୁଦାଏ ।”

“ବଡ଼ିବେଳେ ଆମେ କଅଣ ଏକା ବେପାର କରୁ ? ସରକାରୀ
ଲୋକ, ସରକାରୀ ଦଳର ଟାଉଟର ଓ ଗୁଣ୍ଡାମାନେ ଆମଠୁଁ ବହୁଗୁଣ ବେଶି

ବେପାର କରନ୍ତି । ଆମେ ସିନା ପାଣି କାଦୁଅରେ ପଣି ବାଳିଆ ମାରୁ, ସେମାନେ ପରା ଶୁଣିଲ ପଡ଼ିଆରେ ଠିଆହୋଇ ବାଳିଆ ମାରିନିଅନ୍ତି । ଆମେ ମୂଳଧନ ଖଟିଜ, ସେମାନଙ୍କର ମୂଳଧନ ଦରକାର ନାହିଁ । ଆମ ମୁଣ୍ଡରେ ଥୋପି ମାରି ସେମାନେ ବେପାରୀ ଲଭ ଉଠେଇ ନିଅନ୍ତି ।”

“ଆପଣମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ନ କଲେ ସେମାନେ ବେପାର କରନ୍ତେ କିପରି ?”

“ଆପଣମାନେ ତ ପଢ଼ିବା ଶୁଣିବା ଲୋକ । ଏ ବଢ଼ି ବେପାର କଥା ଏବେ କହୁଛି ଶୁଣେ, କାହାର ଦୋଷ ବଳେ ଗୁଡ଼ିସିବ । ବଢ଼ି ହବା ଆଗରୁ ଆମେ ଖାଦ୍ୟ ଅଖାଦ୍ୟ ସବୁ କିଛି ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୋଦାମରେ ଜମାକରୁ । ବଢ଼ି ଆସି ଘାଇ ଭାଙ୍ଗିବା ମାତ୍ରେ କଲେକ୍ଟର ପାହେବ ଭୁଲ୍‌କରି ଆସି ଚଳିପରି ସେତେକ ଟାମ୍ବି ନିଅନ୍ତି । ସରକାର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଘାଇ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୋହେବା ଲାଗି ତାଙ୍କ ଆଶ୍ରିତ ବୋଲକର, ଟ ଉଟର ଅଉ ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି । ବାସ୍ ସେମାନେ ଭାଗେ ବାଣ୍ଟି ଦେଇ ତିନି ଭାଗ ନିଜ ଘରେ ରଖି ଦିଅନ୍ତି । ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଲଭ ସନ୍ତତେ ମୂଳକୁ ବି ମାରି ନିଅନ୍ତି ।”

ଆଉ ଜଣେ ଶୁଣୁରପୁଅ କହିଲା, “ଓଃ ସେ ସବୁ ଗୁମର କଥା ଏଠି ପ୍ରସଙ୍ଗ କରିବା କି ଦରକାର । ଆଜ୍ଞା ମନମୋହନ ଭାଇ, ସେଠା ଗୁଡ଼ି-ବେପାରୀ କାନ୍ତାରୁ ସାହୁ ବଞ୍ଚନ୍ତି କି ନାହିଁ । ହଜାରେ ମଠିଆ ଗୁଡ଼ି ପାଇଁ ମୁଁ ତାକୁ ଅଗ୍ରୀମ କୋଡ଼ଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲି । ତା ଗୋଦାମ ଘର ଓ ଗୁଡ଼ି ମାଠିଆ ସବୁ ଭାସିଯାଇଥିବ । କାନ୍ତାରୁ ବଞ୍ଚିଥିଲେ ବଢ଼ି ପରେ କିଛି ଗୁଡ଼ି ମାଠିଆ ସାଉଁଟି ପାରିବା, ଯଦି ଇନ୍‌ସିଡ଼ର କରିଥିବ ତେବେ ମୋ ଟଙ୍କା ବୁଡ଼ିବ ନାହିଁ । କାନ୍ତାରୁ ସାହୁ ମରିବା ଲୋକ ନୁହେଁ । କସ୍‌କଦରରେ ସେ ବଞ୍ଚିବ, ଆଉ କିଛି ହେଲେ ଗୁଡ଼ିମାଠିଆ ଖୋଜି ବାହାର କରିବ । ମାଠିଆ ମୁହଁ ଚକଟାରେ ସିଲ୍ ହୋଇ ପଲିଥିନ୍ ପେପର ଗୁଡ଼ା ହୋଇଛି । ମାଠିଆଗୁଡ଼ାକ ଗଡ଼ଗଡ଼ କେଉଁଠି ହେଲେ ଲାଗିଥିବ । ସେ ତାକୁ ସାଉଁଟିବା ଯାହା ମିଳିବ ସେଥିରେ ନଈବାଲି ପୁରାଇ, ଦାମ ଚଢ଼େଇ ମୂଳଧନଟା ପାଇଯିବ ।

ମନମୋହନବାବୁ ଆଉ ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହିପାରିଲେ ନାହିଁ ।
 କହିଲେ—“ହଇହୋ, ତୁମେମାନେ ଖାଣି ବେପାରୀ । ତୁମେମାନେ
 ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କେମିତି ବଞ୍ଚିଲି, ମୋ ଘର ଅଛି ନା ଭାସିଯାଇଛି, ତମ
 ଭଉଣୀର ଜନସବୁଡ଼ାକ ଅଛି ନା ଭାସିଯାଇଛି ସେ ବିଷୟରେ ପଦୁଟିଏ
 ପଚାରିଲ ନାହିଁ; ଅଥଚ ତମ ବେପାର ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କ ବିଷୟ
 ଜାଣିବାକୁ କେଡ଼େ ଆଗ୍ରହ ! ଯୋଗୀମାନେ ବ୍ରହ୍ମ ଛଡ଼ା ଯେପରି ଆଉ କିଛି
 ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ, ତୁମେମାନେ ସେହିପରି ବେପାର ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ଜାଣ
 ନାହିଁ ।

ବନ୍ୟା ସାହାଯ୍ୟ

ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ର ହେଲେ ବୋଲି ତାଙ୍କର କଣ ମନରେ ରାଗ ଉତ୍ପନ୍ନ ନାହିଁ ? ସେ କଅଣ ପ୍ରତିଶୋଧ ପରାୟଣ ହେବନି ? ସେ ଆଇ କଂଗ୍ରେସ ଉପରେ ଖପା ହୋଇଯାଇ ସୁବଧା ଉଣ୍ଟୁଥିଲେ । ଯେମିତି ଆଇ କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ଗଢ଼ିଲ ଇନ୍ଦ୍ର ବାହୁସ୍ତୋଟ ମାରି, ନିଶରେ ତାଉଦେଇ କହିଲେ — “ଅବ ଦେଶଲୋକ, ଧୂସପୁର ବଦଲ ଲେଖେ ।” ଚାରି ମେଘଙ୍କର ଛଅ ଛଅ ଘଣ୍ଟିଆ ଡିଉଟି ପକାଇ ଦିନରାତି ୨୪ ଘଣ୍ଟା ଦେଖିଲ କାମ କରିବାକୁ ଲଗାମ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ।

ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍ ବାଜା, ଖର୍ବୁଆ ଫୁଲ ଲଇଟ, ଗଜ୍‌ଗଜ୍ ବର୍ଷା ସହିତ ଚାରି ମେଘଯାକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣତାର ପରିଚୟ ଦେଲେ । ଥରେ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେବାମତେ ଆଉ ଛୁଡ଼ିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ଜଣକର ଡିଉଟି ସବୁ ନସରୁଣୁ ଆଉ ଜଣେ ପେଲିପିଟି ଡିଉଟି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ଇନ୍ଦ୍ର ଉଲୁସି ଉଠି କହୁଥାନ୍ତି—ଏବେ ନିଅ ବର୍ଷା, କେତେ ନେଉଛ ନିଅ । ଗାଳି ଦେଉଥିଲ ପର ! ଏବେ ନିଅ ସମ୍ଭାଳ ।

କଥାଟା ଏମିତିଆ ହେଲାପରି ଜଣାଗଲା । ଚାରିଗୁଡ଼ାକ ଛଟର ପଟର ହୋଇଗଲେ । ଦୁଇ ଦୁଇଥର ବିହନ ଗୁଣା ସେମାନଙ୍କର ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ଚାରିଆଡ଼ ପାଣି, ତଳ ପଟକଇବ କେଉଁଠି ? କିଏ କେମିତି କଷ୍ଟେମଷ୍ଟେ ତଳ ଯୋଗାଡ଼ କରି ବୋଇଲେ ସେ ରୁଆଧାନ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ରହିଲା । ଚାରିମାନେ ବିଚର ନାକରେ କାନରେ କାନ୍ଦିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ବାସ ଶକ୍ତିକର କୋଉ ରକ୍ଷା ଅଛି ! ଘର ଭିତରେ ଚାଲି ନଡ଼ାର ଫାଙ୍କ ଦେଇ ଟପଟପ ପାଣି ଗଲଲା । ଚାଲି ଉପରେ ଚଢ଼ି ସେ ଟପଟପକୁ ବନ୍ଦ କରିବାପାଇଁ ଖୁଞ୍ଚା ଦେଲେ ଆଉ ଦି' ଜାଗାରୁ ପାଣି ଟପଟପ । ପ୍ରତି ଖୁଞ୍ଚାରେ ଟପଟପର ଥାନ ବଢ଼ୁଥାଏ । ଆଷାଢ଼ରେ ଗୁଣ ଉପରେ ନଜର ନ ଦେଇ ଘର ଉପରେ ନଜର ଦେଉଛି କିଏ । ଯାହା ହେଉଛି ହେଉ । ଟପ ଟପ ପଡ଼ୁଥିବା ଥାନରେ କଂସା, ଥାଳ, ଗିନା ଥୋଇଦେଲେ ଗଲା ।

ଯେଉଁଠି ନଡ଼ା ଟଙ୍କାରେ ସାତ ଆଠ ବଡ଼ା, ସେଠି ଘର ଛିଆଇବ କଣ । ପତଳେଇ ଛିଆଇବାରେ ଏ ଅବସ୍ଥା । କୌଣସିମତେ ଆସାତ ଶ୍ରାବଣଟା କଟେଇଝଡ଼ଲେ ଗଲା । ପଛଂନ୍ତ ଖେତ ନଡ଼ାରେ ଆସନ୍ତା ସନକୁ ଭଲକରି ଛିଆଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ମେଘ କିନ୍ତୁ ଏଇ ସନ ଯେମିତି ଡିଉଟି ବଜେଇଲଣି ସେଥିରେ ଆରସନକୁ ଘର ଥବ ଯେ ଛିଆ ହେବ । ହୁଅବା, ଯିଏ ଜନ୍ମ ଦେଇଛି ସେ ତା କଥା ବୁଝେ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଗଲା, ଆଷାଢ଼ ଗଲା, ଶ୍ରାବଣ ଗଲା, ଭାଦ୍ରବ ବି ଗଲା ଗଲା ହେଲା । ବର୍ଷାର କିନ୍ତୁ ବଳ ନ ହୁଅ । ଭାଦ୍ରବ ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ଡିଉଟି ସରାଯିବ ଭାବି ଗୁରୁ ମେଘପାକ ଏକସଙ୍ଗେ ଡିଉଟି ବଜେଇ ଦେଲେ । ମଫସଲର ବହୁ ଘର ଝୁସୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଗାଉଁଲି ଲୋକ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟର ଆଉଟୁ ପାଉଟୁ ହୋଇଗଲେ । ସେମାନଙ୍କର କଷ୍ଟ କଥା ଗାଆଣ ଗାଇଲାନି ।

ଆଉ ପାଖର ଦୃଶ୍ୟ କିନ୍ତୁ ପୁରା ଓଲଟା । ସହରର କୋଠାଘରର ଟପଟପ ହବ କୁଅଡ଼ୁ ? ରାତିରେ ବର୍ଷା କାଟିଲା ବେଳେ ସହରୀଆ ବିଶେଷ କରି କବିମାନଙ୍କୁ ସୁମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଭିଲା । ବର୍ଷାରେ କୋଠା ଭିତର ଲୋକମାନେ ଅଧିକ ତାଆସ ନେଇବା, ପରଈନ୍ତୁ ଅନ୍ୟେଷଣ କରିବା, ଅଳସୁଆଏ ଅଛୁଣ୍ଡା ଗପ ଗପିବା, ବର୍ଷା ଉପଯୋଗୀ ସତ୍ୟ ତଥ୍ୟର ଗରମ ଜିନିଷ ଖାଇବା, ମେଘଦୂତ ବହୁ ପଢ଼ିବା, ପ୍ରେମ କବିତା ଲେଖିବା ଆଦି କାମରେ ମାତିଗଲେ । କାନ୍ତବ୍ରତମାନେ ବନ୍ଧ ମରାମତି ବାବଦରେ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ମୋଟା ବଲ୍ ଆଦାୟ କରି ବ୍ୟାଙ୍କ ବାଲନ୍ସକୁ ଦି' ଗୁଣ କରିପାରିବେ ଭାବି କୁଲୁରି ଉଠିଲେ । ଏହି ମଉଜାରେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ କୃତ୍ରିମ ଅଭାବ ସୃଷ୍ଟିକରି, ଦରଦାମ୍ ବଢ଼ାଇ ତଉଣ୍ଡ ଲାଭ ଉଠେଇ ନେବାକୁ ସଜବାଜ ହେଲେ । ଟାଉଟର ଦଳ ବାହାରୁ ଆସିବା ସାହାଯ୍ୟ ଜିନିଷରୁ ଅଧାଅଧ କେଉଁବାଟେ ମାରିନେବା, ସେ ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ଗଜା ଟାଉଟରମାନେ କି କି ଉପାୟରେ ବନ୍ୟା ସାହାଯ୍ୟାର୍ଥେ ଗୁମା ଆଦାୟ କରି ପୁରୁପୁର ପେଟକୁ ପକେଇଦେବେ ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୁରୁଆଡ଼େ ବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ କେଉଁ କେଉଁ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଚଟାପଟ୍ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବେ, କାହାକୁ ପଛେ

ଦେବେ, ଜାହାକୁ ଦେବେ ନାହିଁ ସରକାର ତାର ତାଲିକା କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ବେଶି ଭୋଟ ଦେଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଚଟାପଟ । ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ଅଳ୍ପ ଜିତିଛନ୍ତି ସେଠି ଡେଇଁ କରି ଦେବାକୁ ହେବ । ଆଉ ଯେଉଁଠି ସରକାରୀ ଦଳ ହାରିଛନ୍ତି, ସେଠି ବଳକୁଳ ଦିଆଯିବନି । ପଡ଼ୋଶୀ ଓ ବିଦେଶରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ଲୁଗାପଟା, କମ୍ପଳ, ବସ୍ତୁ, ଔଷଧପତ୍ର, ଗୁଣ୍ଡିହୁଧ, ଲୁଗା, କପି, ଆଦି ଆସି ସାହାଯ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଜମା ହେଲା ସେଠି ମହମାଛୁର ପରି ଗୁରୁତ୍ବଜନୀନ, କଳାପୋଷାମାନେ ଦିନ ରାତି ଚକ୍ରର ଦେଇ ଗୁଣ୍ଡିଗୁଣ୍ଡି ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ସହ ସାହାଯ୍ୟ କାମରେ ନିୟୁକ୍ତ ଥିବା କେତେକ ଅମଲ ମଧ୍ୟ ମିଶି ଗୁଣ୍ଡିଗୁଣ୍ଡି ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୋଟ ଉପରେ ସହରୀଆଏ ଗାଆଁ ବାଲୁକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ହାତ ପଟେଇ ରହିଲେ ।

ତେଣେ ବନ୍ୟା ନିୟୁକ୍ତ ସ୍ବାସକୁଦିଆମାନେ ପାଣି କେତେ ପଣିଲା ସେହି ଅଳ୍ପ କଷିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଆରସନ ବେଶି ପାଣି ଖସେଇ ଦେବାରୁ ବଜୁଳି ଉତ୍ପାଦନରେ ସକଟ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ଏଣୁ ଏ ସନ ଚପି ଚପି ଖସେଇବାକୁ ହେବ ।

ଏମିତିଆ ଶ୍ରାବ ସ୍ବାସକୁଦିଆମାନେ ସୋଟ ମୁହଁ ଚପି ଚପି ପାଣି ଗୁଡୁଥିବାବେଳେ ମୁଣ୍ଡରେ ହଠାତ୍ ଗୁରୁମେଧଯାକ ଫାଟି ପଡ଼ିଲେ । ଇରେ ଇରେ ପାଣି ଗୁଡୁରେ, ପାଣି ଗୁଡୁରେ, ନ ହେଲେ ବର ଗୁଣ୍ଡିପିବରେ, ଆରେ କିଏ ଜେଉଁଠି ଅଛ ପଳାଅରେ, ଆରେ ଯିଏ ସେଉଁଠିକି ଇଚ୍ଛା ପଳାଅରେ ଆଦି ଡାକରା ସ୍ବାସକୁଦ ଅଞ୍ଚଳରେ ଖେଳିଗଲା । ଏ ଧୂନଟା ଗୁଡୁ ଗୁଡୁ ସାରା ଓଡ଼ିଶାରେ ‘ଠ’ ବୁଲିଗଲା । ବୁଲୁଷଣ ବାଡ଼ ମାଡ଼ିଦେଇ କିଆରିରେ ପଣିଗଲା ପରି ସ୍ବାସକୁଦର ପାଣି ଉପକୁଳ ଅଞ୍ଚଳର ବରବାଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ପେଲିଦେଇ ଗାଁ ଗଣ୍ଡାରେ ପଣିଗଲା । ବର୍ଷାରେ ଭଜିଥିବା ଦର ସବୁ ଟାଣିରେ ଲୁଗା ମିଳିଲେ ଗଲପରି ସୁଅ ତୋଡ଼ରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଗୋରୁ, ହେଲ, ମଇଁଷି ସବୁ କିଏ କୁଆଡ଼େ ଗୁଣ୍ଡିଗଲେ । ମଣିଷଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବି କନ୍ଧାଳ ନ ସରେ । ଗାଆଁ ଗଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକ ସବୁଠି ପରି ଦେଖାଗଲେ । ଭୁଞ୍ଜି ପଡ଼ିଥିବା ଦରର ଗୁଳଗୁଡ଼ିକ ଡଙ୍ଗା ପରି

ଦେଖାଗଲେ । କାଁ ଶୁଣୁ ଥିଲାବାଲାଙ୍କ ପକ୍କାଘର ତଥା ବୁଲୁ କୋଠାଘର
ଓ ସରକାରୀ ଘର ଲଙ୍କାର ପକେଇଥିବା ଶୁଣି ମର ପରି ଦଶୁଆସ । କୋଉ
ଗଛରେ ଯେ ଲୋକେ ମାଙ୍କଡ଼ ପରି ଚଢ଼ି ନଥାନ୍ତି ତା ଦୁଃଖ ।

ସହରଆମାନେ ଏହିପରି ଅସହ୍ୟ ପାଇଁ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ
ଛକି ରହିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର କଟକପୁଅ ବାର ପଡ଼ିଗଲା ପରି ! ଆମ
ସମୟରେ ତୋପାନ ହେଲେ ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ତୋଟାକୁ ଦଉଡ଼ନ୍ତି,
ସହରଆମାନେ ସେମିତି ବଢ଼ି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଧାଇଁଲେ । ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ
ବାଣିବାକୁ, ଟାଉଟରମାନେ ଝାମ୍ପି ନେବାକୁ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ବନ୍ୟାଅଞ୍ଚଳ
ହେଲିକପଟରରେ ବୁଲିଆସି ବନ୍ୟା ସାହାଯ୍ୟ ପାଣ୍ଠିର ମୁଣି ଖୋଲିଦେଲେ,
ଆଉ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦୁଃଖଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ ଚାହିଁ ଆ ମାରି ବଢ଼ି ଅଞ୍ଚଳରୁ
ନିକାଲି ଦେବାକୁ ଅର୍ଜେଣ୍ଟ ଅର୍ଡର ଦେଇ ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିଲେ । ଯେଉଁ -
ମାନଙ୍କର ଘର ଧୋଇ ହୋଇଯାଇଛି କି ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି ସେବୁର ମରାମତି
ପାଇଁ ଚଟାପଟ୍ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ଏକସ୍ପ୍ରେସ ଅର୍ଡର, ଖାଦ୍ୟ
ପୁଡ଼ିଆ ଉତ୍ତର ପକେଇବାକୁ ପାସେଞ୍ଜର ଅର୍ଡର, ଔଷଧପତ୍ର ବାଣିବାକୁ
ମେଲ ଅର୍ଡର ଓ ଲୁଗାପଟା ବାଣିବାକୁ ଜନତା ଅର୍ଡରମାନଙ୍କର ଦସ୍ତଖତ୍
କରି କରି ମନ୍ତ୍ରୀ ହାଲିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ସେତେବେଳେମାନେ ଯେଉଁ
ସାର୍, ନୋ ସାର୍ କହି କହି ପା ଗାଲି ପଡ଼ିଗଲେ । କର୍ମୀମାନେ କାମରେ
ଲାଗିଗଲେ ।

ବନ୍ୟା ଡେଉଁର ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ପଦର ଚୈତନ ମେସ୍ରେରେ ଥିବା
କଟଲଜ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କର ହଠାତ୍ ମନେପଡ଼ିଗଲା ସାଙ୍ଗ ବେଲିଆ ଦାସ
ବନ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ବନ୍ୟା ଆସିପାରେ ଶୁଣି ଘରକୁ ପଳାଇଥିଲା । ତାରି ଗାଆଁ
ପାଖରେ ତ ଘାଇ ଭାଙ୍ଗିଛି । ତା'ର ତ କିଛି ଖବର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଚିଠି
ବି ଖଣ୍ଡେ ଦେଇନି । ବୋଧେ ପାଣିଦେଇରେ ପଡ଼ିଯାଇ ଚିଠି ଦେଇ
ପାରିନି । ତା ବାପା ତ ବିଦେଶରେ । ଘର କେବଳ ତାର ବୁଢ଼ୀମା ଲୁଡ଼ା
ଆଉ କେହି ନଥିଲେ । ବିଚାର କଅଣ ହେଲା କିଛି ଜଣାପଡ଼ିଲା
ନାହିଁ ତ ! ସମସ୍ତେ କିଛି ଶୁଦ୍ଧାଭେଦା କରି ବେଲିଆକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା
ଲାଗି ତା ଗାଆଁକୁ ଗଲେ । ଠିକଣା ଆନକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଶୁଣିଆଡ଼େ
ପାଣି, କେଉଁଠି ହେଲେ ଘରଟିଏର ଚିହ୍ନ ବି ନାହିଁ । ନଈ ବନ୍ଧରେ ଆଶ୍ରା

ନେଇଥିବା ଲେକକଠାରୁ ବୁଝିଲେ ସେ ବେଳିଆ ଚୁଳ ଉପରେ ବସି ଭାସିଗଲା । ଶୁଣୁଛୁ ସେ କୁଆଡ଼େ ଏଠୁ ପାଞ୍ଚକୋଶ ଦୂରରେ ଥିବା ବଜରଙ୍ଗ ଗାଆଁରେ ଲାଗିଛି ଆଉ ବୁକ କୋଠାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛି ।

ସମସ୍ତେ ସେଇ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁଲେ । ସବୁକୁ ସବୁ ଦେଖିଲେ ବେଳିଆ ବେଶାଡ଼ିଆ ଭାବରେ ଗୋଟାଏ ପଥର ଖୁଣ୍ଟ ଉପରେ ବସି ପିଜୁଡ଼ିଟାଏ ରନ୍ଧିବାରେ ଲାଗିଛି ଆଉ ଗଣ୍ଡାଏ ପିଜୁଡ଼ି ହାତରେ ଧରିଛି । ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ହୋ-ହୋ ହସ ପଡ଼ିବ ସ୍ବାଗତ କଲା । ବୁକ ଅଫିସର ଗୋଟାଏ କୋଠରୀରେ ସେ ରହୁଥିଲା । ସେଇଠି ସାଇ ସମସ୍ତେ ବସିଲେ । ସାଙ୍ଗମାନେ ପାଉଁରୁଟି ପଡ଼ାରେ ଲହଣୀ, ଜେଲି ଲଗାଇ ତାକୁ ଖୁଆଇଲେ । ପାଣି ପିଇସାରି ସେ ଟିକିଏ ସ୍ବର୍ଦ୍ଧା ଅନୁଭବ କଲା ପରି ଜଣାପଡ଼ିବାରୁ ସାଙ୍ଗମାନେ କଅଣ କଅଣ ବଢ଼ିଗଲା ଜାଣିବାକୁ ପରାଗଲେ ।

ହସି ହସି ବେଳିଆ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲା—“ବନ୍ଧ୍ୟା ବସିଥିଲା ମୋତେ ହଲପଟା କରିବାକୁ । ତାକୁ ମୁଁ ଓଲଟା ଠିଆକରି ଜାଣିଦେଲି । ବୋକାଟା ଭାବିଥିଲା ମୋତେ ଘର ସହ ସମୁଦ୍ରକୁ ନେଇଯିବ । ମୁଁ ସମୁଦ୍ରରେ ମୋତେ ଖୋଜୁଥିବ । ବନ୍ଧ୍ୟାର ବାସନା ପାଇ ମୁଁ ବୁଢ଼ୀମାକୁ ଆଗରୁ ଭୁବନେଶ୍ବର ପଠାଇଦେଲି । ଘରେ ଆଶ୍ଚରେ ବସି କହିଲି—ଆ ଶଶୁରପୁଅ ଆ, ମୋର କଅଣ କେନ୍ଦ୍ର ପକେଇକୁ ମୁଁ ଦେଖିବି । ଶଶୁର-ପୁଅ ମୋ ଉପରେ ରାଗିଯାଇ ମୋର ଘର ଆଡ଼କୁ ବାଘ ପରି ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ଘର କୋଠରୀଗୁଡ଼ାକ ପୁରୁଷ ଗିଳି ଦେବାରୁ ମୁଁ ଚୁଳ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲି । ତତଳ କାନ୍ଥଗୁଡ଼ାକୁ ଯେଲି ଭୁସ୍‌ଭୁସ୍ ପକେଇଦେଲା ଆଉ ଚୁଳକୁ ପିଠିରେ ଲଦି ଆଗେଇଲା । ମୁଁ ମର୍ମହୀନ ଦେଇ କହିଲି—ନେ ଶଶୁର ପୁଅ, କାନ୍ଥତଳ ତ ଯେଲି ଭାଙ୍ଗିଦେଲୁ ଏବେ କୋଉଠିକି ନେଉଛୁ ନେ । କୋଣେ କି'କୋଣ ଚୁଳଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ି ଯିବାପରେ ଉପରେ ଘୁଁ ଘୁଁ ଶୁଭିଲା । ଦେଖିଲି ଗୋଟାଏ ହେଲିକପ୍ଟର । ଗାମସ୍ତ୍ରଟାକୁ ହଲେଇଲା । ଭାବିଥିଲା ମୋର ସିଧାରେ ଟିକିଏ ତଳକୁ ଯଦି ଖସିଆସି ଦଉଡ଼ିଟାଏ ପକେଇ ଦବ, ତେବେ ମୁଁ ଦଉଡ଼ିକୁ ଧରି ଉଠିଯିବି । ସେ ମୋଟାବୁଦ୍ଧି ଆଟା ବୋଧହୁଏ ଭାବିଲା—ମୁଁ କାଳେ ଚାଲକୁ ନେଇ ଉଠିବି,

ହେଲିକପ୍ଟରରେ ଜାଗା ହେବନି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ସେ ଭାବିଥିବ ତାର ଡକ୍ଟରି ହେଲା ବନ୍ୟା ଦେଖିବା । ମଣିଷ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ତାର କାମ ନୁହେଁ । ସେ ମୁହଁ ମୋଡ଼ି ଭୁଲିଗଲା । ବୁଢ଼ା ଆଙ୍କୁଁ ତ କୁ ଦେଖାଇ କହିଲି ନ ନେଲେ ମୋର ଅଲୁଅ ହୋଇଯିବ । କିଛି ସମୟରେ ଦୁଇଟା ଗୋଖର ସାପ ଆସି ମୋର ମିତ ହେଲେ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଦୁହେଁ ଟିକିଏ ଗୁଡ଼ି ପଡ଼ି ରହିଲେ । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବେଶି ସମୟ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ନାହିଁ । ଯେଗକୁ ଗୋଟାଏ ବରଗଛର ଡାଳ ତଳେ ମୋ ଘୋଡ଼ା ଗଲବେଳେ ମୁଁ ପଟ୍ଟକର ଡାଳକୁ ଧରି ଉଠିଗଲି ଆଉ ଅବାସ୍ଥିତ ମିତ ଦୁହେଁଙ୍କୁ ଟା-ଟା କହି ବଦାୟ ଦେଲି । ପାଣି ଗୁଡ଼ିଲେରୁ ଏଇଠିକ ଭୁଲିଆସିଲି । ସରକର ତ ଚଟାପଟ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ କୁଆଡ଼େ କଡ଼ା ଆଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି । ସମସ୍ତ ଜାଣିଲେ ମୋ ଘରକୁ ଚାଲିଯିବ ବଡ଼ ନେଇ ଯାଇଛି । ତେଣୁ ସରକାରଙ୍କ ଗୋଲକରମାନେ ମୋତେ ପୁଣି ଘରଟାଏ ଠିଆ କରିବାକୁ ୧୨୫ ଟଙ୍କା ଦେଲେ । ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଗଲି । ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କଲି, ନା—ଆଉ ଚାଲିଯିବ କରିବି ନାହିଁ, ପୁଣି ଭାସି ଯାଇପାରେ । ଗୋଟାଏ କୋଠାଘର ତିଆରି କରିଦେବ । ଇଟାବାଲକୁ ଦଶଟଙ୍କା ଦେଲି, ସେ ପରୁଗ ହଜାର ଚମିନି ଭାଟି ଏକ ନମ୍ବର ଇଟା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆଣିଦେଲା । ସିମିଟିବାଲାକୁ ୨୦ ଟଙ୍କା ଦେଲା, ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦଶଟା ଟଙ୍କାରେ ହଜାରେ ବସ୍ତା ସିମେଣ୍ଟ ଆଣି ଗଠେଇ ଦେଲା । ଲୁହାବାଲକୁ ଦଶଟଙ୍କା ଦେଲା, ସେ ଶେଷ ହେଉ ଛଡ଼ ଆଣି ଗଠେଇ ଦେଲା । କଳା ଗେଟି ବାଲକୁ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ଦେଲା, ସେ କଳା ଗେଟି ଆଣି ପାହାଡ଼ ପରି ଜମା କରିଦେଲା । ଆଉ ମାଗଣାରେ ବାଲି ଶସ୍ତା ଟଙ୍କା ଦେଇଦେଲା । ପଇସା ଯାଗଲେ ସେ କହିଲା—ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କାର ଗେଟି କଣିଲେଣି, ଆପଣଙ୍କୁ ବାଲି ପାଇଁ ଆଉ ଚାର୍ଜ କରିବି ନା ? ଆଉ ଆଉ ସାତଲେ ନାହିଁ । ଏକାଦିନକେ ସବୁ ଠୁଳ ହୋଇଯିବାରୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହଜାରେ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଓ ବ'ହଜାର ମୂଲିଆ ଲାଗେଇଦେଲା । ମିସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଜୁର ଦିନକୁ ଦି' ପଇସା । ମୂଲିଆ ମଜୁର ଦିନକୁ ପଇସାଏ । ଏକା ଗୁଡ଼ିକ ଚାଲି ଟଙ୍କାରେ କୋଠା ଠିଆ ହୋଇଗଲା । କୋଠାଘର ତିଆରିରେ ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଗଲା ୫୦ ଟଙ୍କା । ଏଇଟା ସେଇ ଘର,

ସରକାର ଏଠି ଉପା କରୁବା ଲାଗି ମୋତେ ପରା ଢୋା ଦେଉଛି ।
 ଦରଟା ହୋଇଗଲା । ଦରଣୀଟାଏ ଦରକାର । ସେଥିପାଇଁ ଚାଲି ଟଙ୍କା
 ଶୁଳ୍କ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଉପାକଟ କରୁଦେଇଛି । ସ୍କେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କରେ
 କଲିନାହିଁ । କାଜାଲିଆଟା କାଳେ ମାରୁଦେବ । ଏ ଚାଲି ଟଙ୍କାରୁ ଶୁଣୁର
 ବାପୁଡ଼ା ଦଣ୍ଡଟଙ୍କା ଯୋଗୁକ ନେଲେ ଯାଇ ଝିଅ ଦେବ । ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ
 ସାଙ୍ଗପୁଙ୍ଗାକୁ ଭୋଜ ଦେବାରେ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ । ଦଳ୍ଲୀର
 ଅଶୋକୀ ହୋଟେଲ କଲ୍ୟାଣ୍ଟ ନେଇଛି । ଦଣ୍ଡକାର ଲୋକକୁ
 ଗୋଟାଏ ରାଜକାୟ ଭୋଜ ଦେବ । ଅନ୍ୟ ହୋଟେଲ ହୋଇଥିଲେ କମ୍
 ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇପାରୁଥାନ୍ତା । ଭାବଲି ଥରେ ତ ବାହାଦେବ, ସବୁଠୁ ବଢ଼ିଆ
 ଭୋଜଟାଏ ନ ଦେବ କିଆଁ । ସରକାର ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ହାତ ଖୋଲି
 ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ କଷିକାଷି ହେବ କାହିଁକି ? ବାକି ଟଙ୍କାଟା ଭଲ ମନ୍ଦ
 ପାଇଁ ଇମ୍ପରୁଜେନ୍ସି ପଣ୍ଡା କରି ରଖିଦେଇଛି । ସରକାର ଖୋଲ ମନ ଓ
 ଖୋଲ ହୃଦୟରେ ହାତ ଖୋଲି ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଦେଲେ ।
 ମୁଁ ତାକୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣେଇ ଦେଇଛି । ଆଉ ଦେଖ, ତୁମେମାନେ
 କଟକର ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭବନରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସଭାକରି ସରକାରକୁ
 ଏଥିଲାଗି ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣେଇ ଗୋଟାଏ ପ୍ରସ୍ତାବ କରିବ ଆଉ ସରକାରକୁ
 ଜଣେଇଦେବ ।”

ସମସ୍ତେ ତା ମୁହଁକୁ ବାଲୁଗାଲୁ କରି ରୁହିଁଥାଆନ୍ତି । ଜଣେଅଧେ
 ତାକୁ ନିଦ ଔଷଧ ଖୁଆଇ ଶୁଆଇ ମନେଇବା ଲାଗି ପରାମର୍ଶ କଲେ ।

ତାଳଫୋଟକା

ପିଲାମାନେ ହାତରେ ପୁକାଏ ପୁକାଏ ତାଳପତ୍ର ଫୋଟକା ଧରି ପୁଅଟାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କର ନଜର ଥାଏ ଘାପାଳ ବଳିତାର ଆଲୁଅ ଆଉ ଫୋଟକା ରଞ୍ଜିତର ମିଳନ ସ୍ଥାନ । କି ଏକାଗ୍ରତା ! ଏମିତି ଆସିଯାଇଥାଏ ସେ ମୁହଁରୁଷିକ ଏକାଗ୍ରତା ତା ପାଖରେ ହାର ମାନବ । ପିଲାଏ ଫୋଟକା ରଞ୍ଜିତକୁ ଘାସଗିଆରେ ଲଗାଇଥିବାବେଳେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କଥା ଏକାବେଳେ ଭୁଲିଯାଇଥାନ୍ତି । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କି ବହୁତ ବଡ଼ ଓ ବହୁତ ଦୂରର କଥା ହୋଇଗଲା । ପାଖରେ କି ଟିକିଏ ଦୂରରେ କିଏ ଅଛି କି ନା, ଯଦି ଅଛି ସେ ଦି'ଗୋଡ଼ିଆ ମଣିଷ କି ଭାରିଗୋଡ଼ିଆ ପଶୁ ତାହା ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ରଞ୍ଜିତ ସୁର-ର ହେବାମାତ୍ରେ ଆଖିବୁଜି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଉଥିଲେ । ସେଇଟା ମଣିଷ ଉପରେ ପଡ଼ି ତା ଲୁଗାପଟା ପୋଡ଼ି, ତା ଦିହରେ ଦି'ଭାରିଟା ଫୋଟକା କରୁ, କିଛି ପରବାଏ ନାହିଁ । ଯାହାର ଲୁଗା ପୋଡ଼ିଗଲା କି ଦିହ ଫୋଟକା ହୋଇଗଲା ତା'ର ଘୋଷ । ଗୋଟାଏ ପିଲା ଫୋଟକା ରଞ୍ଜିତଟାକୁ ନିଆଁରେ ଲଗେଇଛି । ସେଇଟାର ହେଉଛି ଛନ, ପୁଲିସର ନାଲି ଆଲୁଅ । ତାକୁ ଧେଖିବା ମାତ୍ରେ ପାଦେ ବି ନ ଆଗେଇ ଅଟକିଯିବାର କଥା । ଫୋଟକା ପଡ଼ିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ଥାନକୁ ଯିବା କଢ଼ାକଢ଼ି ଭାବରେ ବନ୍ଦ । ଭୁଲଚକ୍ରେ ଯଦି ସେ ଥାନ ଭିତର ପଶିଯାଇଥିବ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହଟି ଆସିବ । କାହାର କଅଣ ହେଲା ନହେଲା ସେଇଟା ପିଲାଙ୍କୁ ଲଗା ନୁହେଁ, ସେମାନଙ୍କର ଘାସ ଭଲ କି ଫୋଟକା ଭଲ ।

ଗୁରୁକଡ଼େ ଘର, ମଝିରେ ଶକ୍ତିଏ ଫଗୁକତ ଜାଗା । ସେହି ଫଗୁକତ ଥାନକୁ ଗୁରୁଆଡ଼ୁ ଫୋଟକା ଫୋପଡ଼ା ହେଉଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଫୋଟକା ଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ରଞ୍ଜିତ ନିଆଁରେ ଯେତେ ମାଡ଼ି ରଖିଲେ ବି ବୋଲି କରେ ନାହିଁ । ପିଲାଟି ମନେ ମନେ ଭାବିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦିଏ—ହେଃ, ପକ୍କା ଠକ ବାଣ୍ଟୁଆ, ଆଉ କାହାକୁ ଠକିବାକୁ ମିଳିଲା ନାହିଁ ଶେଷରେ ଆମଭଳି ପିଲାଙ୍କୁ—ସୁଡ଼ୋଃ ! ପିଲା ଠିକ୍ ତାକୁ

ବର୍ଜନ କରିବାକୁ ବସିଥିବାବେଳେ ଅବଶ୍ୟାସୀ ଫୋଟକା ସୁର୍ତ୍ତୋଃ ରଡ଼
 ଛୁଡ଼ିଦିଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେକଣ୍ଡ ନର ଦଶି ଭାଗରୁ ଭାଗକରେ ସୁର୍ ର ଖସ କରି
 ତୋଃ କରି ଆବାଜ୍ଟାଏ କରିଦିଏ । ସୁର୍ ର ଆଉ ତୋଃ ଏକାଠି ମିଶି
 ଯାଆନ୍ତି, ଫଳରେ ‘ତେ’ ଉପରେ ସୁର୍ ର ‘ର’ଟା ସବାର ହୋଇଯାଏ
 ଆଉ ପିଲକୁ ଶୁଭେ ସୁର୍ତ୍ତୋଃ, ଘାଗାଳଟା ଲଭିଯାଏ, ପିଲର ଆଙ୍ଗୁଠିକ
 ବାରୁଦ ନିଆଁର ଧାସରେ ସେକ ହୋଇଯାଏ । ସେ ବଚସ କିଛି ସମୟ
 ପାଇଁ ବାରୁଦ ନିଆଁର କାଠଭୁବ ପାଲଟିଯାଏ । ତା କାନକୁ କିଛି ଶୁଭେ
 ନାହିଁ । ତାକୁ ପୁଣି ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ହେବାକୁ କିଛି ସମୟ ଲାଗେ । ଘାଗାଳବତକୁ
 ପୁଣି ଲାଗେଇବା ଓ ଫୋଟକା ରଞ୍ଜକକୁ ପୁଣି ନିଆଁରେ ଗେଞ୍ଜିବା କାମ
 ସ୍ବରୁ ହୋଇଯାଏ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଫୋଟକା ଆଆନ୍ତି ସେମାନେ ହେଲେ
 ନିମକହାସନ ଫୋଟକା । ପିଲଟି କେଡ଼େ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ, କେଡ଼େ ଆଗ୍ରହରେ
 ନିଜ ଜଳଖିଆ ପଇସାରୁ କିଛି କାଟି, ଦି’ ବୁରି ବୁସୁଡ଼ା ଖାଉ ପଞ୍ଜ ବାପା
 ପାଖରେ ଏ-ଏ ଉ-ଉ ହୋଇ କିଛି ଆଣି, ଅଥବା ବଧା, ବୁସୁଡ଼ା
 ଛଟର ଭୟକୁ ପାସଙ୍ଗରେ ନ ପକାଇ ଅତି ସାବଧାନତାର ସହ ବାପାଙ୍କ
 ପଞ୍ଜଟମାରୁ କରି କିମ୍ବା ବୋଉର ଅସାବଧାନତା ସମୟରେ ତା ବାକ୍ସରୁ
 ଡକେଇଡ଼ କରି ଯେଉଁ କେତୋଟି ପଇସା ସଂଗ୍ରହ କରିଥାଏ ତାକୁ ବାଣ୍ଟିଆ
 ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ କିଛି ଫୋଟକା ନେଇଆସେ । ବାଣ୍ଟିଆଠାରୁ
 ଫୋଟକାର ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝି ଆଉ ଫୋଟକାକୁ ବିଶ୍ବାସ କରି ଆଣେ ।
 ବୁଝି ହାଟରୁ ଦେଖିବୁହିଁ ବଳଦ କଣି ଘରକୁ ଆସିଲାବେଳେ ଯେଉଁ
 ଆନନ୍ଦ ପାଏ, ଫୋଟକା କଣାଳି ପିଲର ଆନନ୍ଦ ତା’ଠାରୁ କୋଉ ଗୁଣେ
 କମ୍ ନୁହେଁ । ପିଲଟି ସାରା ଦିନକୁ ଆନନ୍ଦରେ ଜୁଡ଼ୁବୁଡ଼ୁ କରି ଗୋଟିଏ
 ଫୋଟକା ଧରେ ଆଉ ତା ରଞ୍ଜକକୁ ନିଆଁରେ ମାଡ଼େ । ବୋଲକଣ
 ବୁକର ପରି ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହେ ସୁର୍, ର୍, ର୍, — । ପିଲର ମନ
 କୁଣ୍ଡେ ମୋଟ ହୋଇଯାଏ ପୁରୁ କରମତ ଦେଖାଇ ସମସ୍ତଙ୍କ କାନ ତାବ୍ଦା
 କରିଦେବାକୁ ସେ ତାକୁ ଦୁଇକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦିଏ । ଫୋଟକାଟି ବର ବିନମରେ
 ସୁର୍, ର୍, ର୍, ର୍ ଶବ୍ଦ କରି ଦୁଇକୁ ଚାଲିଯାଏ । ସମସ୍ତ ତାର କରମତ
 ଦେଖିବାକୁ ଆଖି କାନ ତରାଟି ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପିଲର ହାତରୁ ଖସିବା

ମାତ୍ର ଫୋଟୋଟି ନିଜର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ପ୍ରକଟ କରେ । ଏତେ ପିଲା ତାକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ସେ ବସନ୍ତ ସେ ଝିକିଏ ହେଲେ ଭାବେ ନାହିଁ । ପଡ଼ିବା ସ୍ଥାନରେ ହିଁ ସେ ନିଦୋଡ଼ ନଦରେ ଶୋଇପଡ଼େ । <ଇଟାକୁ ବେଇମାନ, ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର କହିବ ନାହିଁ ତ ଅଉ କଅଣ କହିବ ? ହାତରେ ଥିବାପାଏ ସୁରୁ, ଉରୁ, ହାତରୁ ଖସିଲେ ରୁପ୍ ।

ଏପରି ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ଫୋଟୋଟି ଭିତରେ ବହୁତ ହାସ୍ୟମଜାଦା ଫୋଟୋ ଆସନ୍ତି । ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟତାରେ ଏମାନଙ୍କ ମନପିଣ୍ଡ ତୋ । ସୁରୁ ଶବ୍ଦ କରି ଓ ଖାମିଦ ହାତରୁ ଖସି, ତାର ଉଦ୍‌ଘିତ କାମ ନକରି ଭୁଲି ଉପରେ ରୁପ୍‌ରୁ ଶୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ଖାମିଦ ଯେତେବେଳେ ତାର ମୁଖର କାରଣ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇ ତାର ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦୁଃଖିତ ହୃଦୟରେ ତାକୁ ଚାହିଁ ଓ ତାର ମୃତବତ ଶ୍ୱେତକୁ ପର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ଯାଏ ଠିକ୍ ସେତେବେଳେ ଏ ହାସ୍ୟମଜାଦା ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ତୋଃ କରି ଏକ ପ୍ରକାଶ କରି ଖାମିଦକୁ କରୁଡ଼ିଦିଏ, ବେଳେ ବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ବା ଖାମିଦର ଆଖିରେ ବାଲି ଗୋଡ଼ିର ଛୁଟିଲା ପଡ଼େ । ହାତ ବି ବେଳେ ବେଳେ ଫୋଟୋ ହୋଇଯାଏ । ଗୁଜ୍ଜରିତକ ନେତାମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଫୋଟୋ ବୋଲି କହି ଟାପର କରୁଥାନ୍ତି ।

ଫୋଟୋ ଫଟାର ଚରମ ସମୟ ଆସିଲେ । ‘ବଡ଼ଢେଆ ହୋ’ ଡାକ ଦେଇ ଓ ଜଳନ୍ତା କାଉଁରିଆ କାଠିର ଚିତା ଧରି ଶୁଣିଆଡ଼ୁ ଲୋକେ ଫୁଟକ ଆନକୁ ଶୁଣିଆସିଲେ । ଫୋଟୋ ଲାଡ଼େଇ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ଦାସଦର ପିଲା ଆଗରୁ ଆଗରେ ଥିବା ଅମୁଗ୍ଧ ଡାକ୍ତର ଗୋଟାଏ ବୋମ୍ବୁଜ ନଟକେଇ ଦେଇଥିଲେ । ଠିକଣାବେଳେ ରୁପ୍‌ରୁ ତା ରଞ୍ଜିତରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲେ ଶୁଣିଆସିଲେ । ସମସ୍ତେ ସେ ଯାହାର ଫୋଟୋ, ଗୋଟା, ହାବେଲି, ଅନାର, ଚର୍ଚ୍ଚି ଲଗାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ହଠାତ୍ କାନପଟା ଅବାଜ ଶୁଣିଲେ ରୁପ୍‌ମନ୍‌ମ୍ । କେତେଟା ପିଲା ଦୁମ୍-ଦାମ୍ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ । କେତେକଙ୍କ ହାତରୁ ବାଣ ଖସିପଡ଼ିଲା । ପରେ ସମସ୍ତେ ବୁଝିପାରିଲେ ସେ ଦାସଦର ଟୋକାଏ ବୋମ୍ବୁଜ ଫୁଟେଇଲେ । ଜଣେ ତାହା କରି କହିଲା, ‘ଅଃ’ ଫୋଟୋ ଭିତରେ ସେଣ୍ଟାଏ ତ !

ଛୁଆଙ୍କ ଡେଇଁ ଚାଲି ଚାଲି ଚାଲି । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା—
 ତୋଃ' ତାଉ, ତୋଃ ତାଃ, ତୁଃ ତୁଃ, ତିଃ ଉଡ଼ିଉଡ଼ିଉଡ଼ି ତିଃ,
 ତୁଃ, ତାଃ । ଏତିକିବେଳେ ବାଣ କାରିଗରର ପୁଅ ଗୋଟାଏ ଫୋଟକା
 ଲାଗିଲା ଛୁଡ଼ିଦେଲା । ବାଣ କାରିଗରର ପୁଅ ଛୁଡ଼ିଛି, ସହଜ ଫୋଟକା
 ନୁହଁରେ ବାବା । ଦବ କ'ନ ପଟଟଲ । ସମସ୍ତ କାନ ହାତରେ
 ଘୋଡ଼େଇବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି—ଫୋଟକାଟା କରୁଥିଲେ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ—
 ଛୁ । ପିଲାଙ୍କୁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳ କିଏ ? ହୋ-ହୋ ହୋଇ ହସରେ ଥାନଟାକୁ
 କମ୍ପାଇ ଦେଲା । ଜଣେ କହିଲା—“ଓଃ, ତା ଫୋଟ ନାଟାକୁ ଭାରି ସଙ୍ଗି
 ହୋଇଯାଇଛି, ଚକ୍ରକର୍ମ ଛୁଟିଯାଇଛି ।” ବାଣ କାରିଗରର ପୁଅର
 ମନଟା ଛୋଟ ହୋଇଗଲା । ଲଜୁର ହୋଇ ଦର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଉଥିଲା ।
 କେତେଜଣ ପ୍ରସବାଧ ଦେଇ କହିଲେ—“ଆରେ ଦବଯାଉଛି କାହିଁକି ?
 ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଫୋଟକା ସମସ୍ତଙ୍କର ଏମିତି ଛୁଟି, ସବୁ ଫୋଟକା
 ଛୁଟିବ ନାହିଁ । ଲଗା ଲଗା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲଗା ।”

ପିଲାଟା ସାହସ ପାଇ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲାଗେଇ ଛୁଡ଼ିଲା । ସେଇଟି
 ଆହୁରି ବେଶି ହସ ଉଠେଇ କଲା । ତା'ର କମ୍ ଶବ୍ଦର ଫୋଟକାଟି
 ପାଟିକଲା—ସୁଁ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ପିଲା କୁର୍କୁର୍କ ହୋଇ କହିଲା—
 “ଆଗ ଥରକ ପଡ଼ିଥିଲା ଛୁଟି, ଏଥର ହେଲା ନାକ ସଫେଇ, ‘ସୁଁ’ କର
 ନାକରୁ ସିଂଘାଣିତକ କାଢ଼ିଦେଲା ।” ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ହଉ ଯା ଯା,
 ଫୋଟକା ନାକଟା ପୋଛୁଦେ ।” ବହୁ ହସ ଓ ମନ୍ଦବ୍ୟ କାରିଗର ପୁଅକୁ
 ଅଥୟ କରି ପକେଇଲା । ଜଣେ କହିଲା, “କେଉଁଟି ଧରେ ମାଛ, ଖାଏ
 କଜଡ଼ା, ବାଣର କାରିଗର, ତା ଡିଆର ଫୋଟକା ନାଁ ଡାକ ବଜାରରେ
 ବୋମ୍ବାକ ପରି ଫୁଟୁଛି, ଆଉ ଦେଖ ସେ ନିଜ ପୁଅକୁ ଫୁଟେଇବା ଲାଗି
 ଦେଇଛି ସଙ୍ଗିଆ ଫୋଟକା, ଖାଲି ଛିଙ୍କୁଛି ଆଉ ସୁଁଃ ସୁଁଃ କର ନାକରୁ
 ସିଂଘାଣ କଢ଼ୁଛି ।”

ସରମର କାରିଗର ପୁଅ ଦର ଭିତରକୁ ପକେଇ ଯାଇ ଖଟ
 ଉପରେ ମୁହଁମୁଡ଼ି ଶୋଇ ରହିଲା । ତା ବୋଉ ଯେତେ ବୁଝେଇ କହିଲା
 ସେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ, ଏଣେ ଦାଣ୍ଡରେ ଟୋକାଙ୍କ ଦଳ ଡାକ ପକେଇ

ଥାଆନ୍ତି—“ନିକରେ କାରିଗର ପୁଅ ବାହାରକୁ ଆ, ଆଉ ଦି’ଟା ଛୁଙ୍କ ଫୋଟକାରୁ ପୁଟା । ଭାରି ବଢ଼ିଆ ଶୁଭ୍ରଥୁଲ ଆଉ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହସାଉଥିଲା । ଚାଲିଆ ଚାଲିଆ, ଡେରି କରନା ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଖୋର୍ କାରିଗର ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦାଣ୍ଡରେ ଆହ୍ୱାନ, ଘରେ ଖଟ ଉପରେ ପୁଅର ବୈରାଗ୍ୟର କାରଣ ବୁଝିବାକୁ ତାର ବେଶି ଡେରି ହେଲା । ପୁଅକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲା, “ସେଗୁଡ଼ାକ କମ୍ ଦାମ୍‌ର ଫୋଟକା, ସେଥିରୁ ନେଲୁ କାହିଁକି ? ପଇସାକୁ ଚାହିଁ ଫୋଟକା । ତାକୁ ଦୁଆରୀ ଫୋଟକା କହନ୍ତି । ଯାହାରେ ଦୁଆରୀ ବାହାରିପଡ଼ିଲେ ସେମିତି ସମସ୍ତେ ହସନ୍ତି ଏ ଫୋଟକା ପୁଟିଲେ ସମସ୍ତେ ସେମିତି ହସିଉଠନ୍ତି, ତାକୁ ପୁଟେଇଲୁ ସମସ୍ତେ ହସିଲେ । ତୁ ସେଥିରେ ଲଜ କରୁଛୁ କିଆଁ ? ଯା ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦି’ଟା ପୁଟା ।”

ପୁଅ ସାଏଁ ସାଏଁ ମନା କରିଦେଲା—ଦାଣ୍ଡରେ ଟିଟିକାରି ମାରୁଥିବା ଟୋକାଦଳ ହଟି ନଗଲେ ସେ ବାହାରକୁ ଯିବନି ।

ବାପ ଶେଷରେ ଚାରିଟା ଚଉକଲ୍ ଫୋଟକା ଧରେଇ ଦେଇ କହିଲା—“ନେ, ଏ ଡକେଇତି ଫୋଟକା ନେ, ତାକୁମାନେ ଡକେଇତି କଲବେଳେ ଏହାକୁ ପୁଟାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ାଉଥିବା ଗାଁବାଲ ଏ ଅତର୍କରେ ପଳାନ୍ତି । ଫୋଟକା ଭିତରେ ସରୁ ସରୁ ଗୋଡ଼ିଆଏ । ସେଗୁଡ଼ାକ ଛୁଟିକି ଲେକକ ଦିହରେ ବାଜେ, ହାତବୋମା ଭାବି ଗାଁବାଲ ଏ ଛୁଡ଼ି ପଳାନ୍ତି ।”

କାରିଗର ପୁଅ ଚାରିଟା ଡକେଇତି ଫୋଟକା ଧରି ଘରୁ ବାହାରିଲା । ତାକୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ଆନନ୍ଦ କୋଳାହଳ ଦଶଗୁଣ ବଢ଼ିଗଲା । ଚାଲିଆଡ଼ୁ ଶୁଭିଲା—“ହଁ ହଁ ଦେଖି ତୋ ଛୁଙ୍କ ଫୋଟକା । ଆରେ ଲଜ କରୁଛୁ କାହିଁକି ସେ ବ ତ ଗୋଟାଏ କିସମର ଫୋଟକା ! ଆଜ୍ଞା, ଦେଖି ଦେଖିରେ ଖର ତୋର ଛୁଙ୍କ ଫୋଟକାର କରାମତି । ଆରେ ତଅଳ ଲଗଉନୁ ।”

କାରିଗର ପୁଅ ଗୋଟାଏ ଲଗେଇ ଘେରି ରହିଥିବା ଟୋକାଙ୍କ ଭିତରକୁ ଛୁଡ଼ିଦେଲା । ଛୁଙ୍କ ଫୋଟକାଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା

ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ନଥିଲା । ସମସ୍ତେ ‘ଛୁ’ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ହସିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲାବେଳେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଶ କାନପଟା ଆବାଜ ଶୁଭିଲ ‘ତୋଃ ଓ ଓ’ । ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତେ ଦେହରେ ଛୁଆଁ ଫୋଡ଼ିଲପରି ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନୁଭବ କଲେ । ସମସ୍ତେ ହାଉଳି ଖାଇ କଅଣ ହେଲା ବୋଲି ଭାବିଲା ବେଳେ କାରିଗର ପୁଅ ଆଉ ତିନିଟା ନାହିଁଦେଲା । ସେ ଯୁଆଡ଼େ ଛୁଟିପିଟି ହୋଇ ଯେ ଯାହା ଘରକୁ ପଳେଇଲେ । ଦେହରେ ଡେଇଁଲା ମରା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଜଣେଅଧେ କୁହାକୋଡ଼ି ହେଲେ ‘ଉଃ ! କାରିଗରଟା ଜବ୍ବର୍ କାରିଗର ଏକା ! ଆମେ ତାକୁ ଭୁଞ୍ଜାଟାରେ ନିଉନ କରି ଦେଇଥିଲୁ ।’

ମୂଷାଗାତରେ ଦେମଣା

ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କଅଣ ଗୋଟିଏ ଚଠି ପାଇବା ମାସେ ବାଙ୍ଗର ଗାଆଁର ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ର ଉଷ୍ମ ହୋଇଗଲା । ଉଷ୍ମ ଉଷ୍ମ ଆନନ୍ଦ ତା ଦିନପାରି ଚାଲିଲା । ସବୁବେଳେ ଅସନ୍ତୋଷ ବସା ବାନ୍ଧିଥିବା ମୁହଁରେ ସନ୍ତୋଷର ଫସର ପାଟି ଆସିଲା । ମହାଦେବଙ୍କ ଆଗରେ ବୃଷଭ ବସି ରହିଥିବା ଭଳି ଅଗରେ ବସିଥିବା ମକରକୁ ସେ ଚରବରରେ କହି ପକେଇଲା—“ଆରେ ଶୁଣିଛୁ କଅଣ, ଯା ଶୀଘ୍ର ଆମ ଚଣ୍ଡୀ ଶ୍ରୀମୁଣ୍ଡାକୁ ଡାକିଦେ, ଖୁବ୍ ଶବରଟା ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଜାନରେ ପକାଇଦିଏ । ଭଲ କଥାଟା ଓଁକାଳ ନପକାଇବାଯାଏ ମନ ଓ ପେଟ ମନ୍ତ୍ରି ହେଉଥିବ । ଏତେ ଦିନେ ଆମକୁ ଗୋଟାଏ ମଉକା ମିଳିଛି । ସ୍ୱାର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର ନ କରିପାରିଲେ ଜୀବନଟା ବୃଥା ହୋଇଯିବ ।” ଜୀବନରେ ମଉକା ଅରେ ମାତ୍ର ଅସେ । ଅଳି ଆମ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଢ଼ିଆ ମଉକା ଆସିଛି । ଯାଆନ, ଶୀଘ୍ର ଯା, ଆମ ମେଣ୍ଟର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦିଡ଼ିଦାଡ଼ିବ ଦୋଷାଡ଼ି ଅଣିବୁ । କନ୍ଧବୁ ମୋ ପାଟକୁ ଗରମାଗରମ ଶବରଟାଏ ଆସିଛି । ସାଥେ ସାଥେ ନଆସିଲେ ସବୁ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ । କଥାଟା ଶୁଣିବା ଆଉ ସମୟିବା ଯାଏ ମକର—ମକର । ତାପରେ ସେ ଗୋଟାଏ ଭକେଟ । ସେ ଡିଆଁଟାଏ ମାରଦଇ ଉଠାନ ହୋଇଗଲା । ଅଧରାଣ୍ଟା ପରେ ତିନି ଚାରି ଜଣେ ସଙ୍ଗରେ ଧରି ଦଳପଡ଼ି ଶୀଘ୍ର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପାଖରେ ହାଜର ହୋଇଗଲା । ବାକି ଚଣ୍ଡୀ ଶ୍ରୀମୁଣ୍ଡାମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ହୋଇ ଦରବାରକୁ ଗଢ଼ିଲେ ।

ଦରବାର ସରଗରମ ହୋଇଉଠିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ କଥା—‘କି ଶବର’ ! ହେଜୁ ଶୁଭା ବଦନ ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ମୁହଁରେ ମୁରୁକୁଦିଆ ହସ । ସମସ୍ତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ ହୋଇ ଭାବୁଥାନ୍ତି—ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଶ୍ଚିମରେ ଉଠିଲେ କିଏ ! ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତର

ଦେଉଆଆନ୍ତ ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ର—“କହିବା ଲାଗି ଡାକନ୍ତୁ, କହିବନି ! ଖବରଟା ପୁଣି ବଢ଼ିଆ ଖବର, ଅଲବଚ କହିବ, ଦଶଧର କହିବ ।”

ହଠାତ୍ ଚକଳା ଭୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁ କରିଦେଇ କହିଲା—
 “ହୁଡ଼, ଥପ୍ ଧର । ଭଲ ଖବର ଶୁଣିବାକୁ ହେଲେ ଭଲ ଅବସ୍ଥାରେ ରହି ଶୁଣିବାକୁ ହୁଏ । ଏଣେ ପେଟ କଅଁ କଅଁ ଡାକନ୍ତୁ ପକେଇଥିବ ତେଣେ ଭଲ ଖବର ଆଡ଼େ କାନ ଯିବ କୁଅଡ଼ ? କାନ ପେଟ କଥା ଶୁଣୁଥିବ, ମନ ଚିନ୍ତା କରୁଥିବ କାହା ପାଖକୁ ଗଲେ ଗୋଟାଏ ବଢ଼ିଆ ଉପର ଜଳଖିଆ ମିଳିବ । କାହାର ବାହାଘର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଅଛି କି ନା, ଶୁଦ୍ଧର ହେଲେ ବି ଚଳିଯାଆନ୍ତା । ଅଜିକାଲି ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ ବି ଅଳ୍ପ ନୃତ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ମିଳିଲାଣି, ହେଲେ ଆଜି କେଉଁଠି ସାହିତ୍ୟ ସଭା ଅଛି ? ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ଏହିପରି ଭାବୁଥିବା ସମୟରେ ଚାହିଁ ଖବରଟା ଫୁଟ ହୋଇଯିବ । ସମସ୍ତେ ସେଇଠି ସେଇଟାକୁ ଭୁଲିଯିବେ । ଖୁସି ଖବରଟା ଶୁଣିବା ତ ଆଗ ପେଟକୁ ଖୁସି କରାଯାଉ । ତାପରେ ପୁଣି ଗମାତରେ ବଢ଼ିଆ ଖବରଟାକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । କଅଣ କହୁଛ ଭାଇମାନେ ?”

ଗୁରୁଆଡ଼ୁ ଗୋଲ ଡ଼ିଲି—“ହଁ ହଁ, କଥାପରି କଥାଟାଏ, ଆରେ ଶୀତଳବାବୁ କଅଣ ଚୈଦିକ ପଛେଇଯିବେ କି ? ଶୀତଳ ବାବୁ ଏମିତିଆ କଥାରେ କେବେ କେଉଁଠି ପଛଇ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ଶୀତଳବାବୁଙ୍କୁ ଏସବୁ କଥା ଦରକାର ପଡ଼େ ନାହିଁ, ସମସ୍ତେ ଭାବିବା ଦୂରୁ ସେ ତା’ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଯାଉଥାନ୍ତି ।” ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

ଦୁଇଦାଲ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିବା ଏତେ ତେଲିଆ ଅଳ୍ପ ସମ୍ଭାଳିବା ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଉଠିଲା । ଟେସାର ସାହୁ ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନକୁ ଲୋକ ପଠାଇ ଦେଇ ସେ ଟିକିଏ ନିଶ୍ଚାସ ମାରିଲେ ।

ବର, ପହୁଡ଼ି ଓ ମିଠା ହୋଇ ଗାଣୁଆଏ ଆସିଲା । ସେତକ ଭଣ୍ଡନ ହେବାକୁ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍‌ରୁ କମ୍ ସମୟ ଲାଗିଲା । ହେଉଡ଼ିଟାଏ ମାରି ଦେଇ ଚକଳା କହିଲା ଅଃ, ଶୀତଳ ବାବୁଙ୍କର ଜୟ ହେଉ । ଏଥର ଶୀତଳବାବୁ ସେ ବଢ଼ିଆ କଥାଟି ଓକାଳିବଟି ! ପେଟ, ମନ ସମସ୍ତେ ଚୁପ୍ ।

ଶୀତଳବାବୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ—“ତୁମେ ସମସ୍ତେ ତ ଜାଣ ଦେଶକାମ କରିବା ପାଇଁ ମୋର କେଡ଼େ ଇଚ୍ଛା, ସେହି ଦେଶକାମ ପାଇଁ ମୁଁ ପରା ଦିଅର ଜେଲ ଗଲି ।”

ଜଣ କହି ପାରିଲେ—“ହଁ ହଁ, ମୁଁ ସବୁ ଜାଣେ । ସ୍କୁଲଘର ତୁମେ ଠିକାରେ ତିଆରି କରିଥିଲ । ପିଲାଏ ପାଠ ପଢ଼ିବାର ସପ୍ତାହେ କି ଦି' ସପ୍ତାହ ଯାଇଛି ଦିନେ ଛୁଟି ଭୁବକର ଅଜାତି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସବୁ ପିଲା ମରଗଲେ । ମୁଁ ସବୁ ଜାଣେ । ପିଲାଙ୍କର ଆୟୁଷ ସରଗଲ ସେମାନେ ମରଗଲେ । ଶାସ୍ତ୍ର କହୁଛି, ଦଣ୍ଡେ ନିମିଷେ ଥିଲେ ପ୍ରାଣ ନ ନେଇ ପାରେ ଜନ୍ମଗଣ । ଅଥଚ ସେ କୁଞ୍ଜମୁହାଁ ନୁହେଁ ମିଆଁ ସରକାରକୁ କହିଦେଲା ଯେ ତୁମ କୁଆଁରୀ ଗୋଟାଏ ସିମେଣ୍ଟରେ ଭିଜି ବାଲି ଜାଗାରେ ବାରିଟା ବାଲି ଦେଇ ଗରମଜଳକୁ କରି ଛୁଟିକୁ ଜାଣିଶୁଣି ଗଢ଼ିଥିଲା, ସେଇଥିଲାଗି ଛୁଟି ଭୁସ୍ତ ପଡ଼ିଲା । ଇଞ୍ଜିନିଅରଟାକୁ ହାତଗୁଞ୍ଜା ଦେଇ ନ ଥିବାରୁ ସେ ବି ସେଇ କଥାରେ ହୋଇ ହୋଇ ମାରିଦେଲା । ତୁଚ୍ଛା ମିଛକଥା କହି ତୁମକୁ ଜେଲ ଦିଆଇ ଦେଲେ । ମୁଁ ସବୁକଥା ଜାଣିଛି ।”

“ଜାଣିତ ତ ସବୁ ଆଉ ଅଧିକ କଅଣ କହିବ । ସ୍କୁଲ ଘର ତିଆରିଟା କ'ଣ ଦେଶ କାମ ନୁହେଁ ? ଏଇ ଦେଶକାମ ଲାଗି ତ ମୁଁ ଜେଲ ଯାଇଥିଲି । ମୁଁ କଅଣ ଦେଶ କାମ କରିନଥାନ୍ତି, ହେଲେ ସେ କୁଞ୍ଜମୁହାଁ ନୁହେଁ ମିଆଁ ଆବୁରପଡ଼ି ସବୁ କାମ ଆଗଭୁବ କରିଦେଲା । ମୋ ପାଇଁ କିଛି ରଖିଲା ନାହିଁ । କୁତୁହୁଅପଣ ଆଟାଏ । ଏ ଅଞ୍ଚଳକୁ କୋଉ ମନ୍ତ୍ରୀ କି ବଡ଼ ନେତା ଆସନ୍ତି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଜଣେହୋଇ ଆସେ, ଆଉ ତା'ର କାମଗୁଡ଼ିକ ଦେଖେଇ ସାବାସୀ ମାରିନିଏ । ଫଳରେ ସମସ୍ତେ ତା'ର ଚାରିପ କରନ୍ତି ଆଉ ତା'ର ବିଧାନସଭାକୁ ଯିବା ବାଟଟାକୁ ଓଲଟେ; ସଫା କରିଦିଅନ୍ତି । ସେଇଥିଲାଗି ବିଧାନସଭାକୁ ସେ ଇସ୍ତମରା ପଟା କରିନେଲାଣି ;

ଜଣ କହିଲା, “ତୁମ ଏବେ ସେମିତିଆ ଆଦୁର; ଆଦୁର କାମ କରି ପକାଅ, ଆଉ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ବଡ଼ ବଡ଼ ନେତାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣି

ସେଗୁଡ଼ାକ ଦେଖଇ କଅଁ । ତେଣିକି ତୁମ ବ ବଧାନସବୁକୁ ପଛା
କରିନେବ ।”

“ଉଁଃ, ଏଇଟା ତ ସିଧାସଳଖ କଥାଟାଏ । ଗମା, ଦାମା, ଶାମା,
ଏଗୁଡ଼ାକ କରିପାରିବେ । ହେଲେ ଏଥିରେ ପଲଟିସ୍ କାହିଁ ? ଆମେ
ହେଲୁ ପଲଟିସ୍‌ବାଲା । ଜଣେ ଗଧଭଳି ଖଟି କାମ କରିଯିବ, ଆଉ ଜଣେ
ହଲଲ ପାଣିରେ ଗୋଡ଼ ନ ଦେଇ ସେଗୁଡ଼ାକ ନିଜର କରିନେବ, ଆଉ
ତା’ର ରସତଳ ପିଇଯିବ, ସ୍ବାକୁ କହିବ ପଲଟିସ୍ ।”

“ନୁଖୁରୁ ମିଆଁ ତ ନଗ୍ନେଡ଼ିବନ୍ଦା । ସେ ତ ସବୁବେଳେ ମନ୍ଦୀ ଓ
ନେତାଙ୍କ ପାଖରେ ଜଣି ରହିଲା । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଲା, ତା’ କାମକୁ
ନିଜ କାମ କହିବ କେମିତି ? ସେ କଅଁସି ଗୁଡ଼ିଏଦିନ । କାନ୍ଦୁ ଆ ହେବା
ସାରା ହେବ ।”

“ଆରେ ଆମକୁ ଲୁନବାନ ସହାୟ ଅଛନ୍ତି । ନୁଖୁରୁ ମିଆଁର ଗୋଡ଼
ଭଙ୍ଗି ଯାଇଛି, ସେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଏତକବେଳେ ଆମ
ଭିତରୁ ଜଣେ ଏହି ସଭାରେ ମୋତେ ଖୁବ୍ ଟେକାଟେକି କରିବ । ଏଠି
ଯାହାକିଛି ହୋଇଛି ସେସବୁ ମୋ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଛି ବୋଲି କହିବ ।
ମନ୍ଦୀକୁ ଫୁଲମାଳ, ଖାନାପିନା ଆଉ ଚାଟୁରୀ ପୋତି ପକାଇବ ।
ନୁଖୁରୁମିଆଁ ଏଠି ଥିବ ନା ପ୍ରତିବାଦ କରିବ । ମନ୍ଦୀଙ୍କ ମିଜ୍ଜାସ ଖୁସ
ହୋଇଯିବ । ତେଣିକି ସେ ବଧାନସବୁ ପାଇଁ ମୋ ରସ୍ତାକୁ ସଫା
କରିଦେବାକୁ ହାତରେ ଝାଡ଼ୁ ଧରିବେ । ମୁଁ ଥରେ ବଧାନସବୁ ଭିତରେ
ପଶିଗଲେ ତମ ଭାଗ୍ୟ ସବୁ ପଟିଆଟି ଖୋଲିଯିବ । ଦେଖ, କଥାଟା ଖୁବ୍
ଗୁପ୍ତର ସମସ୍ତ ରଖିବ । ନୁଖୁରୁ ଯେମିତି ତାର ଟିକିଏ ହେଲେ ଟେକ୍ ନ
ପାଏ । କାମ ଖତମ ହେବାପରେ ଜାଣୁଥାଉ । ତେଣିକି ନେଡ଼ିଗୁଡ଼ି କହୁଣିକୁ
ବୋହିଯାଇଥିବ । ଦେଖ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମହଙ୍ଗେଶ୍ୱରୀଙ୍କ ରାଣ, ଆଗରୁ କାମଟା
କେହି ପ୍ରଦତ୍ତ କରିବ ନାହିଁ । ଅତି ଗୁପ୍ତର କାମ କରିବାକୁ ହେବ,
ଛପାଛପି କାମଟା ବାହାରୁ କରେଇ ଆଣିବ । ଏଠିକା ଲୋକ କେହି ଯେପରି
ତାର ଟେକ୍ ନ ପାଆନ୍ତି । ସେଇ ଦିନ ବଡ଼ ଭୋରରୁ ଖାନାପିନା ତିଆରି
ଆରମ୍ଭ କରିଦେବା, ଦଶଟାବେଳକୁ ଯେମିତି ସରିଯିବ ଆଉ ସଭା କାମ

ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ମଜଗୁଲ କରିଦେଇ ଛୁଡ଼ିଦେବା । ସେ ଯେମିତି ଜାଣିବେ ସେ ଏଠି ଯାହାକିଛି ହେଉଛି ତାହା ମୋରହାସ ହୋଇଛି ବୋଲି ସମସ୍ତେ କହିବ । ମନ୍ତ୍ରୀ ବିଦାୟ ନେବା ପରେ ଦୁର୍ଗୁରୁମିଆଁ କପାଳରେ କର ତାଡ଼ି ତୋବା ତୋବା ଚିଲଉଥିବ ।

ଯୋଜନାଟିକୁ ନିରୁକ୍ତ ବେଷ୍ଟମ ଭିତରେ ଖୁବ୍ ଗୁପ୍ତ ରଖାଯାଇଥିଲା । ହେଲେ ବିକଳାର ପେଟ ଫମ୍ପେଇ ଉଠିଲା । ଜିଭ ଗଲଗଲ ହୋଇଉଠିଲା, ମନ କନକନ ହୋଇଉଠିଲା । ସେ ଦେଖିଲା ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବଡ଼ିଆ ଯୋଜନାଟା । କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଯିବ, ହେଲେ ସେ ନିଜେ ସେ ଏ ଯୋଜନାର ଏକ ମିସ୍ତ୍ରୀ ତାହା ତ କେନ୍ଦ୍ର ଜାଣିପାରୁବେ ନାହିଁ । କାମ ସରିବା ପରେ ‘ମୁଁ କରୁଛି’ ବୋଲି କହିଲେ ସମସ୍ତେ କହିବେ ହଟବେ ହଟ, ପିମ୍ପୁଡ଼ି ହୋଇ କହୁଛି ମୁଁ ନରେନ୍ଦ୍ର ପୋଷ୍ଟେ ଖୋଲୁଛି । ଏ ଡ଼ି କାହୁଁମନ୍ଦ ନଟା ତ ଆଗରୁ କହିଲୁ ନାହିଁ । ନା, ଅନ୍ତତଃ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ଗେଣ୍ଡୁଆ କାନରେ ପକାଇଦେବ । ଦରକାରକଲେ ସେ ତ ଅନ୍ତତଃ କହିଦେବ—ହଁ ହଁ କଥାଟା ଠିକ୍, ସେ ମୋତେ ଆଗରୁ ଏକଥା କହିଥିଲା । ଏହା ଠିକ୍ କଣ ସେହିଦିନ ରାତିରେ ଗେଣ୍ଡୁଆ କାନରେ କଥାଟା ପକେଇ ଦେଇ ତାହା ଡେଉଁଠି ପ୍ରସ୍ତ ନ କରିବାକୁ ମହଙ୍ଗେଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ରାଣ ଦ୍ରବ ତା ପାଟି ମୁଦ ଦେଲା । ମୁଦବାରେ ଖଇରା ଥିବାରୁ ପାଟ ବାଟେ ଚିରିକ ଉଠିଲା । ରାଣ ସହ ୧ମ ୨ୟକୁ, ୨ୟ ୩ୟକୁ ଏହିପରି ଦଶ ବାର ଜଣଙ୍କ କାନକୁ ଚାଲିଗଲା । ଶେଷରେ ଦୁର୍ଗୁରୁମିଆଁଙ୍କ କାନରେ ତାର ଚେଟା ବାଜିଲା । ତାଙ୍କ ଦରେ ଜରୁରୀ କବାଟ କିଲା ମନ୍ତ୍ରଣା ସଭାଟାଏ ବସି ତାର କାଟପାଣି କପରି କରାଯିବ ତାହା ଯୁଦ୍ଧକାଳୀନ ଭୃତ୍ତିରେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇ ଛୁପନେତା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୟ ସିଂହଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଶିରପା ବନ୍ଦାଗଲା । ଦୁର୍ଗୁରୁ ମିଆଁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ—“କଅଣ ବିଜୟ, ଦୁର୍ଗ ଭେଦ କରିପାରବ ତ ? ସମୟ ଆଉ ନାହିଁ । ଆଜି ଦିନଟା । କାଲି ସକାଳୁ ତ ରାମ ରାଜା ହୋଇଯିବେ । ଶୀତଳ ତ ବାଜି ମାରନେବ ।”

ବିଜୟାନନ୍ଦ ନରମ ନରମ ନିଶକୁ ସାଉଁଲେଇ ନେଇ କହିଲା—
“ବାପା ମୋ ନାଆଁ ବାଛି ବାଛି ବିଜୟାନନ୍ଦ ଦେଇଛନ୍ତି ! ପବନଯୁଗ

ଧାସ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବ ନାହିଁ । ମୋ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖ । ମୁଁ ବୁଲିଲି ।
ଜୟ ମା ମାହେଶ୍ୱରୀ ।”

×

×

×

ରାତି ୨ଟା ସୁଦ୍ଧା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କପାଇଁ ମାନପତ୍ର ଛପା ସରିଗଲା । ଦଳ-
ବଳ ସହ ସେ ତହିଁଆଡ଼େଇ ଶେରସ୍ତ୍ର ମାନପତ୍ର ଓ ଫୁଲମାଳ ପୁଳାଏ ନେଇ
ଯୁଦ୍ଧସେନାକୁ ଧାଇଁଗଲେ । ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଫୁଲମାଳସହ ଘାଟିଜାଗା-
ମାନଙ୍କରେ ଛପି ରହିବାକୁ କହି ଖୋଦ ସେନାପତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସବୁ ଯଥା-
ସମୟରେ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ସମୟର ଠିକ୍ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ହେମନ୍ତ
ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ କାର୍, ଦୂରରେ ଦେଖାଗଲା । ଗାଡ଼ି ଅଟକିବା ଆନରେ ଦୁଇ
ତିନି ଜଣ ସୈନ୍ୟ ସହ ବିଜୟାନନ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲେ ।
ଗାଡ଼ି ଅଟକିବା ମାତ୍ରେ ବିଜୟାନନ୍ଦ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ଫୁଲମାଳ
ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ର ଥିଲେ । ଇଙ୍ଗିତ
ପାଇ ଆଉ ଜଣେ ସୈନ୍ୟ ତାଙ୍କ ବେକରେ ଫୁଲମାଳ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲା ।
ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଫକାସି ଉଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଭୂରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।
କଥା ଥିଲା ମଟରଗାଡ଼ିରୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓହ୍ଲାଇଲା ପରେ ସେ ନିଜେ ତାଙ୍କୁ ପାଛୋଟି
ନେଇ ମଞ୍ଚ ଉପରେ ବସେଇ ଥାଆନ୍ତେ । ସେଇଠି ଫୁଲମାଳ ଦିଆ-
ଯାଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏ ହେଲା କଅଣ ! ବିଜୟାନନ୍ଦ ଆଗରୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ
ଭଲ ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା ଥିଲେ । ସେ ହସହସ ସମ୍ଭାଷଣ ଭିତରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ
ପାଛୋଟି ନେଇଗଲେ । ଇସାରା ପାଇ ଆଉ ଜଣେ ସୈନ୍ୟ ଶୀତଳବାବୁଙ୍କୁ
ମଞ୍ଚ ଉପରକୁ ପାଛୋଟି ନେଲେ । ରକେଟ ବୁଲିଲା ପରି କାମ ତଟାପଟ
ଆଗେଇ ଯାଉଥାଏ । ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ମୁଖରୁ କଥା ବାହାରୁ ନଥାଏ ।
ଜଣେ ଦୁର୍ଗୁରୁଆ ସୈନ୍ୟ ଶୀତଳବାବୁଙ୍କୁ ଧସାପଟ ହେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ
କରିଦେଲା, ଆଉ ଜଣେ ତାକୁ ସମର୍ଥନ କଲା । ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ର ଓ ତାଙ୍କ
ବାହନୀ ଏକ ପ୍ରକାର ଭକୁଆ ହୋଇଗଲେ । ଦୁର୍ଗୁରୁଆ ବାହନୀ ତାଙ୍କ ଶରୀ-
ର ମିଶି ଠଉରରେ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି
ବିଜୟାନନ୍ଦ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ମୋବିଲ ଡ୍ରମରେ ବୁଡ଼େଇ ଦେଇ ଏକ ମାତବରୁଆ

ସ୍ବାଗତ ସମ୍ଭାଷଣଟାଏ ଦେଲେ । ମନ୍ଦୀ ତୃପ୍ତ ହେଲେ ସତ; କିନ୍ତୁ ଟିକିଏ ଲଜେଇ ଗଲେ । ତାଙ୍କର ସ୍ବାଗତ ସମ୍ଭାଷଣ ସାରି ବିଜୟାନନ୍ଦ ଗୋଟିଏ ପଦରେ ଶୀତଳ କରିଦେଇ କହିଲେ—“ଶୀତଳବାବୁ ତ ଏଠିକାର ଲୋକ, ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିବା ଦରଜାର ନାହିଁ ।”

ଟ୍ରେନର ଡବା ପଛକୁ ଡବା ଲାଗି ରହିଥିବା ଭଲ ବିଜୟାନନ୍ଦଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପନ୍ନ ପଛକୁ ପଛ ଲାଗି ଲାଗି ରହିଥାଏ । ଆଙ୍ଗୁଳି ଇସ୍‌ରାରେ କାମଗୁଡ଼ାକ ଚଟାପଟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଉଥାଏ । ନୁଖୁରୁଆ ବାହ୍ୟା ଛପା ହୋଇଥିବା ମାନସ ସ୍ତ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟିଲିବେଳେ ହିଁ ଜଣେ ମାନସ ପଡିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ।

ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ର ବେହୋସ ହୁଅନ୍ତି କି ନାହିଁ । ସେ ଯେ କେଡ଼େ ମାତବରୁଆ କରି ମାନସ ରୁପିଥିଲେ; ଚହଁରେ ନିଜକୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ବାପୁଜୀ କରି ଥୋଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେଠି ଯାହାକି ହୋଇଛି ସବୁଥିରେ ତାଙ୍କର ହାତ ଅଛି ବୋଲି ଲେଖିଥିଲେ । ସେ ଅଞ୍ଚଳକୁ କୋଣାର୍କ କରି ନିଜକୁ ଧରମା କରି ଥୋଇଦେଇଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ାକ ସବୁ କଅଣ ପାଣିରେ ପଡିଲା ! ଏ ନୁଖୁରୁଆ ବିଷଳପାତିଆ ବିଜୟଟା କଅଣ ଆମ ମାନସର ସନ୍ତାନ ଅଟେ ପାଇଯାଇଥିଲା କି ! ନ ହେଲେ ଆମର ସବୁ ପଦ୍ମଗୁଡ଼ାକ ଠିକ୍ ଓଲଟା କରି ରଖିଛି । ମୁଁ ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କା ଟଙ୍କା କରି ଏଠି ସ୍ଥେନ ବାନ୍ଧିଲି ଅଥଚ ନୁଖୁରୁଆ ଦଳ ଏଠି ଥିବାର କରି ବାହାବା ମାରିନେଲେ । ଏ ବିଷଳପାତିଆ ବିଜୟଟା ତା’ର ଟେର ପାଇଲା କିପରି ? ଓହୋ କେଡ଼େ ପେଷୁଆଟାଏରେ !

ଶୀତଳ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଏହିପରି ଚିନ୍ତା ସବୁ ଉଠିଲା ନୃତ୍ୟ କରୁଥାଆନ୍ତି । ଏଣେ ବିଜୟାନନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂଗ୍ରହ ପରି ମାନସ ପଠନ ଶେଷରେ ନିଜ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ବକ୍ତୃତା ଦେବାକୁ ଡାକୁଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଦୁଇ ଟିଣ ଲେଖାଏଁ ମୋଡିଲ ଆଣି ଗୋଟାଏ ମନ୍ଦୀଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନୁଖୁରୁମିଆ ମୁଣ୍ଡରେ ଡାକୁଥାଆନ୍ତି । ଶୀତଳିଆ ବାହ୍ୟା ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ସେନାପତିଙ୍କ ମୁହଁରୁ ପଦେ ହେଲେ କଥା ବାହାରୁନି । ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ବା କାହିଁକି

ପାଟି କରିବେ । ଅନେକ ବ ମନେ ମନେ ଭାବିନେଲେ ସେ ଦୁଇ ଦଳ ଭିତରେ ଗୋପସ୍ତ୍ରୀ କାଲି ରାତି ଅଧରେ ଘୋଷାଏ ଯନ୍ତ୍ର ହୋଇଯାଇଛି । ସଙ୍ଗସାଧାରଣଙ୍କ ବକ୍ତୃତା ସରିଯିବା ପରେ ଆମ୍ଭ ସ୍ଥାପିତ କାର୍ଯ୍ୟକ ଶ୍ରୀ ସଭାପତି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ନିବେଦନ କଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ନୁଖୁରୁମିଆଁ ଓ ଚଳପ୍ପାନନ୍ଦଙ୍କର ଭୂପୂର୍ବ ପ୍ରଶଂସା କରି ବେଶ ଲମ୍ବା ଚଉଡ଼ା ଏକ ଭାଷଣ ଦେଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଟି ବନ୍ଦ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚଳପ୍ପାନନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟକାଶ ସଭାପତି ରୂପେ ମନ୍ତ୍ରୀ, ନୁଖୁରୁମିଆଁ, ନିଜ ଦଳର ଗଜୁର ଆସୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ରନେତା ଓ ଶ୍ରୀଚଳଣୀଙ୍କ ଭିତରୁ ଦୋନାବୁଡ଼ିଆ ରାଣ ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କୁ ବହଳିଆ ଜଞ୍ଜାଳରେ ଦଣ୍ଡଦେଇ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବାପାଇଁ ତାଙ୍କର ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକିଲେ । ବନ୍ୟାଞ୍ଚଳରେ ରିଲିଫ୍ ଚୁଡ଼ା ବୋଲି ହେବା ପରେ ପରେ ଖାନାପିନାର ଧମ୍ ପୁରୁ ହେଲା । ନୁଖୁରୁମିଆଁ କର୍ମୀମାନେ ଶ୍ରୀଚଳଣୀଙ୍କ ବେଶ ଧରି ଡାକବଜାରରେ ସଜାଡ଼ି ରଖିଥିଲେ । ଶ୍ରୀଚଳ ମହାପାତ୍ର ପଛରେ ରହିଗଲେ କାଳେ ଗଣଗୋଳ ରାଆଇବ ସେଥିଲି ବଜପ୍ପାନନ୍ଦ ଶ୍ରୀଚଳ-ବାବୁଙ୍କ ହାତ ଧରି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଗଲେ । ଚଳପ୍ପାନନ୍ଦ ହାତକୁ ଛୁଆଡ଼ି ଦେଇ ତାଙ୍କ ଗାଲରେ ଡ' ଗୁପ୍ତା ଲାଗେଇ ଦେବାକୁ ଶ୍ରୀଚଳବାବୁଙ୍କ ହାତ କନକନ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । କାଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଏଥିରେ ଗୁପ୍ତିପିତ୍ତ ଏହି ଭାବରେ ସେ ମନ୍ତ୍ରୀରୂପରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଲିଲେ ।

ସେନେ ଶେଷରେ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ—“ନୁଖୁରୁମିଆଁଙ୍କ ଅନୁସାରେ ସଙ୍ଗଠନ ଶକ୍ତି । ନିଜେ ଗୋଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ି ରହିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଏତେ ଦୂରରେ କେତେ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଓ କେତେ ଭଲ ଭାବରେ କାମଟି କରେଇ ନେଇଛନ୍ତି । ବାହୁବଳ ସେ ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ନେତା ।”

ଏତକ ଶୁଣି ଶ୍ରୀଚଳ ରାଗରେ ଖଲି ପତରଟାକୁ କାମୁଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି ପକାଇଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ପରିହାସ କରି କହିଲେ—“ଆରେ ଶ୍ରୀଚଳବାବୁଙ୍କୁ ଆଉ କଅଣ ଦେଲନି, ସେ ବତର ପତର ଖାଇବାକୁ ବସିଛନ୍ତି ।” ସମସ୍ତେ ହୋ-ହୋ ହୋଇ ହସିଉଠିଲେ । ଶ୍ରୀଚଳବାବୁ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଡ' ଓଠ ମେଲ କରି ଡ' ତନୋଟି ଦାନ୍ତ ଦେଖାଇଦେଲେ ।

ପାଳବିଣ୍ଣା ସଂଗ୍ରାମ

ସାନ୍ତି ଟୋକାଏ ଏସନ ଗଣେଶ ପ୍ରଜାର ଗୁଣମାସ ଆଗରୁ ଗଲା
ସନର ଭୁଲ୍ ଭୁଲ୍‌କର ସମୀକ୍ଷା ଏବଂ ଏସନ ପୂଜାର ମର୍ଜିତ ଓ ଜନ୍ମକର
ଯୋଜନା କରିବାକୁ ଠାକୁର ଘର ବସିଗଲେ । ପ୍ରଥମେ ଗୁଢା ଆଦାୟ
ବିଷୟରେ ଖବ୍ ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରାଗଲା । ଜଣେ ନାକତଳେ
ବାରମ୍ବାର ଆଙ୍ଗୁଠି ଦସି ଗନ ଆଦାୟ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଟିକିଏ ତାରିଫ
କରିଦେଇ କହିଲେ—“ପଇସା ଯେମିତି ଗୁଢା ଆଦାୟ ହେବାର ହେଲା,
ସେତକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦି ହେଲା, ନାକର କଥାଟା କ’ଣ ହୋଇଗଲା ସେ ତାକୁ
ନାପସନ୍ଦ କରି ଦେଉଛ । ମୁଁ ଭାବୁଛି ଠିକ୍ ହୋଇଛି । ତୁଚ୍ଛାର ନାକ
ଟେକୁଛ ।”

ସମ୍ଭାଳି ହୋଇ ନ ପାରି ଆଉ ଜଣେ ଖିଙ୍କାରି ହୋଇ କହିଲା—
“ଉଃ ! ଯା—ଯାଆବେ, ଆଇଲା ଭଦରଲେକି ଦେଖେଇ ହୋଇ ସୋପୁଟ
(ସଂପୋଟ) କରିବ । ଆବେ ନାକତଳତ ଚିଲ୍‌କଣ ଏବେ ଆଙ୍ଗୁଠି
ଦେଉଛ କଥା । ଦିନକୁ ଦୁଇଥର ନାକତଳେ ଖୁରୁ ଚଳେଇଲେ କଅଣ ନିଶ
ଗଜୁରବ ? ତମ ତଳେ ତ ବାଳର ଅଣ୍ଟା ନାହିଁ, ବାଳ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବ
କୁଅଡୁ ? ଆରେ ଯାହାର ଟିକିଏ ହେଲେ ମର୍ଦ୍ଦାକି ଥିବ ସେ କେବେହେଲେ
ଗଲା ସନ ଗୁଢା ଆଦାୟକୁ ସୋପୁଟ କରିବ ନା !”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ସେ ସେହେଟେରାର ଡେଁ କାହିଁରେ
କଅଣ । ରସିଦରେ ସହା ଆଦାୟ ହୋଇଥିବ ତାକୁ କଡ଼ାହାନ୍ତି
କରିନେବ । ଆରେ ବାବୁ ଆମେ ଏଣେତଣେ ପାଣି ପବନରେ ବୁଲି ଗୁଢା
ଆଦାୟ କରିବୁ । ଦିବ୍ ମଜର ମାରିବାକୁ ଟିକିଏ ମାଲପାଣି ପିଇବୁ ନାହିଁ ।
ଆଗକାଳ ଥେଲା ସେ ଗୁରୁଣିଟିଏ ପକେଇ ଦେଉଥିଲେ ଗିଲ୍‌ସେ ଏକ
ନମ୍ବର ନମ୍ବୁଲି ଆଉ ତା ସାଙ୍ଗରେ ଟଟା ଦୋପିଆକି, ଦିବ୍ ରଙ୍ଗା
ହୋଇପାଉଥିଲା । ଏବେ କି କାଳ ଦଟିଲା ସେତକ ମାଲକୁ ଗୁରି ଟଙ୍କା,
ପିଆଜ ଗୁରିଟା ପାଇଁ ପୁଣି ଅଲଗା ଟାପିଏ ପଇସା । ଆମେ ହକ୍

ତମତନତ୍ କରି ଆଦାୟ କଲୁ, ସେଥିରୁ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଦିଏ ମନସ୍ତ ମାରିବାକୁ ଖାଇଦେଲ, କି ଖରାପ କାମଟାଏ କଲ ? ସେହେତେଣୁ କହୁଛି ସେ ବୁଢ଼ା ପଇସାରୁ ପଇସାଟାଏ କି ମାଲ୍ ପାଣିରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇପାରିବନି । ଯାହାର ଖାଇବା ଇଚ୍ଛା ସେ ହାତରୁ ଖାଉ । ଆମେ କ'ଣ ସେହେତେଣୁର ବେଠିଆ କି, ଘରୁ ଖାଇ ଘୋଡ଼ା ଆଗରେ ଡେଇଁବୁ ? ଏ ସନ ଆମେ ଠିକ୍ କରିଛ ମାଲ୍ ପାଣି ଟଙ୍କା ଆମେ ରସିଦ୍ରେ ଚଢ଼ାଇବା ନାହିଁ । ମୁଁ ଯଦି କଲଟର ସାହାବକୁ କହିଦେବି ଯେ ସେହେତେଣୁ ଆମକୁ ବେଠି ଖଟଉଛି, ତେବେ ସ୍ଵାସ୍ଥ ମାମଦର ଆଡ଼େ ଘେରଟାଏ ମାରିଦେଇ ଆସିବ, ହେଲେ ସେଇଟା ନାସନା କଥା ହୋଇଯିବ । ଯେତେ ହେଲେ ସେ ତ ଆମ ସାଇ ଲୋକ । ସକାଳୁ ଉଠିଲେ ମୁହଁ ଚୁଆଁରୁହିଁ । କାଳକାଳକୁ ଗୋଟିଏ ଅପବାଦ ରହିଯିବ । ସମସ୍ତେ କହିବେ ଆରେ ଦେଖନ୍ତୋ ସେ ଅମୁକ ଲୋକ ସେହେତେଣୁକୁ ସାରିଦେଲା । ସେ ଚିନ୍ତାକୁ ଥି କରଦେଇ, ଏଥରକ ଆମେ ସମସ୍ତେ ମାଲ୍ ପାଣି ଟଙ୍କା ଅଲଗା ଆଦାୟ କରିବା ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତର ବିଷୟ ଉଠିଲା “ବଡ଼ପାଟିଆ” । ଆଉ ଜଣେ ମୁହଁ ଝାଡ଼ି କହିବାରେ ଲାଗିଲା—‘ଗଲ୍ ସନ ଯଦି ସେହେତେଣୁ ମୋର କଥା ମାନିଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ପଡ଼ୋଶୀ କାହୁଁଆ ସାହି ଗାଳିମାରି ନେଇଥାଆନ୍ତେ ନା ? ବାରମ୍ବାର ସେହେତେଣୁକୁ କହିଲି ଆମେ ଶ୍ରାମରତ୍ତ ଦୋକାନରୁ ଡବଲ୍ ଫୁଲ୍ ବଡ଼ପାଟିଆ ଯୋଡ଼ାଏ ଆଣିବା । ଗୋଟିଏର ରେକର୍ଡ଼ ସରି ଆସିଲା ବେଳକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ରେକର୍ଡ଼ ଜଣି ରହିଥାନ୍ତା । ନିଃଶ୍ଵାସ ମାରିବାକୁ ଫୁଲ୍ ସତ ରହନ୍ତା ନାହିଁ । ସେହେତେଣୁ ସେତେକ ଯଦି କରିଥାନ୍ତା ନା, ଆମ ବଡ଼ପାଟିଆ ରଡ଼ିରେ କାହୁଁଆସାହି ପୋତି ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତା । ବଡ଼ପାଟିଆରେ କାହୁଁଆ ସାହି ଆମକୁ ଜିତରଲେ ନାହିଁ ଯେ ଆମର ଫାଲେ ନିଶ କାଟିଦେଲେ । ଏସନ ଆମେ ସେହେତେଣୁ ଫେହେତେଣୁ ମାନିବାନି । ମାସକ ଆଗରୁ ଦିପୁଲ୍ ଲିଆ ଯୋଡ଼ାଏ ବଡ଼ପାଟିଆ ପାଇଁ ଶ୍ରାମରତ୍ତ ଦୋକାନରେ ବନ୍ଦନା ଦେଇଦେବା । ସେଠାର ବଡ଼ ମିସ୍ତ୍ରୀ କାଲୁମିଆଁ ସାଙ୍ଗରେ ଭଲ ମୋର ଦୋସ୍ତି ଅଛି । ପୁନାଦିନ ତାକୁ ମୁଁ ଦୁଇ କଲେ ବସ ଖୁଆଇ ଆଉ ଦୁଇ ଗିଲ୍ ସ ବୁଢ଼ା ପିଆଇ ଦେଇ କହିଦେବି—ଦେଖ ଭାଇ କାଲୁ, ଆମ ସାହି ଇଚ୍ଛା ତୋ ହାତରେ ।

ବଡ଼ସକାଳୁ କାହୁଁଆ ସାହିଆଡ଼କୁ ଫୁଲ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଦେଇ
 ‘ହଇଁର କୁଲୁ’ ଭେକଡ଼ିଟାକୁ ଲଗେଇ ଦେବୁ, ଏମିତି ଜୋର୍ରେ ବାଜିବ
 ଯେ ତା’ ପଟିର ଆଉ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଟି କୁଆଡ଼େ ଛପିଯିବ । ଆମ
 ବଡ଼ପାଟିଆ ଛଡ଼ା ଆଉ କାହାର ବଡ଼ପାଟିଆ ଶୁଭବ ନାହିଁ । ଆମ
 ବଡ଼ପାଟିଆ ଯେମିତି ଖେଳି ବନ ଆଉ ସବୁ ବଡ଼ପାଟିଆକୁ ଜବତ
 କରେଦେବ । ଲୋକେ କେବଳ ଆମର ବଡ଼ପାଟିଆକୁ ଶୁଣିବେ ଆଉ କାହା
 ବଡ଼ପାଟିଆ ଯେତେ ବଢ଼ିଆ ଗୀତଟାଏ ଗାଉ ପଛେ ତାକୁ କେହି ଶୁଣି
 ପାରିବେ ନାହିଁ । କାଲୁମିଆଁ କହିଛି ସେ ଗଣେଶପୂଜା ଦିନ ଭୋରରୁ
 ଗଣେଶ ଭସାଣି ଭାତ ଟା ଯାଏ ବଜର ଅଡ଼େଇ ଦିନ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବ ବଦ
 ନ କରି ବଡ଼ପାଟିଆ ଦୁଇଟାକୁ କାମରେ ଲଗେଇ ଦେବ । ସେଥିରୁ ଏଡ଼ି
 ଜୋର୍ରେ କାନଫଟା ଆକାଶ ବାହାରର ଯେ ଆଖ ପାଖରେ ଦି’ଜଣ
 ଲୋକ ସାଧାରଣଭାବେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ବଡ଼ପାଟିଆ
 ବଦ ହେଲମାସେ ଲୋକଙ୍କ କାନ ଏମିତି କାଉଁଡ଼ା ହୋଇଯାଇଥିବ ଯେ
 ବଜର ଗୋଟିଏ ଦିନ ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଭଲ ଭାବରେ ଶୁଭବ ନାହିଁ ।
 ଏତକ ନ ହେଲେ ସେ ବଡ଼ପାଟିଆ ଦୁଇଟାକୁ ଛେଚି ଭାଙ୍ଗିଦେବ । ଭାଙ୍ଗା
 ବାବଦ ପଇସାଟାଏ ବ ହୁଇବ ନାହିଁ । ଭସାଣି ଦିନ ଭାଟିରେ ସମସ୍ତେ
 ହାଲିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଯିବ । ଆମ ଟୋକାଦଳ ତ ମାଲପାଣି ପିଇ
 ପା’ଗାଳି ପଡ଼ିଯିବ, ଥୋକେ ଅଡ଼େଇ ଦିନର ଧାସପଡ଼ି ପରେ ହାଲିଆ
 ହୋଇ ପଡ଼ିଯିବ । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ବଡ଼ପାଟିଆର ରୁଡ଼ରେ ହାଲିଆ ହୋଇ
 ପଡ଼ିବ । କାହୁଁଆସାହିବାଲା କୋଉ ଗାତରେ ପଶି ଲୁଚିବେ । ମାନପିବେ
 ଯେ ହାଁ ଏତେଦିନେ ଆମ ସାହି ଗଣେଶ ପୂଜାଟାଏ ଦେଖେଇଦେଲ ।

ଏହାପରେ ଆସିଲା ମୁଣ୍ଡି ତିଆରି ବସୟ । ଜଣେ କହିଲା ଏଥର
 କାରିଗରକୁ କହିଛି ସେ ନୂଆ ଡିଜାଇନ୍‌ର ଗଣେଶ ଗଢ଼ିବ । ଏଥରକ
 ଗଣେଶକୁ ପେଣ୍ଟ ହାତୁଆଇନ ପିଲେଇ ଦବ । ଗୋଟିଏ ହାତରେ
 କାଢ଼ିଷ୍ଟେନ ସିଗ୍ନେ ଟ୍ରେକିନ୍ ଆଉ ଆଉ ହାତରେ ମେରିସ୍, କରଟିର
 ବରା ହୋଇଥିବ ରିଷ୍ଟିଆରୁ ଆଉ ଆଖି ଆଗରେ ଥିବ ଚଷମା । କାହୁଁଆ
 ସାହିର ଲୋକେ ଆମ ଗଣେଶକୁ ଦେଖି ଖାଲି ହାଇ ହାଇ କରିଯିବ ।
 ଆମ ମୁଣ୍ଡରେ ମସଲା ଅଛି ବୋଲି ମାନପିବ । ଦେଖଣାହାରକ ଭାଡ଼

ଜମିଯିବ ଆମ ଗଣେଶଙ୍କ ପାଖରେ । ଏଥରକ ବାଜି ମାରିନେବା,
ନହେଲ ମୋ ନାଆଁରେ ଗୋଟିଏ କୁକୁର ପାଳିବ ।

ଏ ଲଫଙ୍ଗା ମଦୁଆ ଟୋକାଙ୍କ ବଚସଣ ବୁଦ୍ଧି ଓ ଯୋଜନା କଥା
ଫୁଟୁର ଫାଟୁର ହୋଇ ପଦାକୁ ବାହାରିପଡ଼ିଲା । ସାନ୍ତର ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ
ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଗୁପ୍ତମାନେ ଏଥିରେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ । ସେମାନଙ୍କର
ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ କବାଟ କଳା ବୈଠକ ବସିଗଲା । ଜଣେ କହିଲେ, “ଏ କ
କାଳ ଆସିଲା ଯେ ଏ ସାନ୍ତ ଲଫଙ୍ଗାଙ୍କ ଦାଉରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆଉ
ବଞ୍ଚିପାରିବୁନି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜଳିପାଡ଼ି ମରୁଥିବୁ ଆଉ ଘୋଟ ଗଣଗଣ
ସରକାର ଜଳଜଳ କରି ଚାହୁଁଥିବେ ? ସଂଖ୍ୟାନ୍ୟୁନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା କରିବାକୁ
ସରକାର କୁଆଡ଼େ ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ । ଏ ସହରରେ ଆମେ ଥିଲୁ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ
ସମ୍ପ୍ରଦାୟ । ଏଠି ସଂଖ୍ୟାଗୁରୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ହେଲେ ଗୁଣ୍ଡା, ଲଫଙ୍ଗା, ଶ୍ୱେର,
କଳାବଜାରୀ, ବେଆଇନ ଗୁମା ଆଦାୟକାରୀ, ମଦୁଆ, ଗଞ୍ଜୋଡ଼ି ଓ
ଗୁଲିଅରମାନେ । ଆମେ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ଆଇନ ମାନି ଚଳୁଥିବା ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ
ସମ୍ପ୍ରଦାୟ । ଆମବେଳକୁ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଜ୍ଞଟା ଦୃଢ଼ ଧୂଆଁ ବାଣ
ହୋଇ କୁଆଡ଼େ ଉଠାଇ ଯାଉଛି । ସଂଖ୍ୟାଗୁରୁ ଲଫଙ୍ଗା ବଜାରୀ
ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆମେ କି ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଭୋଗ କରୁଛୁ ତାହା କଅଣ
ସରକାର ଜାଣିନାହାନ୍ତି ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାନ୍ତରେ ଯେଉଁ ବେଆଇନ ଜବରଦସ୍ତ
ଗୁମା ଆଦାୟ ଚାଲୁଛି, ତାହା କଅଣ ସରକାର ଜାଣିନାହାନ୍ତି ? ସବୁ ଜାଣି
ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ରହି ଯାଉଛନ୍ତି । ଗୁମା ଆଦାୟକାରୀଙ୍କ ବରୁଣରେ କିଛି କଲେ
କାଲେ ସେମାନେ ଗୋଇଖୋଲି କହିଦେବେ—“ଆରେ ରଖନ୍ତୋ ତମ
ପିମ୍ପୁଡ଼ି, ନିଜେ ତ ଗୁମା ଆଦାୟ କରୁଛୁ ତହିଁ । ଆଜି ନିଜ କଥା ଭାବ,
ଖାଲି ଠେକଣିଟା ହାତରେ ପଡ଼ୁଛି ବୋଲି ଆମ ଆଡ଼କୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧି ଆସୁଛି ।
ଆଜି ନିଜ ଗୁମା ଆଦାୟ ବଦଳର, ପଛେ ଆମ ଗୁମା ଆଦାୟ ବଦଳର ।”
କେବଳ ଏହି ଭୟରେ ସରକାର କିଛି କରୁନାହାନ୍ତି, ଖାଲି ଆମକୁ
ଭୁତେଇବାକୁ ପୁଲିସକୁ ବଡ଼ପାଟିରେ କହୁଛନ୍ତି— ଏ ଗୁମା ଆଦାୟ ବଦ
କରିଥିବ, ଆଦାୟକାରୀଙ୍କୁ ଗିରଫ କର, ତା’ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍
ପାଟିରେ କହିଦେଉଛନ୍ତି—“ଆହେ ଖାଲି ଲୋକଦେଖାଣିଆ ହୋ-ହୋ

କରିଦେବ, କାହାକୁ ବାଡ଼େଇବ ନାହିଁଟି । ସେହି ସଂଖ୍ୟାଗୁରୁବାଲକର ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ଆମର ଧରାବଳା, ଏତକ ମନେ ରଖିବଟି ?”

ଆଉଜଣେ କହିଲେ—“ସୁଦା ଆଦାୟ ସାଙ୍ଗକୁ ଦେଖୁନ ବଡ଼ପାଟିଆ ଉପ୍ରାତ । ଆଖପାଖରେ ସେଇଟା ପାଞ୍ଚମିନଟ ବାଜିଲେ କାନ ଶ୍ରେ-ଶ୍ରେ କରେ, ମୁଣ୍ଡିବୁଲଏ, ଦିହଟା କାଲୁବାଲୁ ହୋଇଯାଏ, ଗୁଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛାହୁଏ । ଏ ବାଳୁଙ୍ଗାଗୁଡ଼ାକ ଅଡ଼େଇଦିନ କାଳ ଦିନସ୍ବତି ବଜେଇବେ, ଅନବରତ ବଜେଇବେ, ଟିକିଏ ହେଲେ ଫାଙ୍କ ରହିବନି । ମଣିଷ ଏଥିରେ ବଞ୍ଚିବ ନା ମରିବ । ଆମେ ଯେ କି କଷ୍ଟ ଶ୍ରେଷ୍ଠରୁ ତାହା ସରକାର ଜାଣିବେ କୁଆଡ଼ୁ ? ସେମାନେ ଯେଉଁଠି ରହନ୍ତି ସେଠି ତ ସବୁ ରୁମ୍‌ରୁପ, ଟିକିଏ ବଡ଼ପାଟିରେ ସ୍ଥୋଗାନ ଦେଲେ ଆଖପାଖକୁ ପୁଲିସ ଧାଇଁଆସି ମୁହଁରେ ପାଳବଣ୍ଡା ମାଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆମ ଦୁଃଖ କଥା ଜାଣିବେ କୁଆଡ଼ୁ ? ହେଉ ହେଲେ, ବଡ଼ପାଟିଆ ଘଣ୍ଟାଏ ଦି’ ଘଣ୍ଟା ବାଜୁ, ତାପରେ ବନ୍ଦ ହେଉ । ଏକ ଅନ୍ଧାରୁ ! ବଡ଼ପାଟିଆ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଦିନେ ନୁହେଁ ଅଥେ ନୁହେଁ ଏକାବେଳକେ ଅଡ଼େଇଦିନ ବାଜିବ । ଓଃ ସେ କାନଫଟା କର୍କଶ ସ୍ବର ! ମଣିଷ ପାଗଳ ହୋଇଯିବ ।”

ଆଉଜଣେ କହିଲେ, “ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆବେଦନ, ନିବେଦନ, ପ୍ରାର୍ଥନା ସବୁକିଛି କରାଗଲାଣି, ସରକାରଙ୍କର ସେ ଆଡ଼କୁ ନଜର ନାହିଁ ।”

ଆଉଜଣେ କହିଲେ, “ସରକାରଙ୍କୁ ଯେଉଁକି ଭାବରେ କହିଲେ ଶୁଣନ୍ତେ ସେ ଭାବରେ ଆମେ କହିପାରୁନୁ । ଆମକୁ ଟିକ୍ ଭାବରେ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେଥିପାଇଁ ଯାହାକିଛି କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ତାହା ସହିବା ।”

ସମସ୍ତେ ଏକସଙ୍ଗେ କହି ଉଠିଲେ—“ହଁ ସହିବା, ଭୁମ ବାଟ ବତାଅ ।” ସେ ଲୋକଜଣକ କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧା ବଦେଇବାକୁ ଯାଇ କହିଲେ—
ଯେଉଁମାନେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ବଡ଼ପାଟିଆକୁ ଜବତ କରନ୍ତେ, ସେମାନେ ବଡ଼ପାଟିଆର ଅପକାର କଅଣ ଜାଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ତାର ଅପକାର ଯେତେ ନିଜ ଅଙ୍ଗେ ନିଶେଇବେ ତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏଇଆଡ଼ୁ କରିବାକୁ ହେବ । ନିଜେ ଛଟପଟ ହେଲେ ସେମାନେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତିକାର କରିବେ । ସବୁ ମନ୍ତ୍ରୀ, ସେକ୍ରେଟେରୀ, କଲେକ୍ଟର, ଆଇ.ଜି., ଡି. ଆଇ.-

କ., ଏସ.ପି. ଓ ବିଶ୍ଵପତିମାନଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ଘରଭଡ଼ା ନେଇ
 ଶ୍ରମରତ୍ନ ମାର୍ଜା ବଡ଼ପାଟିଆ ପୁରୀ ଜେଜିର ବଜାଇବାକୁ ହେବ ।
 ପୋଲିସ୍ ଗିରଫ କରି କୋର୍ଟକୁ ଚାଲି ନ କରିବାପାଇଁ ବଜେଇ ଲାଗିଥିବ ।
 ଗୋଟାଏ କିଛି ପ୍ରକାରେଉଛନ୍ତି କହି ବଜେଇ ଲାଗିବ । ପୁଲିସ୍ ଜଣକୁ ଗିରଫ
 କରି ନେଇଗଲେ ଆଜିକାଲି ସେଠାକୁ ଯାଇ ଠିକ୍ ଗୁଡ଼ି ବାରଟାବେଳେ
 ବଜେଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେବ । ପୁଲିସ୍‌କୁ “ଆମ ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟରେ କାହିଁକି
 ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରୁଛ” କହି ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଦେଖାଇବ । ସେତେବେଳେ କୋର୍ଟରେ
 ମକଦ୍ଦମା ପଡ଼ିବ ସେତିକିବେଳେ ବଡ଼ପାଟିଆଙ୍କ ଗୋଇ ଖୋଲି କହିବ—
 “ଆଜ୍ଞା, ଆମେ ଆଇନକୁ ମାନି ଚଳୁଥିବା ନାଗରିକମାନେ ବରାବର ଏଇ
 ବଡ଼ପାଟିଆର ଉତ୍ପାତ ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ଶ୍ରୋତା ଆସୁଛୁ । ସେମାନେ କେହି
 ଟିକିଏ ହେଲେ ଶୁଣିଲେନି । ଆମେ ଶ୍ରାବଣ ସେମାନେ ବଡ଼ପାଟିଆର
 ପାଟି ଶୁଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି କି ସେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କି ହଇସା କରେ ତାହା
 ଜାଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନେ ଥରେ କି ଦୁଇଥର ଶୁଣିବେନି; କିନ୍ତୁ
 ତିନିଥର ବେଳକୁ ବାଧ୍ୟହୋଇ ଶୁଣିବେ । ତାପରେ ବଡ଼ପାଟିଆର ପାଟିରେ
 ପାଳବିଶ୍ଵା ମାଡ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ କଥାଟା ପାଇଲା । କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ସମସ୍ତେ
 କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ପରି ଏ ବି ଗୋଟିଏ ସଂଗ୍ରାମ
 ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ସଂଗ୍ରାମର ନାଆଁ ହେଲା ‘ପାଳବିଶ୍ଵା ସଂଗ୍ରାମ’ ।
 ଅସଲ କଥା ଜାଣିଥିବା ବୁଦ୍ଧିଆ ଲୋକେ କହିଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ
 ବଡ଼ପାଟିଆ ଭୁଣ୍ଡରେ ପାଳବିଶ୍ଵା ଯେପରି ମଡ଼ାହେବ ତା’ର ଯାଇଁ ଏ
 ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲିଛି । ନ ଜାଣିଲେ କହିଲେ ସରକାର ଅନ୍ୟାୟ
 ଭାବରେ ବଡ଼ପାଟିଆ ଭୁଣ୍ଡରେ ପାଳବିଶ୍ଵା ମାଡ଼ିବାରୁ ଏ ଆନ୍ଦୋଳନ
 ଚାଲିଛି । ମଜା କଥାଟା ହେଲା ବଡ଼ପାଟିଆ ବଜେଇ ବଜେଇ ତାଙ୍କୁ
 ଓ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ହାଲିଆ କରିପାରୁଥିବା ଲାଫଙ୍ଗା ଟୋକାଦଳ
 ବି ଏ ପାଳବିଶ୍ଵା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗଦେଲେ । ଏହା ଏକ ଅଭିନବ
 ସଂଗ୍ରାମରେ ପରିଣତ ହେଲା, ଯାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ହେଲା ଆଜି
 ଯେଉଁମାନେ ସଂଗ୍ରାମ କଲେ ସେ ଦୁଇଦଳ ଏକତ୍ର ହୋଇ ସଂଗ୍ରାମ କଲେ ।

ଯୁଦ୍ଧ ସରିଲା, ଶାନ୍ତି ଆସିଲା, ସରକାର ଆନ୍ଦୋଳନବାଦୀଙ୍କ
ପୁରୁଷ ମାନ ନେଇ ବଡ଼ପାଟିଆ ମୁହଁରେ ପାଳବନ୍ଧା ମାଡ଼ବାପାଇଁ ଏକ
ଆଇନ ବ୍ୟାପକକ୍ଷେତ୍ରରେ ପାସ୍ କରାଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲଗୁ କରିଦେଲେ ।

ଗଣେଶପୂଜା ପୂର୍ବଦିନ ସାନ୍ଧ୍ୟ ଟୋକାଏ ଯେତେବେଳେ
ବଡ଼ପାଟିଆ ଆଣିବାକୁ କାଲୁ ପାଖକୁ ଗଲେ ସେ ଅନ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖର ସହିତ
ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝେଇଦେଲା ଯେ ଆଗପରି ଆଉ ବଡ଼ପାଟିଆ ବଜାଯାଇ
ପାରିବନି । ଏହା କେବଳ ସନ୍ଧ୍ୟା ଶ୍ରୀଚାଠାରୁ ୧ଟା ଯାଏ ପୂର୍ବ ଅନୁମତି
ନେଇ ବଜାଯିବ । ଏପରି ଜୋରରେ ଏହା ବାଜିବ ଯେପରିକି ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ
କଥାବାଣୀ ବା ଗୁପ୍ତ-ଗୁପ୍ତୀଙ୍କ ପଡ଼ାପଡ଼ିରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାଧା ସୃଷ୍ଟି
କରିବ ନାହିଁ ଓ ବୃଦ୍ଧ ରୋଗୀଙ୍କ ନିଦ୍ରାରେ ବ୍ୟାଧାତ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ନାହିଁ,
ଏହାର ଶିଳ୍ପ କଲେ ଦୁଇ ମାସ ଜେଲ ଓ ଜମାରେ ଟଙ୍କା ଜୋରମାନା ।

ସବୁ ଟୋକାଯାକ ଲୁଲୁଥ ହୋଇ ସେଇଠି ବସି ପଡ଼ିଲା,
କାହାର ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।

ମହାଦେବବନ୍ଧୁ

ବହୁତ ସ୍ବରୂପ କଥା । ଏ ସହରଟା ଆଜିର ସହର ପରି ନଥିଲା । ଅଣଓସାରିଆ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରାମୀଣଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ କଳା ଗୋଟି ପଡ଼ି ନ ଥାଏ । ସବୁଠି ନାଲି ଗୋଡ଼ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଓ ଶଗଡ଼ ଚକ ତଳେ ଶେଷି ହୋଇଯାଇ ନାଲିଧୂଳିରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ବେଗର କୋତାରେ ଜଣେ ଯଦି ସହର ପରିଦର୍ଶନ କରି ଚାଲିଆସୁଥିଲା, ତେବେ ତା' ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ନାଲିଆ ମୋଟା ପିନ୍ଧିଥିଲା ପରି ଦିଶୁଥିଲା । ଅକସ୍ମାତ୍ ଯଦି ପବନ କଉତୁକରେ ଜଣେ ବାଟୋଇର ଚାରିପାଖରେ ଦିର୍ରୁ କରି ଘୂରି ଯାଉଥିଲା ତେବେ ଦୋଳର ପତ୍ର ଖେଳଟା ସେଇଠି ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଆଜିକାଲିର ଗସ୍ତାରେ ଯେଉଁ ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ଗାଡ଼ ଦେଖାଯାଉଛି ଓ ବସନ୍ତ ଗୋରୀ ମୁହଁପରି ଦେଖାଯାଉଛି ସେ ସମୟରେ ସେପରି ନଥିଲା । ଯେଉଁଠି ଗାଡ଼ର ଆବର୍ତ୍ତ ବ ଦେଉଥିଲା ତାହା କ୍ଷମେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଟିକ ଟୁବ୍ରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ବସନ୍ତ ମୁହଁ ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାହା ପାକୁଆ ବୁଡ଼ା ଗାଲ ପରି ଦିଶୁଥିଲା । କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ଭାବପାରନ୍ତି ଯେ ଗସ୍ତା ତ ଏମିତି ଥିଲା, ରିକ୍ସାଗୁଡ଼ିକ ଯା-ଆସ କରୁଥିଲେ କେମିତି ? ସେମାନେ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବେ ଯେ ସେ ସମୟରେ ରିକ୍ସା ତାର ମାତୃଗର୍ଭସ୍ଥ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ତା' ନାଆଁ କେନ୍ଦ୍ର ଶୁଣି ନ ଥିଲେ । ସହରରୁ ଦୂର-ଦୂରନ୍ତକୁ ଲୋକେ ଚାଲି ଚାଲି, ଶଗଡ଼ ବା କେନାଲ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଡଙ୍ଗାରେ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲେ । ସହର ଭିତରେ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିର ପ୍ରଚଳନ ଥିଲା । ଗୋଟିକିଆ ବଳଦ ଗାଡ଼ି ବି ନଜର ଅଧିକାର ବଜାୟ ରଖିଥିଲା । ଏହାଠାରୁ ବଳି ଅଧିକ ଭଲ ଓ ଅଧିକ ଗତିଶୀଳ ଯାନ ବିଷୟ କେନ୍ଦ୍ର ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଷ୍ଟେସ୍ଟାକରୁ ନଥିଲେ । ବେଶି ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଯାନ ଭାବରେ ଶୂନ୍ୟଗାଡ଼ି ଓରପ୍ ସାଇକଲ୍ ବା ବାଇସାଇକଲ୍ ଗସ୍ତାରେ ଦେଖାଦେଉଥିଲା । ଏ ଶୂନ୍ୟଗାଡ଼ି ଅବଶ୍ୟ ପଇସାବାଲାଙ୍କ ହାତରେ ଥିଲା । ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିବାରୁ ସେତେବେଳେ ଅଜିକାଲି ଭଳି ଦୁଇ ସାଇକେଲ ଭିତରେ ବର୍ତ୍ତମାନରେ ମେଣ୍ଟା ଲଢ଼େଇ ହେଉ ନ ଥିଲା ।

ମଟର ଗାଡ଼ି ଓରଫ ଡାହାଣାଡ଼ି ସହରରେ ଗୋଟିଏ ଦିଓଟି ଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ଗୋରା ସାହାବମାନଙ୍କର ଥିଲା । ପଛନ୍ତେ ଅତି ବଡ଼ ବଡ଼ ଧନା-
ଲେକ ଓ ରଜାମାନେ ଗୋଟିଏ ଦିଓଟି ରଖିଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ସବୁସାଧାରଣ-
ଙ୍କର ଏକ ଉଚ୍ଛ୍ୱସ୍ତ ଦର୍ଶନସ୍ଥ ବସ୍ତୁ ହୋଇ ରହିଥିଲା ।

ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁଥିଲା ଯେ କଲିକତାରେ ଏକ ପ୍ରକାର ମଟର ଗାଡ଼ି
ଅଛି, ତା' ନାଁ ହେଉଛି ବସ୍ । ଏଠିକା ମଟର ଗାଡ଼ିରେ ଖୁବ୍ ହେଲେ
ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚଜଣ ମଣିଷ ବସନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ସେ ବସ୍‌ଗାଡ଼ିରେ କୁଆଡ଼େ ଦଶ ପନ୍ଦର
ଜଣ ବସିପାରନ୍ତି ବୋଲି କଲିକତାରୁ ଗାଆଁକୁ ଫେରିଥିବା ଲୋକମାନେ
କହି ଲୋକଙ୍କୁ ଅବାକ୍ କରି ଦେଉଥିଲେ । ସେମାନେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କୁହାଇ
ଦେଉଥିଲେ ଯେ ଏଠା ମଟର ଗାଡ଼ିର ଦୁଇକଡ଼େ ଥିବା ଫାଟକ ବାଟେ
ଲୋକେ ଗାଡ଼ି ଭିତରକୁ ପଶନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ବସ୍ ମଟର ଗାଡ଼ିର
ପଛପାଖେ ଫାଟକ ଲାଗିଛି, ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଲୋକେ ଭିତରକୁ
ପଶିଯାଆନ୍ତି । ଫାଟକ ବନ୍ଦ ହେବାପରେ ମଟରଗାଡ଼ି କାନଫଟା ଗର୍ଜନ ଓ
ଧୂଆଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ି ପକାଇ ପଳାଏ । ଶ୍ରୋତାମାନେ ବକ୍ରାକୁ ଏହି-
ସବୁ ଜନସ୍ଥ ସ୍ୱ-ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଥିବା ହେତୁ ବଡ଼ ଭ୍ରାନ୍ତ୍ୟବାନ୍ ମନେ-
କରନ୍ତି ।

କିଛିଦିନ ପରେ ଏହି ସହରର ଲୋକମାନଙ୍କ ଭ୍ରାନ୍ତ୍ୟ ଖୋଲଗଲା ।
ଜଣେ ବଡ଼ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି କଲିକତାରୁ ଗୋଟିଏ ବସ୍ ମଟରଗାଡ଼ି ଆଣିଲେ ।
ସହରରୁ ନାଲି ସଡ଼ିକ ଯେଉଁଯାଏ ଯାଇଛି ସେହି ସବୁ ଦୂର
ମଫସଲ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାହା ନେବା ଆଣିବା ବେଉସା ତାଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା ।
ଲୋକଙ୍କୁ ସେଥିରେ ବସି ଯିବାଲାଗି ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ନୋଦ୍ଧାରକୁ
ପଡ଼ିଲା—“ଡକ୍ଟର ଡେର୍କମ୍ ସମୟ ଭିତରେ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବ ।
ବଳଦ ଗାଡ଼ିର ଧକଡ଼ ନାହିଁ ତକଡ଼ ନାହିଁ, ବଳଦମାନଙ୍କ ହୁରୁଡ଼ା ହୁରୁଡ଼ି
ନାହିଁ । ସବାର ଭିତରେ ବସି ଗଲାପରି ସୁରୁଖୁରୁରେ ଯାଇ ନିଜ ନିଜ
ଆନନ୍ଦର ଆଖିପିଛୁଳାକେ ପହଞ୍ଚିବ । ଥରେ ବସି ଦେଖ । ଥରେ ଯାହା
କଲେ ମଉଜଟା ବୁଝିବ ।”

ଆମ ଲୋକ କ'ଣ ସହଜରେ କଥା ବୁଝନ୍ତି । ଗାଡ଼ିଟା ଏତେ ଜୋର୍ରେ ଯିବ । କାନରେ ନାକରେ ପବନ ପଶିଯିବ । ଆଖିକାନ ଛୁଇଁ ହୋଇ ଅକଲ ଗୁଡୁମ୍ କରିଦେବ । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲେଇ ଦେବ । ବାନ୍ତି ହୋଇଯାଇପାରେ । ଆଗେ କେଉଁମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି ଯାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଯଦି କିଛି ନହୁଏ ତେଣିକି ଆମେ ଯିବା ।

ସତକୁ ସତ ପଢ଼ିଲି ଦଫାରେ ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ ଖୁବ୍ ସାହସୀ ଓ ଖୁବ୍ ଜୋର୍ଦ୍ଦାରୀ ଲୋକ ଯା କଲେ । ମଫସଲ ଦ୍ଵାର ପହଞ୍ଚି ଦୁଇଦିନ ଦିନ-ଯାଏ ଗାଁବାଲକୁ ବସ୍ ମଟରଗାଡ଼ିରେ ଆସିଲ ବେଳର ଅଭିଜ୍ଞତା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କରି ଗଇଁଆ ହୋଇଗଲ । ଦିନୁ ଫେରିଲ ପରେ ବି ସହରରେ ଉଣା ଗଇଁଆ ହେବାକୁ ପଡ଼ିନି । ପଛନ୍ତେ ଯେଉଁମାନେ ଯାସା କରିବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ସେମାନେ ଆଗୁଆମାନଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଯାଇ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରିପାରିଲେ । ଜଣେଅଧେ ପଚାରିଲେ—“ଆଜ୍ଞା ତୁମେ ଯଦି ଏଠି ଗାଡ଼ିକୁ ଅଟକାଇବାକୁ କହିବ, ତେବେ ତ ତାହା ପାଏ ବାଟ ଚାଲି ଯିବାପରେ ଅଟକୁଥିବ । ଏତେ ବଡ଼ ଜାମାଉଟିକୁ ଅଟକେଇବା କ'ଣ ସହଜ କଥା !”

ସବୁକଥା ଶିନ୍ଦୁନ୍ ବୁଝିବାପରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଦଳ ଗାଡ଼ି ଚଢ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ ପରେ ତୃତୀୟ ଦଳ । ଏମିତି ଗାଡ଼ି ଚଢ଼ାଟା ସମସ୍ତଙ୍କର ଦିହ ଘଷଣ ହୋଇଗଲା । ସମସ୍ତେ ହମହମ ହୋଇ ମଉଜ କରିବା ପାଇଁ ବସ୍ ମଟର ଗାଡ଼ି ଚଢ଼ିଲେ । ଗାଡ଼ିବାଲର ଖୁବ୍ ଲଭ ହେଲା । ତା'ର ଦେଖି ଆନର ଡେଇଁଲା ଡାହାଣ ଆଖି । ଟଙ୍କାକୁ ଚାରିଟଙ୍କା କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଥିବା ଆଉ ଆଉ ଧନୀ ଲୋକେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗାଡ଼ି କଲିକତାରୁ ମଗେଇଲେ । ସହରରେ ମୋଟ ଆଠ ଦଶଟା ବସ୍ ମଟରଗାଡ଼ି ହୋଇଗଲା । ଫଳରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ବାଣ୍ଟି ହୋଇଗଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଆୟ କମିଗଲା । ନିଜ ନିଜ ଗାଡ଼ିରେ ଯାତ୍ରୀସଂଖ୍ୟା ବଢ଼େଇବାକୁ ସମସ୍ତେ ନାନା ଉପାୟ କଲେ । ଟିକଟ ଦାମ୍ ବି କମେଇ କମେଇ ସଂବନ୍ଧୁ ଯାତ୍ରୀକୁ ଛୁଇଁଲା । ତା' ଚଳକୁ କମିବାର ଆଉ କି ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଦଲଲ ମୁତଦିନ କଲେ । ଜଣେ ଯାତ୍ରୀ ବସ୍ ଗାଡ଼ି ଗୁଡାଲର ପାଖାପାଖି ହେବା ମାତ୍ରେ ଦଲଲମାନେ ତାଙ୍କୁ ଘେରି

ଯାଉଥିଲେ । ନିଜ ନିଜ ଗାଡ଼ର ସୁବିଧାସବୁ ବଖାଣି ଜଣେ ଏ ହାତ ଘୋଷାଡ଼ିଲଣି ତ ଆଉ ଜଣେ ଆଉ ହାତ । ଆଉ ଜଣେ ତା ଗଣ୍ଟିଲି ଘୋଷାଡ଼ିଲଣି । କୌଣସି ଏକ ଗାଡ଼ରେ ବସିଯିବା ପରେ ତା ପିଣ୍ଡରେ ପ୍ରାଣ ପଶୁଥିଲା ।

ଥରେ ଜଣେ ଧୋବଧାଉଳିଆ ଭଦ୍ରଲୋକ ବସ୍ ଗୁଡ଼ାଳକୁ ଆସିଲେ । କାଳେ ସେ ହାକିମହୁକୁମାର ହୋଇଥିବେ ଭାବ ଦଲ୍ଲଲମାନେ ମୁହଁରେ ସିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ, ହେଲେ ହାତ କେନ୍ଦ୍ର ଲଗେଇଲେ ନାହିଁ । ସେ ଟଙ୍ଗ ଟଙ୍ଗ ଭୁଲିଯାଇ ନାଲିଆ ଗାଡ଼ରେ ବସିଲେ । ତାକୁ ହାକିମ ବୋଲି ଭାବ ନାଲି ବସ୍ ବାଲୁ ଟୁବ୍ ଖାତିର ଦେଖାଇଲା । ସେ ଗାଡ଼ରେ ବସିବା ମାତ୍ରେ କୁଆଡ଼େ ଥିଲେ କେଜାଣି ଘଅଳ ଘଅଳ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଆସି ସେହି ଗାଡ଼ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ଡ୍ରାଇଭର ମନେ-ମନେ ଭାବଲା ଦିନେ ନାହିଁ, କାଳେ ନାହିଁ, ଏ ବାବୁ ବସିଲେ ନା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଯାତ୍ରୀ ଭରପୂର ହୋଇଗଲେ । ବାବୁ ଜଣକ ଭାରି ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ନିଶ୍ଚୟ । ଗାଡ଼ ଛୁଡ଼ିଲା । ବସ୍ତାରେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଯାତ୍ରୀ ଗାଡ଼ରେ ଖୁଦ ହୋଇଗଲେ । ବାବୁ ଯେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ତାହା ଉଭୟ ଡ୍ରାଇଭର ଓ କିନ୍ନର ଠଉରେଇ ନେଲେ । ବାଟରେ କିନ୍ନର ବାବୁକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପାନ କଣି ଆଣିଦେଲା । ବାବୁ ପଇସା ଯାଚିବାରୁ ସେ ହାତ ଯୋଡ଼ି କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଭକ୍ତିରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପାନ ଦେଲି, ଆପଣ ପଇସା ଦେଉଛନ୍ତି କିଆଁ ? ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ ସାନ ସାନ ଲୋକେ ଖାତିର କରନ୍ତି, ଭେଟି ଦିଅନ୍ତି । ଆପଣ ଖାଲି ଟିକିଏ ଆମ ଉପରେ ଦୟା ରଖିଲେ ହେଲା ।”

ବାବୁଙ୍କ ଘର ଗସ୍ତା ଆସିଗଲା, ସେ ସେଇଠି ଶେଇଲେ । ଡ୍ରାଇଭର ଓ କିନ୍ନରଙ୍କ ବ୍ୟବହାରରେ ଖୁସି ହୋଇଯାଇ ବଦାୟ ଗ୍ରାଣ୍ଟରେ କହିଲେ—“ଆଜି ଶନିବାର ଆସିଲି । କାଲି ରବିବାର ଘରେ ରହିବି । ପିଅରଦିନ ସୋମବାର ସହରକୁ ଫେରି ଆସିବି ଯିବି । ତୁମ ଗାଡ଼ କେତେବେଳେ ଫେରିବ ?”

X

X

X

“ଆଜ୍ଞା, ଠିକ୍ ସାତଟାବେଳେ ଆମେ ଏଇଠି ପହଞ୍ଚି ଗାଡ଼ି ଅଟକେଇବୁ । ଦରନ୍ (ହର୍ଷ) ଦେବୁ, ଆପଣ ଗୁଲ ଆସିବେ ।”

ଭ୍ରାତୃଭର ଓ କୁନରୁ ଦେଖିଲେ ବାବୁଟା ଯେଉଁ ଦିନ ଆସୁଛି ସେଦିନ ଗାଡ଼ି ଉର୍ପୁର । ଅନ୍ୟ ଦିନମାନଙ୍କରେ ପୃଷ୍ଠ । ଏମିତିକି ବାବୁ ବସି ନ ଥିବାଯାଏ ଯାହା ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ବାବୁ ବସିଯିବା ମାତ୍ରେ କୁଆଡୁ କୁଆଡୁ ଆସି ଜୁଟି ଯାଉଛନ୍ତି । ଦିନେ ନାହିଁ ଓଳିଏ ନାହିଁ ସବୁ ଶନିବାର ଦିନ ଏକାକିଆ । ଦୁହେଁ ନିଧାର୍ଯ୍ୟ ଧରିନେଲେ ଯେ ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ଥିବା କଥା ଶୋହଳ ଅଟେ ସତ । ଏ କଥାଟା ଯେପରି ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ିବାଲାଏ ଜାଣି ନ ପାରିବେ ସେଥିଲାଗି ଦୁହେଁ ମୁହଁରେ ଭୁଣ୍ଟି ବାନ୍ଧିଲେ ।

×

×

×

ସତ କଥାଟା କଅଣ କେବେହେଲେ କେଉଁଠି ଲୁଚି ରହିଲାଣି ନା ରହିବ । ପଦୁପ୍ପଲ ପକ୍ଷ ଭିତରୁ ବାହାର ପଦାରେ ପାଣି ଉପରେ ଫୁଟିଲ ପରି ଫୁଟି ଉଠିବ । କେନ୍ଦ୍ର ତାକୁ ଲୁଚେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ହମେ ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ିବାଲାଏ ଏ ଘଟଣାଟିକୁ ଠଉରେଇ ନେଲେ । ସେହି ବାବୁଟି ଯେଉଁଦିନ ନାଲି ଗାଡ଼ିରେ ବସୁଛି ସେଦିନ ତା’ର କଚେବାର । ଆଉ କୋଉ ଦିନ ତ ହଉନି । ସେ ବାବୁଟି ନିଶ୍ଚୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ । ତାଙ୍କୁ ଯେ କୌଣସିମତେ ପାକଳାପାକଳ କରି ନିଜ ଗାଡ଼ିରେ ବସେଇବାକୁ ହେବ ।

ଶନିବାର ଦିନ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ବାବୁ ଦୁଇରୁ ଦେଖାଯିବାମାତ୍ରେ ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ିର ଦଲଲମାନେ ତାଙ୍କୁ ବାଟରୁ ଘେରି ‘ଆଜ୍ଞା, ଆମ ଗାଡ଼ିକୁ ଆସନ୍ତୁ, ଆଜ୍ଞା, ଆମ ଗାଡ଼ିକୁ ଆସନ୍ତୁ’ କହି ଡାକିଲେ । ହେଲେ ବାବୁ ‘ଆଉ ଆଉ ମୁଁ ସେ ନାଲି ଗାଡ଼ିରେ ଯିବି’ କହି ଘେର ଭାଙ୍ଗି ଗୁଲଗଲେ । ସମସ୍ତେ ହତାଶ ହୋଇ ଦେଖିଲେ, ସେ ଟୁଙ୍ଗ୍ ଟୁଙ୍ଗ୍ ହୋଇ ନାଲି ଗାଡ଼ିରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ ପଦର ମିନିଟ୍ ଭିତରେ ନାଲି ଗାଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି ହୋଇଗଲା ଓ ବିଜୟକୁହାଟ ଦେଇ ଗୁଡାଳ ଗୁଡ଼ିଲା । ଅନ୍ୟମାନେ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ରହିଲେ ।

ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ବୋଲି ଠଉରେଇ ସାରିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଧାରଣା ଥିଲା ଯେ ଅନ୍ୟ କେହି କଥାଟା ଠଉରେଇ ପାରିନାହାନ୍ତି । ସେଇଥିଲାଗି ନାଲିଗାଢ଼ିବାଲା ବରୁଣରେ ସମ୍ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ କରି ପାରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ଥରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ବାବୁ ଗାଆଁରୁ ଫେରିବାଦିନ ଜଣେ ଦଲଲ୍ ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡ ଧରିଲା ଓ ତାଙ୍କ ବସାଟାକୁ ଠାବ କରିନେଲା । ଶନିବାର ଦିନ ବଡ଼ି ଘୋରରୁ ସେଇଠି ପହଞ୍ଚି ତାଙ୍କୁ ଅତି ଭକ୍ତିର ସହ ନମସ୍କାରଟାଏ ପକାଇଲା ଏବଂ ସେଦିନ ତାହାର ନେଲି ରଙ୍ଗର ଗାଡ଼ିରେ ଯିବା ଲାଗି ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇଲା ।

ବାବୁ ହସି ଦେଇ କହିଲେ—“ମୁଁ ତ ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ିରେ ଲାଗୁଆ ହୋଇ ଯାଉଛି । ତୁମ ଗାଡ଼ିରେ ଯିବି କାହିଁକି ? ସେଠି ତ ମୁଁ ଟଙ୍କାଏ ଲେଖାଏଁ ଦେଉଛି । ତୁମ ଭଉଁ ତ ସେଇଆ ହୋଇଥିବ । ଯଦି କମ୍ ହୋଇଥାନ୍ତା ତେବେ ସିନା ତୁମ ଗାଡ଼ିରେ ଯାଆନ୍ତି । ତୁଜାଣାରେ ତା’ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ି ତୁମ ଗାଡ଼ିରେ ଯିବି କାହିଁକି ?”

“ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ କାହାକୁ କିଛି କହିବେ ନାହିଁ । ଆମେ ଚଉଦ ଅଣାର ନେଇଯିବୁ । ଆପଣ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସନ୍ତୁ । ଜନସପ୍ତ ମୁଁ ବୋହୂ ନେବି ।”

ଜନସପ୍ତ ସହ ଗୁଡ଼ାଳରେ ପହଞ୍ଚିବାମାତ୍ରେ ଲାଗିଗଲା ଝକାଝକ । ନାଲି ଗାଡ଼ିଆ ଦଲଲ୍ ଧାଇଁଆସି ନେଲି ଗାଡ଼ିଆ ଦଲଲ୍ ସଙ୍ଗେ ଧକମ୍‌ଧକା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇ କହିଲା—“ତୁ କିଏ ବେ, ସେ ଆମର ଲାଗୁଆ ଯାତ୍ରୀ । ତାଙ୍କୁ ଜୋର ଜୁଲିମ୍ କରି ନିଜ ଗାଡ଼ିକୁ ନେଉଛୁ କାହିଁକି ? ହେ, ଭଲଗତ ଅଛି ତ ବାବୁଙ୍କ ହାତ ଗୁଡ଼ିଦେ । ନଇଲେ କଥାଟା ଖରାପ ହେବ କହିଦେଉଛି ।”

ବାବୁ ନିଜେ ନାଲି ଗାଡ଼ିଆକୁ ବୁଝାଇ କହିଲେ—“ଆରେ ସେ ଚଉଦଅଣା କହିବାରୁ ତା’ ଗାଡ଼ିରେ ମୁଁ ଯାଉଛି । ତୁ କଟାଳ କରୁଛୁ କିଆଁ ?”

“ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଆଠଅଣାକୁ ନେଇଯିବି, ଆପଣ ମୋ ଗାଡ଼ିକୁ ଆସନ୍ତୁ ।” ଏହା କହି ନାଲି ଦଲଲ୍ ବାବୁଙ୍କ ଆର ହାତଟା ଧରି

ଘୋଷାଡ଼ିଲା । ବାବୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ି କହିଲେ—“ହଉ ଆଉ ପାଳ ପଛେ ତୋ ଗାଡ଼ିରେ ଯିବ, ଆଜି ତା’ ଗାଡ଼ିରେ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବ । ସେ ବରଷ ମୋ ଘରୁ ମୋ ସୁଟକେଣି ବୋହୁ ବୋହୁ ମୋ ଯାଜରେ ଆସିଛି । ଆଜି ଆଜି ତୋ ଗାଡ଼ିରେ ଯାଇପାରିବନି ।”

X

X

X

ସେଦିନ କଥାଟା ପକ୍କା ହୋଇଗଲା ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ବାବୁଟା ଲକ୍ଷ୍ମୀବଳ । ନାଲି ଗାଡ଼ି ସେଦିନ ଖାଡ଼ା ଖାଡ଼ା ଓପାସ । ନେଲି ଗାଡ଼ିବାଲା ଉପରେ ତା’ର ପ୍ରବଣ ରାଗ ହେଲା । ନେଲିଗାଡ଼ିଆ ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଏବର କାମ କରିଦେଲା । ଦୁଇଟା ପହଲିମାନ ଗୁଣ୍ଡା ସେ ଯଦି ପାଖରେ ଜଗାଇ ନଥାନ୍ତା ତେବେ ତା’ ଲୋକେ ବାବୁଙ୍କୁ ନେଲିଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଟେକି ନେଇ ଆସିଥାଆନ୍ତୁ । ପର ଶନିବାର ଦିନ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଜଣ ପହଲିମାନ ଗୁଣ୍ଡା ସଜିଲା କରି ରଖିବାକୁ ହେବ ।

ତେଣେ ନେଲି ଗାଡ଼ିଆଙ୍କ ପାଟିରେ ସୁଆଦ ଲାଗିଗଲା । ଆସନ୍ତା ଶନିବାର ଦିନ ଅନ୍ତତଃ ଚାରିଜଣ ପହଲିମାନ ଗୁଣ୍ଡା ରଖି ନାଲିଗାଡ଼ିଆ ଯେମିତି ବାବୁକୁ ନେଇ ନ ପାରନ୍ତି ତା’ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ହେବ । ନାଲି ଓ ନେଲି ଗାଡ଼ିଆଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ରତନା ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଥାର ଗୁମରଟାକୁ ଖୋଲିଦେଲା । ଧଳା, କଳା ଓ ମାଟିଆମାନେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ—ହୁଅନ୍ତୁ ବାଡ଼ିଆ ବାଡ଼େଇ ଦି’ ଜଯୋକ । ମଝିରେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ କେହି ଲପା ଉଠେଇ ନବ । ସମସ୍ତେ ଆସନ୍ତା ଶନିବାରକୁ ତରକା ତରକି ହୋଇ ରହିଲେ ।

X

X

X

ଶନିବାର ଦିନ ସକାଳୁ ନାଲି ନେଲି ଦୁହେଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀବଳ ବାବୁଙ୍କ ଦୁଆରେ ହାଜର ହୋଇଗଲେ । ଉଭୟେ ଧସାଧସିର ଆଖଙ୍କା କରି ଗୁଡାଳ ପାଖରେ ନିଜ ନିଜର ପହଲିମାନ ଗୁଣ୍ଡା ମୁତୟନ କରିଥିଲେ । ବାବୁ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଦେଖି ହାତ ମୁଣି କାହାକୁ ଦେଲେ ନାହିଁ । ନିଜେ ଧରି ଚାଲିଲେ । ଟିକଟ ଦାମ୍ କମି କମି ବସୁକ ଦାମ୍ରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ବାବୁ

କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟର ସହ ଚାଲିଥାନ୍ତି । ଗୃହୀଣ ପାଖ ଦେଲମାସେ ଦୁଇ ଫଉଜ ଖେପି ଆସିଲେ । ଜଣେ ହାତମୁଣି ଛଡ଼େଇ ନେଇଗଲା । ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୁଇ ହାତକୁ ଟାଣିଲେ । ନେଲର ପହଲ୍‌ମାନ ହୁଁ କରି ବାବୁକୁ ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଟେକି ନେଇଗଲା । ନାଲିର ପହଲ୍‌ମାନ ହାତରୁ ବାବୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ଟା ଖସିଗଲା । ହେଲେ ଲୁଗାଟା ଉପରେ ଜାବ ପଡ଼ିଗଲା । ବାବୁ ହାଉହାଉ ହେଉଥାଆନ୍ତି । ଶୁଣୁଛି କିଏ । ଆଖି-ପିତୁଳାକେ ନେଲ ହାତରେ ବାବୁଙ୍କ ଶରୀର ଓ ନାଲି ହାତରେ କେବଳ ଲୁଗା ରହିଗଲା । ହଠାତ୍‌ଗାଳ ଭିତରେ କାହାକୁ କିଛି ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ପୁଲିସ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଦେଖନ୍ତି ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ବାବୁ ଦିଗମ୍ବର ହୋଇ ନେଲ ଗାଡ଼ିର ବସିଛନ୍ତି ଓ କାମିଜ୍‌ଟାକୁ ଢଳୁଛନ୍ତି ଟାଣି ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ କରୁଛନ୍ତି । ପୁଲିସ୍ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟର ସମସ୍ତ ଖବର ଅନ୍ତର ସୋଚାଡ଼ କରି ବାବୁଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଲେ—ଆମଣ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ପୁରୁଷ ଭାବ ଏମାନେ ଆମଣ୍ଟକୁ ପାକିବା ଲାଗି ଏପରି ଧସାଧସି ଲାଗିଲେ ଦେଲେ । ଏମାନଙ୍କର ଅବଶ୍ୟ ଆମଣ୍ଟକୁ ହଇସା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା ।

ଝବ୍ର ମୋଧ ଓ ବିରକ୍ତିର ସହ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ବାବୁ କହିଲେ—“ଏ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଲୋକମାନେ ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତକୁ ନେଇ ‘ମହାଦେବବନ୍ତ’ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ମୋଟ ୧୦ରୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ।” ପୁଲିସ୍‌ର ଉଦ୍ୟମ ଫଳରେ ତାଙ୍କ ଲୁଗା ଓ ହାତମୁଣି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲା ।

ସେ ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ହୋଇ ପୁଲିସ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ନାଲି ନେଲକୁ ବର୍ଜନ କରି କଳାଗାଡ଼ିରେ ବସିଲେ ।

ବୁଢ଼ାର ଆଶୀର୍ବାଦ

ନୂଆ ଓଥଡ଼ା ଡାକ୍ତରବାବୁ ଗାଆଁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଲେ । ରେଳଷ୍ଟେସନରୁ ବଳଦ ଗାଡ଼ିଟା ଜନସମ୍ପର୍କ ସହ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କୁ ଆଣି ପହଞ୍ଚେଇ ଦେଲା । ଡାକ୍ତରଖାନା କର୍ମରୁଣ୍ଡମାନେ ଆଗରୁ ତିଆରି ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ବୁଢ଼ା କମ୍ପାଉଣ୍ଡରବାବୁ ଟୋକା ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କୁ ପହଞ୍ଚେଇ ନମସ୍କାର କଲେ । ତା ପଛକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଓ ମେହେନ୍ଦର ନାହିଁ, ନାହିଁ—ମନ୍ଦାରି ନମସ୍କାର ଖଞ୍ଜିଦେଲେ । ଏଇମାନେ ହେଲେ ଡାକ୍ତରଖାନାର ପରିବାର । କମ୍ପାଉଣ୍ଡର ବାବୁ କପ୍ରାନ ପରି ଅର୍ଡ଼ର ଉପରେ ଅର୍ଡ଼ର ନାହିଁଦେଲେ, ଆମେ ହେ ଶୁଣିଛୁ କଅଣ ? ଶଗଡ଼ ଭିତରୁ ସାମାନ୍ୟତା କାଢ଼ି ବାରଣ୍ଡାକୁ ଆଣ । ହେ ଦିବ, ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କୁ ଏଇ ଭିତରକୁ ବାଟ କଢ଼େଇ ନେଇ ଯା । ଆମେ ହେ ମନ୍ଦାରି କୁଆଡ଼େ ଶୁଣିଛୁ, ବେହେରାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କର । ଓଜନ ଜନସମ୍ପର୍କ ଥିବ, ଦି' ଜଣ ଧରାଧରା କରି ଆଣ । ହଁ ଦିବ, ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ଶୁଦ୍ଧା ଜଳଖିଆର ବ୍ୟବସ୍ଥା କର । କେତେ ବାଟରୁ ଆସିଲେଣି, ହାଲିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବେ । ଗୋଟିକୁ ଏ ଯାଏ ପାଣି ଯାଇନଥିବ । ଅଜ୍ଞା ମନ୍ଦାରି, ତୁ ଗଲୁ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ବୈଠକଖାନାର ଚଉକିଟା ଝାଡ଼ିଦେଇ ଆସିବୁ । ହଉ ହଉ, ତୁ ଅତି ସାମାନ୍ୟତା କାଢ଼ିଆଣ । ହେ ଦିବ, ସେ ନାଲିଆ ଚଉକିରେ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କୁ ବସେଇବୁ । ମୁଁ କାଲି ସେ ଚଉକିରେ କିରାସିନ ପିଆଇ ଦେଇଛି । ଧବୁ ଛୁରୁପାକକଳ ମରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଜଳାଟାରେ ବସେଇବ ନାହିଁ । ଛୁରୁପାକ ସେଥିରେ ଖଣି ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ପିଣ୍ଡ ପୁରୁଣୁଇଦେବେ । ହେ ହେ, ବେହେରା, ତୁ ଅତି ପିବୁଟି ଗ୍ରେଟା ଦୋକାନରୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଶୁଦ୍ଧା କମ୍ପେ ଆଉ ବଢ଼ିଆ ସିଗ୍ରେଟ୍ଟାଏ ଆଣିବୁ । ଶୁଦ୍ଧା କରୁ କରୁ ଡେଇଁ ଦେବ । ଡାକ୍ତରବାବୁ ହାଲିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ହଁ, ଦେବାନୀକୁ କବ୍ବୁ, ଟିକିଏ ଅଦା, ଗୋଟାଏ ଗୁଜୁରତି ଆଉ ଅଳ୍ପ ଟିକିଏ ତେଲପତ୍ର ଆଗ ପାଣିରେ ପକାଇ ପୁଟାଇ ନେବ । ତା' ପରେ ସେଇ ସିଝା ପାଣିକୁ ଶୁଦ୍ଧା ଉପରେ ଡାଳି ଦେବ । ଦେଖ, ତାକୁ ତାଗିଦ କରିଦେବୁ ଗୋଟିଏ ନୂଆ

ପଇସାର ଅଧା ସାଇନର ତେଜପତ୍ର ପକେଇବ । ଆଉ ଦେଖ, ତାକୁ
ତାରିବ କରି କହିଦେବୁ ନୁଆ ଡାକ୍ରରବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ଚାହା । ସେକଡ଼
ରୁହାରେ ଯେପରି ଚାହା ନକରେ । ହଁ, ସତର୍କ କରାଇଦେବୁ । କହିଦେବୁ
ସବୁ କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରିବ ତେବେ ତା ପେଟମର ବେଳକୁ ଆଜ୍ଞାକରି
ପାନେ ପାଇବ ।

କମ୍ପାଉଣ୍ଡରବାବୁ ଏମିତି ଅର୍ଡ଼ର ଦେଇ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ହେଲେ
ଡାକ୍ରରବାବୁ ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦ କରାଇ କହିଲେ, “ଓହୋ ! ଆପଣ ଏତେ
ବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ସାମାନ୍ୟତା ଭିତରେ ଏଇ ବେଡ୍
ହୋଲ୍‌ଡରଟା, ତା ଭିତରେ ସବୁକିଛି, ମୁଁ ନଜେ ନେଇ ଯାଉଛି ।”
କହି ଡାକ୍ରରବାବୁ ବେଡ୍‌ହୋଲ୍‌ଡର ସହ ଟୁଙ୍ଗ୍‌ଟାଙ୍ଗ୍ ଯାଇ ଡାକ୍ରରଖାନା
ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ । ବେଡ୍‌ହୋଲ୍‌ଡରଟା ଥୋଇଦେବା ପୂର୍ବରୁ ବେହେଳ
ହାତରୁ ଛଡ଼େଇ ନେଇ କହିଲା, “ବାବୁ, ଆମେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଆପଣ
ସାମାନ୍ୟତା ନେଇ ଆସିଲେ, ଆମକୁ ଏଇଟା ମାଡ଼ିପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଚାହାପାଇଁ
ପିବାକୁ ବସିଥିଲି । ଆପଣ ସାମାନ୍ୟତା ଧରିବା ଦେଖି ଦଉଡ଼ି ଆସିଲି । ଏହା
କହି ସେ ବେଡ୍‌ହୋଲ୍‌ଡରଟାକୁ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥୋଇଦେଲା ଆଉ
ମଦାରିକୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା, “ତୁ ଏମିତି ବଗାଙ୍କ ଭଳି ଚାହିଁଛୁ
କଅଣ ? ଶୀଘ୍ର ପଛକୁ ଯାଇ କାଟରଟା ଝୁଡ଼ାଝୁଡ଼ି କରିଦେ । ଖଟ ଉପରେ
ବସିରଟା ବସେଇଦେ । ବାବୁ ଟିକିଏ ଆରାମ କରି ନଅନ୍ତୁ ।”

ଡାକ୍ରରବାବୁ ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ି କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ମୋ ପାଇଁ
ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି ହେଉଛି ? ଟ୍ରେନରେ ଓ ବଳଦ ଗାଡ଼ିରେ ବସି ବସି
ଆସିଲି, ହାଲିଆ ହେବ କାହିଁକି ?”

ଚାହା ଜଳଖିଆ ପରେ ଡାକ୍ରରବାବୁ ଡାକ୍ରରଖାନାର ଚାରିଆଡ଼େ
ତନଖି କରିନେଲେ । କମ୍ପାଉଣ୍ଡରବାବୁ ଥରୁରିଲେ—ଆଜ୍ଞା, ସେତେଇ
ବରଦ କଅଣ କରିବ ? ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତ ପିଲୁପିଲି ନାହାନ୍ତି,
ଗୋଟିଏ ସୋସାଇଆ ଯୋଗାଡ଼ କରିଦେବ ?

—ଆଉ ପିଲୁପିଲିର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଲୁପିଲି
କାରଖାନା ମୋର ହୋଇନି । ମାସକ ପରେ ମୋର କାରଖାନା ତିଆରି

ସରିଯିବ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ କାରଖାନାକୁ ଏଠାକୁ ନେଇଆସିବି । ସେତେବେଳେ କ୍ୱାଟର୍ସର ସ୍ୱେଷ୍ଟକାନ୍ଦ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ । ଏ କେତେଟା ଦିନ ହୋଟେଲରେ ଚଳାଇ ଦେବା ।

“ଆଜ୍ଞା, ଏଠା ହୋଟେଲରେ ଆପଣ ପଣି ପାରିବେନି, ଖାଇବା ତ ଦୁଇର କଥା । ଯଦି କିଛି ମନେ ନ କରନ୍ତି ମୁଁ ମୋ ଘରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେବି ।”

ଡାକ୍ତରବାବୁ ରାତି ହୋଇଗଲେ । ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ଘରକାମ ହୋଇ କିଛି ରହିଲା ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନା କାମରେ ସେ ଘାସିଗଲେ । ପ୍ରଥମ ଦିନ ପ୍ରଥମ ରୋଗୀ ଆସି ପ୍ରଥମେ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଟଙ୍କାଟିଏ ଥୋଇଦେଇ ଦିହ କଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଡାକ୍ତରବାବୁ ତାକୁ ପଚାରିଲେ ଟଙ୍କାଟି ନେଇ ନିଜ ଅଖାରେ ମାରିପାରି ତା’ପରେ ଦିହ କଥା କହିବାକୁ କହିଲେ । ରୋଗୀକୁ ବୁଝେଇ ଦେଲେ, “ରୋଗୀ ଦେଖିବା ଲାଗି ସରକାର ମୋତେ ଦରମା ଦେଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ତୁମଠୁଁ ଟଙ୍କା ନେବି କାହିଁକି ?” ସେଦିନ ସବୁଯାକ ରୋଗୀ ନିଜ ନିଜ ଅଖାରୁ କିଛିଟହଲେ ଖଲ୍ଲସ ନ କରି ଓଷଦ ନେଇ ଆନନ୍ଦରେ ଯେ ଯାହା ଘରକୁ ଗଲେ । କାମଦାମ ଶେଷର ଡାକ୍ତରବାବୁ ନିଜ କୋଠରକୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ବାକି ଚାରିଜଣଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଜରୁରୀ ମନ୍ଦିରୀ ସଭା ବସିଗଲା । କମ୍ପାଉଣ୍ଡରବାବୁ କହିଲେ— ଡାକ୍ତରଟା ଭଲ, ହେଲେ ସେ ଯେପରି ଭାବରେ ଚିକିତ୍ସା ଆରମ୍ଭ କଲେଣି ସେଥିରେ ରୋଗୀମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଫେରି ଆସିବ ସତ; କିନ୍ତୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଖରାପ ହୋଇ ଶେଷରେ ଆମେ ରୋଗୀ ବନ୍ଦୀ ।

ବେହେରା କହିଲା—“ହଅଁ ହୋ, ଡାକ୍ତରବାବୁ ନିଜେ ନନେଲେ ନାହିଁ, କହି ଦିଅନ୍ତେନି ମୋତେ ଦେବା ଦରକାର ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ହଅଁ । ତାଙ୍କର ସିନା ସରକାରୀ ପଇସାରେ ପେଟ ପୂରିଯାଉଛି, ଆମର ପୁରବ କୁଆଡୁ ? ଖାଲି ନିଜ ପେଟକୁ ଦେଖିଲେ ତ ଚଳିବନି । ଯିଏ ଅନ୍ୟର ପେଟକୁ ଚିହ୍ନି ନପାରିଲା ସେ କି ମଣିଷ ?”

ମନ୍ଦାର କହିଲା—“ହଅଁ ହୋ, ତୁମେ ନ ନିଅ କିଛି ଯାଏଆସେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟର ବାଟ ବନ୍ଦକରି ଦେଉଛ କାହିଁକି ? କାହିଁକି କହୁଛ ମୋତେ

ଗୋଟି ଦେଖି ଚିକିତ୍ସା କରିବାକୁ ସରକାର ଟଙ୍କା ଦେଉଛି । ସେମାନେ ତ ଓଳିଆରୁ ପଡ଼ି ଗଲା । ଏସବୁ କହି ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ସିଆଣା କରିବା କି ଦରକାର ? ସେମାନେ ଆମକୁ ବି ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଳି ଦେଖାଇ କହିବେ, ‘ହେ ନନ୍ଦେନ୍ ବରଡ଼ି’ (ନନ୍ଦେନ୍ଦ୍ର ବୁଢ଼ି) ଏ କାମପାଇଁ ସରକାର ତତେ ଟଙ୍କା ଦେଉଛନ୍ତି, ଆମକୁ ଟଙ୍କା କିଆଁ ମାଗୁଛୁ ? ଏହାର ଗୋଟାଏ କିନାସ ନକଲେ ଆମେ ଶୁଣି ଶୁଣି ମରିଯିବା ।”

କିନାସ ଖୋଜା ଚାଲିଲା । ବେହେରା କହିଲା—“ବାବୁଙ୍କୁ ସାପ୍ ସାପ୍ କହିଦେବା—ବାବୁ ଆପଣ ଟଙ୍କା ରଖି ଆମକୁ ଦେଇ ଦିଅନ୍ତୁ, ଫେରେଇ ଦେଉଛନ୍ତି କାହିଁକି ?”

କଥାଟା କାହାର ମନକୁ ପାଇଲା ନାହିଁ । ବିରଡ଼ି ବେକରେ କିଏ ଦଣ୍ଡି ବାନ୍ଧିବ, ସେଇଟା ସ୍ଥିର ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ମନ୍ଦାରି କହିଲା, “ବାବୁଟା ଯେମିତି ଦୟାଳୁ ଓ ମେଲାଣି ଅଛି ସେଥିରେ ଦାନ ଖାଇବାଟ ବାଟରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ତାଙ୍କ ପକେଟରୁ କିଛି ମୋଟା ଟଙ୍କା ଝଡ଼େଇ ନେବା । ତାଙ୍କର ଅଣ୍ଟା ପଡ଼ିବ, ଫଳରେ ଯଦି ଟଙ୍କା ସେ ରଖିବେ ଓ କିଛିଦିନ ପରେ ଗୋଟିକୁ ମାଗିବେ ।”

ସେ ପ୍ରସ୍ତାବଟା ବି କାଟ୍ ଖାଇଗଲା । କାଟପାଣିରେ କୁହାଗଲା ଯିଏ ଉପୁରି ନନେଇ କେବଳ ଦରମା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ସେ କେବେ-ହେଲେ ଖୋଲୁହାଡ଼ିଆ ହୁଏନାହିଁ କି ମୋଟାଟଙ୍କା ଦାନ ଖାଇବାରେ ଉଡ଼ାଏ ନାହିଁ ।

ନର୍ସ କହିଲା—“ଗୋଟି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ତାକୁ ବାଟରେ ଛେକିବା । ଆମକୁ ଦର୍ଶନ ନଦେଲେ ତାକୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପାଖକୁ ଛାଡ଼ିବା ନାହିଁ ।”

ପ୍ରସ୍ତାବଟା ହସରେ ଉଡ଼ିଗଲା । ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁମାନେ ହିମତ ପାଇଛନ୍ତି ସେମାନେ ତଳିଆ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ବାକି ରଖିବେ । ସେଗୁଡ଼ାକ କଥା ନୁହେଁ, ଅକଥା । ନହେବା କଥା କହି ଲାଭ ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ କମ୍ପାଉଣ୍ଡରବାବୁ ମୁଣ୍ଡର ଦହ ମନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର କିଛି ଲହୁଣୀ କାଢ଼ିଲେ । ସେ କହିଲେ, “ଗୋଟାଏ ଭଲ ବାଟ ଅଛି । ସେ ବାଟରେ କଞ୍ଚା ପଇସା ମିଳିବନି ସତ; କିନ୍ତୁ ପଇସା ଢେଙ୍କଣ ଆମେ ଯାହାସବୁ କଣ୍ଠରୁ ସେରୁଡ଼ାନ ତ ପାଇ ପାରନ୍ତେ । କାଲି ମୁଁ ତାର ବାଟଟା କରବି । ଥୟ ଧର ।”

ତହିଁ ଆରତନ କମ୍ପାଉଣ୍ଡରବାବୁ ନିଜ ଯୋଜନାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଟିକୁ ଡାକ୍ରରବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ପିବାୟୁରୁ ଧର୍ମୋପଦେଶ ଦେଲେ, “ଆହେ, ଶାସ୍ତ୍ର କହିଛି, ଯାହାଠାରୁ କିଛି ଉପକାର ପାଇବ, ତା ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବ । ଟଙ୍କାଟା କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବାର ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ନୁହେଁ । ଫଳେ ପୁଣ୍ୟ ମଧ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣେଇ ଦିଆ-ଯାଇପାରେ । ଡାକ୍ରରବାବୁ ଟଙ୍କା ନେଉ ନାହାନ୍ତି । ନ ନିଅନ୍ତି । କିଛି ପରିବାପତର ଆଣି ଦଉନ । ସେ ବାଧ୍ୟହୋଇ ରଖନ୍ତେ । ତୁମର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣେଇବା ହୋଇଯାଆନ୍ତା । ତୁମେ ଆଉ ଧାରୁଆ ହୋଇ ରୁହନ୍ତିନି । ସରକାର ତାଙ୍କୁ ଟଙ୍କା ଦେଉଛି । ସେ ବି ଡାକ୍ରରବାବୁଙ୍କ ଡାନଲଭ ବୁଝି ସରକାରଙ୍କ ରାଶି ଶୁଝି ଦେଉଛନ୍ତି । ସେ ବାଟରେ ସେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣେଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ସେ ଧାରୁଆ ହୋଇ ରହୁନାହାନ୍ତି । ସରକାର କଅଣ ତୁମ ପାଇଁ, ତା ପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଟଙ୍କା ଦେଉଛନ୍ତି, ନା—ତୁମେ ଯେଉଁ ଉପକାରଟା ପାଇଲ ତା ପାଇଁ ତୁମର ତ କିଛି କରିବାର ଅଛି । ସରକାର ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ଦେଲେ ତାର ପ୍ରଚୁପକାର ସରକାର ନେଇଗଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ଧର୍ମଟା ସରକାର ଅର୍ଜନ କଲେ । ତୁମେ କଅଣ ଅର୍ଜନ କଲ ? ଛବୁ ? ତୁମେ କିଛି ନ ଦେଲେ ତୁମର କିଛି ଉପକାର ହେବ ନାହିଁ । ବେଦରେ ରାଷିମାନେ କଅଣ ଗଞ୍ଜେଇ ଖାଇ ଲେଖିଛନ୍ତି—‘ଉପକାର’ ପ୍ରାପ୍ତି ମାତ୍ରେଣ ଯଦି ଫଳଂ ପୁଷ୍ପଂ ନ ଦିଅନ୍ତି, ସଃ ଉପକାରଃ ତତ୍ସଖାତ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନ ଭବତି’, ଏଣୁ ତୁମେ ଟଙ୍କା ନ ଦେଲେ ନାହିଁ ବାଡ଼ିରୁ କିଛି ବାଇଗଣ, ଖୁମ୍ବୁଆଳୁ, କଖାରୁଟାଏ, ସାରୁ ବାଉଁଶିଆଏ, ହାଟରୁ କୋବଟାଏ, କି ବିଲଡିଆକୁରୁ ସେରେ ହାତରେ ଧରି ଆସ । ଡାକ୍ରରବାବୁଙ୍କୁ ଆମେ ବୁଝେଇ ଦେବୁ । ତାଙ୍କୁ ଗଳି କରେଇ ଦେବୁ । ଦେଖ ଡାକ୍ରରବାବୁଙ୍କର ଧାରୁଆ ହୁଅନି ।”

ପିଣ୍ଡା ଉପରୁ ଏପରି ଉପଦେଶ ଖୁବ୍ କାମ ଦେଖେଇଲା । ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚଦିନ ପରେ ପଡ଼ିଲେ ସଜନା ଛୁଇଁଆଡୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଡାକ୍ତରବାବୁ ନାକଟେକି ଅଥୟ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । କମ୍ପାଉଣ୍ଡରବାବୁ, ଗୁଣିଆ ମନ୍ତ୍ର ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ି ହାତ ହଲାଇ ଭୁତ ପ୍ରେତ ଛଡ଼େଇଲା ପରି ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ବରକ୍ତି ଝଡ଼େଇଲା—“ବାବୁ ଆପଣ ମୋଠାରୁ ବୟସରେ ସାନ । ଆପଣ ମୋଠାରୁ ସଂପ୍ରେୟ ବେଶି ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ସତ; କିନ୍ତୁ ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ସଂପ୍ରେୟ ବେଶି । ମୋ ସାନକୁଡ଼ା ଟିକିଏ ଶୁଣନ୍ତୁ । ଶେରୀମାନେ ଶୁଣନ୍ତି ଯେ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ନଦେଲେ ଶେର ଇଲା ଦୁଃଖନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ମନର ଏ ଧାରଣା ସହଜରେ ଯିବନ । ସେମାନେ ଟଙ୍କା ଦେଲେ ଆପଣ ନେଉନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ଯେ ବନା ଦର୍ଶନ ଆ ଓଷଦ କାମ କରିବନି କିମ୍ବା କଲେ ଖୁବ୍ ଡେରିରେ କାମ କରିବ । ‘ବସାଗ୍ରବେ ମୂଷ’ ଦୟାତ୍ କଥାଟା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣା । ଟଙ୍କା ବଦଳରେ ସେମାନେ ଉକ୍ତିର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ କିଛି ଫଳମୂଳ ଦେଉଛନ୍ତି । ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ଆଶ୍ରିତର ଏଇଟା ନୈବେଦ୍ୟ ପରି । ଆପଣ ନ ରଖିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ । ସେମାନେ ଶୁଣିବେ ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଶେରଟି ଡାକ୍ତରବାବୁ ବୋଧହୁଏ ଭଲକରି ପାରିବେନି ଜାଣି ଭେଟି ନେଲେ ନାହିଁ । ଆପଣ କଣ ଏଇଟା ଗୁହାଣ ? ରଖନ୍ତୁ, ଏଗୁଡ଼ାକ ରଖନ୍ତୁ । ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଶୁଣନ୍ତୁ ନାହିଁ ।” କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରବାବୁ ବିବ୍ରତ ହୋଇ କହିଲେ—“ହଉ ଦେଲେ ଦିଅନ୍ତୁ ପଛକେ, ହେଲେ ଏଗୁଡ଼ାକ କଅଣ କରିବ ? ଡାକ୍ତର ମହଲରେ ମୋର ଇଚ୍ଛାତ ମହତ ଆଉ ରହିବ ନା ? ତୁମେ ଯାହା କରୁଛ କର । ଏଠି ସେଗୁଡ଼ାକ ଥୁଆ ନାହିଁ ।”

ଅନ୍ୟମାନେ ଏଇତକ ଶୁଣିବାପାଇଁ କାନେଇଥିଲେ । ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ଆନନ୍ଦରେ କୁଲୁର ଉଠିଲେ ।

ଗାଆଁ ଗଣ୍ଡାରେ ବାଡ଼ି ପରିବାର ଦାମ୍ତା ଗାଆଁ ବାଲଙ୍କ ପାଖରେ ଖୁବ୍ ନଗଣ୍ୟ କହିଲେ ତଳେ । ଟଙ୍କାଟିଏ ଦେବାକୁ ସେମାନେ କୁହୁକୁହୁ ହୁଅନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଦି’ ଟଙ୍କାର ସଜନା ଛୁଇଁ କି ଶିମ୍ବ ସେହି ବାବଦର ଦେବାକୁ ଟିକିଏ ହେଲେ ପଛନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଶ୍ରାବେ କମ୍ପାଉଣ୍ଡରବାବୁ ମନ ପରିବା ଆଦାୟ କଲେ ନାହିଁ । ଅପିଏ କାନ୍ଥକଡ଼କୁ ବେତା ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ । ଦଶଟା ବାରଟା ବେଳକୁ ସେଇଟା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ । ବେଳେବେଳେ ଗ୍ରେଟ ବଡ଼ ମିଠେଇ ଦାଣ୍ଡ ଆସିଲେ ତାହା ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ରାମ୍ପରେ ଥୁଆ ହୁଏ । ଡାକ୍ତରବାବୁ ତା ଆଡ଼କୁ ଆଡ଼ଅଖିରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି ନାହିଁ । କାମଦାମ ଶେଷରେ କମ୍ପାଉଣ୍ଡର ବାବୁ ନିଜପାଇଁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାଂଶ ରଖି ବାକିତକ ଅନ୍ୟ ଚିନିଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ବାଣି ଦିଅନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ମହାଶୂନ୍ୟ । କଥା ପଇସା ନ ମିଳିଲେ ନାହିଁ, କଥା ତଟକା ପରିବା ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶି ମିଳିଲା । କମ୍ପାଉଣ୍ଡର ବାବୁଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିକୁ ଅନ୍ୟ ଚିନିଜଣ ବହୁତ ତାରପ କଲେ । ରୋଗୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ନ ପଡ଼ୁଥିବାରୁ କମ୍ପାଉଣ୍ଡର ବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଗଭୀର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଥିଲେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ଦିନ ସବୁବେଳେ ସମାନ ଯାଏ ନାହିଁ । ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ପରେ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ଡାକ୍ତରବାବୁ ଦି'ହାତରୁ ଭେଦାତ ହେଲେ । ଛୁଟିନେଇ ଗାଁରେ ଚଉଦାତ ହେଲେ ଓ ଛୁଟି ଶେଷରେ ଗୁଡ଼ଣୀ ବା ଘୋରଣୀକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଘୋରଣୀ ହେଲା ଗୋଟାଏ ପଥରକୁଣ୍ଡି ଯେଉଁଥିରେ ସବୁ ଚିନିଷ ପେଷା ହୁଏ । ନୂଆ ହୋଇ ଗୁଡ଼ଣୀଟିଏ ଆସିଲା ଘୁମି ତହିଁରେ ପେଷି ହୋଇଯାଏ ବୋଲି ଜେନ୍ତୁ ଜେନ୍ତୁ ଗୁଡ଼ଣୀକୁ ଘୋରଣୀ ବୋଲି ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଡାକଥାଆନ୍ତି । ଘୋରଣୀସହ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ଆଗମନ ଲାଗି ଡାକ୍ତରଖାନାର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଆଗରୁ ଖିଆର ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ରୋଗୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଦୟ ହୋଇଥିବା ରସିଦ୍‌ରେ ଗୋଟାଏ ପରମ ଚୂପ୍ରିଦାୟକ ଶ୍ରେକ କରୁଥିଲେ ।

ନୂଆ ମା' ଆସିଥିବାରୁ ନର୍ସର ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲାଗୁ ନଥାଏ । ତାଙ୍କ ପାଟିକୁ ଚାହିଁ ବସିଥାଏ । ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରିବା ମାତ୍ରେ ସେଗୁଡ଼ାକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଉଥାଏ । ଯେଉଁଟା ଯେତେ ଜୋର୍ରେ ମାଡ଼ି ଆସିଥାଏ ସେଇଟା ସେତକ ଜୋର୍ରେ ଛୁଡ଼ିଯାଏ, ନୂଆ ମାଆଙ୍କ ପ୍ରତି

ସମସ୍ତଙ୍କ ଅନୁରକ୍ତ ହଠାତ୍ ସେମିତି ଅଜାତି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା; ଠିକ୍ ସେମିତି ଉଠେଇଗଲା ।

ଦିନେ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ଘୋରଣୀ ସ୍ବାମୀଙ୍କ କାମ ତନଖି କରିବାକୁ ଅଫିସ ଭିତରକୁ ପଶିଆସିଲେ । ବେହେରା ଭକ୍ତରେ ଲଟପଟ ହୋଇଯାଇ ତାଙ୍କୁ ସବୁଆଡ଼ି ବୁଲାଇ ଦେଖାଉ ଦେଖାଉ ପରିବା ବେତାଟା ତାଙ୍କ ନଜରରେ ପଡ଼ିଲା । ସେତେ ପରିମାଣରେ ପରିବା ସେଠାରେ କାହିଁକି ଥିଲା ହୋଇଛି ପଚାରିବାରୁ ବେହେରା ବଚସା ପତ ପତ କହିଦେଲା । ଘୋରଣୀ ସାନ୍ତବ୍ୟ ଅର୍ଥର ଦେଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ତାଙ୍କ ହାଣ୍ଡି ଶାଳକୁ ନେଇଯିବାକୁ । ଆଦେଶ ପାଳିତ ହେଲା । ଭିତରେ ଘୋରଣୀ ଆଉ ଡାକ୍ତର-ବାବୁଙ୍କର ବହେ ଭଡ଼ାଓଟର ଲାଗିଗଲା । ଡାକ୍ତରବାବୁ କହିଲେ—“ଏଇଟା ବଡ଼ ଛୋଟକାମ ହେଲା । ସେମାନେ ବାଣ୍ଟିକୁଣି ଦି'ଦିଟା ନେଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ପେଟରୁ ଛଡ଼େଇ ଆଣିଲା ପରି କଥାଟା ହେଲା । ତୁମକୁ କଣ ବେଳେ ସେମାନେ ଗ୍ରହଣକରିବେ । ଏଗୁଡ଼ାକ ଇଚ୍ଛୁକ ହେଉଛନ୍ତିବା କାମ ।”

ଘୋରଣୀ କହିଲେ—“କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ସେଗଣିମାନେ ଆମକୁ ଦେଉଛନ୍ତି, ଆମ ଜନସ ଆମେ ଆଣିଲୁ, ଆମେ ତ ଅନ୍ୟ କାହାର ଜନସ ଆଣିଲୁ । ଏଥିରେ ଇଚ୍ଛୁକ କମିବ କାହିଁକି ?”

“ଏହେ, ତୁମେ ମୋତେ କେତେ ତଳକୁ ପେଲି ଦେଉଛ । ମୋତେ ଲୋକେ କଅଣ କହିବେ ? ମୁଁ ଜଣେ ସଜନୀ ହୁଏ, ବାଇଗଣ ଫିଙ୍ଗିବାଲା ଡାକ୍ତର । ଡେଙ୍ଗୁର ରୁଣିଆଡ଼େ ପିଟି ହୋଇଯିବ । ତୁମେ ବ ନିସାର ପାଇବନି । ତୁମକୁ ନିକୁଛିଆ ଡାକ୍ତରର ନିକୁଛିଆଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି କହିବେ ।”

“ଏ ସବୁ ନିହାତି ବାଜେ କଥା ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ରୁହେଁନା । ସେଗଣିମାନେ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଫିଙ୍ଗି ଟଙ୍କା ଆକାରରେ ବା ଜନସ ଆକାରରେ ଦିଅନ୍ତି । ଫିଙ୍ଗି ନେବାଟା ଅସଙ୍ଗତ କଥା କପରି ହେଲା ମୁଁ ତ ଜାଣି-ପାରୁନି । ମୋର ଭାରି ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି ।”

“କି ସନ୍ଦେହ ?”

“ଆଜ୍ଞା, ପରିବାଚକ ସମସ୍ତେ ବାଣୀ ନେଉଛନ୍ତି ନା ସେ ନର୍କ ସବୁତକ ନେଉଛି ?”

“ଆରେ ବାପରେ ବାପ୍ । ତୁମେ ବଡ଼ ଚପଳନକ ଲୋକ ଦେଖୁଛି । ତିକି ଶାଳରୁ ଯାଇ ତୁମେ ଡେଙ୍କାନାଳରେ ଉଠିଲଣି । ତୁମେ ଯାହା କରୁଛ କର, ମୁଁ ତୁମକୁ ଆଉ କିଛି କହିବି ନାହିଁ ।”

ସତକୁ ସତ ଡାକ୍ତରବାବୁ ଘୋରଣୀକୁ ଆଉ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ପରିବା ମହର୍ଗ ଯୁଗରେ କର୍ମରୂପାମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ସୁବିଧାଟା ଦେଉଥିଲା ସେଥିରେ ଅକୁଲଥାଇ ପଡ଼ିଗଲା । ଘୋରଣୀ ସାହେବା ପ୍ରତିଦିନ ନିଜେ ଆସି ପରିବାପତ୍ର ନେଇଗଲେ । ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ହେଲା ପରିବାପତ୍ର ତାଙ୍କ ହାଣ୍ଡି ଶାଳରେ ପଡ଼ୁଥିବା ପୂର୍ବରୁ ତାର ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଅଂଶ ବାଟ-ମାରଣା ହୋଇଯାଉଛି ।

କର୍ମରୂପାମାନେ ହଟିବା ପାତ୍ର ନୁହନ୍ତି । ଘୋରଣୀ ସାହେବା ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ସଂଗୃହୀତ ପରିବାଚକ ସେମାନେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିଦିଅନ୍ତି । ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ସମ୍ମତ ଥିବାରୁ ତାହା କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସୁବିଧା ଦେଉଥାଏ । ଏହିପରି ଭାବରେ କିଛି ଦିନ ଗଢ଼ିଗଲା ।

ଦିନେ ସକାଳେ ବୁଢ଼ୀଟିଏ ଆସି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ପେଟଟାକୁ ଚିପିଧରି ପାଟିକଲା, “ହେ ପୁଅ, ମତେ ବନ୍ଧା, ପେଟ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଗୁଳ୍ମ ମ ଏଇଠୁ ଉଠି ଏମିତି ବୁଲୁଛି । ଅନ୍ତନାଡ଼ିଗୁଡ଼ାକ ଦୁର୍ଦ୍ଦି ପକାଉଛି । ପୁଅ, ତୋର ଧରମ ଦେବ । ମୋର କେହି ନାହାନ୍ତି । ମାଗି-ଯାଚିକରି ଖାଏ । ମୋ ପାଖରେ ଫଟା ପାତ୍ରଲାଏ ବି ନାହିଁ । ମୁଁ ତତେ କିଛି ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ଇଲି ଇଲି ଇଲି, ହେଇ ଉଠିଲି...ଉଠିଲି...ମରିଗଲି ଲେ...।”

ଡାକ୍ତରବାବୁ ବୁଢ଼ୀକୁ ଭଲ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରି କହିଲେ—
“ମାଉସି ! ମୁଁ ତ ପଇସା ମାଗୁନି, ବଂସ୍ତ ହଉଛୁ କାହିଁକି ? ଏଇ ଉଷଦ ନେ, ପେଟମର କମେଇ ଦେବ । କାଲି ଝାଡ଼ା ନେଇ ଆସିବୁ । ସେଇଟା ପରୀକ୍ଷା ଦେବ । କେଉଁ ପୋକ ତୋ ପେଟରେ ଅଛନ୍ତି ଜାଣି ଠିକଣା ଓଷଦ ଦେବ । ଯା— ।”

“ଯୋଗିଷିଆ ପୋକ ମୋ ପେଟରେ ପଶିଲେ କେମିତି ? ମୁଁ ତ ମାଛ ମାରିବି ଖାଏ ନାହିଁ । ପୋକ ଆସିଲେ କୁଆଡୁ ।”

“ମାଉସି, କୁ ଜାଣି ପାରିବୁନି । ସେମାନେ ଆଖିକୁ ଦିନ୍ତେ ନାହିଁ । କୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋ-ନା, ଯା । ଏଇ ନେ ଦି ଟଙ୍କା, ନେ ପଥ କରବୁ ।”

ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି କରି ବୁଢ଼ୀ ଚାଲିଗଲା । ବାଟରୁ ଗୋଟାଏ ପାଆଳିଆ ହାଣ୍ଡି କଣିନେଲା । ତହିଁ ଆଉଦିନ ବଡ଼ସ୍ତୋରରୁ ସେହି ହାଣ୍ଡିରେ ପେଟଟାକୁ ସଫୁର୍ଣ୍ଣ ଖଲସ କରିଦେଲା । ଗତିରେ ବୁଢ଼ୀ ଉତ୍ସର ପଇସାରେ କିଛି ବେଣି ୁଙ୍କି ଦେଇଥିଲା । ହାଣ୍ଡିର ତନସ୍ତଗ ପୂରିଗଲା ।

ଅତି ଯତ୍ନ ସହିତ ତା ଉପରେ କଦଳୀପତ୍ର ଦେଇ ପାଟୁକାରେ ଭଲକରି ବାନ୍ଧି ଦେଲା । ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ସକାଳୁ ସକାଳୁ ହାଣ୍ଡିଟିକୁ ହାତରେ ଧରି ଡାକ୍ତରଖାନା ଗଲା । ସେତେବେଳକୁ କେହି ଆସି ନ ଥାନ୍ତି । ମନ୍ଦାରି କେବଳ ଝାଡୁ ଦେଉଥିଲା । ସେ ଭାବିଲା, ବୁଢ଼ୀ ମିଠେଇ ହାଣ୍ଡିଟିଏ ନେଇ ଆସିଛି । ବୁଢ଼ୀକୁ କହିଲା, “ହେ ବୁଢ଼ୀ, ହାଣ୍ଡିକୁ ସେ ଘରର, ହୋ ସେଇ ର୍ୟାବ୍ରେ ଥୋଇଦେଇ ଯା । ଆଜି ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କର ଅନ୍ୟଆଡ଼େ କାମ ଅଛି । ଆସୁଆସୁ ଡେରି ହେବ । କୁ କାଲି ଆସିବୁ ଯା ।”

ବୁଢ଼ୀ ହାଣ୍ଡି ଥୋଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ପେଟପୂରା ଜଳଖିଆ ଖାଇ କୁଆଡ଼େ ଟିକିଏ ଦୂର ଥାନକୁ ଯିବାର ଥାଏ । ଘୋରଣୀ ସାହେବା ତଟକା ପରିବା ଆସିଯାଇଥିବ ଭାବି ଅର୍ପିତ ଘରକୁ ପଶିଗଲେ । ପରିବାପତ୍ର ସେ-ଯାଏ ଆସି ନ ଥିଲା । ମିଠେଇ ହାଣ୍ଡିଟି ଦେଖି ସେ ଭାବିଲେ, ଯାହାହେଉ ଜଳଖିଆ ସାଜକୁ ମିଠେଇ ମିଳିଗଲା, ଭଲ ହେଲା । ହାଣ୍ଡିଟି ଉଠେଇ ନେଇ ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପାଇଁ ଯବୁ ବାଡ଼ି ଦେଇ ସେ ମିଠେଇ ହାଣ୍ଡି ଥାଳି ପାଖରେ ଖୋଲିଲେ । ପତରଟା ବାହାର ଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନାକପଟା ଗର ଭାସି କର ଉଠି ସ୍ପର୍ଶକୁ ନର୍ଜ କରିଦେଲା । ମିଠେଇ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବାମାତ୍ରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ପାଟିରୁ ‘ଅ’-‘ଅ’ ଶବ୍ଦ ବାରମ୍ବାର ଉଠିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଭଲପୁର ପେଟରେ ଥିବା ଯତ୍ନସ୍ତର ପଦାର୍ଥ ବିଦ୍ରୋହ କରି ପଦାକୁ ବାହାର ଆସିଲା । ଶେଷରେ ମନ୍ଦାରି ଆସି ସ୍ଥାନଟିକୁ ନିର୍ମଳ କଲା ।

ଡାକ୍ତର ଦମ୍ପତି ଦୁଇ ଦିନ ଯାଏ କିଛି ଖାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।
 ଚାନ୍ଦାରେ ଚାନ୍ଦାରେ ଦିନ କଟିଗଲା । ଛେକ ଦୁହିଁଙ୍କ ପାଖ ମାଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।
 ଶେଷରେ ଡାକ୍ତରବାବୁ ଶୁଣିବେ ଘୋରଣୀକୁ କହିଲେ, “ଦେଖ, ତୁମେ ଯେଉଁ
 ଅନ୍ୟାୟ କାମଗୁଡ଼ାକ କଲ ତ’ର ପ୍ରତିଫଳ ଭଗବାନ ଦେଲେ । ଅଧୀନସ୍ଥ
 ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଆହାର ଛଡ଼େଇ ଆଣିବା ଅତି ଅନ୍ୟାୟ । ଆଉ ଦିନେ
 ତୁମେ ସେ ଥାନ ମାଡ଼ିବନ କି ସେଠାରୁ ଶାଗ ତେଲଏ ବି ଆଣିବନ ।”

ଗୃହିଣୀ ଅନୁଚିତ୍ର ହୋଇ କହିଲେ, “ଆଉ ଦିନେ ତା ନାଆଁ
 ଧରିବି ନାହିଁ ।” ଡାକ୍ତରବାବୁ ମନେ ମନେ ଶ୍ରେଷ୍ଠଲେ, ଯାହାଦେଉ ସେହି
 ମିଠେଇ ହାଣ୍ଡି ଭିତରେ ବୁଢ଼ୀର ଆଶୀର୍ବାଦ ଆସିଥିଲା ।

ପେଟେଲ ଚିନ୍ତା

ଶଶୁର ବାପୁଡ଼ାର ତଣ୍ଡି ଚିପି ଗଦେଇ ସୁଟରଟାଏ ଆଣିଲାବେଳେ ତଳେହେଲେ ଭାବ ନଥିଲା ଯେ ସ୍ତ୍ରୀଠାରୁ ସୁଟରଟା ତାକୁ ଡେଇଁ ବେଶି ସନ୍ତେଇସନ୍ତେଇ ଶେଷରେ ମାଟି କାମୁଡ଼େଇ ଦେବ । ଭାରିଯାଟି କରମ ଆଦର ଦି'ଓଳି ଦି'ବକତ ଶାଗଭାତରେ କାମ ତଳେଇ ନେଉଥିଲା । ବାସିପଖାଳ ଓ ଆମୁଲପଡ଼ା ଖଣ୍ଡିକରେ ଦିନେଅଧେ କାମ ତଳେଇ ଦେଉଥିଲା, ଦିନେ ଦିନେ ପାଣିଆ ଏକାଦଶୀ ବ ହଜମ କରି ଦେଉଥିଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ଦିନେ ଦିନେ ସ୍ତ୍ରୀମୀ ଘରେ ନଥିଲେ ଓ ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳକୁ ଗୁଡ଼ଳ ଡକାରୁ ଝାଡ଼ୁଝୁଡ଼ ହୋଇଥିଲେ, ସେ ପେଟେ ପାଣି ପିଇଦେଇ ଦିନଟା କଟେଇ ଦେଉଥିଲା । ପାଣିଆ ଏକାଦଶୀ କଲାବୋଲି ଯେ ସେ କାମଦାମ ନ କରି ଶୋଇପଡ଼ୁଥିଲା ଚୋଟା ନୁହେଁ, ଘରର ସମସ୍ତ କାମ ନିଜ ହାତରେ କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବାପଘରୁ ଆସିଲାବେଳେ ଯେଉଁ ପଟପଟିଆ ପୋଇଲାଟି ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିଲା ତା' କଥା ନିଆର । ଆଗ ତା ପେଟରେ ଦାନା ନ ପୁରେଇଲେ ସେ ନ ଉଠେ । ସେମିତି କାଠଗଡ଼ ପରି ରହୁଥିବ । ଯେତେ ହଲଦୋହଲ କଲେ ବି ଟିକିଏ କଡ଼ ମୋଡ଼ିବନି । ଟିକିଏ କିଛି କାମ ପଡ଼ିଲେ ଜଣେଇଦେବ — ଆଣ ଖାନା, ପୁର ପେଟ, ତେବେ ଯାଇ ମୁଁ ଚାଲିବି ବାଟ । ତା'ର ଗର୍ଭ ପୁଣି ଏତେ ଯେ ମୁହଁ ଖୋଲି କିଛି କହିବନି । ଲଟସାହେବଙ୍କର ସତେ ଯେମିତି ବୁଢ଼ାବାପା । କାମ କରିବନି କି କହିବନି ଖାଇବାକୁ ଦିଅ । ତା' ପେଟରେ ହାତମାରି ଦେଖିବାକୁ ହେବ, ଖାଦ୍ୟ ନାହିଁ । ଖାଦ୍ୟ ଆଣି ପୁରେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା'ପରେ ଯାଇ ଯେଉଁ କଥା । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ କାମ କରୁକରୁ ଦୈବାତ ଖାଦ୍ୟ ସରିଗଲା କଥା ନାହିଁ, ବାଉଁ ନାହିଁ, ଫେର୍ ତିଙ୍କି ଅବତାର । ହଜାରେ ଠେଲପେଲକୁ ସେ ଶୁଣିଯିବନି, ହଜାରେ ଖୋସାମତ ଶୁଣି ଯିବନି । ବଡ଼ ବରକ୍ତିକର ତା' ସୁସ୍ତବ । ଭାରିଯାଟା ଦୁଇଦିନ ଖାଦ୍ୟ ନ ପାଇଲେ ବି କାମକରି ଲାଗିଥିବ । ହାଲିଆ ହୋଇ ଧଡ଼ିବ ସିନା,

କୁହେଇ କୁହେଇ କାମକରି ଲାଗିଥିବ । ପୋଇଲୀ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ ବି ତା'ର ଗର୍ଜି ଭାରିଯାଠାରୁ ଡେଇଁ ବେଶି ।

ଭାରିଯା ଝମେ ଦେଖିଲା ଯେ ତା'ର ସ୍ବାମୀ ତାକୁ ଅବହେଳା କରି ପୋଇଲୀଟା ପ୍ରତି ବେଶି ନଜର ଦେଉଛନ୍ତି । ଏଇଟା ତାକୁ ସୁଖ ଲାଗିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ହିଂସକୁଳେଇ ହୋଇଉଠିଲା ।

ବାପଠାରୁ ଆସିବାର ଦିନ କେଇଟା ପରେ ସେ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ବିଶେଷ ଅନୁରୋଧରେ ପୋଇଲୀ ପଛରେ ବସି ହାତୁଡ଼ି ଖାଇବାକୁ ଯାଇଥିଲା । ସ୍ବାମୀ ଯେମିତି ବଚେଇଥିଲେ ଠିକ୍ ସେମିତି ନାଲିଆ ପଣତ କାନିଆକୁ ଆକଟ ନକରି ଫରଫର ହୋଇ ଉଡ଼ିବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା । ତା'ମନଟା ଉଷ୍ମ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ହଠାତ୍ ସେମିତି ବଜ୍ରପାତ ହେଲା । ଗୋଟାଏ କୁକୁଡ଼ାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ସ୍ବାମୀ ପୋଇଲୀର ମୁହଁଟାକୁ ବେଶି ମୋଡ଼ିଦେଲେ । ତା' ନାକକୁ ଘର ଉଠିଗଲା । ଦି' ଗୋଡ଼କୁ ଛୁଟିଦେଇ ସେ ଦୁହଁକୁ ପିଠିରୁ ଖସାଇ ପକାଇଲା ଆଉ ନିଜେ ଗୋଡ଼ ହାତ ଲମ୍ବେଇ ଦେଇ ଡିକ୍ ଅବତାର ବନି ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ଶୋଇ ରହିଲା । ସ୍ବାମୀଙ୍କର ନାକ ଅଗଟା ତଳେ ଦିଶି ହୋଇଯାଇ ଛୁଣ୍ଟିଗଲା । ସେ ନିଜେ ବି ଭାରି ବେକିର୍ ହୋଇଗଲା । ଆଉ ଦିନେ କାଳେ ତା'ପଛରେ ବସିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଶୁଣିନିଶ୍ଚୟ ପକେଇ ଦେଲା । ସ୍ବାମୀ ମଧ୍ୟ ଭାବିଲେ ଯେ ନିଜ ନାକଟା ଖଣ୍ଡିଆ ହେଲା, ସେ ତାକୁ ଚଳେଇ ନେବେ । ଯଦି ଭାରିଯାର ନାକ ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ କଥା ସରିଯାଇଥାନ୍ତା । ଏହା ଭାବି ସେ ସ୍ବାମୀଙ୍କର ଶରଣକୁ ଆଉ ଉଠେଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ ବି କଲେନାହିଁ । ସେହିଦିନଠାରୁ ପୋଇଲୀ ଓ ସ୍ବାମୀ ଏକାବେଳକେ ଭଲ ହୋଇଗଲେ । ସ୍ବାମୀ ବି ଦୁହଁକୁ ଏକାଠି କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ କଲେ ନାହିଁ । ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲିଲା ।

ପୋଇଲୀ ପିଛା ଖର୍ଚ୍ଚ ବଢ଼ିଲାଗଲା । ସବୁ ଜନସଭା ଦାମ୍ ହୁ-ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ିବା ଫଳରେ ପୋଇଲୀ ଖାଦ୍ୟର ଦାମ୍ ବହୁତ ବଢ଼ିଗଲା । ପୋଇଲୀର ଆଉ ଗୋଟିଏ ପେଟନା ବାହାରିଲା । ଆଜି ଟିକିଏ ମୁଣ୍ଡ ବଥେଇଲାଣି, କାଲି ଗୋଡ଼ରେ ଟିକିଏ ଦରଜ ହେଲାଣି, ପଞ୍ଚମିଦିନ ଦିନ

କସମସ ହେଲଣି, ଶୁଭ ଡାକ୍ତରଖାନା । ଡାକ୍ତର ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଧରି ତା
 ହୃଦ୍ରେ ଟିକିଏ ଦସିଦେଇ ପ୍ରିୟ ମାଗେ “ଆଣ ତରଣ ଟଙ୍କା, ଆଣ
 ଷାଠିଏ ଟଙ୍କା !” ବାସ୍, ପାଞ୍ଚଦିନର ଖାଇବା ଖର୍ଚ୍ଚ ସେହିବାଟେ ସାପ୍ ।
 ଅବସ୍ଥା ଏମିତି ହେଲା ଯେ ବେଳେବେଳେ ଓପାସ ରହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
 ଦରଦରା ବି ବାକିଆ ପଡ଼ିଲା ।

ଦିନେ ବାଟରେ ପୋଇଲୀର ପେଟ ଖାଲି ପଡ଼ିଗଲା । ଗଦେଇ
 ଟିକିଏ ଅଣ୍ଟୁସିଆର ହୋଇଯାଇଥିଲା । ପେଟ ତାର ଏତେଶୀଘ୍ର ଫାଙ୍କ୍
 ପଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ସେ କଳ୍ପନା କରି ନଥିଲା । ତାକୁ ମୁହଁ ମୋଡ଼ିବାର ଦେଖି
 ସେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲା । ପାକଟରେ ହାତମାରି ଦେଖିଲା ପାଞ୍ଚ ପଇସିଟିଏ ମାତ୍ର
 ସୁଖରେ ନଦ୍ରା ଯାଇଛି । ପୋଇଲୀକୁ ଗଡ଼େଇ ଗଡ଼େଇ ନେଇ ଚିହ୍ନା ଡିପୋ
 ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଓ ଏକଲିଟର ଖାଦ୍ୟ ଧାରରେ ମାଗିଲା । ଡିପୋବାଲା
 ସାପ୍ ସାପ୍ ଶୁଣେଇ ଦେଲା—ଆରବ ରାଜ୍ୟମାନେ ଦରଦାମ ଏପରି
 ବଡ଼େଇ ଲାଗିଛନ୍ତି ଯେ ଆଉ କେତେଦିନ ଗଲେ ଟୋପାଏ ବି ଖାଦ୍ୟ
 ମିଳିବନି । ନଗଦକୁ ତ ମାଲ ନାହିଁ, ଧାର ଦେଉଛି କିଏ ହୋ !

ଗଡ଼େଇ ସେମିତି ପୋଇଲୀକୁ ଗଡ଼େଇ ଗଡ଼େଇ ଦରକୁ ଆର୍ପଣ ।
 ହାଲିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା, ଦରଣୀ ମୁଠାଏ ଭାତ ଆଉ ଟିକିଏ ଆଳୁ ଭରତା
 ପରଣି ଦେଲା । ପାଟିରେ ସେତକ ଗୁଞ୍ଜି ଦେଇ ବଛଣା ଉପରେ ଚାରିକାତ
 ମେଲେଇ ପଡ଼ିଗଲା । ମନେ ମନେ ଆରବ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ସତର ପୁରୁଷ
 ଆଉ ଡିପୋବାଲାଙ୍କର ସାତପୁରୁଷ ଢିଙ୍କାର କରି ଭାବି ଲାଗିଲା କେଡ଼େ
 ଲାଭଖୋର ଏଗୁଡ଼ାକ । ଆମେରିକା କାଠରୁ ପେଟ୍ରୋଲ କାଢ଼ିବା ଆରମ୍ଭ
 କଲଣି, ଆମ ସରକାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଭାରତଟା ଦେବଭୂମି ବୋଲି
 ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି, ଦେବତା କି ମୁନିଷିମାନେ କେହି ହେଲେ ପେଟ୍ରୋଲ
 ସୃଷ୍ଟି କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଦେଶର ଚାରିଆଡ଼େ ମନ୍ତ୍ରୀ,
 ଏମିନେ, କଳାବଜାରୀ, ଟାଉନର ସୃଷ୍ଟି କରି ଖୁଦ ଦେଲେଣି, ଗୋଟାଏ
 ହେଲେ ଅସରନ୍ତି ପେଟ୍ରୋଲ ଖଣି ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ହାଲିଆ ହୋଇପଡ଼ିଥିବାରୁ ଆଖିପତା ଦୁଇଟି ମୁଦ ହୋଇଗଲା ।
 ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେଠି ଦୂଙ୍ଗୁଡ଼ି ବେ ଶୁଣାଲେ । ଦରଦାର ଛୁଡ଼ି ସେ ଆକାଶ

ମାର୍ଗରେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ହିମାଳୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଘୋର ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରୁ ଦେଇ ଉପରକୁ ଉପରକୁ ଉଠିଲା । ଯାଉଁଯାଉଁ ବାଟରେ ସେ ଜଣେ କୌପୀନବନ୍ତ ଜଟାକୁଟ ବମଣ୍ଡିତ ଏକ ତେଜୋମୟ ରୁଷିକୁ ଭେଟିଲା । ତାଙ୍କ ଦୁଇ ଗୋଡ଼କୁ ଜାଗୁଡ଼ି ଧରି ସେ ଭୂଇଁରେ ଗଡ଼ିଗଲା । ରୁଷି କୋମଳ ସ୍ଵରରେ କହିଲେ—ଅଜ୍ଞା ବେଟା, ଉଠ୍ ଉଠ୍ । କି ବର ମାଗୁଛୁ ମାଗ । ଗଦେଇ ଆନନ୍ଦରେ ଅଧୀର ହୋଇପଡ଼ି କହିଲା—ବାବା, ଯଦି କୃପା କଲ ତେବେ ମୋତେ ଏହି ବରଟି ଦିଅ । ମୁଁ ଯଦି ଗୋଟାଏ ପାଣି ବୁଣ୍ଡରେ ବୁଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଳି ବୁଡ଼ାଇ ୨ଥର ‘ପେଟ୍ରୋଲ ଭବ’ ‘ପେଟ୍ରୋଲ ଭବ’ କହିବି ତେବେ କୁଣ୍ଡଳଯାକ ପାଣି ପେଟ୍ରୋଲ ହୋଇଯିବ ।

ରୁଷି ଶିଷରୁ ହସି କହିଲେ—ଆରେ ବେଟା, ଭଲ ଭାବରେ ଚିନ୍ତାକରି ଦେଖ । ଏ ବର ପାଇଲେ ତୋର ବହୁତ ସିଦ୍ଧି ହେବ । ଗଦେଇ କିନ୍ତୁ ନଚ୍ଛେଡ଼ିବେ । ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି ଆହୁରି ଜୋର୍ରେ ଜାଗୁଡ଼ି ଧରି କହିଲା—ବାବା ଯଦି ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲ ତେବେ ମୋତେ ସେହି ବର ଦେବା ହୁଅନ୍ତୁ । ରୁଷି ‘ତଥାସ୍ତୁ’ କହି ଉଭୟ ହୋଇଗଲେ । ଗଦେଇ ଅନୁଭବ କଲା ସତେଜ ଯେପରି ତା ଦେହରେ ବିଜୁଳି ସଞ୍ଚିର ଯାଉଛି । ଝାଡ଼ଝୁଡ଼ି ହୋଇ ସେ ତଳକୁ ଖସିଲା । ବାଟରେ ଦେଖିଲା ଗୋଟାଏ ଡବାରେ ଡବାଏ ପାଣି ଥିବା ହୋଇଛି । ବରଟାକୁ ପରଖି ନେବାକୁ ତା ମନ କପ୍ର କପ୍ର ହେଲା । ସେ ବୁଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଳିକୁ ବୁଡ଼ାଇ ୨ ଥର ‘ପେଟ୍ରୋଲ ଭବ’ ବୋଲି କହିଦେଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, କାତପରି ଜୋର ପାଣିତଳ ପେଟ୍ରୋଲ ହୋଇଗଲା । ପକେଟରେ ଢିଆଁସିଲିଟା ଥିଲା । ଗୋଟାଏ କାଠ ଘଷି ଜଳେଇଲା । ପାଣି ପାଖରେ ନ ପଡ଼ିଥିବୁଁ ତାହା ନିଆଁଟାକୁ ଟାଣିନେଇ ଧପ୍ ଧପ୍ ହୋଇ ଜଳିଉଠିଲା । ତୃପ୍ତିର ହସଟାଏ ହସ୍ତସ୍ପର୍ଶବେଳେ ଗୋଟାଏ ବୁଡ଼ା ପଛଅଡ଼ୁ ଗୋଟାଏ ଦୁଇ କର୍ମରତ ଜବାନ୍ ଦଉଡ଼ି ଆସି ଗଦେଇର ରୁଟିଧରି କହିଲା—ହଇବେ ଶଲା, ମୋ ପାଣି କଅଣ କଲୁ ? ପେଟ୍ରୋଲ କେଉଁଠି ଅଣିଲୁ । ମୁଁ ଏବେ ଛଅଅଁସି ହେବ କେମିତି ? ବହୁତ ଅନୁନୟ ବିନୟ ହୋଇ ଗଦେଇ ଭଣୋଇ ମୁଠାରୁ ରୁଟିକୁ ମୁକୁଳେଇଲା । ଆଉ ଯୋଗ ବଳରେ

ସେ କପରି ପାଣିକୁ ପେଟ୍ରୋଲ କରି ଫାରୁଛି ତାହା ଦେଖଇ ଦେଲ ।
ଜବାନ ନଣକ ଅବାନ୍ ହୋଇଗଲା । ଗନ୍ଧଇ ଘରକୁ ପଞ୍ଜର ଯାଇ
ଝୁଟର ପେଟର ପେଟ୍ରୋଲ ଟୁମାଟୁମ୍ କରିବା ଲାଗି ଛଟପଟ
ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଜବାନ ଜଣକ ତାକୁ ପ୍ରଧାନ ସେନାପତିଙ୍କ ପାଖକୁ
ନେଇଯାଇ ବାହାଦୁରୀ ମାରିନେବା ଲାଗି ଗଦେଇକୁ ଛାଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।

ଦିଲ୍ଲୀରେ ସେନାପତି ତା'ର ଯୋଗବଳ ଦେଖି ପେଟ୍ରୋଲ ଦୁର୍ଲ୍ଲିଖକୁ
ପନ୍ଥା ନେବାପାଇଁ ତାକୁ ଅଟକେଇ ଦେଲ । କାଳେ କିଏ ତାକୁ
ଦରଘର କରିନବ ସେଥିଲାଗି ଗୋଟାଏ ଘର ତାକୁ ବନ୍ଦକରି କଡ଼ା
ସିଂ ୨ ପହଞ୍ଚାଇ ରଖିଲ । ଗନ୍ଧଇ ବନ୍ଦ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଝୁଟରକୁ ଝୁରି
ହେଲା ।

ଜଣେ ଭାରତୀୟ ଯୋଗୀ ପାଣିକୁ ପେଟ୍ରୋଲ କରି ଦେଉଛନ୍ତି,
ଆଉ ଭାରତୀୟ ସେନାପତି ସେ ଯୋଗୀଙ୍କୁ ଦୁର୍ଗପରି ଗୋଟାଏ ଟାଣୁଆ
ଘର କଡ଼ା ପହଞ୍ଚାଇ ରଖିଛନ୍ତି । କାଳେ କେହି ବୈଦେଶିକ ଶକ୍ତି ତାକୁ
ଘେରିକରି ନେଇଯିବ ସେଥିଲାଗି ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି—ଏହି ଖବରଟା
ଦାବାଗ୍ନି ପରି ଦିଲ୍ଲୀ ସହରରେ ବ୍ୟାପିଗଲା । ଇଂରେଜ୍, ଆମେରିକା,
ରୁଷିଆ, ଚୀନ, ଜାପାନର ଦୁତାବାସଗୁଡ଼ିକ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠିଲେ ।
ଦିଲ୍ଲୀର ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଫିସର, ବ୍ୟ, ଟ୍ୟାକ୍ସି ଚାଳକ ଓ କାର୍ ମାଲିକ-
ମାନେ ଗତିରେ ସେ ଘର ପାଖକୁ ଯାଇ ଜବାନମାନଙ୍କୁ ତେଲେଇ
ଗନ୍ଧଇ ପାଖକୁ ପାଣି ଟିଣ ସବୁ ପଠେଇ ପେଟ୍ରୋଲ କରି ନେଇ ଯିବାକୁ
ଲାଗିଲେ । ନିଜ ଗତିରେ ଏହି ଲାଳା ଲାଗିଲା । ଝିମାଗତ ଗତି ଅନୁସାରେ
ହୋଇ ଗନ୍ଧଇ ଛଟପଟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଖାଇବା, ପିଇବା ଓ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସବୁ ପ୍ରକାର ଆଶ୍ୱସ ପାଉଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଗନ୍ଧଇ ମନ ତା
ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଝୁଟର ପାଖରେ ଲାଗି ରହିଯାଇଥାଏ । କେତେବଡ଼ ଧନୀ ମିଳି
ସୁଦ୍ଧା ଏପରି ବନ୍ଦୀ ଯୋଗ ଗନ୍ଧଇକୁ କାଲୁବାଲୁ କରି ପକେଇଲେ ।
କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତା ଘରକୁ ପ୍ରବୁର ଟଙ୍କା ପଠାଇ ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ତା'
ଭାରିଆ ଯେପରି ଦିଲ୍ଲୀକୁ ନ ଆସେ ତାର ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଦେଇଥିଲେ ।
ଦୁଃଖରେ ଗନ୍ଧଇ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ।

କ୍ରମେ ଦୁତାବାସମାନଙ୍କରେ ଶତ୍ରୁଯନ୍ତ୍ର ଗୁଲିଲ । ଏତେ ବଡ଼ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ କିଏ ନିଜ ଦେଶକୁ ନେଇ ଯିବାଲାଗି ନ ଚାହଁବ ? ପେଟ୍ରୋଲ ଶୋଷରେ ଆଉଟୁ ପାଉଟୁ ହେଉଥିବା ଉକ୍ତିମାନେ ଗଦେଇ ଉପରେ ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲେ । ଜଗୁଆଳି ଓ ମେହେନ୍ଦ୍ରରମାନଙ୍କ ହାତରେ ଶ୍ରେଣୀ ଚିଠି ଦେଇ ଗଦେଇ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରାଗଲା । ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଏକ ପ୍ରକାର ସୂଚନା ଦେଇଥାଆନ୍ତି ଯେ ଗଦେଇ ଯଦି ଯିବାକୁ ରାଜି ହେବ ତେବେ ସେମାନେ ତାକୁ ସେ ଘରୁ ଟେକି ନେଇଯିବାର ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେବେ । ଗଦେଇ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲା ଯେ ସେ ଆମେରିକାକୁ ଯିବ । ସେଠି ସେ ଅସୁସ୍ଥରେ ରହିବ, ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବି ସେଠାକୁ ନେଇଯିବ । ସେଠି ନଥିବା ଜିନିଷ ଯାହା କିଛି ଦରକାର ହେବ ତାହା ଆମେରିକା ସରକାର ବାହାରୁ ତା ପାଇଁ ନେଇଯିବେ । ପାନ, ଗୁଣ୍ଡି, କେତକାଶର, ଆମୁଲ, ନଡ଼ିଆ ଆଦିର ଅଣ୍ଟାବ ରହିବ ନାହିଁ । ନିଜ ନୂଆ ନୂଆ କାର୍ରେ ଗୁରୁଆଡ଼େ ସସ୍ଥୀକ ବୁଲି ହେବ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଲେଖିବଦେବ ସେ ସ୍କୁଟର ଆଉ ଘରବାଡ଼ି ବନ୍ଦି କରି ଦେଇ ତା ପାଖକୁ ପଳେଇବ । ଗୃହରେ ଆମେରିକା ପଳେଇବା କଥା ଏକପ୍ରକାର ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା ।

ମାସ ଗୁଲିନା ଏ କଥାର ସୁସ୍ଥକ ପାଇଗଲା । ଆମେରିକା ଗଦେଇକୁ ଶ୍ରେରେଇ ନେଇଗଲାବେଳେ ବାଟରୁ ତାକୁ ଛଡ଼େଇ ନେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଲା । ସମସ୍ତେ ଛକାଛକି ହୋଇ ରହିଲେ ।

ପୁର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟରେ ଆମେରିକା ଦୁତାବାସର ଏକ ନିବୁଜା ଗାଡ଼ି ଗନ୍ତବ୍ୟର ବଦଳାକାର ପଛପଟେ ପାଇଖାନା ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା । ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଭର୍ଲା ବେଶଧାରୀ ଗଦେଇ ସେ ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ପଶିଗଲା ଆଉ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ ଗାଡ଼ିଟା ଦୁତାବାସ ଆଡ଼େ ମୁହାଁଇଲା । ଶେଷ ମିଟର ଯାଇଛି କି ନା ଗୁଲିନାର ଗାଡ଼ି ସେ ଗାଡ଼ିକୁ ଓଗାଳି ଅଟକେଇ ଦେଲା । ଗୁଲିନାବାଲା ଆମେରିକା ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ପଶି ଗଦେଇର ହାତକୁ ଧରି ଗାଡ଼ିରୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଅଣିଲେ । ଗଦେଇ ଚିଲେଇ ଉଠିଲା—“ହେ ହେ ମୁଁ ଜନାନା ଅଛି, ତମେ ସମସ୍ତେ ଏ କଣ କରୁଛ ? ତୁମର ମା’ ଭଉଣୀ ନାହାନ୍ତି କିହେ ? ହେ ଭଗବାନ ଏମାନଙ୍କୁ ମକ୍ଷା

ହସ । ଏମାନେ କଣ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।” ଆମେରିକାବାଲ
ଗୋଟାଏ ହାତ ଧରି ଟାଣିଲା ତ ଶୁଭନାବାଲ ଆଉ ହାତଧରି ଟାଣିଲା ।
ଏମିତି ଟଣାଟଣିବେଳେ ହଠାତ୍ ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଗାଡ଼ୀଟା ବାହାର
ଗଲା । ତା ତଳକୁ ଥିଲା ପେଣ୍ଠ, କାମିଜ । ଶୁଭନାର ଗୋଟାଏ ଝିଙ୍କାରେ
ଆମେରିକା ଧରିଥିବା ହାତଟି ଖସିଗଲା । ସେ ପଛ କରି ପେଣ୍ଠଟାକୁ ଧରି
ପକେଇଲା । ଶୁଭନା ହାତରେ ସାଠି ଆଉ ଆମେରିକା ହାତରେ ପେଣ୍ଠଟା
ପଡ଼ିଲେ । ଦୁହେଁ ଦି'ଟାଯାକ ଟାଣି ନେଇଗଲେ । ଗଡ଼େଇ ଚାଲେଇ ଉଠିଲା
ନା-ନା—ମୁଁ କେଉଁଆଡ଼େ ହେଲେ ଯିବିନ—ଯିବିନ—ଯିବିନ—

ଗଡ଼େଇର ସ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ ହଲେଇ ଦେଇ କହିଲା—କିଏ ତୁମକୁ ବାଧା
କରୁଛି ଯିବାକୁ ? ଶନଟାରେ ବିକିବିଲେଇ ହେଉଛି କାହିଁକି ବା ?

ନଦରୁ ଉଠିପଡ଼ି ଦାନ୍ତ ନେପେଡ଼ି ଗଡ଼େଇ କହିଲା—ହେ ! !

ଫରାନ୍ସୀସୀ ଶବ୍ଦକୋଷ

- ୧ । ନାକଟା ଚିପକର (ଉପନ୍ୟାସ)
- ୨ । ନିଲଠା କବି (କବିତା)
- ୩ । ସାହିତ୍ୟ ଗୁଣ
- ୪ । ସାହିତ୍ୟ ବେଞ୍ଚିଷଣ
- ୫ । ସାହିତ୍ୟ ବଞ୍ଚାବଳି
- ୬ । ମଙ୍ଗଳବାରିଆ ସାହିତ୍ୟ ସମୟ
- ୭ । ହସକୁର
- ୮ । ବୃହତ୍ ଭଣ୍ଡ
- ୯ । ଅମୃତ ବେଞ୍ଚିଆ
- ୧୦ । ଆଦର୍ଶ ହିନ୍ଦୁ ହୋଟେଲ (ଅନୁବାଦ)
- ୧୧ । ଭାରତର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହାସ୍ୟଗଳ୍ପ (ଅନୁବାଦ)
- ୧୨ । ଭୋଟ୍
- ୧୩ । ପ୍ରମାଣୋତ୍ତର
- ୧୪ । ଗମାବ୍
- ୧୫ । ନିଦା ବେଞ୍ଚେଲ
- ୧୬ । କଲିକତା ଚଳ (ନାଟକ)
- ୧୭ । ହେଲେସା
- ୧୮ । ନବଜାତ
- ୧୯ । ଅଟଳ ବାଜ
- ୨୦ । ବିଦୁଷକ

(୫)

- ୨୧ । ମସ୍ତକ
୨୨ । ଟାଙ୍ଗୁଲିଆ
୨୩ । ସାନ୍ଧି ମହାବ୍ରତ (କାବ୍ୟ)
୨୪ । ଟାପୁରଥା
୨୫ । ମୋ ପୁଟାଡ଼ଙ୍ଗାର କାହାଣୀ (ଆତ୍ମଜୀବନ)
୨୬ । ମୁରୁକୁଦଥା
୨୭ । ଖିଲିଖିଲିଆ

ଶିଶୁସାହିତ୍ୟ

ଅନଗଦ ଶିଳାର

ନାଲୁର ଚନ୍ଦ୍ରସାଗ

